

МОЯ НОВА
ПОЛІЦІЯ
МУ
СОВІСТЬ

930306

63.3(4Укр-
К96 43an)

зан Кушніренко
Володимир Жилінський

УСПЕНІВСЬКИЙ СЛІД

УСПЕНІВСЬКИЙ
СЛІД

ДИКЕ
ПОЛЕ
ВИДАВНИЦТВО

63.8 (489-4301)
К 96

**Іван Кушніренко
Володимир Жипінський**

УСПЕНІВСЬКИЙ СЛІД

**Сторінки історії Успенівської сільської ради,
ТОВ «Україна» Гуляйпільського району
Запорізької області**

**Микола Григорович Тимофієв,
директор ТОВ «Україна»**

930306

**Запорізька обласна
бібліотека
ім. О.М.Горького**

**«ДИКЕ ПОЛЕ»
ЗАПОРІЖЖЯ
2005**

УДК 94(477.64)
ББК 63.3(4Укр-43п)
К 96

Серія «Мала батьківщина»

Кушніренко І. К., Жилінський В. І.

К 96 Успенівський слід: Сторінки історії Успенівської сільської ради, ТОВ «Україна» Гуляйпільського району Запорізької області. – Запоріжжя: Дике Поле, 2005. – 264 с. + 12 с. іл. – (Мала батьківщина).

ISBN 966-8132-30-0

Історія Успенівської сільської ради і ТОВ «Україна» – це життя і праця невтомних степовиків-краян, котрі, попри всі вітри перемін, обробляли землю і думали про день завтрашній.

Книга розрахована на любителів історії рідного краю, краєзнавців, вчителів історії, учнів загальноосвітніх шкіл і коледжів – всього читацького загалу.

УДК 94(477.64)
ББК 63.3(4Укр-43п)

Охраняется Законом Украины «Об авторском праве и смежных правах»

Правовое сопровождение
Юридическая фирма «Щедрин и партнеры»
69035, г. Запорожье, ул. Победы, 56 «а»
тел. (0612) 12-17-84, тел./факс (0612) 12-17-86
E-mail: schedrin_If@reis.zp.ua

© Кушніренко І. К., Жилінський В. І., 2005

ISBN 966-8132-30-0

© Дике Поле, серія, 2005

До читача

Історія села Успенівки і ТОВ «Україна» багата і цікава. І необхідно, щоб її знали прийдешні покоління. Адже, попри всі негаразди і складнощі, тут у всі часи люди займалися наймирнішою на землі професією: вирощували хліб, розбудовували село, народжували краєсенів-степовиків.

І з вдячністю треба відзначити, що автори книги зуміли відтворити історію села і господарства, розповісти про людину-трудівника, яка своєю чесною працею примножувала і множить славу села і господарства. От і в цей непростий час ми пишаємось, що поряд з нами живуть і працюють кращі хлібороби, оператори машинного доїння, водії, вчителі – патріоти рідного краю.

Ми гордимось, що на усепенівській землі народились визначні люди: Герой Соціалістичної Праці Андрій Іванович Василега, народна умілиця Валентина Гаврилівна Харлова і т. д.

Тож усім нам добра, щастя і голубого неба над рідним краєм!

З повагою,
Микола Григорович Тимофієв,
директор ТОВ «Україна»

Початок. Чернявщина

На лівому березі степової річки Янчул у другій половині вісімнадцятого століття (як стверджують старожили села Успенівки Ф. М. Северин та К. І. Головатий) виникла напіввійськова слобода, яка формувалася за принципом сотень. Спочатку в ці місця втікали селяни-кріпаки та гайдамаки, а в 1776–1780 роках починається переселення з Чернігівської, Полтавської і Київської губерній.

Про те, що сюди потрапили переселенці з Чернігівщини, свідчить давня назва села – Чернявщина (перекручене похідне слово від «Чернігівщина»). Нинішню назву Успенівка дістала значно пізніше, в той час, коли була заснована церква, храмовим святом якої було Успеніє Пресвятої Богородиці.

Успенівка

Є й інша легенда виникнення назви села Успенівки, яку В.А.Чабаненко записав у липні 1970 року в с. Копані від Платона Захаровича Колісника:

– Дехто думає, що село Успенівка Гуляйпільського району назване за храмовим святом. Але це зовсім не так. Старі люди з цього приводу ось що розповідали...

– У глибоку давнину по річці Янчул, а особливо там, де тепер розкинулася Успенівка, росли дрімучі ліси – діброви. Тяглися вони до річки Вовчої і ще далі, аж до Самарських пуш. Жили в тих лісах запорожці, всякі бурлаки, що повтікали від панщини з усієї України.

А як поділила цариця Катерина козацьку землю й тутешні ліси та угіддя поміж панями, то на Янчулі, недалеко від Гуляйполя, де не взявся якийсь вельможа на прізвище Ус і сказав:

– Віднині це моя земля... І ліси мої. Збудую тут над річкою палац і заживу, як у раю...

Сказав ото таке Ус і почав закликати до себе на роботу всякий вільний люд, що мешкав на янчульських околицях. Наскликав чимало наймитів та й каже їм:

– Бачите, хлопці, оці дуби-велетні!?

– Бачимо, – відказали бурлаки.

– Пиляйте їх та гарненько штабелюйте. Я буду палац будувати... Добряче заплачу, тільки не лінуйтеся!

Послухали люди пана і взялися за роботу. Пан же, замість того, щоб розрахуватися із заробітчанами, звелів своїм слугам нацькувати на них собак та ще й насміявся.

– Оце вам, волоцюги, така плата!

Страшенно образилися наймити і вирішили провчити вельможу. Діждалися вони ночі та й пустили все пиляне дерево за водою. Приїхав уранці Ус із Гуляйполя на свій наділ, глянув – нема колод, самі пні навколо. Кричав, сварився, лаявся дука, та все марно. Так і не збудував дубових хоромів, прийшлося цегляні будувати. А люди довго з нього сміялися, та все казали, що хотів Ус мати палац, а лишився з пнями. Так ото через те, значить, і село, яке згодом на панському займищі виникло, назвали Успенівкою.

Та повернемося до фактів історії.

Починаючи з 1802 року в казенне село Успенівку згідно з вказівкою Катеринославської казенної палати були причислені із різних губерній казенні поселенці. Так, в тому ж, 1802 році, до Успенівки прибуло із Пирятинського повіту (с. Капустинівка) 52 сім'ї, в т. ч. Козубенко, Пуз, Дяченко, Костирко, Скрипак, Диба, Зебенко, Чуприна, Кравець, Кобзар, Мірошник, Горпинич, Шевченко, Горвий, Гергець та ін.

В 1803 році приїхало в Успенівку 4 сім'ї (Кійко, Гринь) із с. Лютенки; Гаркуші – із с. Власенки; Потапенко, Гришко – 8 сімей із с. Іваньки; Розкаряченко, Онучко, Попович, Бровко, Кравченко, Скуба, Кучерявий, Турукало, Головатий – всього 41 сім'я із с. Нехайл; Семенда – (всього 5 сімей) із м. Петельки.

У 1804 році Успенівка поповнилася 7 сім'ями із с. Поножайло (Биковський, Середа, Басенко та ін.), 5 – із с. Нечипоренко (Шаповал, Охтень, Онучко), 19 сім'ями із с. Двиненова (Сергій Пидик, Андрій Андрієнко, Єременко, Григорій Іванович Голуб, Пирлик, Циб, Григорій Терещенко, Семен Бацило), 10 сім'ями із с. Червоні Луки (Цимбал, Колісник, Хорошко та ін.).

На 1 вересня 1816 року в селі проживало 959 душ (484 чоловіків і 475 жінок). Сільським виборним був Л. Семенда. У 1819 році вони мали 6000 десятин землі. Через тридцять чотири роки 9-й народний перепис зафіксував 1302 душі, а 10-й (1858 р.) – 1486 душ (752 чоловіків і 734 жінок).

До 1852 року, крім державних (казенних) поселенців, навколо Успенівки виникають поселення поміщиків – кріпосників Максимовича, Плаксина, Пурхала, Варенички, Кульмана та інших. Жорстокість поміщиків-самодурів не мала меж. Так, поміщик Пурхан, напившись, серед ночі зганяв кріпаків з постелі, збирав у своєму дворі і примушував молитися богу.

Поміщиця Вареничка вимагала працювати на своїй землі по 5 днів на тиждень, а нерідко і у вихідні дні. До реформи 1861 року в селі «красувались» тільки церква та декілька шинків. Шкіл не було. Селяни жили в темряві та злиднях.

У 1859 році в Успенівці нараховувалося 222 двори, і мешкало в них 1548 осіб, в тому числі понад 760 жінок. Господарство носило натуральний характер. Селяни займалися землеробством, скотарством, а частина – ремеслом.

Не покращало життя селян і після реформи 1861 року. Навколишні поміщики загарбали землю у свої руки, а селяни-бідняки потрапили до них у кабалу.

У 1872 році в Успенівці відкривається земська школа, а через вісімнадцять років – друга. В 1879 році на народну освіту виділили 150 карбованців. У 1876 році у школі налічувалося 66 дітей (61 хлопчик і 5 дівчаток), їх навчали вчитель і священник.

Не краще було і з медициною. Тільки з 1876 року в селі почав працювати фельдшер та віспоприщеплювач. Їх сфера діяльності поширювалася на десяток населених пунктів. Про незадовільне медичне обслуговування селян свідчать і такі факти: у 1881 році 36 дітей захворіли на дифтерію, 7 з них померли. В 1885 році від кору померло 15 відсотків хворих, від дифтерії – 31.

Про розвиток Успенівки говорять і такі факти: в 1870 році селяни подали клопотання про відкриття 4 ярмарків, але земська управа дозволила проводити тільки один ярмарок на рік: з 15 серпня протягом тижня. А більше немає потреби, тому що ярмарки проводяться в Гуляйполі й інших селах. Так мотивували свою відмову земські діячі.

До речі, у 1873 році в Успенівці відкрили поштову станцію, яка мала 8 коней, 3 брички, 3 ямщики (поштарі). Володів поштовою станцією Максимович.

У 1885 році в селі було 308 дворів, у яких мешкало 1745 осіб, працювало 4 лавки, школа.

На кінець XIX століття земля сконцентрувалася в руках багатіїв. Так, О. Р. Височин мав 1050 десятин землі, гуляйпільський капіталіст Б. С. Кернер – 775 десятин, Гармаші – 720 десятин. В той час на 452 двори села припадала 5551 десятина (сюди входили і багатії, які мали землі по 100-200 десятин, і селяни – безземельники).

Свій протест селяни висловлювали стихійними виступами: вони підпалювали маєтки ненависних поміщиків, захоплювали сіножаті тощо. Так, у 1895 році селяни Успенівки спалили маєток поміщиків Прибів. Проте, як не шукала поліція, але сміливців не знайшла. Траплялось, що селяни відкрито виявляли протест проти царату. Коли в лютому 1897 року сільський староста В. Павлов проводив сход, на якому закликав селян затвердити витрати на прапори до дня коронації царя Миколи II, селянин Порфірій Бирюков заявив тут же: «Нам не треба вивішувати прапори, а треба було повісити собаку, людям помилувати недоїмку, а так ні...» За це стражники заарештували П. Бирюкова.

У 1898 році в Успенівці у 482 дворах проживало 3448 душ, які обробляли 5685 десятин землі. В селі працювали 2 хлібні магазини, церква, одна земська і одна церковно-прихідська школи, одна казенна (державна) винна лавка, одна земська поштова станція, земський фельдшер, земська бібліотека і читальня, раз на рік організовувався ярмарок.

Так хто ж володів землею?

Дані подаємо на 1899 рік.

Новоуспенівська (Успенівська) сільська община колишніх державних селян утримувала 5686,1 десятини землі, почесний громадянин Степан Васильович Терлецький мав 12 десятин, власник Яків Абрамович Шеленберг – 139. Церковної землі було 33,3 десятини.

Василівська сільська община колишніх поміщицьких селян користувалася землею, що мала площу 67,8 десятини, товариство селян із 7 дворів – 400, дворянка Катерина Іванівна Вареникова – 496,9 десятини, а на хуторі Удоди селяни Іван Бабич, Яків Пестун та інші – 219,9 десятини землі.

За Павлівською сільською общиною колишніх поміщицьких селян нараховувалося 84,8 десятини землі, за дворянином Василем Павловичем Максимовичем – 228,9, за селянином Василем Федо-

ровичем Карабаном – 90, за священником Дмитром Матвійовичем Чернявським – 30 десятин землі.

Новоіванівська сільська община колишніх поміщицьких селян господарювала на 116,5 десятини землі, купець Борис Самійлович Кернер – на 775,1, селянин-спадкоємець Панас Краснокутський – на 169 десятинах землі. Він мав і у Новомиколаївці 40,5 десятини, селяни Данило Савич Чаплян, Олексій Пилипович Северин – 174 десятини, селянка Анастасія Мефодіївна Туникова – 14 десятин землі.

Новогригорівська (Пурхівська) община колишніх поміщицьких селян мала 362 десятини землі, дворянин Андрій Антонович Смирнов – 105, селяни Микола Лук'янович Краснокутський – 16, Зіновій Петрович Сукач – 30,3, Іван Петрович Сукач – 40,7, Корній Петрович Сукач – 30 десятин землі.

На **пустирі Шеремет** землі були почесних громадян Степана Терлицького, Антона і Євдокії Шеремет – 50 десятин.

Крім того, Антон Трохимович Шеремет володів 12,5 десятинами землі, Євдокія Михайлівна Шеремет – 29,5 десятинами, дворянин Василь Митрофанович Шеремет – 25 десятинами землі.

У **Гармашівці** (нині с. Нове) земля належала Євдокиму Панасовичу Гармашу – 165 десятин, Захару Михайловичу Гармашу – 288 десятин, Петру Панасовичу Гармашу – 65 та ще у селі Новомиколаївці він мав 267 десятин землі.

На **хуторі Нововоздвижівці** Григорій Бережний та інші селяни поралися на 439,2 десятини землі.

На **хуторі Терновому** власнику Івану Івановичу Прибу належало 1116,3 десятини, а на **хуторі Широкому** дворянину Миколі Олександровичу Каримову – 1017 десятин землі.

***

Розвивалась Успенівка досить швидко. В 1900 році тут уже проживало 3613 чоловік. За 89 років населення села збільшилося майже у 4 рази, а кількість землі в обробітку навіть зменшилася. Якщо у 1811 році на кожного чоловіка припадало майже 6,4 десятини землі, то в 1900-му році – лише 1,5 десятини. Все помітнішою стала різниця між багатими і бідними. В цей час на кожен успенівську сім'ю припадало в середньому 12,3 десятини землі.

***

В 1900 році в Успенівці відкривається бібліотека-читальня. Через 4 роки в ній було 3230 книг, зокрема, 264 – на релігійну тематику. Ними користувалися 463 читачі (13% населення), в тому числі 56 жінок.

З кожним роком у селі збільшувалась кількість неписьменних. Тому вже в 1912 році бібліотеку відвідувало тільки 294 читачі (6,3% населення).

***

Хвиля революційних подій 1905 року докотилася і до Успенівки. Революційну роботу серед селян вели лікар Туркенівської лікарні Товстоліс, студент Іван Вареник, що проживав у селі, та віс-поприщеплювач Лапін. В цей час земський начальник писав до губернатора: «... преступная агитационная деятельность студента Вареникова и временно заведовавшего Туркеновской больницей ... Толстолеса ... действовавшего ... под предлогом чтения лекций о холере ...»

Більш конкретно доносили у серпні 1905 року земському начальнику волосний старшина М. Сова та писар: «Проводивший в селе Успеновка каникулы студент И. Вареник вводит в заблуждение крестьян: что по какому-то указу все крестьяне равны, земля будет отобрана у помещиков и разделена между крестьянами по равной части, равенность крестьян с высшими и начальствующими должностными лицами. Такие проповедования вызывают у крестьян разговоры и пререкания и может дойти до дурных последствий. Его надо предупредить... Ему помогает доктор Туркеновской больницы, но действует более осторожно...»

Справник у донесенні губернатору, перераховуючи, що Товстоліс, Лапін та Вареник проводять революційну роботу в селі і волості, слізно просить губернатора: «...надо прекратить сборы ...»

В село направляється пристав для того, щоб з'ясувати обставини і заарештувати агітаторів. Та цього йому зробити не вдалося, бо жителі села не видали їх. Пристав доносив справнику: «... был в Успеновке, где ходят слухи, что врач Толстолес, Вареников и Лапин собирают молодых крестьян и внушают им отбирать землю...»

Існує припущення, що селяни Успенівки не виступили організовано проти царизму у зв'язку з арештами головних агітаторів.

Про це свідчить і донесення акцизного начальника до губернатора:
«Арестовано... 20 человек... за агитацию среди крестьян...»

***

У 1900 році Успенівська волость входила у другу ветеринарну дільницю, центр якої знаходився в Гуляй-Полі.

У 1905 році в Успенівській волості було:

	Коней	ВРХ	овець	свиней
У селян	4645	1646	3168	988
У землевласників	585	468	1750	280
У різночинців	6	13	—	11
Всього:	5236	2127	4918	1279

Всього худоби налічувалося 13560 голів.

У 1912 році коней мали 10155 голів, великої рогатої худоби – 9003, овець – 3717, свиней – 4919, всього – 27790 голів. Тоді в Успенівці працював ветлікар і 2 фельдшери.

***

23 Успенівська лікарська дільниця відкрита 1 березня 1913 року. Обслуговувала вона Успенівську волость, територія якої охоплювала 187,3 квадратної версти, де проживало 9997 чоловік. Фельдшерських пунктів дільниця не мала. Амбулаторія перебувала в орендованому семикімнатному будинку. Середня ціна рецепта, виписаного в амбулаторії, коштувала 3,1 коп. Працював лікар, фельдшер і акушер, зберігалася вакансія фельдшера-акушера.

За рік лікар прийняв 4721 особу, фельдшер – 1500, 9220-х хворих відвідали дома. Витрачено на ліки 286,21 крб.

***

В 1913 році в Успенівці працювали три земські школи, в яких 6 вчителів навчали 314 учнів, з них 110 дівчаток. В 1913-1914 навчальному році у 2-й земській школі придбали 128 книг на 27 карбованців 5 копійок, з них більше половини художньої літератури.

У 1914 році у Новоуспенівці працювало церковне училище на три відділення.

***

Після ліквідації Темирівської волості у 1900 році до Успенівської належали села: Успенівка і колишні поміщицькі – Новогригорівка, Новоіванівка, Павлівка, Нововасилівка, Новомиколаївка, Василівка, Миколаївка, Крутоярівка, Темирівка-1, Темирівка-2 та ін.

Земські школи були у Новогригорівці, Новоіванівці, церковно-прихідська – у Василівці.

У 1913 році Успенівка налічувала 565 дворів, 4580 душ (2305 чоловіків і 2275 жінок), які володіли 5685 десятинами землі. У селі працювало волосне управління.

Під час столипінської аграрної реформи землю загарбали багатії. Так, куркулі Височин, Турчин та інші відійшли на хутір Новий. Такі поселення росли, як гриби після дощу.

У 1913 році по Успенівській волості, як свідчать документи, налічувався 31 хутір. Меншало землі в селян. На 4580 жителів села залишилось 5685 десятин землі. Ще менше її було в селах, які до 1861 року називалися кріпацькими.

Наприклад, в Новогригорівці на 641 жителя припадало 346 десятин землі, у Новоіванівці на 338 жителів – 100 десятин, в Новоиколаївці на 472 жителі – 138 десятин, в Павлівці на 185 жителів – 80 десятин.

В таких умовах селяни бідували, чекаючи кращої долі.

Революційна хвиля 1917 року докотилася до Успенівки.

***

У січні 1918 року в Успенівці встановлюється Радянська влада. Проводиться розподіл поміщицьких земель. Селяни прагнули до вільного щасливого життя. Але почалася громадянська війна, інтервенція. Хто тільки не захоплював село: німці й гайдамаки, петлюрівці і денікінці, врангелівці і махновці, малі і великі банди, які несли на своїх багнетах розорення і смерть.

Навіть ще у 1920–1921 роках успенівці, як і трудящі інших сіл району, не могли спокійно працювати. Їх мирній праці часто перешкоджали різні банди. Але й з цим було покінчено.

3 лютого 1921 року в Успенівці зібрався волосний з'їзд Рад. Він розглянув питання: про поточний момент, вибори волвиконкому, вибори делегатів на повітовий з'їзд Рад та інші. Головою з'їзду був Шибоков, секретарем – А.Лютій. (До складу волості входили тоді

території нинішніх Успенівської та Темирівської сільських рад). З'їзд обрав волвиконком із 5 чоловік: Павло Іванович Перерва – голова, Степан Федорович Марченко – заступник, Михайло Васильович Пилипенко – завідуючий земельним відділом, Олександр Михайлович Чуйко-Дякович – завідуючий відділом народної освіти, Дмитро Юхимович Шевченко – член виконкому.

У виборах брало участь 12 тисяч чоловік.

Волосному виконкому було чим зайнятись. У нашому краї тоді ще діяли залишки різних банд. А головне – треба було вести боротьбу за хліб. Адже у 1921 році посівні площі у волості склали тільки 8381 десятину, тобто скоротилися проти 1916 року у півтора рази. Виконком проводив велику роботу по виконанню продрозкладки. В лютому-березні 1921 року від жителів Успенівської волості в рахунок продрозкладки надійшло 653 пуди пшениці, 627,5 пуда ячменю, 95,5 пуда м'яса, 85 пудів соломи, 50 пудів свиріпи та іншої продукції.

З повіту в Успенівку направлялись продзагони для вилучення хліба у куркулів. Один із таких загонів, до якого входило 12 комсомольців (десять з 42-ї дивізії і два місцеві, гуляйпільці), зазнав нападу з боку куркульні. Вісім юнаків загинули. Вони були поховані на братському кладовищі в Гуляйполі.

У лютому 1921 року в Успенівці організувався комітет незаможних селян (КНС), куди увійшло 130 чоловік. Створився комуністичний осередок у складі 9 членів партії.

Комітет незаможних селян під керівництвом партосередку вів боротьбу з бандитизмом, організував збирання зброї. За його участі відкрили школу для дорослих, два харчовальні пункти для дітей, проводився перепис населення. КНС забезпечував паливом радянські установи. Як свідчать документи, Успенівський комітет зі своїми обов'язками справлявся добре.

У 1922 році А.Жовніренко від Успенівської волості був делегатом II Всеукраїнського з'їзду КНС. Комітети незаможних селян створювалися і в інших селах волості.

В середині 1921 року усепенівські селяни Кучерявий, Северин та Грицай, які мали 200-300 десятин землі, організували групу «Брати святого Мефодія», метою якої було повернути старі порядки. Підбурювачів знешкодили.

На 1 січня 1922 року в Успенівській волості проживало 11395 душ, з яких голодувало по першій категорії 9601 (84,3%). Під час голоду було відкрито їдальню для дітей.

На початку 1922 року головою Успенівського КНС стає комуніст Т.Вовченко, секретарем В.Чуйко-Дякович, а Новогригорівського – безпартійний М.Г.Шушура, його заступником – О.Я.Бобир.

У вересні 1922 року Мановицький був рекомендований на секретаря волосного комуністичного осередку. В цей час розгортається велика роз'яснювальна робота серед селян. В Успенівці починають створюватися товариства спільного обробітку землі (ТСОЗи). Це були початкові форми колективних господарств.

12 грудня 1926 року в Успенівці налічувалося 790 господарств, у яких мешкало 3876 осіб, працювали 1 державний, 1 кооперативний і 2 приватні торгові заклади, приватні: паровий млин, 8 вітряків, 3 кузні, а також – 3 школи, сільбуд, лікарська дільниця, аптека.

До Успенівської сільради входили: Успенівка, хутори: Добровільний, Мирний, Красногірка, Нововасилівка, Миколаївка, Новий, Новоуспенівка, Привільний, Плаксина, Рибний.

По сільраді налічувалося 1108 господарств (5616 жителів).

У селі Успенівці Юхим Кудря мав власний млин і примушував наймита працювати більше восьми годин. Взагалі наймитам тут не створювали належних трудових умов.

У липні 1929 року під час чистки радянського апарату голову Успенівської сільради М.О.М'ядельця виключили з партії.

Колгоспи

У 1930 році на території Успенівської сільради утворюються такі колгоспи, які райвиконком зареєстрував:

- 13.11.30 р. – «Рекорд»,
- 21.11.30 р. – «Побережжя»,
- 24.11.30 р. – «Правда»,
- 29.11.30 р. – «Сигнал»,
- 29.11.30 р. – ім. Сталіна;
- у х. **Павлівці**:
- 10.12.30 р. – «Надія незаможника»;
- у с. **Миколаївці**:
- 20.12.30 р. – ім. Ілліча;
- у х. **Солодкому**:
- 27.07.30 р. – «Сознание»,
- 9.11.30 р. – «Зустріч»;

- у х. **Плаксино**:
 1.11.30 р. – ім. Тараса Шевченка;
 у х. **Рівнопіллі**:
 29.11.30 р. – «Рівнопілля»,
 29.11.30 р. – «Зміна»;
 у х. **Нововасилівці**:
 21.11.30 р. – ім. Петровського,
 у х. **Новоуспенівці**:
 13.11.30 р. – «Запорожець»;
 у х. **Привільному**:
 24.11.30 р. – «Янчул»;
 у х. **Миролубному**:
 20.12.30 р. – «Подорожня».

У березні 1931 року на території Успенівської сільради діяли артіль: «Сила сталі», «Слава», «Надія», «Вільна».

У 1931–1933 роках відбулися реорганізація, об'єднання і перейменування колгоспів. На 1 січня 1934 року в Успенівській сільраді працювали артіль імені Сталіна, імені Ворошилова, імені Ілліча, імені Кагановича, «Сила сталі», «Слава», «Пролетарський молот».

5 вересня 1950 року колгосп «Пролетарський молот» об'єднали з колгоспом імені Ворошилова. Через день колгосп «Сила сталі» і колгосп імені Сталіна злилися в один колгосп імені Сталіна. 13 липня 1950 року колгосп «Слава» увійшов до складу колгоспу імені Горького Новогригорівської сільради.

У серпні 1954 року колгосп імені Кагановича увійшов до Затишанської сільради, а колгосп імені Горького – до Успенівської.

10 листопада 1957 року колгосп імені Ворошилова дістав назву «Україна».

13 серпня 1957 року колгосп імені Горького злився з колгоспом імені Ілліча. Об'єднаний колгосп став називатися колгоспом імені Ілліча.

В 1960 році (лютий) колгосп «Україна» укрупнився з «ХХ партз'їздом» і дістав назву «Україна».

У 1977 року колгосп імені Ілліча увійшов до Новомиколаївської сільради. З 1977 року в Успенівській сільраді був один колгосп «Україна».

Головами колгоспів були:

- «Сила сталі»:**
 1935–1936 рр. – Бабенко Каленик Свиридович;
 1936–1941 рр. – Діденко Андрій Веремійович;
 1943 р. – Бабенко Каленик Свиридович;
 1947–1950 рр. – Василега Сергій Олексійович.
- Колгосп імені Сталіна:**
 1935–1936 рр. – Петрикей;
 1936–1937 рр. – Шапошников Улян П.;
 1937 р. – Горпинич Василь Трохимович;
 1938 р. – Кійко Тимофій Юхимович;
 1939–1941 рр. – Зражевський Федір Дем'янович;
 1944–1945 рр. – Горпинич Василь Трохимович;
 1947–1950 рр. – Кійко Тимофій Юхимович;
 1950–1960 рр. – Василега Сергій Олексійович.
- Колгосп «Пролетарський молот»:**
 1935 р. – Денисенко;
 1936 р. – Брацило;
 1936 р. – Северин;
 1937 р. – Андрієнко;
 1937 р. – Клименко;
 1938–1939 рр. – Бичков М.С.;
 1939–1941 рр. – Біюн Іван Михайлович.
- Колгосп імені Ворошилова («Україна»):**
 1935 р. – Бриль;
 1935–1940 рр. – Лукаш Григорій Овсійович;
 1940–1941 рр. – Северин Григорій Федорович;
 1947 р. – Бриль;
 1947–1972 рр. – Семенда Григорій Зіновійович;
 1972–1995 рр. – Столяренко Василь Лазарович;
 з 1995 року і по наш час – Тимофієв Микола Григорович.

***

Та повернемося в 30-ті роки двадцятого століття.

На хуторі Привільному в листопаді 1930 року М.Борт не хотів здавати лишки хліба. А як прийшли до нього члени сільради, ображав їх, а сини Іван та Сергій погрозували їм ножами. Справу було передано до суду. Слідство встановило, що у Борта було заховано 482 пуди хліба.

Суд ухвалив: М.Борта за злісну нездачу лишків хліба позбавити волі на 3 роки і стягти штрафу 450 крб., а синів за погрожування ножами позбавити волі – Івана на 2 роки, Сергія – на 1,5 роки.

На хуторі Рибному №2 селянин Олександр Пилипенко, щоб не сплачувати завдань хлібозаготівлі, податку та самообкладання, розпродав все своє майно і виїхав із синами у місто Сталіно (тепер Донецьк).

В Успенівці проживала Анюта Борт, яка в 1927-1928 роках мала невеличку крамницю. За це її позбавили виборчих прав. Але різними хитрощами та махінаціями вона добилася поновлення у правах. У цьому допоміг їй рахівник сільгосптовариства Семен Салкін.

У січні 1931 року під час місячника охорони тваринництва артіль імені Сталіна викликала на змагання артіль «Сила сталі».

6 лютого артіль «Слава» Успенівської сільради виконала план хлібозаготівлі на 102 відсотки. Крім того, вона обміняла 168 пудів пшениці на жито і на загальних зборах своїх членів ухвалила вивезти ще 82 пуди пшениці.

У 1932 році найбільше коней загинуло в Успенівській сільраді. В цьому ж році в селі створюється партійна організація.

3 року в рік міцніли колгоспи, мінялося обличчя не тільки населених пунктів, але невпізнанно змінювалися й люди.

В 1933 році Д.Г. Горпинич вперше сів на комбайн «Комунар». А вже через два роки за 19 днів він зібрав ним у колгоспі імені Ворошилова 422 гектари колосових. Після закінчення жнив т.Горпинич поїхав на допомогу російським колгоспникам – в Омську область. Там за 16 днів він обмолотив хліб на 326 гектарах. Уряд високо оцінив працю комбайнера. На його грудях засяяв орден Леніна.

У 1936 році знатний комбайнер перекрив своє досягнення. Він за сезон зібрав урожай з 830 гектарів.

Наступного року Д.Г. Горпинич пересідає на «Сталінця» і збирає урожай спареним агрегатом. Двома комбайнами він обмолотив хліб з 1250 гектарів. Першим помічником комбайнерові була його дружина, яка за прикладом чоловіка опанувала професію комбайнера.

***

У 1935 році в колгоспі «Сила сталі» на один трудовдень видали 5,7 кілограма зерна і 1,37 карбованця грішми.

На листопад артіль продала кооперації 2165 центнерів хліба, за який купили вантажну автомашину, кілька велосипедів та будівельний матеріал.

На районну Дошку пошани за рішенням районної конкурсної комісії як переможця конкурсу-змагання занесли колгосп імені Ворошилова.

Того року на обласну Дошку пошани за постановою облвиконкому та обкому партії як переможців у змаганні визначили артіль імені Ворошилова (видана почесна грамота, прапорець перемоги і право обрати представника на обласний зліт передових колгоспів) та «Сила сталі».

В 1935 році у колгоспі «Сила сталі» зібрали пшениці по 16 центнерів з гектара, жита – по 14, на пару озима пшениця (площа 78 гектарів) дала по 24 центнери з гектара.

***

У 1935 році при Успенівському колбуди успішно працював драматичний гурток, яким керував учитель Петро Павлович Сокіл. Серед активних учасників гуртка були Надія Гнелицька, Катря Кабиш, Артем Макуха та ін., які в Успенівці ставили п'єси «Годинникар і курка» І.Кочерги та інші, а також у артілях «Зільберталь», «Сила сталі», «Пролетарський молот», імені Ворошилова. Колгоспники радо зустрічали аматорів сцени.

***

У 1936 році колгоспник артілі імені Сталіна Яким Юхимович Ніконов виполював волами по 4 гектари при нормі один і заробляв за день по 10 трудовднів.

Іздовий артілі «Сила сталі» Григорій Клименко знищив 28 кротів, за що був правлінням колгоспу премійований. В цій же артілі колгоспниці Оксана Циб, Явдоха Діденко, Марія Тилик і Ганна Третяк в'язали по 17 кіп снопів при нормі 8. А в артілі імені Сталіна 60-літня Явдоха Непайда за день – по сім кіп снопів.

В колгоспі імені Ворошилова скидальники Іван Пистун та Данило Кириєнко 6 липня скошили 8 гектарів зернових при нормі 5.

В'язальниця Мелашка Ляшко замість норми 8 кіп цього дня на в'язала 17 кіп, а Катря Яковенко – 15 кіп.

930306

Запорізька обласна
бібліотека
ім. О.М.Горького

***

Успенівський сільмаг, де завідувачим був тов. Терехов, у літній період вивозив колгоспникам крам широкого вжитку.

На 8 липня колгосп «Сила сталі» виконав план хлібоздачі і натуроплати на 100%. Ще за ухвалою загальних зборів колгоспників продано в хлібозакупку 2000 центнерів зерна.

17 липня бригадир колгоспу імені Ворошилова Василь Буряк розповідав у районній газеті: «Кращі ланки – це Василя Онучка і Марії Пилипенко, які виконали з честю свої зобов'язання: дати по 120 пудів пшениці з гектара.

Кращі стахановці моєї бригади – В.Онучко, Т.Горпинич, М.Пилипенко, Т.Гаркуша, М.Брацило та інші, які із своїх рекордних ділянок узяли по 180 пудів з гектара і заробили на них до 177 трудоднів. Середній урожай з ділянок моєї бригади такий: пшениця на пару дала 180 пудів, жито – 108, ячмінь – 132, овес – 115 пудів з гектара.

Зараз ми приступили до лущення стерні і готування до осінньої сівби.»

У колгоспі «Сила сталі» з 25 гектарів ріцини на 4 вересня зібрано 20 гектарів. Зразу ж ріцину сушать і молотять. Добре працюють Марія Руденко та М.Турукало. Дідусь Захарко Шеремет, який сторожує на току, сам руками намолотив один центнер ріцини першої стиглості, повідомляв сількор А.Репетун.

У 4-й бригаді артїлі імені Ворошилова сівач Іван Пистун за день однією сівалкою засіває 10,5 гектара озимини.

У 2-й бригаді сівач Павло Остапенко і його помічник Опанас Горовий клали зерно у ґрунт на 10 гектарах.

Сівач Михайло Брацило з 1-ої бригади з помічником Миколою Андрієнком засівали щодня по 9 гектарів. Сіяти починали вдосвіта і закінчували пізно. Там же в полі ночували і доглядали коней. В артїлі на сівбі добре працював і призовник до Червоної Армії Микола Костенко. Засівав за день по 10 га.

8-ми кінними сівалками, які працюють у колгоспі, на 11 вересня засіяли 135 гектарів.

Колгоспниця Ганна Пидоря зробила на закріпленій за нею площі двічі підживлення, 4 рази прополочила рослини, і кожен гектар соняшнику дав по 20 центнерів насіння (зобов'язання 15). А колгоспник Микола Андрієнко зі своєї ділянки (виконав агрозаходи: снігоза-

тримання, підживлення, боротьбу з бур'янами) домогся урожайності озимої пшениці по 205 пудів з гектара.

***

На міжрайонній сільськогосподарській виставці, яка відкрилась 4 жовтня 1936 року на площі Жертв Революції в Гуляйполі, були представлені і досягнення бригадира Ганни Шаповал з колгоспу «Сила сталі», яка збрала по 40 центнерів зерна кукурудзи з гектара.

На Всесоюзну сільгоспвиставку визначили ланкову Ганну Пидорю з артїлі імені Ворошилова, яка з площі 2 гектара збрала соняшнику по 20 центнерів з гектара.

Увесь час польових робіт корова колгоспника артїлі імені Ворошилова Федора Федоровича Онучка йшла в запряжці. Він добре за нею доглядав, тому достроково здав державі за плановими цінами 155 літрів і продав через Гуляйпільський маслозавод 1318 літрів молока при базисній жирності 3,8 одиниці. За продане молоко Ф.Ф.Онучко отримав 659 карбованців, а райспоживспілка преміювала його 80 карбованцями.

В колгоспі імені Ворошилова урожай соняшнику сорту «Фуксінка» склав 20 центнерів насіння з гектара (бригадир тов. Мирошник, ланкова Ганна Педовин).

Колгоспник Іван Яковенко з артїлі імені Ворошилова мав сім'ю, яка налічувала 11 чоловік. За 10 місяців 1936 року вона заробила 1206 трудоднів, за які отримала 594 пуди хліба і 1777 карбованців 50 копійок грішми.

Сім'я придбала 5 пар чобіт, 2 пари валянок, 3 пари калош, 3 пари тфелі, 2 пари ботинків, велосипед, патефон, кишеньковий годинник, гарне тепле пальто за 280 карбованців, ватяну ковдру.

Крім цього, поповнили хатне господарство різними речами на 100 карбованців, бібліотечку на 75 карбованців. Господар продав 126 пудів хліба державі, за які придбав понад 300 метрів мануфактури. Має сім'я на 1405 карбованців позики та підписалася на позику четвертого року на 220 карбованців. І. Яковенко за роботу в колгоспі отримав похвальну грамоту і три премії.

Колгосп «Пролетарський молот» здав державі 10 тонн капусти, 2 тонни столового буряка. Хоч артіль і виконала план здачі городини, та голова колгоспу тов.Северин організував збір лишків городини у колгоспників.

За дострокове виконання плану по городині колгосп преміювали патефоном, а від правління райспоживспілки видали грошову премію в сумі 250 карбованців.

***

23 жовтня 1936 року звітувала Успенівська сільрада про свою роботу. У звіті голова Петрикей говорив про підвищення врожайності по сільській раді у порівнянні з минулим роком.

– В колгоспах нашої сільради налічуються десятки стахановців, – говорив т.Петрикей. – Ланкові Микола Андрієнко, Марія Брусенко, Наталка Ілієнко, доярки Пріська Горпинич, Ольга Ілієнко дали гарні показники.

Якщо у 1936 році на трудовень в середньому припадало до 2-х кілограмів хліба та до 60 копійок грішми, то в цьому році наш трудовень в середньому дорівнює 8-11 кілограмів хліба і 1,5-2,5 карбованця грішми. Сім колгоспів сільради продали державі через кооперацію 18000 центнерів хліба.

Для зимівлі худоби в 1936 році колгосп імені Ворошилова заготовив 4100 центнерів (план 2945 центнерів) кормів. Закладено 200 тонн силосу, заготовлено 11,3 тонни концкормів і 20 тонн соковитих.

Ферми мали постійні кадри. Стахановцями ферм були: дідусь-свинар Михайло Бабенко, доярка Марія Яковенко, яка в 1936 році надоїла від кожної із 6 корів по 2900 літрів молока.

Бригадир МТФ Федір Андрійович Гаркуша дбав про племінну худобу.

1 листопада 1936 року колгоспниця артїлі імені Ворошилова Тетяна Северин у районній газеті «Сталінським шляхом» розповідала: «Самій не віриться, що ще я декілька років тому жила в таких злиднях. Худоби не було, їжі не вистачало, про одяг і мріяти боялась.

Взяти 1935 рік. За весь рік вся наша сім'я заробила в колгоспі 55 пудів хліба та 195 карбованців грошей. Ні корови, ні поросяти. За весь 1935 рік я купила у кооперації 15 метрів ситцю. В господарство купували найнеобхідніші речі, бо прибутків тих, як-то кажуть, як кіт наплакав.

Зовсім не те життя настало цього року. Разом із своїм чоловіком та сестрою ми заробили за 10 місяців 1061 трудовень і отримали з колгоспу 868 пудів хліба та 21 пуд соняшникового насіння. Одержали ми на свої трудовні також 1003 карбованців.

Цього року ми продали державі 132 пуди хліба, за який отримали 675 карбованців.

Таких прибутків наша сім'я ще ніколи не мала.

Багато дечого придбали ми тепер у своє господарство. Купили корову, маємо двоє свиней, а третього – 11-пудового кабана недавно зарізали. Маємо 100 голів курей, 40 гусей.

Недавно я купила в кооперації 150 метрів мануфактури на плаття та костюм і 12 метрів гарного сукна на пальто чоловікові, собі та сестрі. Купила також цього року 4 пари валянків, дві пари ботинок, п'ять пар глибоких калощ, одну пару чобіт та двоє пальт школярам. Чоловік мій придбав мисливську рушницю та замовив велосипед. Обов'язково хочемо купити ще вівцю, щоб у 1937 році мати в господарстві овець.»

***

Державний план розвитку конярства колгосп імені Ілліча виконав у 1936 році. При плані поголів'я 73 коней є 78, план вирощування лошат 15, а було 18. Стайні чисті, світлі, побілені. Бригадири Павлов, Лапко, Охтень, Кудря і конюхи М. Яценко, Тихін Іпатов, Ф.Вовк, Петро Іпатов приділяють багато уваги конярству.

Такі показники мали господарства в 1936 році:

Назва господарства	Середня урожайність (крб.) (цнт/га)	Валовий прибуток	Вартість трудовня (кг)
«Сила сталі»	14,4	221735	7,0
Ім.Кагановича	15,6	144860	5,6
Ім.Ілліча	14,0	220548	8,0
Ім.Ворошилова	15,9	238262	8,5

***

На початку травня 1936 року піонери і учні Успенівської НСШ зібрали 10 тонн металобрухту при завданні 9.

***

28 червня в Гуляйполі відбулася 4-а колгоспно-радгоспна та шкільна олімпіада. В ній взяло участь 400 чоловік.

На 2-гу обласну олімпіаду було визначено: хоровий гурток артілі імені Сталіна, діда Семенду з артілі імені Ворошилова.

***

За постановою президії Гуляйпільського райвиконкому та бюро райпарткому кращими вчителями району визнані: завпед Я.Т.Бабич, викладач німецької мови К.І.Ніколаєва і піонервожатий Я.П.Миколаєнко (всі з Успенівської неповної середньої школи, де директором Д.М.Головко).

***

Піонери і учні Успенівської неповної середньої школи зібрали на користь дітей іспанських бійців 100 карбованців.

***

На території колгоспу імені Ворошилова у 1936 році працювало дві початкові школи: школою №3 завідував П.П.Сокол, №2 – П.І. Северин.

***

2 жовтня 1936 року А.Лютий з колгоспу імені Ворошилова писав у райгазеті: «Я працюю ремонтером разом із своєю дружиною Настею. Ремонтую зараз шлях, що йде від Зільберталю до Успенівки.

Деревонасадження моє гарно збереглося, не загинуло жодне дерево.

Минулої зими я організував вивозку піску на свою ділянку. Тепер автомашина може йти зараз же після дощу. Велику допомогу надає мені голова нашого колгоспу тов. Лукаш. Допомагає і голова сільради т. Петрикей.

Виконуючи свої обов'язки шляховика, я завжди держу в голові одну думку: наші машини повинні ходити легко і плавно – цього можна досягти тільки на хороших шляхах».

1937 рік

***

50-річний колгоспник артілі імені Сталіна Степан Никонов виробив 540 трудоднів і отримав 30 центнерів хліба і 500 карбованців грішми.

***

Влітку 70-річний колгоспник Олексій Сова з артілі імені Ворошилова виробив своєю коровою 170 трудоднів. У лютому 1937 року вона отелилася і привела двох телят.

***

У лютому на сесії (пленумі) Успенівської сільради розглядали питання, як у колгоспах імені Сталіна (голова У.П. Шаповников), «Сила сталі» (тов. Бабенко), «Пролетарський молот» (тов. Андрієнко) готуються до весняної сівби.

Відзначалося, що в колгоспах Успенівської сільради з наявних 396 коней в гарному стані 109, в середньому – 191 і зовсім худих 96.

Поганий стан коней в артілях «Сила сталі», імені Кагановича, «Слава» та «Пролетарський молот».

Добре до сівби підготувалася четверта бригада (бригадир Петро Третяк) колгоспу імені Сталіна. Відремонтовані всі брички, ходи, сівалки, букері та борони. Збруя готова і перемазана, коні та воли у гарному стані. Все тягло і реманент, закріплений за їздовими, ланки знають площі посіву і норми виробітку. Ланки вивозять гній і місцеві добрива на поля. Тут обрали редколегію стінгазети, поробили столи і лави, щоб колгоспники в полі обідали не на землі. Готується і душ, щоб колгоспники могли освіжитися.

***

На початку третьої декади березня в поле вийшли колгоспники артілей «Слава», «Сила сталі», імені Ілліча та імені Ворошилова. Вони заборонували 84 гектари у два сліди. Найкраще працювала бригада тов.Охтеня з колгоспу імені Ілліча. 20 березня вона закрила вологу на

15 гектарах ріллі. Члени бригади І.Василенко і В.Биков заборонували по 5 гектарів. Розпочали тут сівбу зернових, вже засіяно 10 гектарів.

***

26 березня президія Гуляйпільського райвиконкому та бюро РК КП(б)У прийняли постанову «Про якість сівби в артiлі імені Сталіна Успенівської сільради». В ній, зокрема, відзначалося, що перевіркою встановлено, що сівба в артiлі імені Сталіна Успенівської сільради проходить абсолютно неякісно: на площі 300 га посіяно овес, і 35-40 процентів зерна залишилось зверху. Не зважаючи на те, що під час посіву цієї ділянки тут були присутні заступник голови колгоспу Горпинич, бригадир цієї ж бригади Кучерявий та голова комісії якості Чуйко, ніяких заходів до виправлення припущених хиб не вжили.

РВК та РК КП(б)У постановляють:

1. Вказати голові колгоспу т. Шапошникову, бригадиру рілничої бригади т. Кучерявому та голові комісії якості Чуйку на відсутність боротьби за якість сівби.

2. Zobov'язати правління колгоспу знайти винних у допущенні неякісного посіву 30 гектарів вівса і за їх рахунок цю ділянку переробити в друге.

***

Бригада імені Тельмана передова в колгоспі імені Ворошилова. Два роки вона тримає перехідний прапор. В бригаді передова ланка Мелашки Лазько, а її члени – Ганна Семенда, Катерина Яковенко, Ольга Пилипенко, Настя Сова.

***

В 1937 році артiль імені Сталіна через кооперацію продала державі 1500 центнерів хліба.

За проданий хліб колгосп імені Ворошилова отримав півтонну автомашину.

***

26 вересня в колгоспі «Сила сталі» почали збирати кунжут. Колгоспниці О.Северин, Катя Охтень, Л.Діденко, Я.Тищенко і Марія Циб косили і в'язали по 4–5 кіп кунжуту (норма 2,5).

***

На початку року свинар артiлі імені Ворошилова Михайло Бабенко обіцяв від 8 свиноматок отримати по 20 поросят. За 9 місяців обіцянку виконав. На фермі він працює 5-й рік.

– Треба любити свою роботу, – говорив т.Бабенко, – тоді і наслідки будуть хороші.

***

В Успенівці працював пологовий будинок на 5 ліжок. В ньому господарювала молода, енергійна акушерка Ганна Стибліна.

***

Колгоспник артiлі «Сила сталі» Г.Клименко в 1937 році знищив 150 кротів.

***

Другого жовтня сількори Кійко і Денисенко повідомляли, що будинки колективіста в артiлях «Пролетарський молот» і «Сила сталі» перетворили на комори. Через зерно ніяк і до бібліотеки зайти. Колгоспні збори відбуваються просто на вулиці, гуртки не працюють.

***

Успенівська територіальна партійна організація налічувала 7 комуністів.

Репресії

З політичних мотивів (ст. 54 КК УРСР: проведення антирадянської агітації, участь у контрреволюційних організаціях, терористичні наміри, розповсюдження наклепів на партію і радянський лад і т.п.) репресій зазнали:

Биковський Іван Опанасович, 1898 р.н., с.Успенівка. Конюх колгоспу «Сила сталі». Заарештований 17.11.1932 р. Особливою нарадою при ДПУ УРСР від 5.01.1933 р. позбавлений волі на 3 роки.

Борт Антон Ілліч, 1903 р.н., с.Успенівка. Арештований в 1937 р. Помер в концтаборі 17.10.1943 р.

Брацило Давид Іванович, 1898 р.н., с.Успенівка. Колгоспник артілі «Пролетарський молот». Арештований в лютому 1938 р. Рішенням «трійки» від 1 квітня розстріляний 23.04.1938 р.

Брацило Іван Іванович, 1894 р.н., с. Успенівка. Колгоспник артілі «Слава». Арештований у лютому 1938 р. Рішенням «трійки» від 1.04.1938 р. розстріляний 23.04.1938 р.

Брацило Пилип Іванович, 1893 р.н. с.Успенівка. Без постійного місця рботи. Арештований 31.10.1937 р. Рішенням «трійки» від 30.11.1937 р. розстріляний 8.12.1938 р.

Брацило Федот Іванович, 1901 р.н., с.Успенівка. Тракторист артілі імені Сталіна. Арештований в лютому 1937 р. Рішенням «трійки» від 1.04.1938 р. розстріляний 25.04.1938 р.

Бутейко Іван Данилович, 1908 р.н., с.Успенівка. Секретар Гуляйпільського РК ЛКСМУ. Арештований в 1937 році і розстріляний.

Галушка Яків Прокопович, 1898 р.н., с.Варварівка. Завідуючий шевською майстернею від промартілі «Куструд» в с. Успенівці. Арештований 13.11.1932 р. Рішенням «трійки» від 21.01.1933 р. позбавлений волі на 3 роки.

Горпинич Іван Потапович, 1902 р.н., с.Успенівка. Арештований в 1937 р. Помер у концтаборі 27.09.1944 р.

Горпинич Семен Тихонович, 1898 р.н., с.Успенівка. Арештований в 1937 р. Помер у концтаборі 4.04.1944 р.

Гринь Микола Петрович, 1889 р.н., с.Успенівка. Обліковець колгоспу «Пролетарський молот» в с. Солодкому. Заарештований в 1937 р.

Демидов Тимофій Сергійович, с.Гуляйполе. Заступник директора Успенівської МТС з політчастини. Арештований в 1937 р. і розстріляний.

Жовніренко Антон Іванович, 1899 р.н., с.Успенівка. Заарештований в 1938 р. Помер в концтаборі 29.03.1944 р.

Жовніренко Іван Федорович, 1891 р.н., х.Павлівка. Колгоспник артілі «Слава». Арештований в лютому 1938 р. Рішенням «трійки» від 1.04.1938р. розстріляний 23.04.1938 р.

Жовніренко Микола Федорович, 1894 р.н., х.Павлівка. Колгоспник артілі «Слава». Арештований в лютому 1938 р. «Рішенням «трійки» від 1.04.1938 р. розстріляний 23.04.1938 р.

Жуков Семен Ягорович, 1895 р.н., с.Успенівка. Арештований в 1937 р. Помер у концтаборі 10.01.1945 р.

Кийко Микола Гаврилович, 1895 р.н., с.Успенівка. Арештований в 1937 р. Помер у концтаборі 20.12.1944 р.

Клименко Іван Маркович, 1895 р.н., с.Успенівка. Диякон Успенівської церкви. Арештований 8.05.1930 р. Рішенням Особливої наради від 11. 06. 1930 р. висланий на три роки на спецпоселення в Північний край.

Кобзар Іван Мусійович, 1891 р. н., с.Успенівка. Там жив без постійного місця роботи. Арештований 24. 10. 1937 р.. Рішенням «трійки» від 30. 11. 1937 р. розстріляний 8. 12. 1937 р.

Кобзар Іван Мефодійович, 1900 р. н., с. Успенівка. Арештований в 1938 р.

Куцов Яків Львович, 1901 р. н. Директор Успенівської МТС. Заарештований в 1937 р., у тому ж році і розстріляний.

Куш Іван Карпович, 1903 р. н., с. Гуляйполе. Директор Успенівської МТС. Арештований в 1938 р. Рішенням «трійки» розстріляний 26. 05 1938 р.

Лютий Кирило, с. Успенівка. Арештований в 1937 р.

Лютий Павло Ілліч, 1912 р. н., с. Гуляйполе. Механік по тракторах Успенівської МТС. Арештований 21.11.1937 р. Рішенням від 24.12.1937 р. (суду) позбавлений волі на 6 років у концтаборі.

Мирошник Олександр Трохимович, с. Успенівка. Арештований в 1937 р.

Непайда Іван Іванович, 1894 р. н., х. Новий. Шорник колгоспу «Сила сталі». Арештований в лютому 1938 р. Рішенням «трійки» від 1. 04. 1938 р. розстріляний 25. 04. 1938 р.

Остапенко Антон Кузьмич, 1898 р. н., с. Успенівка. Колгоспник артілі імені Ворошилова. Арештований в лютому 1938 р. Рішенням «трійки» від 1. 04. 1938 р. розстріляний 23. 04. 1938 р.

Охтень Яків Степанович, 1899 р.н., с.Успенівка. Арештований 24.10.1937 р. Рішенням «трійки» від 16.11.1937 р. розстріляний 19.11.1937 р.

Панага Василь Макарович, 1896 р. н., с. Успенівка. Жив у м. Макіївці. Чабан худоби. Арештований в лютому 1938 р. Рішенням «трійки» від 1. 04. 1938 р. розстріляний 23. 04. 1938 р.

Пидоря Яків Петрович, 1897 р. н., с. Успенівка. Колгоспник артілі імені Ворошилова. Арештований в лютому 1938 р. Рішенням «трійки» від 1. 04. 1938 р. розстріляний 23. 04 1938 р.

Пістоленко Іван Ісидорович, 1882 р. н., с. Новоуспенівка. Листоноша Бердянської райконтори зв'язку (до цього був священиком). Рішенням «трійки» від 27. 09. 1938 р. розстріляний 7.10.1938 р.

Попович Василь Михайлович, 1883 р. н., с. Успенівка. Сторож сільськоживтовариства в с. Успенівці. Арештований в 1937 р.

Репетун Василь Якович, 1898 р. н., с. Успенівка. Арештований в 1937 р.

Розкаряка Олексій Степанович, 1897 р. н., с. Успенівка. Рахівник-касир колгоспу «Більшовик», х. Добровільний Варварівської сільради. Арештований в лютому 1938 р. Рішенням «трійки» від 1. 04. 1938 р. розстріляний 7. 07. 1938 р.

Сова Карпо Маркович, 1902 р. н., с. Успенівка. Колгоспник артілі імені Ворошилова. Арештований 27. 10. 1937 р.. Рішенням «трійки» від 16. 11. 1937 р. розстріляний 8. 12. 1937 р.

Солодовник Іван Гнатович, 1902 р. н., с. Успенівка. Арештований в жовтні 1937 р.

Третяк Гаврило Іванович, 1902 р. н., с. Успенівка. Арештований в 1937 р.

Третяк Іван Йосипович, 1896 р. н., с. Успенівка. Арештований в 1937 р.

Турукало Кузьма Гаврилович, 1895 р. н., с. Успенівка. Арештований в 1937 р. Помер 6.07.1942 р. в концтаборі.

Турукало Федір Парфентійович, 1924 р. н., с. Успенівка. 4.09. 1937 р. за ст. 54-11 позбавлений волі.

Чаплян Іван Трохимович, 1904 р. н., с. Успенівка. Колгоспник артілі «Безбожник» (с. Розкішне Приютненської сільради). Арештований 28. 11. 1937 р. Рішенням «трійки» від 2. 12. 1937 р. ув'язнений у виправно-трудоий табір на 10 років.

Шевченко Андрій Дмитрович, 1898 р.н., с. Павлівка. Колгоспник. Арештований у березні 1938 р. Помер 19. 04. 1945 р. в концтаборі.

Шелех Юхим, с. Успенівка. Жив у с. Нове. Арештований в 1937 р. Всі репресовані реабілітовані. На жаль, не на всіх є дані. Ті, що померли в концтаборах у 1942–1945 роках, скоріше за все, розстріляні.

1938 рік

***

У травні 1938 року святковий вигляд мала Успенівка. В центрі села були прокладені нові тротуари: біля будинків сільради, кооператції, МТС, колбуду зроблені арки з лозунгами. Прикрашені арки,

поставлені біля контор колгоспів «Слава», «Пролетарський молот», проведені деревонасадженья.

***

У 1938 році в с. Успенівці і сільраді діяли середня і 7 початкових шкіл. Розпочали будівництво нової десятирічки. Навчанням охопили 1200 дітей. Працювало 18 вчителів. Всі вони малу закінчену середню освіту.

За останні роки з села вийшло 20 вчителів, 9 агрономів, 3 лікарі, 8 трактористів і 20 комбайнерів. А 50 жителів виїхали на навчання у вищі школи і технікуми.

В селі налічувалося 10 бібліотек (тільки в центральній було 452 читача), 21 червоний куток і один центральний клуб, в якому демонструвалися звукові кінофільми.

Про право на радісне, творче життя 2 червня 1938 року розповідав у районній газеті «Сталінським шляхом» колгоспник артілі «Пролетарський молот» Василь Жовнір: «Пригадую свої юнацькі роки. Не віддав мене батько до школи, бо в батьківській хаті було і холодно, і голодно. Довелося піти батракувати до панів, до куркулів. Така була моя школа. Ні дід мій кріпак, ні батько, який, крім жорстоких злиднів, не бачив нічого у своєму житті, науки не знали.

А мої діти! Старші сини Олександр і Федір – комбайнери, Микита – командир Червоної Армії, Костя – вчителює, наймолодші Марія і Ліда вчать в школі. Вчать мої дочки за рахунок держави, їм забезпечені всі умови, щоб виростити з них розумних, корисних батьківщині людей».

«Свої знання віддам для батьківщини, – заявила 27 червня 1938 року вчителька Успенівської середньої школи Ліда Сердюк. – Мені тільки 19-й рік пішов, а я вже маю середню освіту і працюю вчителькою. В жодній країні такі молоді дівчата не беруть участь у державних справах».

2 червня 1938 року у кореспонденції «Колгоспна Успенівка» голова Успенівської сільради А. Петрикей писав: «Наші школи привітні, світлі й просторі, зовсім не такі, якими були в Успенівці 20 років тому.

На все село в дореволюційній Успенівці було 3 невеличких школи, в яких навчалось 230 дітей, в більшості куркульських, бо біднякам не було чим платити за навчання своїх дітей. Багато талановитих, здібних дітей залишалось на все життя неписьменними.

70 процентів населення Успенівки не знали до Жовтневої революції жодної літери.

Не впізнати села зараз. В ньому є середня і 7 початкових шкіл...»

***

У червні 1938 року Успенівська сільрада та правління колгоспів імені Сталіна, імені Ворошилова, «Пролетарський молот» та «Сила сталі» організували екскурсію стариків-колгоспників на Дніпрогес і в Нове Запоріжжя.

Вийшло туди 68 чоловік на 4-х автомашинах.

***

У серпні Успенівський колбуд організував індивідуальні змагання зі стрільби. Перше місце зайняв капітан стрілецької команди Радченко, який вибив 30 очок із 30 можливих. Колгоспник Салкін вибив 23 очки, студент сільгоспшколи Хоменко – 22, колгоспники Семенда і Третяк – по 20.

***

29 серпня в колгоспі імені Ворошилова розпочали збирати соняшник. На косовиці олійної культури працював агрегат комбайнера Дмитра Горпинича.

Врожай на ділянці ланки М. Лазько складав 16 центнерів з гектара, а на ділянці комсомольської ланки Є. Соби – 17 центнерів.

***

5 вересня колгосп імені Ворошилова розпочав сівбу озимих. Сівачі Панас Гопка, Михайло Брацило і Петро Нижник першого дня перевиконали норму сівби.

***

При комсомольській кімнаті колгоспу імені Ворошилова встановлено радіо. Щовечора сюди сходяться колгоспники, щоб послухати новини. А вчитель – комсомолец В. Репетун завжди пояснює передачу присутнім.

***

5 років працював на свинофермі колгоспу імені Ворошилова свинарем М. С. Бабенко. В 1938 році він отримав від кожної свиноматки по 23 ділових поросятя. За це премійований вівцею.

***

Колгосп «Слава» утримував 70 голів ВРХ, 40 овець і 111 свиней, тоді як у 1936 році було тільки відповідно 2, 3 і 12 голів. А в колгоспі імені Ворошилова налічувалося 115 голів ВРХ, 125 овець (план 122), 400 курей.

***

Мелашка Лазько в колгоспі імені Ворошилова в 1938 році одержала з 10 гектарів озимої пшениці по 19 центнерів зерна з гектара, Ольга Нужна з 3 гектарів – по 20,7 центнера. Комбайнер Дмитро Горпинич зібрав урожай двома «Сталінцями» на площі 1294 гектари.

***

Колгосп імені Ворошилова мав 200 господарств, у яких налічувалось 45 велосипедів, мотоцикл, 15 патефонів, багато струнних музичних інструментів. Колгоспники передплачували 183 примірників різних газет і журналів.

В колгоспі був знатний комбайнер Д.Г.Горпинич, нагороджений орденом Леніна, стахановець – свинар М. С. Бабенко, визначений для участі у Всесоюзній сільськогосподарській виставці.

***

Бригадир колгоспу «Пролетарський молот» П. Лютий інформував 8 лютого: «До XVIII з'їзду ВКП(б) ланка Насті Пилипенко збрала місцевих добрив: 15 центнерів, курячого посліду – 3 центнери.

Їздові Семен Бурба, Василь Зима, Іван Гопка та Микола Мірошник добре доглядають коней».

***

Чабан колгоспу «Сила сталі» Г. Бурба одержав 130 ягнят від 100 вівцематок.

Колгоспниця артілі «Пролетарський молот» Олена Бірюк на 10 березня виконала на 61 % річний план молокопоставки, а колгоспник Яків Денисенко – на 100 % план першого кварталу.

***

20 березня 1939 року голова артілі «Пролетарський молот» Іван Брова розповідав: «Наш колгосп у 1933 році налічував лише 18 коней, жодної тваринницької ферми в нас не було. А зараз маємо 85 коней, 75 голів великої рогатої худоби, вівцеферму і птахоферму.

Виросло технічне озброєння колгоспу. Ми маємо автомашину ЗІС, 2 автомашини ГАЗ, нафтодвигун, помольний постав, на ланах працюють три трактори і 2 комбайни «Сталінець».

Недивлячись на несприятливі погодні умови 1938 року, колгоспний трудовень у нас в минулому році нараховувався в 2,2 кг хліба і 1,3 крб. грішми. Колгоспник Я. С. Денисенко виробив із сім'єю 1220 трудовнів, за які отримав 27 центнерів хліба і 1585 крб.; т. Тищенко Н.І. виробив 1900 трудовнів, одержав 41 центнер хліба і 2470 крб.; т. Биковський М., який виробив понад 1650 трудовнів, отримав 36 цент. хліба і 2145 крб.; т. Сова Іван мав за вироблені 1200 трудовнів 25 цент. хліба і 1560 крб.

Живемо ми заможнo і культурно. Взяти, наприклад, колгоспника Івана Сову. Його сім'я має 3 велосипеди, є патефон, квартира красиво і культурно мебльована.

У нашому колгоспі 60 велосипедів, 8 патефонів, багато струнних музичних інструментів, майже в кожного колгоспника своя бібліотечка. Колгоспники передплачують 120 примірників газет і 30 журналів...

...В 1930 році у нас не було жодного тракториста чи комбайнера. А тепер маємо своїх 16 трактористів, 6 комбайнерів, 5 шоферів, 2 бригадирів тракторних бригад, 1 механіка, агротехніка, зоотехніка, 3 бригадирів рільничих бригад, 2 спеціалістів по городництву, 5 виховательок, закінчує навчання на курсах рахівників колгоспник Лютий».

***

Колгоспниці бригади №2 артілі «Сила сталі» Віра Козлова, Марія Семенда і Марія Циб виявили бажання стати трактористками.

Правління колгоспу доручило трактористу Якову Шелеху в неробочі дні проводити заняття по вивченню трактора, щоб восени сіли вони на трактор.

***

Для підготовки без відриву від виробництва дівчат на трактористок в колгоспі імені Ворошилова створили гурток, в якому почали вивчати трактор молоді колгоспниці Саня Северин, Дуня Сова, Катя Зима, Оля Нужна, Настя Пилипенко, Паша Стригун, Фрося Пилипенко, Оля Люта, Маруся Фінога та Марія Пилипенко. Теорію тракторної справи викладав Москівець, бригадир тракторної бригади №15, яка обслуговувала колгосп.

***

9 травня колгоспники, робітники, вчителі Успенівської сільради прийшли до колбуду, щоб привітати вчителя Миколаївської початкової школи Мартиненка, нагородженого орденом «Знак Пошани». З привітаннями виступили Ясінській і Лукаш, від вчителів – Гнілицький...

***

– 625 стахановців колгоспів Успенівської сільради днями зібралися, – писав 18 травня 1939 року Г.Цвітков, – на зліт, щоб підбити підсумки роботи першого періоду цього господарського року – весняна сівба, прополка зернових і просапних культур, а також обговорити готовність колгоспів до збиральної кампанії.

Після доповіді голови сільської ради тов. Лукаша виступило 18 кращих передових колгоспників, стахановців соціалістичних ланів і тваринництва. Виступаючі розказали про досвід своєї боротьби за піднесення врожайності, за розвиток тваринництва.

– Моя ланка зобов'язалася з 5 га озимої пшениці зібрати по 40 цент. з га, – сказала ланкова колгоспу імені Ворошилова Дуня Сова, – з 2 га вівса зберемо по 40 цент., з гектара картоплі – 150 цент. Ми внесли в ґрунт 70 тонн гною, 11 цент. попелу, 3 цент. суперфосфату. Всі посіви нашої ланки відмінно прополені, чисті і гарні, бо ми точно дотримувались агротехнічних заходів, працюємо так, щоб завоювати

в 1940 році право бути учасниками Всесоюзної сільськогосподарської виставки.

Про успішну роботу на своїх ділянках розказали також ланкова колгоспу «Сила сталі» Дуня Тищенко, свинарки цього ж колгоспу Орина Василега і Тоня Шевченко, чабан – орденоносець з колгоспу імені Ілліча Яків Герасимович Кудря та інші.

Гострій критиці піддали учасники зльоту керівників колгоспу імені Сталіна, правління якого мало бувало в полі. Мляво готувалися колгоспи до збиральної кампанії.

Зліт ухвалив пожвавити культурно-масову роботу в польових таборах. Всю роботу в полі, бригадах, на колгоспних фермах побудувати так, щоб колгоспи Успенівки завоювали право участі на Всесоюзній сільськогосподарській виставці.

***

У 1939 році орденоносцем став чабан колгоспу імені Ілліча Я. Г. Кудря. Орденом «Знак Пошани» його було нагороджено за те, що від 100 вівцематок він отримав за рік по 150 ягнят. Тоді ж на грудях свинаря В. К. Павлова засяяла медаль «За трудову доблесть». Удостоївся цієї нагороди трудівник за те, що від 7 свиноматок протягом року одержав 157 поросят.

Чабаном соціалістичного вівчарства називали в колгоспі імені Сталіна 64-річного Івана Федоровича Макарова. Дільничний зоотехнік Г. Цвітков писав 28 червня 1939 року в райгазеті: «Шість років береже Іван Федорович овечу отару колгоспу імені Сталіна Успенівської сільради. В минулому році він отримав 137,5 ягнати від 100 вівцематок, вовни настриг по 2,3 кг від кожної вівці.

За перший окот цього року Іван Федорович отримав від 100 вівцематок 136,3 ягнати та перший настриг вовни по 700 грамів від вівці. Другий окот почнеться 1 липня».

***

В колгоспі «Сила сталі» середній врожай зернових склав по 20 центнерів з гектара. Колгосп приступив до виконання плану хлібопоставки державі.

На 16 липня колгосп «Слава» виконав план хлібопоставки. На приймальні пункти його надійшло 1559 центнерів. За роботу МТС вивезено в рахунок натуроплати 825 центнерів зерна.

Урожай ячменю зібрали: Тимофій Жовніренко з 5 га по 29,7 центнера з гектара, Мелашка Залізна – по 29,4 центнера з 5 гектара.

Перший аванс отримали колгоспники. Ланкова Настя Горпинич одержала авансу 700 кг пшениці, ланкова Груня Вовк – 600 кг, їздові Федір і Степан Шелехи – 680 кг.

***

На 30 липня свинар колгоспу імені Сталіна Юхим Горпинич з першого опоросу від 5 свиноматок має в цьому році по 12,6 поросляти, а свинарка Пріська Пилипенко – по 11,6.

Свинарка з артілі «Сила сталі» Антоніна Шевченко одержала такі ж результати.

Телятниця колгоспу імені Ворошилова Віра Пирлик доглядає 32 телят. Приріст кожного щодоби складає 900–1000 грамів.

***

Ланка Ольги Яковенко (колгосп імені Ворошилова) зібрала по 28,2 центнера озимої пшениці з гектара, а ланки Дуні Сиви (на чистому парі) – по 32 центнери, Меланії Лазько – по 33,2, Ольги Нужиної – по 24,2 центнера з гектара.

***

На сівбі озимих найкраще працювали в колгоспі імені Ворошилова Іван Гергець, Іван Зима, Степан Борт, у колгоспі «Слава» – Григорій Жовнір, Павло Жовнір, Гнат Борт, Степан Шелех та ін.

***

Колгосп імені Ворошилова 20 вересня повністю закінчив збирання соняшнику на площі 96 гектарів і рицини – 48 гектарів. Збирали олійну культуру комбайном. Урожайність в середньому 13 центнерів з гектара.

Найвищий урожай у 1-й бригаді (бригадир Іван Буряк). Тут з 24 гектарів зібрано по 15 центнерів насіння з гектара. Добре працювали тракторист тракторної бригади №15 Нестор Мирошник і комбайнер Федосій Борт, які щоденно упорували по 10–14 гектарів.

***

У бригаді №1 колгоспу «Слава» С.Шелех, С.Мирошник, М.Брацило на оранці зябу виорювали кіньми по 1,10–1,15 гектара (норма 1,0 гектар).

***

97% колгоспників артiлі імені Ворошилова виробили мінімум трудоднів – у 1939 році. Родини колгоспників Григорія Марковича Шелеха і Петра Никаноровича Вовка виробили по 900 трудоднів і отримали самого хліба по 36 центнерів. Сім'ї Романа Горпинича і Трохима Шелеха мали по 1100 трудоднів і лише хліба заробили по 44 центнери.

Але й були інші приклади. Христя Жовніренко за 9 місяців не виробила жодного трудодня, Валентина Горпинич – лише 10.

***

Стахановцями тваринництва закінчили 1939 рік: чабан Герасим Кудря (колгосп імені Ілліча), який мав від 100 вівцематок 150,7 ягняти; свинар Юхим Горпинич (колгосп імені Сталіна) отримав від 5 свиноматок 107 поросят; чабан Іван Макаров (колгосп імені Сталіна) одержав 130,2 ягняти від 100 вівцематок; свинарка П.Пилипенко (колгосп імені Сталіна) взяла по 20,4 ділових поросяти від кожної свиноматки; свинар С.Бутов (колгосп імені Кагановича) від 10 свиноматок одержав по 22 ділових поросят.

***

У жовтні 1939 року в колгоспі імені Ворошилова закінчилось будівництво колгоспного клубу.

***

У 1939 році колгосп імені Сталіна зібрав у середньому по 20, 3 центнера зерна з кожного гектара. На зароблений трудодень колгоспники отримали по 6,4 кілограма зерна і по 2 карбованці грішми. По 30–35 центнерів лише пшениці мала більшість колгоспників.

***

Учасниками Всесоюзної сільськогосподарської виставки в Москві були:

колгосп імені Ворошилова:

Бабенко Михайло Степанович – свинар. Отримав у 1938 році від 7 свиноматок по 24,1 поросяти;

Борт Іван Григорович – свинар. У 1938 році отримав від 6 маток по 18,8 поросяти;

Борт Порфирій Михайлович – чабан. Мав у 1938 році на 100 вівцематок 146 ягнят;

Северин Ягор Федорович – рахівник;

колгосп «Сила сталі»:

Шевченко Гаша Панасівна – телятниця. В 1938 році виростила і зберегла 32 телят (щодобовий приріст ваги 711 грамів);

Шеремет Григорій Михайлович – рахівник;

колгосп імені Сталіна:

Брацило Іван Іванович – садовод. Зберіг у 1938 році молодий сад на 96,5% на площі 4,3 гектара;

Макаров Іван Федорович – чабан вівцеферми. У 1938 році отримав від 100 вівцематок 137,5 ягняти;

колгосп імені Ілліча:

Свинарська ферма. Зберіг в середньому по 16,3 ділових поросяти від кожної із 14 свиноматок;

Булгак Захарій Зіновійович – свинар. В 1938 році мав по 17,8 поросяти від кожної із 5 свиноматок;

Іпатов Петро Семенович – конюх. Виростив і зберіг 9 лошат від 9 конематок;

Новіков Степан Олексійович – рахівник;

Павлов Володимир Кузьмич – свинар. У 1938 році отримав у середньому по 22 поросят від кожної із 7 свиноматок;

Усачов Юхим Кононович – свинар. Одержав по 18,4 поросяти від кожної із 7 свиноматок;

колгосп імені Кагановича:

Яковенко Іван Олексійович – чабан вівцеферми. Виростив у 1938 році 146,6 ягняти від 100 вівцематок.

***

У 1939 році свинар колгоспу імені Ворошилова Михайло Бабенко виробив із сім'єю 1392 трудодня, одержавши за них 84 центнери 54 кілограм зерна і 2227,6 карбованця грошей.

Чабан Порфирій Борт заробив 1147 трудоднів і отримав 68,84 центнера зерна і 1835,7 карбованця. Приблизно стільки ж виробили свинар Іван Жовнір, рахівник Ягор Северин, коваль Степан Яковенко.

1940 рік

Колгоспники артiлі імені Сталiна зобов'язалися в 1940 році зібрати 25 центнерів зернових з гектара, в т.ч. озимі пшениці – по 28 центнерів, жита – 15, ячменю – 30, вівса – 28, кукурудзи – 40 і соняшнику – 15 центнерів.

***

Головний комітет ВСГВ від 3 березня 1940 року нагородив малою срібною медаллю і премією в 500 карбованців свинара колгоспу імені Ворошилова Михайла Степановича Бабенка.

***

Головний виставком ВСГВ затвердив учасниками в 1940 році по Гуляйпільському району Успенівської сільради:

колгосп **імені Сталiна**:

колгосп імені Сталiна:

свинарська товарна ферма,

Брацило Леонтій Трохимович – завідуючий свинофермою,

Брацило Іван Іванович – садовод,

Горпинич Юхим Васильович – свинар,

Макаров Іван Федорович – чабан,

Пилипенко Параска Олексіївна – свинарка;

колгосп **«Сила сталі»**:

колгосп «Сила сталі»:

Василега Орина Йосипівна – свинарка,

Діденко Іван Веремійович – голова колгоспу,
Турукало Данило Савич – садівник;

колгосп **імені Ворошилова**:

колгосп імені Ворошилова:

Борт Іван Михайлович – агротехнік колгоспу,

Борт Порфирій Михайлович – чабан,

Бабенко Михайло Степанович – свинар,

Жовнір Іван Петрович – свинар,

Пирлик Віра Олексіївна – телятниця,

Северин Олександр Павлович – конюх,

Сова Євдокія Прокопівна – ланкова,

Лукаш Григорій Овсійович – голова колгоспу;

колгосп **«Пролетарський молот»**:

колгосп «Пролетарський молот»,

Денисенко Явдоха Яківна – ланкова,

Кійко Іван Герасимович – шовковод,

Лютій Павло Юхимович – бригадир рілньничої бригади,

Передерій Федір Іванович – чабан,

Тищенко Зіновій Несторович – агротехнік;

колгосп **«Слава»**:

колгосп «Слава»:

Вовк Горпина Никанорівна – ланкова,

Горпинич Настя Романівна – ланкова,

Мірошник Микола Павлович – агротехнік,

Мірошник Йосип Григорович – свинар,

Розсоха Федот Олексійович – голова колгоспу;

колгосп **імені Ілліча**:

колгосп імені Ілліча:

свинарська товарна ферма,

Булгак Захарій Зіновійович – завідуючий свинотоварною фермою,

Катков Григорій Микитович – голова колгоспу,

Кудря Яків Герасимович – чабан,

Новіков Степан Олексійович – рахівник,

Павлов Володимир Кузьмич – свинар,

Павлова Василина Прокопівна – телятниця,

Павлов Никон Іванович – конюх,

Усачов Юхим Кононович – свинар.

***

Весною 1940 року в колгоспі імені Ворошилова організували двоє дитясел при 1-й і 2-й бригадах. Яслами завідувала Мелашка Лазько. Вихователями були Катерина Борт і Тарасенко. Діти забезпечені іграшками. Правління колгоспу приділяло дітям увагу.

***

На політці зернових ланка Орини Северин з 2-ї бригади колгоспу «Сила сталі» у складі Явдокії Козлової, Наталки Шаповал, Ганни Василюги норми виконувала на 150% (при нормі 10 гектарів виплювали по 15 і якісно).

***

2 червня колгосп «Сила сталі» закінчив поліття колосових і люцерни. В 1-й бригаді перед вели ланки Орини Василюги і Ліни Кузьменко, які тепер доглядають соняшник і думають зібрати по 19 центнерів з гектара.

А ланкова Марія Руденко боролася за 800-центнерний урожай буряків.

***

24 червня районна газета «Сталінським шляхом» опублікувала «Оперативний план збирання врожаю в колгоспі імені Сталіна». З нього видно, що в господарстві потрібно було зібрати врожай на площі 970 гектарів. З них 930 – комбайнами, решта – 40 гектарів – лобогрійками.

Подавався маршрут комбайнів, розписано, як жинуватимуть лобогрійки, хто на них працюватиме. До лобогрійок закріплювали 20 чоловік і 5 пар коней. Планом передбачалося, що на лобогрійках працюватимуть Г.Кійко, Г.Гринь, А.Булгак, Ф.Циб, Г.Булгак, Д.Бабенко, Н.Гринь, І.Булгак, Н.Каліберда, І.Семенда. Складатимуть скошене в копиці: М.Макуха, Я.Брацило, М.Горпинич, М.Пирлик, Н.Гринь, М.Тимошенко, Л.Циб, Л.Фесенко, П.Кирилова, П.Горпинич.

Відповідав і організовував протипожежну охорону колгоспного врожаю т. Ф.Буряк.

З початку вистигання хліба вводився дозор за полем з веж, для чого виділяли товаришів М.Третяка і А.Іщенко. Для об'їздів полів призначали І.Кійка та І.Горпинича.

Охороняли токи вночі С.Бурба, І.Каліберда, Ю.Пирлик, Ф.Третяк.

Всього до здачі зерна в рахунок хлібоздачі і по орієнтовних підрахунках натуроплати МТС належало 6820 центнерів. Для виконання цього першочергового завдання призначили вагарем М.Охтень. Вантажниками: Г.Солодовник, Я.Потапенко, Г.Циб, М.Горпинич, О.Третяк, Я.Гребенюк, З.Діденко, М.Пилипенко, Х.Макарова, М.Каліберда, Н.Попович.

Одночасно із збиранням врожаю проводили очистку посівного зерна з доведенням його до посівної кондиції першого класу. Відповідав за цю роботу колгоспний агротехнік Д. Потапенко. Організовував роботу по очищенню посівного зерна бригадир зерноочисної бригади К.Третяк.

Бригада по очищенню посівного зерна складалася з товаришів: М.Макухи, Я.Брацило, Я.Шкір (працювали біля фуфтеля вночі), С.Жовнір, О.Ганич, О.Потапенко (біля трієра вдень). Вночі біля трієра працювали М.Каліберда, Я.Фенога, П.Кирилов.

За оперативним планом передбачалося харчування в полі. На всіх токах і біля комбайнових агрегатів тричі на день готувалася варена їжа. Кожного дня – інше меню.

На весь період збирання врожаю в колгоспі організовувалися дитячі ясла в трьох бригадах, якими охоплювалися всі діти колгоспників ясельного віку.

Завідувала яслами і відповідала за догляд дітей М.Венжега. Виховательками працювали товариші Н.Кучерява, М.Гринь, Р.Таран, няньками – Р.Тарасенко, Г.Костирко, В.Булгак, Л.Муравйова, Ш.Горпинич, Ф.Кучеренко, кухарками – Ф.Кійко, Г.Горпинич, В.Горпинич.

В період збирання обов'язки між членами правління розподілялися так: Ф.Зражевський керував всією роботою в колгоспі, Д.Потапенко – відповідав за якість збирання, очищення зерна з насінневих ділянок, лушення стерні, Д.Тарасенко – слідував за ремонтом реманенту і збиральних машин, П.Третяк відповідав за зважування зерна і за стан токів, Н.Карлицька – за скиртування, П.Венжега – за очищення зерна та виконання плану хлібоздачі і натуроплати МТС, Репетун – за дитясла і громадське харчування, І.Брацило – за сад і город.

Культурно-масову роботу в полі проводили О.Ніконова, С.Третяк, П.Солодовник, Л.Циб, І.Горпинич, І.Брацило, Л.Брацило.

***

На жнивях в колгоспі імені Ворошилова добре і дружно працювали косарі Михайло Жовнір та Дмитро Яковенко, в'язальниці Х.Кобзар, К.Борт, Г.Зима, М.Івашенко, М.Новошинська, О.Биковська, М.Кобзар.

***

У колгоспі імені Сталіна ланки Х.Биковської та Марії Каліберди зібрали увесь ячмінь і намолотили по 27,4 центнера з гектара. Добре працювали тут і комбайнери Іван та Михайло Горпиничі та їздові Кійко та Є.Горпинич.

***

На збиранні врожаю у колгоспі імені Ворошилова старанно жнивували комбайнери-брати Федір та Олександр Жовніри. На скиртуванні відзначалися М.Сова, Й.Репетун, М.Кучерявий та Ф.Буряк, на зерновивозі від комбайна – В.Остапенко, М.Буряк, Б.Яковенко, М.Борт, на очищенні зерна – ланки Я.Сови та О.Яковенко.

Щоб зменшити втрати на ланах, організували загрибання та збирання колосків, їх збирали піонери та учні Успенівської середньої школи Мишко Горпинич, Маня Люта, Ніна Лукаш, Маня Нужна та ін.

На зібраних площах лушили стерню трактористи П.Шаповал та П.Непайда.

Щодня листоноша В.Василенко акуратно приносила в поле газети. Агітатори Д.Сова, Й.Жовнір, Б.Яковенко, Й.Репетун під час перерв читали колгоспникам газети.

***

Головою колгоспу «Пролетарський молот» працював у цей час М.Бичков.

***

На зяблевій оранці трактористи С.Пидоря та М.Онучко (колгосп «Пролетарський молот») норми виконували на 200%, а Д.Гринь, Г.Гринь, А.Денисенко, І.Гопка – на 120–150%.

***

Г.Цвітков 5 грудня 1940 року писав у районній газеті «Сталінським шляхом»: «В соціалістичне змагання за право на участь у Всесоюзній сільськогосподарській виставці у 1941 році включилися всі ферми і стахановці-тваринники колгоспів Успенівської зооветеринарної дільниці.

Учасники Виставки 1940 року запозичили цінний досвід передових тваринників Радянського Союзу. Повернувшись додому, вони ознайомилися з кращими показниками учасників Виставки всіх працівників ферм успенівських колгоспів і самі у своїй роботі застосовують цей досвід.

Стахановці тваринництва наших ферм вже мають прекрасні показники.

Свинар колгоспу імені Ворошилова тов. М.Бабенко доглядає 7 свиноматок. Протягом трьох років він завжди отримує високий приплід від них. В середньому він отримує щороку по 21,4 ділових поросяти на кожну свиноматку.

Не відстає й свинар колгоспу імені Кагановича тов. С.Бутов. 10 свиноматок, яких він доглядає, дають колгоспові протягом трьох років у середньому по 20,7 ділових поросяти. Тов. Бутов не знає, що таке відхід молодняка. Він так ретельно доглядає молодняка, що жодного випадку загибелі поросят у нього не траплялося.

Добрих наслідків протягом останніх років досягла свинарка колгоспу «Політвідділовець» О.Марченко. По 19,4 ділових поросяти на свиноматку отримала вона. А свинар колгоспу «Слава» Й.Мірошник одержав у середньому на свиноматку по 21,6 ділових поросяти.

По-стахановському за право участі на Виставці у наступному році борються наші чабани. По 135 ягнят на кожні 100 вівцематок одержує колгосп імені Ворошилова ось уже три роки, бо доглядає овець тут чабан-стахановець тов. П.Борт.

Чабани колгоспу імені Сталіна І.Макаров та Чуйко, змагаючись з П.Бортом, отримали приплоду по 138 ягнят на 100 вівцематок.

Чотири роки беззмінно в колгоспі імені Сталіна влітку пасе, а взимку доглядає молодняк великої рогатої худоби пастух-скотар С.Стригун. Середній приріст живої ваги становить 471 грам. За весь час не було жодного випадку захворювання або загибелі телят. Тов. Стригун дотримується всіх правил зоотехнії, сумлінно виконує свої обов'язки, з любов'ю ставиться до дорученої справи».

***

15 грудня 1940 року завідувача педкабінетом К. Антонова інформувала про наслідки роботи Успенівської середньої школи за I чверть 1940–1941 навчального року, яка мала дуже низьку успішність – 17 процентів.

Це сталося тому, що керівники школи (директор т. Кучерявий, завпед тов. Бабиц) не приділяли належної уваги виконанню відповідального і почесного завдання, покладеного на них у державній справі – вихованню молодого покоління.

***

Чабан колгоспу імені Ворошилова П. Борт в 1940 році від 79 вівцематок отримав 186 ягнят.

1941 рік

На боронуванні зябу в колгоспі імені Ворошилова найкраще працювала бригада А. Середи. Боронувальники М. Кобзар, В. Биковський, Я. Жовнір, І. Пилипенко норми виконували на 115%. Правління артілі нагородило бригаду перехідним червоним прапором.

У цьому господарстві добре трудилася доярка Р. Юрич. Всіх телят своєї групи вона випоїла і передала телятниці та отримала доплату – 75 літрів молока.

***

13 квітня на загальних зборах у колгоспі імені Сталіна затвердили трирічний план благоустрою села Успенівки. Ним, зокрема, передбачалося будівництво електростанції на 400 лампочок для освітлення артілі і хат колгоспників.

План благоустрою села Успенівки 23 квітня затвердили на сесії сільради. Планувалося у всіх семи колгоспах побудувати лазні, електростанції, повністю озеленити вулиці, подвір'я, спорудити нові колбуди, дитясла тощо.

Зокрема, в колгоспі імені Ворошилова намічалось до 1 травня в Успенівці відкрити пологовий будинок на 15 ліжок. В колгоспі імені Ілляча розпочати будівництво колбуди на 500 місць з кімнатами для роботи гуртків і в 1941 році завершити.

***

25 квітня виконали зобов'язання по молокопоставці держави колгоспники артілі імені Сталіна Степан Никонов, Настя Карлецька, Данило Козоріз.

***

1 травня в колгоспі «Сила сталі» закінчили сівбу всіх ярих культур і підняття чорного пару. Трактористи М. Кондратюк та С. Дмитренко (тракторна бригада №12 Успенівської МТС) норми виконували на 130-140%.

Тракторна бригада якісно і достроково завершила план весняних робіт.

***

1 травня 1941 року чабани А. Чуйко, І. Макаров розповідали: «Ми працюємо чабанами колгоспу імені Сталіна Успенівської сільради. Від 62 вівцематок, які окотилися, отримали 83 ягнят. Всього в нас вівцематок 110. Дев'ять вівцематок вже спаровано вдруге, ще спаруємо 20 маток з тим, щоб до кінця року мати від них додатковий окіт.

Отару свою ми пильно доглядаємо. Зараз пасемо її і підготовуємо овець і ягнят зерновими кормами. Відходу молодняка в нас немає.

Нашому колгоспу дано завдання по приплоду – 116 ягнят на 100 вівцематок. Ми зобов'язалися отримати по 150 ягнят...»

***

Редактор стінгазети «Сталінець» Л. Циб писав 5 травня у райгазеті «Сталінським шляхом»: «Загальноколгоспна стінгазета артілі імені Сталіна виходить тричі на місяць. Тематика її різноманітна. Приділяється увага колгоспному тваринництву, регулярно інформуємо про роботу рільничих бригад. Про благоустрій села написала вчителька Ніколаєва. Навколо газети до 30 чоловік сількорівського активу. В роботі допомагає секретар парторганізації Зражевський. Газета гарно оформлена, майстерно зроблені карикатури Олександром Шульгою».

***

У колгоспі імені Сталіна перевиконували план по надою молока від корів доярки: М.Буряк (131%), Г.Охтень (106), Я. Шкіря (105%). Ім нараховували додаткову оплату.

***

Ланка 2 бригади (ланкова Катерина Охтень) на політті ярої пшениці виконувала норми на 220%. А колгоспниці Северин, Семенда, Кучерява на прополці соняшнику вручну – на 150%.

Добре трудилася і 1-ша бригада. Тут кращими були ланки Марії Івашенко та Олександри Руденко.

***

Бригада по садівництву в колгоспі «Слава» добре доглядала сад. Особливо вміло керував роботою садівник А. Горпинич. 28 гектарів саду приведено в порядок. Після впорядкування саду ланки перейшли на поліття насінневого буряку, де першість вели ланки О.Шелех та Н.Кобзар. Норми здійснювали на 120-130%.

***

В колгоспі імені Ворошилова за 2,5 дня острижено 202 вівці. Колгоспник Я.Семенда замість 6 голів у день обстригав по 21 (норми виконував на 350%, а І.Зима (чабан) та Л.Ілієнко перевиконували норми на 50–100%).

План настригу вовни був 6 центнерів 24 кілограми, а настригли 8 центнерів 32 кілограми з усіх овець. За перевиконання норми одержали додаткову оплату.

***

Учасниками на Всесоюзну сільськогосподарську виставку в 1941 році були визначені:

Колгосп **імені Сталіна**.

Потапенко Дмитро Пилипович	–	агротехнік,
Зражевський Федір Дем'янович	–	голова колгоспу,
Макаров Іван Федорович	–	чабан,

Стригун Сидір Каленикович	–	скотар,
Брацило Іван Іванович	–	садівник.
- Колгосп **імені Ворошилова**:

Северин Григорій Федорович	–	голова колгоспу,
вівчарськотоварна ферма,		
Борт Іван Михайлович	–	агротехнік,
Борт Порфирій Михайлович	–	чабан,
- колгосп імені Кагановича.

Успенівці у війні 1941–1945 років

Коли звістка про початок війни долетіла до Успенівки, трудящі негайно зібралися на мітинг у центрі села. Колгоспники Тищенко, Настя Гебел та інші запевнили Батьківщину:

– Посилаючи кращих своїх синів на фронт, ми цим виконуємо тільки частину свого обов'язку. Ми пам'ятаємо про те, що нам треба набагато загострити свою пильність, підвищити трудову енергію.

26 червня районна газета надрукувала звернення комсомольців, піонерів і учнів Успенівської середньої школи до всіх учнів району наслідувати їх приклад: іти на допомогу колгоспам у проведенні поліття, підготовці до збирання врожаю тощо.

7 липня в артілі імені Ворошилова (голова Я.Северин) розпочали збирання врожаю. Першою вийшла в поле 2-а бригада (бригадир Г.Шевченко). В роботу включили 8 жниварок. Всі перевиконали завдання, в т.ч. і старики Зима і Семенда.

На поля вийшло 208 колгоспників, які зібрали 40 гектарів озимої пшениці.

На в'язанні снопів добре працювала ланка Марфи Новошинської, яка денне завдання виконала на 125%.

В теслярській майстерні працював 70-річний дідусь Сухов, який замінив вибулих в армію двох теслярів.

Налагодили і роботу дитясел, у яких перебувало 120 дітей колгоспників. Організували на жнивях і громадське харчування, для цього забили двох свиней і одну голову великої рогатої худоби.

Вихід на роботу був 100%. Всі прагнули якнайшвидше і без втрат зібрати врожай, виконати всі державні зобов'язання, допомогти Червоній Армії розгромити навалу голодних фашистських псів.

В артілі імені Сталіна на прополці просапних культур колгоспниці О.Охтеня та Н.Гринь виконували норми на 200%, виконуючи в середньому по 0,87 гектара. Колгоспницям допомагали підлітки-учні. Найкраще працював О.Меєр, який щодня перевиконував норму на 50%.

Учні організували і доїння овець. Наприклад, В.Чуйко видоювала 13 вівцематок щоразу.

А вчителі Успенівської середньої школи (П.С.Николаєв, Г.І.Хоменко, Ф.Д.Бут, Я.Т.Бабич, М.Ф.Кулик) проводили політикомасову роботу серед колгоспників колгоспу імені Сталіна в бригадах, на полі, в саду.

В подарунок Червоній Армії колгосп імені Ворошилова здав у Гуляйпільську контору заготскоту 372 кілограми м'яса у живій вазі.

У фонд оборони країни колгоспник села Успенівки А. Василенко віддав 22,8 грама срібла і різних срібних монет на 5 карбованців. А колектив учителів Успенівської середньої школи здав облігацій на 6905 карбованців.

28 серпня 1941 року Гуляйпільська районна газета «Сталінським шляхом» надрукувала «Лист синам» колгоспника артілі «Пролетарський молот» Іллі Павловича Зими, який випроводив до Червоної Армії чотирьох синів: лейтенанта Юрія, моряка Луку, рядових бійців Василя та Івана.

«Добрий день, дорогі мої сини-соколи, – писав батько, – від свого батьківського серця бажаю вам у бою з ненависним ворогом, з оскаженими звірами, з п'яною і голодною ордою гітлерівців – героїчного успіху. Сподіваюся, що ви будете достойними синами своєї країни, що ви, як предки великого українського народу, відважно битимете ненависних ворогів і постоїте за батьківщину.

Так само, як і всі колгоспники нашого колгоспу, ми працюємо з помноженою енергією, зміцнюємо тил, допомагаємо всім, чим можемо Червоній Армії, щоб пришвидшити розгром фашистів. Я записався в ряди народних ополченців і, коли буде потреба, зі зброєю в руках піду захищати свою країну.

Передає вам свій материнський привіт і мати ваша. За нас ви не турбуйтеся. Ми живемо добре».

Та, не зважаючи на героїчний опір Червоної Армії, їй довелося з боями відступати вглиб країни. У жовтні 1941 року Успенівку окупу-

вали фашисти. Вірні своїй розбійницькій натурі, вороги негайно кинулись до колгоспних стаєнь та комор. Але ті зустріли їх пустою: майже все громадське добро успенівці вивезли на схід. Тоді вони накиннулись на селян.

І двох років не господарювали фашисти в селі. А шкоди встигли завдати величезної. Вони розстріляли 83 особи. За опір окупантам до концентраційного табору «Бухенвальд» відправили 11 жителів Успенівської сільради. Вивезли до Німеччини із Успенівки – 135 осіб, з хуторів Рибного – 11, Привільного – 15, Красногірського – 9.

Ось декілька прізвищ хлопців і дівчат 1926 р.н., які були відправлені до Німеччини у травні-червні 1943 р. з села Успенівки та хутора Солодкого:

Борт Петро Климович працював у с.Борне в господарстві бауера у Магдебурзькій провінції.

Борт Раїса Павлівна спершу була робітницею на залізниці, потім – у бауера біля м. Мільхаузена.

Бурба Євдокія Данилівна – різноробітниця по навантаженню вагонів на залізничній станції м.Ганновера.

Денисенко Ольга Денисівна – робітниця на залізниці біля м.Ганновера.

Каліберда Ольга Іванівна – робітниця на залізниці у м. Еленбурзі.

Горпинич Ольга Гаврилівна – робітниця на залізниці.

Примітка. Всі, хто працював на залізниці, жили в таборах.

Макуха Іван Дмитрович, 1925 р.н., працював у бауера в Австрії.

Пидоря Марія Яківна, 1925 р.н. – на залізниці.

Северин Любов Денисівна, 1925 р.н., працювала в економії бауера біля с.Фраукірхен.

І це не повний список вивезених на каторжні (невільничі) роботи до Німеччини.

Звільнення від тимчасової фашистської окупації прийшло до жителів Успенівки 13 вересня 1943 року. Його принесли частини 11 танкового корпусу. Під час визволення села загинуло 18 чоловік.

Всього на фронтах Великої Вітчизняної війни з Успенівської сільради пішло 592 жителя, 175 з них нагороджені бойовими орденами і медалями, 412 загинуло на полі битви, померло від ран, пропало безвісти.

А таких збитків колгоспам Успенівської сільради завдали німецько-фашистські загарбники:

імені Сталіна	–	8281,8 тис.крб.,
імені Ворошилова	–	13211 тис.крб.,
«Сила сталі»	–	6340,8 тис.крб.,
«Пролетарський молот»	–	7148,2 тис.крб.,
«Слава»	–	5306 тис. крб.,
імені Кагановича	–	3426,8 тис.крб.,
імені Ілліча	–	7755,2 тис.крб.

Всього збитків колгоспам було завдано на 51469,8 тисячі карбованців. По Успенівському сільському споживтоваристві вони склали 396701 карбованець.

Після визволення у двох колгоспах лишилося всього 8 бричок і 24 коня.

Успенівська МТС

Історію Успенівки та однойменної сільської ради не можна уявити без історії Успенівської машинно-тракторної станції (МТС). Утворена вона в 1932 році для допомоги у розвитку і зміцненні новостворених колгоспів.

Історія МТС – це історія держави в мініатюрі. Були тут і радісні, і трагічні події. Але про все по порядку.

Успенівська МТС обслуговувала колгоспи сільрад: Затишанської, Новогригорівської, Санжарівської, Темирівської, Туркенівської і Успенівської.

У травні 1935 року Успенівська МТС за 5 днів закінчила сівбу ранніх на 5411 гектарах, а пізніх – за 7 днів на площі 6836 гектарів.

В середньому на трактор з початку року виробили 242 гектари, зекономили пального на 47 тракторах ХТЗ і 2-х ЧТЗ 2335 кілограмів, а перевитрата по МТС склала 9239 кілограмів.

28 травня у приміщенні червоного кутка МТС відбувся перший зліт комбайнерів, їх помічників та трактористів. На ньому заслухали доповідь заступника директора МТС з політчастини Петренка про збиральну кампанію і хлібоздачу.

12 червня у будинку колективіста села Успенівки пройшло перше засідання ради Успенівської МТС. В ньому взяли участь голови колгоспів і сільрад, агрономи і бригадири тракторних бригад. На раді було обговорено рішення пленуму ЦК ВКП(б) від 7 червня «Про збирання і заготівлю сільськогосподарських продуктів».

28 липня 1935 року комбайнерка Дуся Вінник збрала комбайном 404 гектари зернових. Це найкращий показник у районі. Життя її було нелегке. У півтора роки лишилась без матері, росла і виховувалась у мачухи. Коли піросла, пішла в найми, а влітку працювала в колгоспі.

Закінчила 3-місячні курси помічників комбайнерів, згодом – 6-місячні курси комбайнерів. В 1934 році працювала помічником у передового комбайнера Д.Г.Горпинича, який вперше сів на комбайн у 1933 році.

В 1935 році Дуся Вінник стала самостійно водити комбайн.

3 серпня конкурсна комісія винесла постанову «Про преміювання комбайнерів-переможців у районному конкурсі».

Першу премію – хромові чоботи – було присуджено Дусі Вінник, яка збрала 404 гектари зернових, і Микиті Лаврику (Гуляйпільська МТС) – 413 гектарів. Друга премія (по 150 карбованців) була видана Дмитрові Горпиничу (422 гектари) та Лисенку (443 гектари).

Треті премії (по 100 карбованців) отримали трактористи А.Онищенко та Ф.Борт, які працювали при комбайнах у Д.Вінник і у Д.Горпинича.

Комісія при ЦК ЛКСМУ, підбивши підсумки українського конкурсу комбайнерів за кращу роботу на збиранні врожаю, преміювала комбайнерку Успенівської МТС Євдокію Володимирівну Вінник годинником і грошовою премією у сумі 500 карбованців та тракториста (обслуговував комбайн Євдокії) Андрія Семеновича Онищенка – фотоапаратом і премією у 350 карбованців.

1 грудня 1935 року в Москві відбулася нарада рядових комбайнерів і комбайнерок СРСР за участю членів ЦК партії і Уряду.

В ній взяли участь від нашого району М.Лаврик, Д.Горпинич і Є.Вінник. Вона розповіла про своє життя і роботу на комбайні, що за день збирала по 25 гектарів зернових, заробила в середньому 2418 карбованців, отримала як премії патефон, три пари чобіт, годинник і 500 карбованців. Євдокія Володимирівна дала слово викосити за сезон 1936 року 600 гектарів зернових.

Її підтримали комбайнери О.Шульга, С.Назаренко, В.Петик, І.Гринь, П.Білий. Механік по комбайнах І.Баленко заявив: «...Ми з великим захопленням підтримуємо обіцянку нашої кращої комбайнерки – учасниці наради, героїні праці – Вінник Дуні, яка зобов'язалася зібрати не менше 600 гектарів комбайном «Комунар».

8 грудня в Гуляйполе повернулися комбайнери – учасники Все-союзної наради в Москві. В райкомі партії вони зустрілися з керівниками району.

На загальних зборах робітників, комбайнерів і трактористів Успенівської МТС Д.Горпинич і Є.Вінник розповіли про Всесоюзну нараду комбайнерів у Москві.

До зборів грав патефон комбайнера Горпинича.

Дуже уважно вислухали загальні збори звіт тов.Горпинича про прийом комбайнерів членами уряду в Москві. Повністю підтримали всі комбайнери Успенівської МТС взятє Горпиничем і Вінник зобов'язання зібрати комбайном не менше 600 гектарів за сезон. Бригадири тракторних бригад зобов'язалися дати на ХТЗ 1000 гектарів у переведенні на глибоку оранку.

З свого боку директор Успенівської МТС тов.Корж зобов'язався забезпечити комбайнерів і трактористів, так щоб стаханівський рух поширився серед усіх робітників Успенівської МТС.

Робочком домовився з директором Успенівської неповної середньої школи, щоб до кращих комбайнерів Горпинича і Вінник прикріпили вчителів для систематичного навчання.

На загальних зборах вирішено викликати на змагання колектив робітників Гуляйпільської МТС.

15 грудня 1935 року комбайнери М.Лаврик і Д.Горпинич були нагороджені орденом Леніна, а Дуня Вінник орденом «Знак Пошани».

Орденосців радо вітали секретарі райкому партії тт. Боровиченко і Тюнін, голова райвиконкому тов.Жуковський, редакція районної газети «Сталінським шляхом».

У січні 1936 року комбайнери-орденосці М.Лаврик, Д. Горпинич і Є.Вінник звернулися з листом до всіх комбайнерів Дніпропетровщини з пропозицією підвищити свої технічні і загальноосвітні знання, для чого детально освоїти комбайн і трактор та закінчити середню школу; проводити практичні заняття зі своїми помічниками; передплатити і щоденно читати районну, обласну і центральні газети, освоїти агротехніку; зібрати комбайном «Комунар» 600 гектарів, «Сталінець» – 800 гектарів, збирання хлібів провести за 26–27 днів; повністю уникати втрат зерна; зекономити пального і мастил на 20–25 відсотків тощо (всього 11 пунктів).

На новий, 1936 рік у комбайнерів-орденосців Є. Вінник і Дмитра Горпинича побував секретар РПК тов.Боровиченко, який мав з ними бесіду. Орденосці запевнили, що свої обіцянки вони виконають.

Орденосець Д.Горпинич за відмінну роботу отримав у подарунок патефон. Часто увечері він брав його і йшов у будинок колективіста артілі імені Ворошилова. Там молодь танцювала під патефон, а старші – із задоволенням слухали музику.

20 червня 1936 року районна газета «Сталінським шляхом» надрукувала лист комбайнерки-орденосиці Дуні Вінник «Збережу при збиральній кожен кілограм зерна»: «У відповідь на виклик комбайнера-орденосця т.Горпинича відповідаю: «Мій комбайн «Комунар» повністю готовий до збиральної. Чотири рази я оглянула ділянки, на яких працюватиму. Провела нараду з людьми свого агрегату.

Зобов'язуюсь комбайном «Комунар» зібрати 600 гектарів (пшениці – 500 і пізніх – 100 гектарів) за 25 робочих днів.

Пального зекономлю 10 процентів.

Не допущу втрати жодного кілограма зерна. Буду тримати будку в культурному стані.

Викликаю на змагання комбайнерку Гуляйпільської МТС Надю Коростильову».

Тоді ж комбайнер Успенівської МТС Бабенко писав: «Приймаю виклик комбайнерів-орденосців тт.Лаврика і Горпинича.

Зобов'язуюсь комбайном «Сталінець», який вже цілком готовий до збиральної, зібрати за 25 робочих днів 1000 гектарів хліба.

Пального і мастила я зекономлю 25 процентів. Жодної аварії не зроблю під час роботи.

Два рази я об'їхав ділянки в артілі імені Сталіна і проінструкував свою бригаду.

Викликаю змагатися за 1000 гектарів комбайнера Гуляйпільської МТС Івана Сергієнка.»

«Відповідаю на виклик кращої комбайнерки МТС, – писав 26 червня комбайнер Василь Шеремет. – Приймаю виклик комбайнерки-орденосниці Дуні Вінник...

Зобов'язуюсь комбайном «Комунар» зібрати 600 гектарів хліба з них колосових – 500 і пізніх – 100 гектарів.

Зобов'язуюсь зекономити 12 відсотків пального і мастила. Не робити жодного простою, працювати без аварій.

До збиральної я цілком підготувався. Але в мене є прохання до дирекції Успенівської МТС, щоб дали до мого комбайна новий трактор, бо цей зовсім ненадійний.

Викликаю на змагання Максима Васюка і від Гуляйпільської МТС тов. Крупія.»

28 червня свої зобов'язання оприлюднив і комбайнер Ф. Жовніренко, який зобов'язувався за 20 робочих днів зібрати не менше 500 гектарів зернових і зекономити 20 відсотків пального. Він викликав на змагання комбайнера М.І.Васюка.

По-стахановськи працювали на збиранні хлібів комбайнери Успенівської МТС. Так, 13 липня комсомолка-комбайнерка Даша Кудря комбайном «Комунар» в артілі «Сила сталі» скосила 25 гектарів пшениці.

18 липня комбайнер Іщенко разом із помічником Григорієм Третяком і трактористом Михайлом Сидоренком комбайном «Комунар» зібрав 28 гектарів, працюючи з 7-ї години ранку до 9-ї години вечора.

22 липня тов.Іщенко розповідав, як він зібрав 28 гектарів зернових.

– До 18 липня я комбайном «Комунар», – писав він, – збирав по 15-18 гектарів. Але, прочитавши в газетах, що «Комунаром» збирають 30 гектарів і більше, я поставив перед собою завдання будь-що добитися високих норм виробітку. І я досяг того, що 18 липня скошив 28 гектарів.

Домігся цього я дуже просто.

Роботу почали о 7-й годині ранку і косили до 9-ї години вечора. Трактор у нас обладнаний електричним освітленням. Задню фару ми повернули так, щоб освітлювала хедер. Трактор ходив половину на другу, а половину на першу швидкість.

Тракторист Михайло Сидоренко гарно водив трактор, не було жодної навіть маленької затримки. Помічник мій тов.Третяк Грицько, хоч і молодий ще хлопець, але дбайливий, він теж гарно слідує за комбайном.

28 гектарів у наших умовах це не багато, ми доможемося набагато більших норм.

Скажу, що успіх справи багато залежить ще і від трактора і тракториста.

Ось коли водить трактор Сидоренко, ми збираємо більше, а коли сяде на трактор Плясовиця, то вже зовсім не те. Плясовиця перший сезон працює і весь час регулює трактор, а іноді дорегулюється, що трактор ніяк не тягне. Правда, трактор у нас таки незavidний – включають хлопці на другу швидкість, а він іде, як на першу. Коли б дирекція Успенівської МТС створила нам умови, ми, без сумніву скажу, зібрани б багато більше».

ЗВЕДЕННЯ про роботу комбайнерів Успенівської МТС станом на 27 липня 1936 року

Зібрано з початку жнив (га)

комбайном «Сталінець»

Горпинич Дмитро – 414	Горпинич Іван – 231
Бабенко Іван – 349	Сергієнко Іван – 201
Бичок Данило – 259	Смоловий Х. – 178
РАЗОМ: 1632 га	

комбайном «Комунар»

Кудря Даша – 267	Земелько Григорій – 189
Біюн Володимир – 260	Биков Микола – 187
Васюк Микола – 235	Біжко Юхим – 178
Лютій М. – 238	Чорненко В. – 161
Горпинич І.Й. – 230	Гринь Іван – 160
Жовнір Ф.К. – 224	Яковенко – 160
Жовнір Олек. – 215	Петик Володимир – 156
Іщенко Олексій – 206	Кійко – 150
Шеремет Вас. – 203	Назаренко С. – 148
Жилінський А. – 201	Ковтун – 140
Жовніренко Ф. – 198	Северин С. – 140
Кошляк Я. – 190	Жилінський В. – 138

РАЗОМ: 4563 га.

По МТС: 6195 га.

Найбільше за день збирали врожай Д.Горпинич – 60 гектарів, Даша Кудря і Я.Кошляк – по 30 гектарів.

У листопаді 1936 року комбайнер-орденоносець Д.Г.Горпинич написав лист Й.В.Сталіну, в якому повідомляв: «Зобов'язання, яке я дав на Всесоюзній нараді комбайнерів: зібрати 800 гектарів хліба, – я виконав. Комбайном марки «Сталінець» за 29 днів я зібрав 730 гектарів зернових і за 5 днів – 80 гектарів просапних. Разом 810 гектарів».

***

На 1 жовтня найбільший виробіток на трактор ХТЗ досягли:
Новіков Степан – 938 гектарів, Кучерявий Іван – 921, Брацило Сергій – 825.

***

У грудні 1936 року делегатами третього пленуму ЦК ЛКСМУ були Д.Горпинич і М.Лаврик. Їх преміювали велосипедами.

***

На початку січня 1937 року комбайнери-орденоносці Д. Горпинич і М.Лаврик виїхали на навчання у Дніпропетровськ у Вищу комуністичну сільськогосподарську школу на трирічний відділ.

В цей час партійна організація Успенівської МТС налічувала 5 членів партії. Очолював її секретар Димидов.

12 травня 1937 року відбулися збори активу МТС, у яких брали участь робітники, агрономи, бригадири, трактористи, механіки, комбайнери МТС та голови колгоспів і сільрад.

На зборах директор Я.Куцов зробив доповідь про роботу машинно-тракторної станції, яку активно обговорювали присутні. Вони з великою активністю критикували роботу керівників, механіків і агрономів МТС, особливо старшого механіка МТС тов. Просяника, зав.майстернею т. Шинкаренка, старшого агронома т. Степанченка, парторга – заступника директора по політчастині тов. Димидова, які допускали багато недоліків у організації праці колективу МТС.

Негативно впливало на роботу МТС часті зміни директорів – за 3 роки тов. Куцов – четвертий директор. (Через кілька місяців його було репресовано).

***

25 липня 1937 року Дуня Вінник з колгоспу «Сила сталі» розповідала: «Приступаючи до збирання врожаю, на бункері свого «Комунара» я написала лозунг, який складається з трьох слів: «Дати п'ятсот гектарів».

Не для краси у нас цей лозунг...

Повністю ми включились у збирання врожаю 11 липня. За 10 днів роботи зібрано 250 гектарів, тобто по 25 гектарів у середньому за день. Рекордний день збирання в мене 19 липня. Цього дня я збрала 35 гектарів.

Першим помічником на моєму комбайні працює товариш Пилип Шелех, другим – товариш Іван Северин. Трактористами – товариші Каліберда і Циганок. Всі хлопці хороші, знають роботу і сумлін-

но ставляться до своїх обов'язків... На 24 липня маю вже 272 гектари.

Технічний огляд машин ми робимо щодня після роботи. Перед початком збирання другого дня проводимо змазування машин. Хочу відзначити необхідність протипожежних засобів у комбайнових агрегатах... На нашому комбайні вогнегасники стоять напоготові, крім того, ми завжди маємо у себе... пісок».

Комбайнер-орденоносець Дмитро Горпинич працював з 10 липня начальником агрегату з двох «Сталінців» у артілі імені Ворошилова. У нього було 4 помічники – по два на комбайн. На першому комбайні працювали Микола Горпинич і Іван Яковенко, на другому – Федосій Борт і Павло Ілієнко. Водили трактор Петро Шаповал і Федір Сова.

Закінчивши збирання на 637 гектарах в артілі імені Ворошилова, бригада переїхала в колгосп імені Сталіна. Кожного дня перед початком роботи проводився техогляд машин. Оглядали основні вузли: кріплення натяжних зубчаток, зубчаток головного бітера, натяжку ланцюгів і полотен. Пальне і воду подавали на ходу. Це дозволяло уникати простоїв.

Того року на 1 серпня Дмитро Григорович Горпинич зібрав 879 гектарів зернових.

В колгоспі «Пролетарський молот» начальником комбайнового агрегату, що складався з двох комбайнів «Сталінець», був О. Жовнір. На 31 липня він зібрав 396 гектарів зернових.

В 1938 році комбайнер-орденоносець Д.Г.Горпинич зчепленими двома комбайнами «Сталінець» працював у колгоспах імені Ворошилова, імені Сталіна та імені Кагановича зі своєю дружиною Галиною Семенівною (помічником комбайнера) і комсомольцем Б.Яковенком.

За 23 робочі дні вони зібрали урожай з 1350 гектарів, у тому числі 1060 гектарів зернових, 200 – соняшнику і 90 гектарів кукурудзи.

У жовтні 1938 року повернулися в МТС комбайнери, які працювали на збиранні зернових у Гжацькій МТС Новоросійської області. Там комбайнер-орденоносець Євдокія Вінник за 32 робочих дні скосила і обмолотила 358 гектарів колоскових і заощадила 326 кілограмів пального. В середньому вона збирала щодня по 14 гектарів і заробила 2535,4 карбованця.

Комбайнер О.Ведмідь за 20 робочих днів комбайном «Комунар» упорав 367 гектарів і намолотив 4600 центнерів зерна, за що одержав 2344,82 карбованця зарплати.

***

30 січня 1939 року на відкритих партійних зборах в Успенівській МТС стояла доповідь директора Прокопенка і співдоповідь механіка Циба про хід ремонту сільгоспремнаненту МТС і колгоспів.

Тракторна бригада №15 (бригадир Д.Москівець) з перших днів весняних польових робіт повела боротьбу за високу продуктивність праці. Тракторист Михайло Онучко (трактор ЧТЗ) заволочив у колгоспі імені Ворошилова 163 гектари зябу (норма 120) і заощадив 8 кілограмів пального. Хетезист Нестор Мірошник за зміну закрит волугу на 20 гектарах (норма – 16 гектарів) і заощадив 35 кілограмів пального.

20 квітня 1939 року дільничний агроном Успенівської МТС Віра Лиходід писала у районній газеті «Сталінським шляхом»: «Четверта тракторна бригада, де бригадиром тов.Кошляк, виконує весняні роботи відмінно. Кращий тракторист бригади кандидат Всесоюзної сільськогосподарської виставки тов.Сопільняк закультивував за зміну 150% норми.

На оранці виноградника тракторист Саливон виконував норми більш як на 300%.

Не відстає від стахановців бригади трактористка Катя Кабиш, яка засівала за зміну по 20 гектарів замість норми 14».

***

Тракторист Юхим Іванович Білоконь, який виробив трактором ХТЗ у 1938 році 516 гектарів, був учасником Всесоюзної сільськогосподарської виставки. А також тракторист Яків Володимирович Шинкаренко, у якого результат 501 гектар.

Учасниками Всесоюзної сільськогосподарської виставки стали:
– тракторист Олексій Іванович *Сопільник*, який у 1938 році виробив трактором ХТЗ 567 гектарів;
– тракторист Ягор Петрович *Циганов* (трактор «У-2»), 352 гектари;
– інструктор колгоспного обліку МТС Прокіп Антонович *Яковенко*;
– комбайнер Євдокія Володимирівна *Вінник*;
– комбайнер Дмитро Григорович *Горпинич*.

***

26 червня 1939 року Дмитро Горпинич повідомляв: «Зараз я вчуся у Вищій комуністичній сільськогосподарській школі і тут також

прикладаю всіх зусиль, щоб успішно опанувати знаннями. За останній час я вже домігся того, що по всіх дисциплінах маю оцінки «відмінно» і «добре». На час відпустки приїхав у колгосп, щоб скосяти своїми «Сталінцями» багатий урожай. Я працюватиму так, щоб увесь урожай у колгоспі імені Ворошилова зібрати без найменших втрат і в найстишліший строк».

Тоді ж Дуня Вінник заявила: «Зберу врожай на відмінно. В цьому році я зобов'язалася зібрати двома «Сталінцями» 1200 гектарів за 16 робочих днів. Комбайни відремонтовані, ділянки оглянуті і прийняті по акту, агрегат укомплектований.»

4 липня комбайнери Максим Денисенко і Дуня Вінник на комбайнуванні врожаю в колгоспі імені Горького скосяли 73 гектари озимої пшениці, з яких намолотили 1183 центнерів зерна. За день М.Денисенко заробив 308 карбованців 40 копійок, а Д.Вінник – 280 карбованців 37 копійок.

***

У листопаді 1939 року кандидатами у депутати районної ради депутатів трудящих висувували директора Успенівської МТС Івана Васильовича Прокопенка та трактористку Катерину Петрівну Кабиш, 1918 р.н.

– 19-річна дівчина Катерина Кабиш з колгоспу імені Сталіна у 1938 році вирішила вивчити трактор. Цього року при Успенівській МТС організована вечірня школа по підвищенню кваліфікації шоферів, – писав Г.Цвітков 8 грудня 1939 року. – Катерина відвідує школу без відриву від виробництва.

Бачили, що вона здібна, беручка, їй допомагають. І коли при МТС утворилась жіноча тракторна бригада, туди для практики послали і Катю. За декілька місяців опанувала трактор.

У 1939 році працює на У-2 і за перший сезон у свою зміну виробила у переведенні на глибоку оранку 387 гектарів (норма 300) і заощадила 212 кг пального. Аварій не було. Катерину дирекція преміювала грішми і також колгосп, на ланах якого працювала. Її прийнято кандидатом у члени ВКП(б). А на зборах профорганізації Успенівської МТС висунули кандидатом у депутати райради.

***

В 1940 році на весняних польових роботах у колгоспі імені Сталіна відзначилися трактористи 16-ї тракторної бригади Марія Калібе-

рда та Іван Кучерявий (на сівбі трактором У-2 засівали по 28,4 гектари за зміну при нормі 16 і заощадили по 35 кілограмів пального).

Трактористи тракторної бригади №13 Іван Чаяло, Олександр Іваненко і Василь Василега на піднятті чорного пару норми виконували на 120–130 відсотків.

24 червня трактором У-2 Ольга Пилипенко (тракторна бригада №18) змінне завдання здійснила на 200 відсотків, зекономила 24 кілограмів пального і заробила 10,75 трудоводня.

***

Учасниками Всесоюзної сільськогосподарської виставки були визначені в 1940 році:

комбайнер Максим Іванович *Денисенко*,
тракторист Юхим Іванович *Білоконь*,
тракторист Іларіон Тимофійович *Тимченко*,
бухгалтер-інструктор Успенівської МТС Прокіп Антонович *Яковенко*,
комбайнер Олександр Васильович *Жовнір*,
тракторист Ягор Петрович *Циганок*,
старший агроном Трохим Іванович *Щербань*,
тракторист Тихін Степанович *Мотроненко*,
тракторист Яків Володимирович *Шинкаренко*,
комбайнер Олексій Герасимович *Іщенко*,
комбайнер Володимир Михайлович *Біюн*.

1 серпня О.Іщенко писав: «Своєю роботою на збиранні хліба у колгоспах Успенівської МТС я здобув право участі у Всесоюзній сільгоспвиставці в 1939–1940 роках. Комбайнуючи зараз у колгоспі «Пролетарський молот», борюся за виконання взятого на себе зобов'язання – зчепленням двох «Сталінців» – зібрати 800 гектарів зернових і цим завоювати право участі на Виставці і в 1941 році.

За 9 робочих днів ми з комбайнером П.Ілієнком, який працює на другому комбайні, вже упорали урожай на площі 425 гектарів і намолотили зерна в середньому по 18,1 центнера з гектара.

Крім боротьби за виконання зобов'язання по збиранню врожаю, я зобов'язався підготувати для роботи на комбайні одну дівчину. Мій помічник комсомолка Оксана Остапенко добре оволодіває комбайном, і я не сумніваюсь, що на випадок потреби, вона вже зараз зможе замінити мене».

ЗВЕДЕННЯ

про виробіток комбайнерів з початку збиральної на 24 липня 1940 року по Успенівській МТС

(прізвище комбайнера і зібрано гектарів)

«Сталінцями»:

Біюн В.	– 185	Жовнір Х.	– 116
Іщенко М.	– 152	Жовнір О.	– 116
Горпинич Д.	– 143	Горпинич М.	– 113
Іщенко О.	– 139	Намлинська А.	– 111
Ведмідь О.	– 139	Вінник Д.	– 106
Назаренко С.	– 133	Горпинич І.Г.	– 105
Сімон В.	– 132	Павелько С.	– 102
Клименко І.	– 129	Ілієнко П.	– 100
Горпинич І.Й.	– 125	Земелько Г.	– 71
Денисенко М.	– 119		

«Комунарами»:

Смоловий Я.	– 125	Сергієнко О.	– 88
Черненко В.	– 116	Шрамко П.	– 75
Гринь І.	– 109	Федько І.	– 74
Шеремет В.	– 107	Ковбаска П.	– 69
Бичков В.	– 105	Жилінський О.	– 67
Якушов П.	– 95	Кійко М.	– 66
Іванов Г.	– 94	Приліпко М.	– 66
Ковтун Б.	– 86	Крутько М.	– 64
Шеремет О.	– 84	Портна Я.	– 60
Кудря Д.	– 83	Брова М.	– 59
Жовніренко К.	– 83	Денисенко І.	– 57
Сергієнко С.	– 80	Жовніренко Г.	– 56
Деркач Ф.	– 73	Квочка І.	– 55
Брацило В.	– 71	Вишнівський В.	– 33
Разом по МТС	– 4617 га.		

Середній виробіток: на один «Сталінець» – 122,6 га, на один «Комунар» – 79 га.

У 1937–1940 роках працювали комбайнерами на жнивях на «Комунарі»: І.Денисенко, І.Іваненко, Б.Ковтун, М.Приліпко, В.Черненко,

В.Шеремет, Т.Якушов; на «Сталінці»: Д.Горпинич, І.Г.Горпинич і К.Сімон.

Спершу на «Комунарі» (по два роки), а потім на «Сталінці» працювали: Д.Вінник, В.Біюн, Ф.Жовнір, О.Іщенко, Г.Корнева, С.Назаренко та ін.

***

Напередодні жовтневих свят колектив Успенівської МТС зобов'язався у строк закінчити зяблеву оранку, до 5 листопада відремонтувати 25 комбайнів і 15 тракторів (дати середній і капітальний ремонт);

до 1 листопада закінчити збирання пізніх культур;

підготувати 15 значкістів ГСО, 15 значкістів ППХО, 10 значкістів ВС, охопити всіх робітників і службовців та домогосподарок членством організацій МОПР, СВБ, ТСОАВІАХІМу.

Успенівці викликали на змагання колектив Гуляйпільської МТС.

Звернення, опубліковане 11 жовтня у районній газеті, підписали: завмайстерню Деркач, бригадир тракторної бригади №9 Панасенко, токарь Сергієнко, роз'їздний механік Бабенко, коваль Іпатов, слюсар Шульга, нормувальник Дегтярьов, тракторист Залізний, секретар парторганізації Отставнов.

***

Стахановці В.Жилінський, Ф.Іпатов, І.Сергієнко, В. Новіков, Н.Назаров, О.Шульга, Я.Яценко, Н.Фейген, І.Хархан, К. Шульга, Н. Брусенко завдання по ремонту тракторів у грудні щоденно виконували на 140–200 відсотків.

План ремонту тракторів ІV кварталу 1940 року перевиконали: відремонтували 57 тракторів замість 50. Ремонтники Л. Панасенко, Саливон, Лопатін, Шаповал, Непайда, Жилінський, Шульга показували приклад. Добре організували роботу в майстерні завідуючий Деркач та старший механік Пічур.

У березні 1941 року при Успенівській МТС працювали курси трактористів дівчат. Викладач тракторної справи Яковенко змістовно і зрозуміло викладав навчальний матеріал. Дівчата розгорнули боротьбу за високу якість навчання. Такі слухачі, як Віра Жовніренко, Віра Третяк, Надія Шкурка, Марія Горпинич, Рая Удод та інші, мали оцінки тільки «відмінно» і «добре».

***

Учасниками Всесоюзної сільськогосподарської виставки у 1941 році по Успенівській МТС були:

директор Іван Максимович *Прокопенко*,
старший агроном Трохим Іванович *Щербань*,
дільничний агроном Семен Андрійович *Гребенюк*,
комбайнер Володимир Михайлович *Біюн*,
старший механік Омелян Михайлович *Пічур*,
роз'їздний механік Іван Дмитрович *Кирильченко*,
завідуючий нафтоскладом Юхим Семенович *Булгак*,
тракторист Прокіп Іванович *Земелько*,
тракторист Дмитро Миколайович *Хижняк*,
тракторист Григорій Михайлович *Удод*,
тракторист Яків Володимирович *Шинкаренко*,
тракторист Іван Іванович *Клименко*,
трактористка Катерина Петрівна *Кабиш*,
тракторист Тихін Степанович *Мотроненко*,
тракторист Георгій Петрович *Циганок*,
тракторист Федір Петрович *Миколаєнко*,
завідуючий майстернею Василь Данилович *Деркач*,
агроном Андрій Демидович *Яковенко*,
дільничний агроном Іван Петрович *Отрішко*,
комбайнер Михайло Гаврилович *Горпинич*,
комбайнер Олексій Антонович *Ведмідь*,
комбайнер Василь Гнатович *Сімон*,
електрослюсар Ялисей Іванович *Яценко*,
токарь Володимир Пилипович *Жилінський*.

***

30 травня тракторна бригада №16 (бригадир Ф.Яковенко) Успенівської МТС працювала на культиватії просапних у колгоспі імені Сталіна. Тракторист Г.Мищенко і причіпники О.Никонов та В.Жовніренко трактором У-2 виконували норми на 225 відсотків, заощаджуючи пального за кожен змін по 22 кілограми.

Перед в роботі вела молода трактористка Віра Третяк (норми – на 187%, заощаджувала щоденно 18 кг пального).

Культиватія просапних культур полегшила роботу колгоспників і звільнила багато робочих рук. А культиваторний обробіток просапних дозволив колгоспові зекономити 471 трудовень.

Тракторні бригади №15 і №18 весняну сівбу закінчили за 2,5 дня. Перша при плані 1675 гектарів засіяла 1797, друга – відповідно 990 і 1221 гектар, виробіток на 15-сильний трактор склав 185 і 181 гектар.

***

Ф.Отставнов розповідав: «25 червня 1941 року були збори комбайнерів, робітників і службовців Успенівської МТС, які заслухали Укази Президії Верховної Ради СРСР від 22 червня.

– Наші завдання перед партією і урядом, – говорив директор МТС т.Прокопенко, – кріпити тил Червоної Армії, бути пильними, дотримуватись суворої дисципліни і спокою.

Виступивши на зборах, механік т.Деркач заявив: « – Чим краще і продуктивніше будемо працювати, тим скоріше доб'ємося перемоги над ворогом».

Учасники зборів одноставно зобов'язались ще раз перевірити готовність МТС до збиральної з тим, щоб високий сталінський урожай зібрати в найкоротші строки і без втрат. Чесно трудитися, підвищити свою революційну пильність, охороняти соціалістичну власність від усяких дій ворога.

У відповідь на розбійницький напад фашистів на СРСР робітники майстерні Успенівської МТС підвищили продуктивність праці і перевиконували норми виробітку.

За 27 червня токар Жилінський виконав норму на 220 процентів, слюсарі Яценко – на 167, Хархан – на 145 процентів. Перевиконали свої норми і т.т. Сергієнко, Іпатов, Назаров та ін.

– Ми всі вважаємо себе мобілізованими, – заявив М. Горпинич, – і віддаємо всі свої знання, здібності та уміння на те, щоб зміцнити тил, щоб фашистська нога не ступила на нашу землю.

Члени колективу МТС, відчувши небезпеку, яка нависла над Батьківщиною, всі, як один, записалися до народного ополчення.

– Прошу зарахувати мене в ряди ополчення, – писав у своїй заяві агроном П.Гаркавенко. – Рахую з сьогоднішнього дня себе мобілізованим і в будь-яку хвилину готовий стати зі зброєю в руках громити гітлерівських фашистів, які простягли свої окривавлені лапи на нашу рідну землю.

У липні 1941 року при Успенівській МТС працювало понад два десятки жінок на тракторах і комбайнах. Серед них такі, як Віра Третяк, що трудилася в колгоспі імені Сталіна, Настя Касяненко – в

колгоспі «Шлях Леніна», і виконували завдання на 130–160 відсотків. Крім того, на курсах при МТС навчалось 110 молодих колгоспниць, з них 40 у групі комбайнерів. Вони зрозуміли свій священний обов'язок і з жадобою набували знання водіїв сільгоспмашин.

Тоді ж директорів МТС була вручена заява від завідуючого школи №3 М.Шабали, у якій він писав: «У зв'язку з варварським нападом фашистів на нашу соціалістичну Батьківщину прошу дати мені можливість виконати свою громадянську повинність перед Батьківщиною. Я хочу стати на час моєї відпустки до 11 серпня цього року помічником комбайнера.»

Він успішно оволодів комбайною технікою і викладав арифметику на курсах жінок-трактористок.

– Врожай цього року багатий. Оволодівши технікою комбайна, я в будь-яку хвилину зможу замінити місце комбайнера, – говорив М.Шабала.

***

Збирання врожаю 1941 року по МТС було організовано краще, ніж минулого. Комбайнери брати Михайло та Іван Горпиничі за 2,5 дня зібрали 100 гектарів озимої пшениці і отримали з гектара по 23–25 центнерів зерна. Втрат його абсолютно не було.

Комбайнери Олексій Горпинич і Федір Горпинич за 2 дні в колгоспі імені Ворошилова скосили 13 гектарів ячменю. Добре працювали в колгоспі «Пролетарський молот» комбайнери Іщенко та Ілієнко. Вони щодня упорували по 20–30 гектарів зернових. Урожайність складала не менше 24 центнери з гектара.

Возії зерна з-під комбайна І. Фесун, С. Панага, В. Буряк, Репетун зерно з бункера вивантажували на ходу.

Ф. Отставнов писав 18 липня 1941 року в районній газеті: «Комбайнери і колгоспники на трудовому фронті борються за перемогу над фашизмом, який по-звірячому напав на нашу миролюбиву країну.

Зростають і кадри для сільського господарства. Днями при МТС після 15-денного семінару відбувся випуск комбайнерок. Наслідки заліків хороші. 9 дівчат отримали звання комбайнерок з оцінкою «відмінно». Це М. Намлинська (колгосп «Шлях Леніна»), О. Жовніренко («Слава»), З. Танич і В. Назаренко (імені Ілліча), М. Квітка (імені Горького), Д.Жовніренко, Д. Гармаш («Червоне поле»), В. Іваненко (імені Молотова), М. Онищенко (імені Комінтерну).

На «добре» склали заліки і отримали звання комбайнерок такі дівчата: О. Земелько (колгосп «Комсомолец»), Н. Бурба («Сила сталі») та інші. Всього – 16 комбайнерок.

На коротких зборах після випуску дівчата заявили:

– Ми готові не тільки на трудовому фронті замінити чоловіків, які вибули в Червону Армію, а й на фронті збройної боротьби з фашизмом. Будемо твердо стояти на своїх постах, будемо такими рішучими, як вчить нас наш рідний батько великий Сталін.

У червоному кутку МТС 23 липня було людно.

Переатестаційна комісія приймала заліки від курсанток тракторних курсів – дівчат, які раніше працювали причіпниками і на практиці вивчали трактор.

Всього навчалось 70 дівчат, з яких 29 склали заліки на «відмінно», 31 – на «добре» і тільки 10 – на «задовільно».

Кращими курсантками тракторних курсів по першій групі були: Ольга Люта (колгосп імені Ворошилова), Ольга Залізна («Слава»), Рая Лисенко, Ніна Фесун («Шлях Леніна»), Катерина Шаганова, Марія Шульга (імені Горького).

Відмінні оцінки по другій групі отримали: Марія Мордик, Ганна Шрамко, Явдокія Жовнір, Марія Будик (колгосп «Комсомолец»), Марія Брова, Тетяна Портна, Ольга Савовська, Ганна Портна, Ганна Хижняк (імені Свердлова), Варвара Глушко, Ольга Циганок, Марія Циганок (імені Челюскіна).

Немало попрацювали над оволодінням тракторною справою і добилися хороших оцінок і такі дівчата: Настя Іваненко, Зіна Біла, Катерина Шабалтій (колгосп імені Сталіна), Марія Самохвал (імені Шмідта), Явдокія Безпала («Комуніст»), Марія Калюта (імені Шевченка).

На своїх зборах молоді трактористки зачитали і обговорили лист передових жінок нашої країни до жінок СРСР, до всіх жінок світу.

Курсантка-трактористка Явдокія Жовнір сказала:

– Нашим завданням є бути мужніми. Ми доведемо, що вміємо не тільки працювати, а при необхідності взяти гвинтівку і разом з нашими братами і батьками битися за нашу Батьківщину, за Сталіна. Із скаженим тигром Гітлером і його розбійницькими зграями ми будемо битися до останньої краплі крові.

Ганна Дігтяр, Настя Клименко, Ганна Хижняк заявили:

– В ім'я перемоги над кривавим фашизмом, над людоджером Гітлером, за нашу Батьківщину, за любимого наркома оборони това-

риша Сталіна ми готові віддати всі сили і, коли потрібна буде наша кров бійцям, ми її з радістю дамо.

Ми знаємо, що фашизм буде розгромлений, але жертви в боротьбі з ним неминучі, і через це нашим завданням є робити все для того, щоб з меншою кількістю жертв перемогти ворога. Треба зміцнювати тил Червоної Армії.

Загальне рішення жінок було таке:

– Нещадний розгром, смерть Гітлеру, найлютішому ворогові жінок! Смерть усім кривавим псам-фашистам!

6 серпня обговорили на зборах матеріал з газети «Правда» про створення народного фонду оборони СРСР, колектив робітників і службовців МТС ухвалив: відраховувати до нього дводенний заробіток і здати до фонду облігації Державної позики.

За перший день їх здали на суму 1700 карбованців.

Робітники заявляли: «Ми надалі ще з більшою наполегливістю будемо кріпити наш тил і оборону соціалістичної Батьківщини – до повного розгрому ненависного фашизму».

20 серпня 1941 року курсантка-трактористка Марія Близнюк заявила, що вирішила піти добровільно у Червону Армію медсестрою. Вона подала заяву до Гуляйпільського райвійськкомату.

***

У вересневі дні 1943 року на успенівську землю прийшло визволення від тимчасової фашистської окупації.

20 грудня того ж року Гуляйпільська районна газета «Сталінським шляхом» всю другу сторінку присвятила Успенівській МТС. Матеріали поміщалися під шапкою «В майстернях і цехах Успенівської МТС готуються до весни».

У кореспонденції «Так відроджувалася МТС» розповідалось: «Зараз навіть важко собі уявити, що лише три місяці тому назад, на місці, де тепер знаходяться монтажний, механічний цехи і машинний відділ Успенівської МТС, була лише купа каміння та обгорілі стіни.

Фашистські звірі, відступаючи під натиском Червоної Армії, чинили нечувані злочини – палили, руйнували, вбивали. Машини і верстати, які не можна було спалити, вони, захлинаючись від злості, розбивали на шматки.

Героїчними зусиллями всього колективу МТС в короткий строк зроблено нечувано велику роботу по відбудові господарства.

На «добре» склали заліки і отримали звання комбайнерок такі дівчата: О. Земелько (колгосп «Комсомолець»), Н. Бурба («Сила сталі») та інші. Всього – 16 комбайнерок.

На коротких зборах після випуску дівчата заявили:

– Ми готові не тільки на трудовому фронті замінити чоловіків, які вибули в Червону Армію, а й на фронті збройної боротьби з фашизмом. Будемо твердо стояти на своїх постах, будемо такими рішучими, як вчить нас наш рідний батько великий Сталін.

У червоному кутку МТС 23 липня було людно.

Переатестаційна комісія приймала заліки від курсанток тракторних курсів – дівчат, які раніше працювали причіпниками і на практиці вивчали трактор.

Всього навчалось 70 дівчат, з яких 29 склали заліки на «відмінно», 31 – на «добре» і тільки 10 – на «задовільно».

Кращими курсантками тракторних курсів по першій групі були: Ольга Люта (колгосп імені Ворошилова), Ольга Залізна («Слава»), Рая Лисенко, Ніна Фесун («Шлях Леніна»), Катерина Шаганова, Марія Шульга (імені Горького).

Відмінні оцінки по другій групі отримали: Марія Мордик, Ганна Шрамко, Явдокія Жовнір, Марія Будик (колгосп «Комсомолець»), Марія Брова, Тетяна Портна, Ольга Савовська, Ганна Портна, Ганна Хижняк (імені Свердлова), Варвара Глушко, Ольга Циганок, Марія Циганок (імені Челюскіна).

Немало попрацювали над оволодінням тракторною справою і добилися хороших оцінок і такі дівчата: Настя Іваненко, Зіна Біла, Катерина Шабалтій (колгосп імені Сталіна), Марія Самохвал (імені Шмідта), Явдокія Безпала («Комуніст»), Марія Калюта (імені Шевченка).

На своїх зборах молоді трактористки зачитали і обговорили лист передових жінок нашої країни до жінок СРСР, до всіх жінок світу.

Курсантка-трактористка Явдокія Жовнір сказала:

– Нашим завданням є бути мужніми. Ми доведемо, що вміємо не тільки працювати, а при необхідності взяти гвинтівку і разом з нашими братами і батьками битися за нашу Батьківщину, за Сталіна. Із скаженим тигром Гітлером і його розбійницькими зграями ми будемо битися до останньої краплі крові.

Ганна Дігтяр, Настя Клименко, Ганна Хижняк заявили:

– В ім'я перемоги над кривавим фашизмом, над людоджером Гітлером, за нашу Батьківщину, за любимого наркома оборони това-

риша Сталіна ми готові віддати всі сили і, коли потрібна буде наша кров бійцям, ми її з радістю дамо.

Ми знаємо, що фашизм буде розгромлений, але жертви в боротьбі з ним неминучі, і через це нашим завданням є робити все для того, щоб з меншою кількістю жертв перемогти ворога. Треба зміцнювати тил Червоної Армії.

Загальне рішення жінок було таке:

– Нещадний розгром, смерть Гітлеру, найлютішому ворогові жінок! Смерть усім кривавим псам-фашистам!

6 серпня обговорили на зборах матеріал з газети «Правда» про створення народного фонду оборони СРСР, колектив робітників і службовців МТС ухвалив: відраховувати до нього дводенний заробіток і здати до фонду облігації Державної позики.

За перший день їх здали на суму 1700 карбованців.

Робітники заявляли: «Ми надалі ще з більшою наполегливістю будемо кріпити наш тил і оборону соціалістичної Батьківщини – до повного розгрому ненависного фашизму».

20 серпня 1941 року курсантка-трактористка Марія Близнюк заявила, що вирішила піти добровільно у Червону Армію медсестрою. Вона подала заяву до Гуляйпільського райвійськкомату.

***

У вересневі дні 1943 року на успенівську землю прийшло визволення від тимчасової фашистської окупації.

20 грудня того ж року Гуляйпільська районна газета «Сталінським шляхом» всю другу сторінку присвятила Успенівській МТС. Матеріали поміщалися під шапкою «В майстернях і цехах Успенівської МТС готуються до весни».

У кореспонденції «Так відроджувалася МТС» розповідалось: «Зараз навіть важко собі уявити, що лише три місяці тому назад, на місці, де тепер знаходяться монтажний, механічний цехи і машинний відділ Успенівської МТС, була лише купа каміння та обгорілі стіни.

Фашистські звірі, відступаючи під натиском Червоної Армії, чинили нечувані злочини – палили, руйнували, вбивали. Машини і верстати, які не можна було спалити, вони, захлинаючись від злості, розбивали на шматки.

Героїчними зусиллями всього колективу МТС в короткий строк зроблено нечувано велику роботу по відбудові господарства.

За 15 днів зобов'язалися робітники МТС відбудувати величезний монтажний цех. Це здавалося неймовірним і викликало у багатьох недовір'я до можливості виконання в строк взятих зобов'язань. Але підозра почала розсіюватися з перших днів. Ті, хто мав змогу спостерігати за ходом роботи, не вірили своїм очам. Все робилося з такою швидкістю, немов у казці.

Справжній героїзм проявили на відбудові звичайні колгоспні теслярі т. Корнів з артілі «Політвідділ» і т. Панага з артілі «Слава». Вони заслуговують занесення їх на почесну дошку героїв відбудови господарства, зруйнованого німецькими катями. Їх повинні поважати і знати всі люди нашого району.

Самовіддано, не рахуючись ні з чим, виконуючи найтяжчі роботи, працювали робітники МТС: токар В.Шамрай, слюсар Яценко та збиральниця Гаша Назаренко, дружина партизана, заарештованого німцями.

З руїн і попелу радянські патріоти відродили своє господарство.

Весело гудуть відремонтовані токарні верстати, відточуючи деталі для тракторів. У монтажному цехові все частіше і частіше можна чути гуркіт моторів тракторів, які силою і волею радянських людей повертаються до життя».

Тоді ж, 20 грудня 1943 року, газета повідомляла: «Зараз на ремонті тракторів у МТС працюють 5 бригад, які змагаються між собою за швидкий і якісний ремонт. Перше місце у змаганні займає бригада Кошляка Якова Васильовича. Ця бригада вже закінчила ремонт 4 тракторів з 5 по плану. На другому місці йде бригада Жилінського Д., яка вже провела капітальний ремонт 2 тракторів.

Особливо відзначилася на ремонті кандидат партії т. Кабиш Катря, яка своїми силами зробила капітальний ремонт трактора, поєднуючи роботу на ремонті з великою громадсько-політичною роботою серед колгоспників. Тов. Кабиш є заступником голови сільради і успішно справляється з цією роботою».

Трактористи МТС взяли зобов'язання закінчити ремонт тракторів до 1 лютого 1944 року, щоб у повній готовності зустрічати весну.

19 грудня 1943 року відбувся випуск 25 трактористів, що закінчили курси при Успенівській МТС.

В кімнату, де засідала екзаменаційна комісія, до складу якої входили директор МТС т. Лаврик, старший механік МТС т. Даньченко, бригадир тракторної бригади т. Жилінський і т. Бабенко, по черзі заходили курсанти.

Гарне враження справляли їхні відповіді. В цьому велика заслуга т. Жилінського, який вивчав з курсантами тракторну справу. Тов. Жилінський не має ніякої спеціальної освіти, але він має 13-річний досвід роботи на тракторі і велике бажання передати свої знання молоді, яка із запалом взялася за вивчення трактора.

Відповіді таких курсантів, як Федір Гуртовий, Іван Вовк, Михайло Буряк, Марія Тур, Ольга Лапенко, засвідчили, що колгоспи отримують надійні кадри і вони матимуть вирішальне значення в успішному проведенні весняних польових робіт та в отриманні високого врожаю майбутнього року.

Крім того, у грудні 1943 року при МТС працювали курси комбайнерів, які налічували 56 курсантів.

***

30 травня 1944 року на районну Дошку пошани як переможців на сівбі заносили:

– колектив тракторної бригади №5 Успенівської МТС (бригадир Сергієнко С. Є.), який у середньому по бригаді мав на 15-сильний трактор (у переведенні на м'яку оранку) 203 гектари і зекономив 1289 кілограмів пального;

– тракториста Д. М. Крутька, який виробив за зміну на 15-сильний трактор (у переведенні на м'яку оранку) 155 гектарів і зекономив 513 кілограмів пального.

Передовиками на збиранні врожаю 1944 року були:

– тракторна бригада №5 (бригадир Сергієнко), яка на 1 серпня довела середній виробіток на 15-сильний трактор до 453 гектарів і зекономила 853 кілограми пального;

– тракторист Іван Сергієнко, котрий виробив за свою зміну трактором ХТЗ (у переведенні на м'яку оранку) 336 гектарів і зекономив 727 кілограмів пального;

– тракторист Д. Крутько, який аналогічним трактором виробив 359 гектарів і заощадив 698 кілограмів пального.

До річниці визволення від фашистського гніту (17 вересня) на районну Дошку пошани заносилася тракторна бригада №5 (бригадир Сергієнко С. Я.), яка на 100% виконала річний план тракторних робіт і заощадила 210 кілограмів пального, і тракторист Дмитро Крутько. Він виробив за зміну на 15-сильний трактор 437 гектарів і зекономив 464 кілограми пального.

17 вересня 1944 року в Гуляйполі відбувся районний зліт передовиків збирання врожаю, присвячений річниці визволення району від фашистських загарбників. На зльоті виступив комбайнер Успенівської МТС С. Назаренко.

Він, зокрема, сказав: «Відступаючи під натиском Червоної Армії, фашистські людоятери залишили від нашої МТС купи каміння та попіл. На відбудову своєї МТС стали всі робітники. Із уламків тракторів і комбайнів ми склали свої машини, з великими труднощами вишукували запасні частини. Велику допомогу в цьому подали нам учні Успенівської НСШ.

Зібрали ми свої машини, весняну сівбу цього року провели успішно. Непогано справляється з роботою наш тракторний парк, добре працюють комбайни. Я своїм комбайном, наприклад, намолотив 660 тонн зерна на стаціонарі та зібрав прямим комбайнуванням 160 гектарів. Я примусив свій агрегат працювати безперебійно, завантажую його повністю.

Підписуючи лист товаришеві Сталіну, готуючи гідну зустріч річниці Великого Жовтня, робітники нашої МТС зобов'язалися з перебільшенням виконати річний план усіх робіт. І ці зобов'язання ми виконаємо».

З нагоди чергової річниці Великого Жовтня на районну Дошку пошани удостоїлися бути занесеними:

– тракторист Ф. Саливон (за свою зміну трактором ХТЗ він виробив 367 гектарів і заощадив 921 кілограм пального);

– комбайнер С. Назаренко комбайном «Сталінець» на прямому комбайнуванні зібрав 153 га, на стаціонарі намолотив 700 тонн зерна.

Робітники Успенівської МТС зобов'язалися до 1 грудня 1944 року випустити з капремонту 4 трактори (план 3) та з поточного 4 (план 2), електрифікувати майстерню, підвищити продуктивність праці.

– Ми будемо працювати стільки, скільки треба для перемоги над гітлерівською Німеччиною, ми відбудуємо все, що зруйнували підлі фашисти, ми зробимо нашу МТС кращою в районі, – сказав робітник Северин.

***

План ремонту тракторів у 4 кварталі 1945 року по Успенівській МТС було виконано на 106 процентів: відремонтовано 17 тракторів замість 16.

Перед вела у ремонті тракторів тракторна бригада №11 (бригадир т. Сергієнко), яка план ремонту кварталу виконала на 150 %.

Добре тут працювали трактористи 6-ої тракторної бригади І. Борт та І. Сергієнко. Свої завдання вони здійснювали на 180-200 відсотків. Непоганих показників у роботі досягла тракторна бригада №9 (бригадир т. Конюх І.).

***

4 березня в Успенівській МТС почалася перевірка технічних знань трактористів. Ще задовго перед іспитами в МТС було організовано вечірню школу технічного навчання без відриву від виробництва. У ній трактористи поповнювали свої технічні знання. Трактористи К. Кабиш, І. Шелех, І. Кузьменко, В. Горпинич, Б. Ковтун та інші, які мали другу категорію, здали іспити на першу. Із 73 трактористів 34 присвоїли звання тракториста першої категорії.

***

Тракторист тракторної бригади №6 Успенівської МТС Михайло Онучко, працюючи на тракторі ЧТЗ, 25 березня за свою зміну зробив 13 гектарів веснооранки замість норми 11. Таких показників він добився, дякуючи гарному технічному догляду і роботі прицепщиків т. Сови і т. Пирлика.

***

25 квітня 1945 року М. Зоріна повідомляла: «Борючись за виконання завдань першого року п'ятирічки, трактористи тракторної бригади №14 Успенівської МТС працювали не покладаючи рук.

Тракторист т. Кубах Петро, на тракторі ХТЗ, зробив 100 гектарів у переводі на м'яку оранку і зобов'язався до 1-го Травня зробити 65 гектарів м'якої оранки і заощадити не менше 5 процентів пального. Таке ж зобов'язання взяв на себе і т.Кубах Іван.

***

Борючись за першість у Всесоюзному соціалістичному змаганні за дострокове виконання п'ятирічки зі збільшення виробництва зерна, трактористи тракторної бригади №13 Успенівської МТС, де

бригадиром Ф. Миколаєнко, на 29 липня перевиконали річне завдання тракторних робіт. На кожен 15-сильний трактор вироблено у переводі на м'яку оранку по 525 гектарів, заощадивши бригадою 211 кілограмів пального.

Тракторист Б. Ковтун трактором У-2 за свою зміну виробив 276 гектарів проти завдання 117 гектарів, а його напарник П. Земелько виробив за свою зміну 309 гектарів. Ці трактористи зекономили 118 кілограмів пального.

***

Бригадир тракторної бригади №16 Успенівської МТС т. Коровка з особистих запасів продав державі 30 пудів хліба. 12 пудів зерна продав державі також тракторист цієї бригади т. Ковтун. За прикладом товаришів Коровки і Ковтуна продали державі з власних запасів по 100 кілограмів хліба кожен тракторист цієї бригади.

9 центнерів продали хліба державі трактористи тракторної бригади №14.

На 30 жовтня 1946 року, повідомляв секретар парторганізації Успенівської МТС П.Шоломінський, загальна кількість проданого трактористами хліба по МТС становила 27 центнерів.

***

На 10 травня 1947 року МТС успішно виконала всі види тракторних робіт у колгоспах згідно договорів. План веснооранки закрито на 110,7 відсотка, культивації – 115,5, сівби – на 137 відсотків.

На це ж число план оранки уже виконано на 60 процентів. Повністю закінчено оранку парів у 6 колгоспах МТС.

***

На 14 вересня 1947 року тракторна бригада №12, де бригадиром Ф. Миколаєнко, повідомляв заступник директора Успенівської МТС по політчастині О. Гнілицький, на 1-ше вересня виробила по 813 гектарів на 15-сильний трактор, що становить 133 відсотки річного завдання.

Перевиконали річні виробничі плани також бригади №4, №10, №14.

Кращих показників досяг тракторист тракторної бригади №12 П. Земелько. Працюючи на тракторі У-2, він дав 206 % річної норми. Його напарник В.Вінник – 192 %.

На 177 % виконав виробничий план також тракторист тракторної бригади №8 І.Борт, який працює на тракторі «Формол», значно перевиконали річні виробничі завдання трактористи І. Кубах, І. Сергієнко.

***

За досягнення високих виробничих показників у ході переджовтневого соціалістичного змагання заносилися на районну Дошку пошани у 1947 році:

тракторні бригади №12 і №14, де бригадирами Ф.П. Миколаєнко і С. Є. Сергієнко. Вони нагороджувалися похвальними грамотами Гуляйпільського виконкому райради і бюро РК КП(б)У.

***

Тракторна бригада №6, що обслуговувала колгосп імені Ворошилова, 30 березня 1948 року розпочала боронування ріллі на великих масивах. Трактористи цієї бригади Іван Горпинич та Федір Макуха того дня трактором ХТЗ за половину робочого дня заборонували 50 гектарів ріллі.

Включились у боронування великих масивів ріллі, що вже вистигли, також тракторні бригади №2 (бригадир тов. Миколаєнко), №7 (бригадир тов. Дзюбан), №8 (тов. Сергієнко).

Більшість тракторних бригад приступила до веснооранки. Трактористи тракторної бригади №9 Іван Мотроненко та Марко Ткаченко у колгоспі імені Горького за два останні дні зробили 12 гектарів веснооранки.

Більшість тракторних бригад працювала і вночі.

До речі, на третє квітня силами МТС вже було забороновано 1540 гектарів ріллі, зроблено 275 гектарів веснооранки, посіяно 105 гектарів ярої пшениці і вівса.

На перше місце по МТС вийшла тракторна бригада №7, яка обслуговувала колгосп імені Сталіна. Бригадир цієї бригади Василь Дзюбан організував цілодобову роботу всіх тракторів. Кожен тракторист перевиконував змінні завдання.

Так, тракторист Василь Ганнич і Михайло Онучко кожного дня своїм трактором С-80 робили по 14 гектарів веснооранки при нормі 12,8 гектара. За друге і третє квітня кожен з них зекономив по 88 кілограмів пального.

Тракторист Успенівської МТС Андрій Максимко, який працював на тракторі ХТЗ в бригаді №8, досяг найвищого виробітку по МТС. На 20 квітня 1948 року він виробив 138 гектарів умовної оранки, що становить 42 % його річного завдання.

За виробничі досягнення у передтравневому змаганні на районну Дошку пошани заносилася тракторна бригада №17 Успенівської МТС (бригадир тов. Безверхній В. І.).

***

18 травня учні 3 класу Новогригорівської неповної середньої школи зробили екскурсію в Успенівську МТС.

***

У 1948 році у зв'язку з 31 річницею жовтневих свят на районну Дошку пошани було занесено тракторну бригаду №12 Успенівської МТС.

***

На початку березня 1949 року відбулися ради МТС, які обговорили підсумки роботи за минулий рік і визначили завдання на поточний. Відмічалось, що план підняття зябу Успенівська МТС в 11 колгоспах перевиконала, а в таких колгоспах, як «Шлях Леніна», недовиконала на 168 гектарах, «Плугатар» – на 69, «Комуніст» – на 159 гектарах. Загальний план прополки ця МТС виконала на 133 проценти.

Вступаючи у весняні польові роботи, трактористи тракторної бригади №16 Успенівської МТС, які обслуговували колгосп «Комінтерн», зобов'язалися сівбу ярих і технічних культур закінчити до 30 березня. Свого слова вони дотримали – сівбу пшениці, соняшнику, буряка і люцерни на площі, визначеній договором МТС з колгоспом, закінчили достроково і провели її якісно.

3 квітня 1949 року бригадир тракторної бригади №9 С. Васюк та трактористи К. Макуха, П. Клименко, І. Матроненко, М. Ткаченко, І. Денисенко, І. Хорішко, обліковець Г. Якушов повідомляли: «Цієї

весни наша тракторна бригада перейшла у вищий клас роботи. З перших весняних польових робіт всі тракторні роботи ми виконуємо тільки відмінно. Ми добилися того, що сівбу ранніх колоскових культур, багаторічних трав і соняшнику закінчили своєчасно і високоякісно. Дирекція Успенівської МТС за це оголосила нам подяку, бригаді вручено перехідний Червоний прапор».

Всі 16 тракторних бригад Успенівської МТС з перших днів весняної сівби перейшли у вищий клас робіт. Серед всіх трактористів цієї МТС розгорнулося змагання за почесне звання бригади відмінної якості. Першість у змаганні вели трактористи тракторної бригади №12, де бригадиром Ф. П. Миколаєнко. Її і було занесено на районну Дошку пошани за виробничі досягнення у передтравневому змаганні.

Під час збирання зернових, щоб уникнути втрат і підвищити продуктивність комбайна, комбайнер Успенівської МТС Ф. К. Жовніренко зробив у своєму комбайні переобладнання: він зовсім вийняв дротяні решета першої і другої очистки і замінив їх дерев'яними. Зробив це так: попереk рам цих решет набив дерев'яні планки товщиною в 1 сантиметр на віддалі 1 сантиметр одну від другої. Таке переобладнання зробили майже у всіх комбайнах цієї МТС.

28 липня вдруге підбивали підсумки районного змагання між комбайнерами за право почесної назви «Комбайновий агрегат відмінної якості».

У другому турі змагання четверте місце зайняв комбайнер Успенівської МТС І.І.Северин, який комбайном «Комунар» у колгоспі «Сила сталі» зібрав 143 гектари хліба і намолотив 1536 центнерів зерна. У третьому турі він виборов серед комбайнів «Комунар», друге місце в районі.

21 серпня райгазета інформувала читачів, що підбито остаточні підсумки змагання комбайнерів на роботі по прямому комбайнуванню. Згідно наказу директора МТС почесну назву «Комбайновий агрегат відмінної якості» присвоєно:

по Успенівській МТС – комбайновим агрегатам, де комбайнерами Семен Андрійович Касяненко, Павло Лукич Ілієнко та Іван Андрійович Гринь.

***

Трактористи тракторної бригади № 10 Успенівської МТС 28 серпня стали на вахту на честь 10-річчя возз'єднання українського наро-

ду. Вони боролися за те, щоб сівбу озимини закінчити до 5 вересня, а підняття зябу і чорних парів – до 25 жовтня. І свого слова дотримали.

Кращі зразки самовідданої праці на сівбі озимини показали трактористи Григорій Білий і Василь Квітка, виконуючи денні завдання на 150–160 відсотків.

Із своїм зобов'язанням справилась і тракторна бригада №17. За 5 робочих днів вона посіяла 296 гектарів озимини за всіма правилами агротехніки.

Трактористи Іван Мотроненко, Михайло Сергієнко, Микита Жовніренко і Крупій щоденно норми виробітку закривали на 130 відсотків.

По-стахановськи працювали на сівбі і трактористи бригади №9 Іван Мотроненко та Кирило Макуха. Щодня вони виконували завдання не менше, як на 120 %.

Впроваджуючи передові методи роботи, з 21 жовтня 1949 року за погодинним графіком почали працювати трактористи 4-ї, 9-ї, 10-ї і 13-ї тракторних бригад. З першого дня роботи, працюючи за таким методом, майже всі трактористи цих бригад перевиконували змінні завдання.

***

За виробничі успіхи, досягнуті у ході соціалістичного змагання на честь 10-річчя возз'єднання українського народу в єдиній Українській Радянській державі та 32 річниці Великого Жовтня, на районну Дошку пошани заносилися:

тракторні бригади №9, №10, №12 і №13 Успенівської МТС, де бригадами С. С. Васюк, С. А. Касяненко, Ф. П. Миколаєнко, І. М. Саливон, тракторист Іван Андрійович Мотроненко.

***

Тракторна бригада №16 (бригадир Іван Коровка) 25 грудня 1949 року закінчила ремонт всіх тракторів.

***

В 1949 році на районну Дошку пошани заносилися (до 1 травня): тракторні бригади №11 (бригадир В. І. Левицький), №9 (С. С. Васюк) і №8 (П. П. Охтень), тракторист Т. Т. Кулаков Успенівської

МТС; (до 7 листопада) – тракторна бригада №11 (бригадир В. І. Левицький). За що ж їй така честь?

Бригада виконала достроково, 30 вересня річний виробничий план, зробивши 2950 гектарів м'якої оранки при плані 2419 гектарів і зекономила понад 1800 кілограмів пального. План зяблевої оранки бригада теж значно перевиконала.

Першість в цьому змаганні завоював тракторист Іван Мотроненко. Працюючи на тракторі СТЗ–НАПІ, він за увесь період польових робіт зробив понад 1000 гектарів оранки і заощадив біля 800 кілограмів пального.

***

У січні 1951 року першість у змаганні на ремонті тракторів вела бригада №4, де бригадиром Василь Безверхній.

А на районну Дошку пошани 1 травня 1951 року удостоїлися честі бути занесеними: тракторна бригада № 15 (бригадир В. В. Ганич) і тракторист Олексій Павлович Онучко (Успенівська МТС).

***

З метою ущільнення робочого часу, а також підвищення продуктивності комбайнового агрегату комбайнер Успенівської МТС С. Касяненко, який «Сталінцем-6» збирав врожай у колгоспі «Шлях Леніна» приладнав у своєму комбайні ряд пристосувань, які дали змогу скоротити до мінімуму зупинки агрегату. Семена Касяненка було занесено на районну Дошку пошани 8 липня 1950 року за те, що він добився щоденного виробітку на комбайнуванні до 26 гектарів і намолочував по 18–25 центнерів зерна з гектара.

Про виробничі досягнення Семена Касяненка та Михайла Іщенка йшлося у передовій статті районної газети 12 липня 1951 року.

Розпочинаючи жнива–51, комбайнер Успенівської МТС М. Іщенко зобов'язався зібрати врожай колосових у колгоспі імені Ворошилова за 18 робочих днів і слова свого дотримав, а допомагали йому в цьому трактористи Федір Андрійович Сова, Микола Макарович Хорішко і зерновоз Петро Кобзар.

У 1951 році до 7 листопада на районну Дошку пошани заносилася тракторна бригада №13 (бригадир І.М.Саливон) і тракторист Успенівської МТС Микола Максимович Горпинич.

***

Самовіддана праця на відбудові народного господарства не залишилася непоміченою. У відповідності з Указом Президії Верховної Ради СРСР від 27 квітня 1950 року за досягнення високих показників на збиранні і обмолоті зернових та олійних культур в 1951 році урядові нагороди отримали по Успенівській машинно-тракторній станції:

орден Трудового Червоного Прапора:

Гринь Іван Андрійович – комбайнер, який намолотив комбайном «Комунар» із зібраної площі за 25 робочих днів 4344 центнери зернових культур.

Ищенко Михайло Герасимович – комбайнер, який намолотив комбайном «Сталінець-6» із зібраної площі за 25 робочих днів 5608 центнерів зернових культур.

Касяненко Семен Андрійович – комбайнер, який намолотив комбайном «Сталінець-6» із зібраної площі за 25 робочих днів 5002 центнери зернових культур.

Медаль «За трудову доблесть»:

Борт Григорій Дмитрович – помічник комбайнера,

Горпинич Іван Іванович – комбайнер,

Горпинич Прокофій Якович – комбайнер,

Денисенко Федір Іванович – комбайнер,

Жилінський Володимир Варфоломійович – комбайнер,

Жовніренко Федір Кирилович – комбайнер,

Зінченко Микола Свиридович – комбайнер,

Ілієнко Павло Лук'янович – комбайнер,

Макуха Григорій Артемович – комбайнер,

Онучко Михайло Олексійович – комбайнер,

Северин Іван Іванович – комбайнер,

Северин Петро Іванович – комбайнер,

Симоненко Костянтин Кузьмич – комбайнер.

Медаль «За трудову відзнаку»:

Горпинич Микола Максимович – тракторист,

Сергієнко Іван Хомич – тракторист.

***

Механізатори тракторної бригади №18, де бригадиром П. П. Дудка сімбу ранніх колосових закінчили ще 11 квітня 1952 року.

Високою продуктивністю у роботі на механізованому обробітку міжрядь просапних культур відзначилися трактористи бригади №5 Успенівської МТС Іван Горпинич і Микола Денисенко, які працювали на тракторі У-2 із причіплювачами Петром Міщенком і Ольгою Ванжегою.

***

За даними МТС на 15 липня 1952 року по Успенівській МТС ішли попереду на збиранні врожаю І. Горпинич та П. Горпинич, які комбайнами С-6 зібрали відповідно 70 і 71 гектар і намолотили по 1425 і 1307 центнерів зерна.

В 1952 році на районну Дошку пошани заносилися імена: комбайнера Успенівської МТС Ф. І. Денисенка, який зібрав комбайном С-6 у колгоспі імені Горького 225 гектарів і намолотив 5392 центнери зерна, а також комбайнера П. Г. Горпинича, котрий теж комбайном С-6 у колгоспі імені Ілліча зібрав 244 гектари і віддав з бункера 5326 центнерів зерна.

***

У вересні 1952 року самовіддано працював на польових роботах у колгоспі імені Ворошилова тракторист-комсомолец з тракторної бригади №5 Успенівської МТС Григорій Біюн, який змінні завдання виконував на 150–200 відсотків.

***

7 листопада на районну Дошку пошани заносилися: тракторні бригади №9 (бригадир С. С. Васюк), №13 (І. М. Саливон), бригадир тракторної бригади Виновий П. Г., трактористи Успенівської МТС Г. Я. Білий і П. П. Клименко та комбайнер Р. І. Денисенко.

***

До 5 грудня 1952 року ремонтники Успенівської МТС дали слово завершити план ремонту тракторів. В ході змагання з кожним днем зростала продуктивність праці ремонтників.

Наприклад, слюсар Григорій Куликов виконував завдання не менше як на 150, токар Володимир Жилінський на 150–160 відсотків.

Тракторист Іван Кучерявий, що працював лише на вузлі складання коробки швидкості, вирішив одночасно виконувати роботу на вузлі регулювання паливної апаратури.

***

В 1953 році на районну Дошку пошани заносилися: тракторна бригада №13 (бригадир І. М. Саливон), трактористи Успенівської МТС Олексій Петрович Солодченко, Іван Якович Білий – до 1 травня, а до 7 листопада – тракторна бригада №9 (бригадир С. Л. Васюк), трактористи Олексій Петрович Солодченко, Сергій Антонович Ходуля, комбайнер Микола Свиридович Зінченко.

11 червня 1953 року директор Н. Тоцький писав у районній газеті «Сталінським шляхом», як колектив дбає, щоб механізувати всі трудові збиральні роботи.

«Механізатори МТС і колгоспники велику увагу приділяють питанню механізації робіт по очищенню зерна, – зазначав директор. – Минулого року з 12 колгоспів нашої МТС використовувались механізовані зерноочисні агрегати лише в 6. Тепер, знаючи ціну роботи таких агрегатів, ми вживаємо всіх заходів для того, щоб зерноочисні агрегати системи Іванченка та конструкції одного з наших бригадирів тракторної бригади тов. Виногового були в усіх колгоспах. При активній участі наших механіків у колгоспах району діяльності нашої МТС виготовляються зараз 14 таких агрегатів. За нашими підрахунками наявність такої кількості зерноочисних агрегатів, крім того, що це у величезній мірі полегшить працю людей і підвищить у десятки разів продуктивність їхньої роботи, дасть нам можливість вивільнити із зерноочистки для інших робіт приблизно 2300 людино-днів.

Щоб повністю механізувати навантаження зерна на автомашини, ми виготовляємо цього року додатково 12 навантажувачів».

У своїй статті директор МТС розповідав і про те, як ведуться роботи для швидшого і легшого зважування зерна, що надходить від комбайнів на токи, по механізації робіт для очищення нив від соломи і полови і по скиртуванню.

***

За вчасне проведення осінніх польових робіт у колгоспі імені Горького тракторній бригаді №9 (бригадир тов. Васюк С.) присуджено перехідний червоний прапор МТС.

Ставши на переджовтневу вахту, трактористи І. Хорішко та І. Денисенко, причіплювачі А. Самуха і М. Квочка зобов'язалися за всіма правилами агротехніки закласти фундамент високого врожаю наступного року – зорати весь ґрунт під весняний засів та чорні пари на 1954 рік. Своє зобов'язання бригада виконала до встановленого строку на 106 процентів.

***

В 1954 році на районну Дошку пошани заносилися: тракторна бригада №6 (бригадир П.П. Дудка), тракторист Г.К. Міщенко, сівач на сівалці СШ-6 Д.М. Корнів, токар Успенівської МТС В.В. Жилінський – до 1 Травня, до 7 листопада – тракторна бригада №6 (бригадир П.П. Дудка), тракторист П.І. Репетун, токар Успенівської МТС В.В. Жилінський.

***

20 травня 1954 року Похвальними листами РК ЛКСМУ були нагороджені трактористи – комсомольці переможці першого туру районного змагання П.Репетун, М. Горпинич, В.Биковський.

***

17 червня 1954 року головний інженер МТС А.Торопов розповідав, що поряд з доглядом за посівами колектив МТС приділяє зараз велику увагу роботам по підготовці до збирання нового врожаю. Цього року в колгоспах, які ми обслуговуємо, буде повністю механізовано такі трудові роботи, як очищення, зважування і навантаження зерна. В деяких колгоспах виготовляються нові зерноочисні машини. Так раціоналізатор колгоспу імені Ілліча тов. Виновий працює над виготовленням нового пересувного зерноочисного агрегату власної конструкції. Йому велику допомогу в цьому подає МТС.

А на останньому обробітку ґрунту бригада №6 П.Дудки працювала за методом Мальцева. Під просапні культури в колгоспі ім. Ворошилова буде зорано плугами без полиць на глибину до 40 сантиметрів 100 гектарів і 50 гектарів таким же способом під чорні пари.

19 вересня 1954 року трактористи названої бригади М.Горпинич та І.Остапенко розповідали, як вони боролись за здешевлення собівартості тракторних робіт.

– Працюючи на тракторі СТЗ – НАТІ, – ділилися вони. – ми виробили на 1 вересня цього року 1978 гектарів у переведенні на м'яку оранку і зекономили за цей час 1862 кілограми пального і мастила та 4962 карбованці державних коштів.

Як ми домоглися цього? Перш за все, ми запровадили у себе щозмінну профілактику машини перед роботою. Під час цього огляду в основному перевіряємо всі кріплення і вузли, старанно оглядаємо систему живлення, щоб не допустити марного витрачання жодної краплі пального. Разом з цим перевіряємо причіпний інвентар. Це ми поклали в обов'язок причіплювачів обох змін.

Директор МТС В.Устименко в жовтні 1954 року ділився, як вони механізують тваринницькі ферми для поліпшення праці колгоспників.

– Уже установлені автопоїлки на фермах колгоспу імені Ворошилова, закінчується така робота на фермах колгоспу імені Кагановича. Незабаром будуть установлені автопоїлки на фермах усіх колгоспів, які обслуговуються нашою МТС.

Великою трудомісткою роботою на фермах є очищення приміщення від гною, завезення і приготування до згодовування кормів. Ми вже розпочали в окремих колгоспах будувати дороги на фермах. У колгоспі «Победа», наприклад, вже встановлена така дорога. Закінчуємо установлювати таку підвісну дорогу і на фермах колгоспу імені Ворошилова. Але в цьому питанні наша МТС зробила ще дуже мало. Ще менше ми зробили по механізації приготування кормів до згодовування.

***

Виконуючи взяті зобов'язання, механізатори комсомольсько-молодіжної бригади №6 добилися найкращих показників у роботі й зайняли друге місце по нашій області у Всесоюзному соціалістичному змаганні молодіжних бригад.

Обком комсомолу високо оцінив роботу механізаторів цієї молодіжної бригади і нагородив її Почесною грамотою обкому ЛКСМУ.

На 10 жовтня трактористи виробили на 15-сильний трактор по 901 гектару умовної оранки. Це найвищий виробіток по МТС. Разом з цим бригада заощадила 7147 кілограмів пального і мастила.

Окремі трактористи, як-от: Пантелеймон Репетун, який працював на потужному тракторі ДТ-54, уже виробив 1555 гектарів, що склало 116 відсотків сезонного завдання і заощадив

2335 кілограмів пального і мастила. Михайло Горпинич за свою зміну виробив на тракторі СТЗ – НАТІ 1033 гектари, що становило 121 процент завдання. Пального і мастила зекономив до 950 кілограмів.

Якість роботи бригади висока. Підтвердженням цього були відгуки колгоспників артілі імені Ворошилова, яку обслуговувала бригада. Вони завжди з похвалою говорили про роботу трактористів і бригадира П.П. Дудки.

Високих виробничих успіхів добилися і трактористи вісімнадцятої бригади. На 10 жовтня бригада виробила 4900 гектарів умовної оранки при плані 4798 гектарів і зекономила 9800 карбованців державних коштів та 400 кілограмів пального і мастила.

Вагомих здобутків у труді домоглися і окремі члени бригади. Так, тракторист Н.Я.Михайленко без заміни поршневої групи виробив трактором ХТЗ – НАТІ за свою зміну 972 гектари умовної оранки. Значно перевиконали також завдання трактористи І. Кубах та І. Марченко.

– Ми боремось за те, – говорив бригадир тракторної бригади С.Є. Сергієнко, – щоб до Жовтневих свят упоратись з усіма польовими роботами у своєму колгоспі імені Свердлова і приступити до ремонту тракторів.

22 жовтня 1954 року районна газета повідомляла: «Коли партія і уряд звернулися до механізаторів нашої республіки із закликом – допомогти трудящим північних і східних районів Російської Федерації у збиранні багатого врожаю, комбайнери Успенівської МТС Василь Борт, Федір Горпинич, Дмитро Корнев, Григорій Шевченко і помічник комбайнера Григорій Шеремет гаряче відгукнулися на цей заклик. Вони виїхали на збирання врожаю у Кіровську область.

Самовіддано трудилися механізатори. Кожен з них за два тижні роботи зібрав там урожай з 130 до 190 гектарів, а тов. Корнев з помічником тов. Шереметом зібрали 244 гектари хліба.

За самовіддану працю та хороше використання і збереження машин, комбайнерам оголошено подяку із занесенням у їх трудові книжки».

***

28 січня 1955 року головний інженер МТС А. Торопов розповідав, що цього рік у колгоспах зони діяльності Успенівської МТС біль-

ше як у два рази збільшуються посівні площі кукурудзи. Як і всі інші просапні культури, кукурудза буде посаджена лише прогресивним квадратно-гніздовим методом. Що ж для цього робиться?

Перш за все, в МТС приділяють увагу підготовці до роботи сівалок СКГ-6, створили спеціальну ремонтну бригаду, яка звертає особливу увагу на ремонт і регулювання клапанного механізму, щоб домогтись нормального висіву зерна.

А 11 лютого головний агроном МТС П. Надтока ділився: «Колгоспи зони діяльності Успенівської МТС такі, як імені Хрущова та імені Ворошилова, що суворо дотримувались чергування посівів сільськогосподарських культур на своїх полях і правильно використовували місцеві добрива, навіть при несприятливих погодних умовах 1954 року одержали на 4–6 центнерів вищий урожай пшениці, ніж колгоспи імені Горького та «Победа», які майже не надавали значення цьому важливому питанню.

У нас уведені травопільні сівозміни, але в нашій місцевості треба застосувати паропросапні сівозміни замість травопільних. Цим самим у нас збільшаться площі посівів зернових і особливо високоврожайної культури – кукурудзи.

***

На підготовці тракторів до нового польового сезону багато робили токари МТС В.В. Жилінський, слюсар Г.П. Куликов, збирач моторів П.О. Охтень, які систематично у півтора – два рази перевиконували свої виробничі завдання.

У передовій статті Гуляйпільська районна газета «Сталінським шляхом» 25 березня 1955 року зазначала, що багато хорошого можна сказати за агронома з Успенівської МТС М.П. Мірошника, який правильно розуміє свою роль у колгоспах і всіма силами, знаннями та організаторською діяльністю допомагає колгоспникам і механізаторам у боротьбі за виконання поставлених завдань.

***

Тракторна бригада №6 Успенівської МТС, де бригадиром П.Дудка, повинна була посіяти в колгоспі імені Ворошилова 260 гектарів кукурудзи за 7 робочих днів. Але, врахувавши досвід сівби соняшнику, де відзначились машиніст Леонід Бацило, тракторист Олексій Гопка,

фіксаторник Прокіп Северин, лебідчики Григорій Остапенко та Іван Біденко, вирішили провести сівбу за 6 днів.

***

Серед механізаторів тракторної бригади №12 першість у передтравневому змаганні здобув тракторист Іван Котухов. Його щозмінний виробіток на сівбі кукурудзи становив 180–200 відсотків.

А на районну Дошку пошани заносилися: тракторна бригада №9 (бригадир С.Я. Васюк), тракторист Іван Хомич Сергієнко і токарь Успенівської МТС Володимир Варфоломійович Жилінський.

Серед передовиків колгоспних ланів на культивації міжрядь кукурудзи в колгоспі «Шлях Леніна» вирізнявся тракторист М.П. Горпинич, який виконував свої завдання на 150–175 відсотків.

Про правильне технічне обслуговування машин 26 червня 1955 року говорив на сторінках районної газети головний інженер Успенівської МТС А. Торопов. Основним видом технічного обслуговування в МТС є технічний догляд. Точне виконання всіх операцій техогляду є закон.

Багаточисельні приклади з досвіду механізаторів Успенівської МТС свідчили про те, що там, де суворо дотримувалися цього закону, всі машини працювали безперебійно, на кожен агрегат досягали високого виробітку.

Так, тракторна бригада №18, яку очолював С.Є. Сергієнко, маючи найстаріші трактори, добивалась найвищого виробітку на 15-сильний трактор серед машинно-тракторної станції – 560 гектарів, і найбільшої економії коштів на ремонтних роботах, тільки дякуючи суворому дотриманню графіка техогляду. Хороше технічне обслуговування було у тракторних бригадах №6 і №9, де бригадирами П.П. Дудка і С.С. Васюк.

***

Напередодні жнив 1955 року комбайнер Успенівської МТС М. Іщенко заявляв: «Щодня комбайнуватиму по 25 гектарів хліба.

Збирання хліба своєю машиною «Сталінець-6» я проводитиму, – запевняв механізатор, – на полях колгоспу імені Ворошилова. – Комбайн до роботи підготував добре. Враховуючи те, що в нинішньому році буде багато полеглих хлібів, зробив деякі пере-

обладнання в ньому. Сам виготовив і поставив на мотовило спеціальні гребінки. Це набагато полегшить збирання полеглих посівів, ліквідує простої агрегату.

Щоб не допустити навіть найменших втрат зерна під час жнив, я в грохот першої очистки поставив додаткове решето. Крім цього, встановив два зерновловлювачі.

Всім комбайнерам добре відомо, що під час косіння на польову качалку хедера намотується багато зеленої маси, для чого треба часто зупиняти агрегат і очищати качалку. Для того, щоб даремно не витратити дорогоцінного часу, за прикладом новозлатопільських комбайнерів я поставив на качалку спеціальний ніж, який обрізуватиме намотану масу на ходу, і комбайна зупиняти не треба буде.

У прийомній камері поставив щиток, щоб маса не попадала під місток і не псувались планки транспортера.

– Я зобов'язуюсь, – давав слово М. Іщенко, – щодня комбайнувати не менше як по 25 гектарів хліба і намолочувати при цьому по 25 центнерів зерна з кожного гектара. Своє завдання по збиранню виконаю не більше як за десять робочих днів».

Слова комбайнера не розходилися із справами. 20 липня його ім'я було серед передових комбайнерів району у соціалістичному змаганні за вчасне і високоякісне проведення збирання врожаю. М.Г. Іщенко, працюючи на полях колгоспу імені Ворошилова, своїм агрегатом обладнаним лушильником і волокушею, за 4 робочі дні зібрав 71 гектар колосових і намолотив 1819 центнерів зерна.

Значно кращим був результат у комбайнера цієї ж МТС Ф.І. Денисенка. За 5 робочих днів він зібрав комбайном «Сталінець-6» у колгоспі імені Горького 110 гектарів зернових і намолотив 2054 центнера хліба. Його агрегат теж обладнаний лушильником.

Комбайнер М.П. Онучко трохи відставав від товаришів. Самохідним комбайном він зібрав у колгоспі імені Горького за 5 робочих днів 72 гектари хлібів і намолотив 1515 центнерів зерна.

22 липня у районній газеті «Сталінським шляхом» комбайнер Ф.І.Денисенко розповів, як вони добилися високого виробітку на збиранні.

– Ще перед початком жнив екіпаж нашого комбайнового агрегату взяв на себе зобов'язання, – писав комбайнер, – провести збирання врожаю на виділених масивах площею 200 гектарів у колгоспі імені Горького не більше як за 10 робочих днів. За 7 робочих днів ми вже зібрали 143 гектари колосових і намолотили 2964 центнери

зерна. Середньодобовий виробіток на комбайн у нас досягає 20,5 гектара, а позавчора становив уже 22 гектари. Пшениці намолочуємо в середньому з кожного гектара по 20,7 центнера, а ячменю – по 31,5 центнера.

Що нам забезпечує успіх у роботі? По-перше, це правильна організація праці і злагодженість усього колективу. В нас кожен знає свої обов'язки і чітко їх виконує. Робочий день ми завжди починаємо о 6 годині ранку. Агрегат працює без зупинки протягом усього дня. В обідню перерву мене заміняє помічник Герасим Куликов. Не зупиняємо агрегат і під час розвантаження бункера, робимо це на ходу. Безперерйну роботу комбайна забезпечують також трактористи Іван Хорішко й Іван Денисенко. Потужний дизельний трактор ДТ-54 працює у них безвідмовно.

На комбайні хороше електроосвітлення, так що ми маємо змогу працювати і вночі. Робочий день завжди закінчується опівночі. Після зупинки агрегату перевіряємо машини, повністю готуємо до наступного дня, щоб прямо зранку приступити до комбайнування.

Збирання проводимо на найнижчому рівні. Дякуючи хорошій відрегульованості машини, зовсім немає втрат зерна.

24 липня серед комбайнерів району, які боролися за вчасне і високоякісне збирання врожаю, знову були М.П.Онучко, Ф.І.Денисенко, а також Д.М.Корнєв, які за 9 робочих днів відповідно впорали колосові на площі 120, 159 і 114 гектарів і намолотили 2451, 3293 і 2321 центнер зерна.

Комбайнер Іван Горобець у колгоспі «Победа» на 27 липня зібрав 162 гектари хліба і намолотив 3810 центнерів зерна. Денний виробіток його комбайна С-4 складав 167 відсотків норми при високій якості.

Переможцем у змаганні комсомольсько-молодіжних агрегатів району за період з 24 по 29 липня було визнано колектив агрегату Г.Т.Шаповала з Успенівської МТС, який за п'ятиденку зібрав комбайном «Комунар» у колгоспі імені Ілліча 65 гектарів колосових і намолотив 1264 центнери зерна. Колективу цього агрегату вручили перехідний Червоний прапор РК ЛКСМ України.

***

Якнайширше механізувати трудові процеси на збиранні і силосуванні кукурудзи – таке завдання поставили перед собою

механізатори Успенівської МТС влітку 1955 року. Що ж вони для цього робили? Слово директора МТС В.Устименку: «Всю наявну техніку ми спланували так використовувати, щоб за 10 робочих днів роздільно зібрати і закласти в траншеї качани молочно-воскової стиглості і бадилля кукурудзи з площі 1600 гектарів.

На цих роботах використовуємо 3 комбайни КУ-2, 8 зернових комбайнів з пристроєм Компанійця і один переобладнаний комбайн «Комунар». Всі вони відділятимуть початки і подрібнюватимуть бадилля. Кукурудзозбиральна машина, яку цими днями закінчує виготовляти раціоналізатор тов. Виновий, роздільно збиратиме початки й бадилля і одноразово подрібнюватиме. Крім цього, в колгоспах працюватимуть три силосних комбайни.

Щоб забезпечити безперебійну доставку силосної маси до ям і траншей, у кожному колгоспі працюватимуть щоденно по 3 автомашини, 10 гарб і безтарок. А також не менше як по одному тракторному візку. На автомашинах і візках використаємо розвантажувальні сітки».

Побувавши у Москві на Всесоюзній сільськогосподарській виставці, агроном Успенівської МТС у колгоспі імені Горького М.Мірошник розповідав: «В нашому колгоспі імені Горького згідно із перспективним планом ми повинні були отримати цього року по 14,2 центнера зернових з гектара (без кукурудзи). Фактично отримали по 21,5 центнера з гектара. Але це ще далеко не все. Колгоспники нашої артілі зобов'язались у 1956 році виростити озимої пшениці не менше як по 30-35 центнерів з кожного гектара».

З нагоди жовтневих свят на районі Дошку пошани в 1955 році заносилися: колектив тракторної бригади №6 (бригадир П.П. Дудка), комбайнер І.І.Северин і трактористи Успенівської МТС С.Є.Федько і І.Ф.Сергієнко.

***

Механізатори МТС добилися значного трудового досягнення: 4 грудня 1955 року вони виконали достроково ремонт всіх 40 тракторів, які було заплановано до ремонту у четвертому кварталі.

Тут найсумлінніше працювали токар Володимир Зелінський, складач двигунів Микола Шульга, слюсар Андрій Павлов, комплектувальник вузлів Іван Борт, складач тракторів Андрій Ющенко та інші. Вони виконували свої завдання на 160-200 відсотків.

З кожним роком збільшувався машинно-тракторний парк Успенівської МТС. Тільки за останні півтора місяці (йдеться про грудень 1955 року) МТС отримала від держави 7 нових комбайнів «Сталінець», 1 трактор У-2, 2 комплектні відрюери і 5 п'ятикорпусних плугів. За цей час МТС одержала також 10 хороших великої місткості цистерн для зберігання пального.

***

1 січня 1956 року комбайнер-раціоналізатор Успенівської МТС П.Виновий розповідав: «У минулому році я сконструював комбайн для роздільного збирання стебел і початків кукурудзи. Він одноразово їх і подрібнює. Цей комбайн вже випробували. В ньому залишилося дещо удосконалити. В цьому році я вирішив завершити обладнання цієї кукурудзозбиральної машини і зробити більш вдосконалену зерноочисну машину, подібну до попередньої, яка встановлена на рамі автомашини, але з вищою продуктивністю. Її я думаю завершити до початку збиральної кампанії.

— Колектив робітників та інженерно-технічних працівників Успенівської МТС, — писав 18 січня 1956 року інженер, завідувачий майстернею МТС Г.Терещенко, — річний план ремонту тракторів виконав уже на 90,8 процента, а сільськогосподарського інвентаря — на 80.

Зразки самовідданої праці показує раціоналізатор В.В. Жилінський, який володіє двома професіями — токаря і слюсаря, виконує завдання на 200 відсотків. Не відстає від нього і слюсар по ремонту поршневої групи і регулювання паливної апаратури А.А.Павлов, який теж щодня здійснює по дві виробничі норми. Переважна більшість робітників майстерні МТС щоденно перевиконує свої виробничі завдання у півтора рази.

Колектив майстерні МТС зобов'язався до 20 січня повністю завершити токарні й слюсарні роботи по ремонту тракторів і причіпного інвентаря.

Успішно виконали механізатори Успенівської МТС й інше соціалістичне зобов'язання: 20 квітня завершили ремонт комбайнів — на десять днів раніше наміченого строку.

Крім цього, робітники майстерні МТС у передтравневі дні виготовили 50 механічних переносників мірного дроту, якими будуть обладнані всі сівальні агрегати, котрі сіятимуть кукурудзу.

Найкращих виробничих показників у змаганні домоглися: токар В.В.Жилінський, електрозварювальник І.Ф.Борт, слюсар А.А.Павлов, слюсар-мідник Г.П.Кулик.

За високі виробничі досягнення в 1956 році на районну Дошку пошани заносилися: тракторна бригада №2 (бригадир Г.П. Плакса) і тракторист Успенівської МТС Михайло Юрійович Горпинич – до 1 травня, а до 7 листопада – тракторна бригада №6 (бригадир П.П.Дудка), тракторист Григорій Володимирович Біюн і комбайнер Федір Іванович Денисенко.

Крім того, 8 липня на районну Дошку пошани були занесені: тракторна бригада №14 (бригадир В.П.Дзюбан), трактористи Борис Федотович Брацило, Григорій Григорович Жовніренко, Василь Пилипович Воропай, Володимир Петрович Савон, Петро Федосійович Северин, які вели перед у догляді за просапними культурами.

За високі виробничі показники, досягнуті у соціалістичному змаганні у липні на районну Дошку пошани заносилися:

зі збирання врожаю:

тракторна бригада №16 Успенівської МТС, яка обслуговувала колгосп імені Кагановича, – бригадир Т.В.Завалко;

передовики на збиранні врожаю:

Горпинич Федір Федорович – комбайнер,

Репетун Пантелеймон Іванович,

Биковський Василь Миколайович – тракторист,

Горпинич Григорій Єлисейович – комбайнер,

Горпинич Михайло Юрійович – тракторист,

Касяненко Семен Андрійович – комбайнер,

Кулик Герасим Павлович – слюсар Успенівської МТС.

***

Більше двох норм за день виконував колектив сівального агрегату, де машиністом Семен Андрійович Касяненко і трактористом Сергій Антонович Ходуля з сімнадцятої тракторної бригади. Сівалкою СШ-6 у зчепі з трактором «Універсал» при суворому дотриманні всіх правил техніки квадратно-гніздової сівби за три робочі дні колектив агрегату посіяв кукурудзу в колгоспі «Шлях Леніна» на площі 62 гектари замість завдання 37,5.

За два дні – першого і другого травня – машиніст Микола Федорович Шевченко і тракторист Григорій Максимович Сова з одинад-

цятої тракторної бригади, дякуючи злагодженій роботі всього колективу, посіяли у колгоспі імені Ілліча 35 гектарів кукурудзи.

За два з половиною робочих дні механізатори МТС засіяли в колгоспах зони діяльності машинно-тракторної станції понад 1500 гектарів кукурудзи.

Механізатори сьомої тракторної бригади, а саме: машиніст Григорій Шелех разом з трактористом Григорієм Міщенком, засівали в середньому щодня по 20 га кукурудзи в артілі імені Хрущова. А 3 травня денний виробіток на сівальний агрегат вони довели до 24 га.

Члени тракторної бригади №17, де бригадиром був Іван Єгорович Сергієнко, систематично виконували свої змінні норми на прополюванні просапних культур у колгоспі «Шлях Леніна». Так, тракторист Сергій Антонович Ходуля на тракторі «Універсал» прополював качанисту за зміну по 18-25 гектарів при нормі 13. Добре працювали також і трактористи Яків Васильович Хархан та Володимир Михайлович Хомут.

22 червня 1956 року комбайнери МТС В.Шеремет, І.Гринь, О. Шеремет, І.Кузьменко, І.Горпинич закликали комбайнерів району розгорнути змагання за гідну зустріч і зразкове проведення збирання врожаю.

Колгоспам зони діяльності МТС належало зібрати в 1956 році майже 11 тисяч гектарів колосових культур. Тому, щоб впоратись із завданням за 10 робочих днів, велику допомогу мало подати роздільне збирання (його планували провести на 3500 гектарах) 27 віндуерами і хедерами, обладнаними лафетами.

Самовіддано трудився на обмолоті скошеного хліба комбайнер Семен Касяненко у артілі «Шлях Леніна» разом з помічником Олексієм Синельником, соломокопнувачем Олександром Онищенко і водієм автомашини Іваном Вороною. 12 липня він добився найбільшого успіху – обмолотив за день 40 гектарів хліба.

За високі виробничі показники і хорошу якість роботи йому вручили перехідний червоний прапорець колгоспу.

20 липня комбайнер Успенівської МТС М.В.Шеремет комбайном С-6 з волокушею зібрав у колгоспі імені Свердлова 23 гектари хліба при нормі 12 гектарів.

Старанно працювали на збиранні врожаю в колгоспі імені Горького комбайнери Федір Денисенко, Іван Мелашенко і Дмитро Корнев. З початку збирання кожний з них уже намолотив комбайном С-6 більше, ніж по три тисячі центнерів зерна.

Наприклад, Федір Денисенко скосив своїм комбайном 172 гектари хліба і взяв з бункера 3199 центнерів зерна.

У кожного з цих комбайнерів агрегати обладнані тросовими волокушами, і вони одноразово зі збиранням стягують соломку на краї ділянок, звільняючи площі для оранки. Соломку вони стягли на площі 561 гектар.

За підсумками районного змагання колективів комсомольсько-молодіжних комбайнових агрегатів на збиранні врожаю за останню п'ятиденку липня 1956 року першість здобув колектив комбайнового агрегату, де комбайнером Г.Горпинич з Успенівської МТС. За п'ять днів він зібрав комбайном С-6 97 гектарів колосових у колгоспі імені Ворошилова і намотив 1947 центнерів зерна при відмінній якості збирання. Цьому колективу вручався перехідний Червоний прапор РК ЛКСМУ.

За станом на 3 серпня МТС в цілому завершила план оранки ґрунту під озимину. По МТС його зорано 3560 гектарів стерньових попередників.

В колгоспі імені Ворошилова на скошуванні і подрібненні кукурудзи на силос комбайнер Федір Сова разом з трактористом Кирилом Макухою скосили 6 серпня 5 гектарів качанистої (комбайн КУ-2), виконавши дві змінних норми.

19 вересня 1956 року районна газета повідомляла, що річні зобов'язання виконали:

Бабенко Іван Свиридович – комбайнер Успенівської МТС, який комбайном С-1 зібрав 316 гектарів хліба і намотив 5624 центнери зерна замість зобов'язання – зібрати 250 гектарів і намотити 4500 центнерів.

Цим же переобладнаним комбайном він скосив 213 гектарів кукурудзи на силос при зобов'язанні 80 гектарів і дав 2798 тонн силосної маси – на 1798 тонн більше зобов'язання.

Касяненко Семен Андрійович – комбайнер, який комбайном С-4 зібрав 462 гектари колосових культур і намотив 8626 центнерів зерна – на 212 гектарів і 3626 центнерів більше взятого зобов'язання.

Шаповал Григорій Трохимович – комбайнер, котрий комбайном С-6 зібрав 439 гектарів хліба і намотив 7133 центнери зерна – на 139 гектарів і 1733 центнери більше зобов'язання.

Онучко Михайло Павлович – моторист силової станції Успенівської МТС, який виконав своє річне завдання на 130 відсотків замість зобов'язання 120.

21 вересня рапортували про виконання своїх річних зобов'язань: *Горпинич* Федір Федорович – комбайнер, котрий комбайном С-6 зібрав 415 гектарів колосових культур і намотив 6274 центнери зерна – на 115 гектарів і 874 центнери більше, ніж зобов'язувався.

Шелех Григорій Пилипович – комбайнер, який комбайном С-4 упорав 387 гектарів хліба замість зобов'язання 250 гектарів і намотив 5666 центнерів зерна, що на 1166 центнерів перевищує взяте зобов'язання.

Гринь Іван Федорович – комбайнер, який силосним комбайном СК-2,6 зібрав 240 гектарів кукурудзи на силос, у два рази перевиконавши зобов'язання, і дав 3031 тону силосної маси, що на 1531 тону більше від зобов'язання.

Павлов Андрій Антонович – слюсар Успенівської МТС, який виконав своє річне завдання на 150 відсотків, на 20 відсотків перевиконавши взяте зобов'язання.

На 3 жовтня зі своїми річними зобов'язаннями справились:

Портний Андрій Олексійович – комбайнер, який силосним комбайном СК-2,6 зібрав 198 гектарів кукурудзи на силос (зобов'язання 110 гектарів) і дав 2357 тонн силосної маси, що на 1035 тонн більше зобов'язання.

Денисенко Федір Іванович – комбайнер, котрий комбайном С-6 обмотив 371 гектар зернових, на 121 гектар перевиконавши зобов'язання, і намотив 6318 центнерів зерна (зобов'язання 5000 центнерів).

Симоненко Костянтин Кузьмич – комбайнер, який самохідним комбайном С-4 зібрав 317 гектарів колосових замість зобов'язання 250 гектарів і намотив 6370 центнерів зерна – на 1870 центнерів більше взятого зобов'язання.

В комплексі вела осінні польові роботи тракторна бригада №3 у колгоспі імені Маленкова. Добре працювали на косовиці соняшнику комбайнер Григорій Макуха і тракторист Федір Скрипник, на оранці ґрунту під зяб і чорні пари – тракторист Олексій Солодченко і причіплювач Дмитро Каліберда.

З метою прискорення збирання кукурудзи в Успенівській МТС у жовтні 1956 року переобладнали три силосні комбайни СК-2,6 для відбирання початків. На кожен з них поставили вальці, сконструйовані тов.Яровим і Тараскевичем. Ці вальці набагато краще відбирали качани, ніж пристосування Компанійця чи навіть комбайн КУ-2. Причому, значно менше пошкоджували чи обмолочували початки.

***

Прикладом хорошої організації ремонту машинно-тракторного парку в районі у 1956 році служила Успенівська МТС. Починаючи з 1955 року МТС перейшла на цілорічний ремонт тракторів та інших сільськогосподарських машин. В результаті значно поліпшився технічний стан тракторів, зменшилися їх простої через різні технічні несправності, знизилася собівартість ремонтних машин. Якщо в осінньо-зимовий період 1954 року МТС перевитратила на ремонтах 96551 карбованець, то вже на 1 січня 1956 року мала 75465 карбованців економії коштів.

На повний хід ішов у жовтні ремонт машинно-тракторного парку. Зразки самовідданої праці тут показували слюсар Андрій Павлов, трактористи Савелій Клименко, Олександр Квочка, Андрій Кудря (120–130 відсотків щодня виконання завдання – такі були їх результати). А ще кращих добивалися механізатори шостої тракторної бригади, яку очолював П.П.Дудка.

Гарними виробничими перемогами уславили себе кращі працівники Успенівської МТС у 1956 році. Це – Григорій Іванович Вишницький – один із найсумлінніших автогенників майстерні. За 20 років роботи в МТС він мав десятки подяк.

Трохим Васильович Миколаєнко – бригадир третьої тракторної бригади. Планове завдання в 1956 році трактористи його бригади виконали на 104 відсотки. На кожен 15-сильний трактор вироблено 775 гектарів умовної оранки, в бригаді зекономлено 2519 кілограмів пального. Бригада забезпечила високий урожай на полях колгоспу імені Маленкова. 7 тракторів із 8 уже підготовлені до весняних польових робіт.

Іван Михайлович *Шелех* – один з передових трактористів 15 тракторної бригади, яка обслуговувала колгосп імені Хрущова. Трактором ДТ–54 в минулому році він виробив за свою зміну 1800 гектарів умовної оранки.

Василь Порфирівич *Борт* – комбайнер. У 1956 році він скомбайнував своїм «Сталінцем-6» 387 гектарів хліба і намолотив 7151 центнер зерна.

Володимир Варфоломійович *Жилінський* – токар Успенівської МТС, річне виробниче завдання 1956 року виконав на 180 процентів.

Сюди додамо ще таке: головним комітетом Всесоюзної сільськогосподарської виставки за досягнення в 1955 році високих пока-

зників по виробництву сільгосппродукції нагороджені і премійовані такі працівники (подаємо по Успенівській МТС):

Шульга Микола Вікторович – тракторист – Малою срібною медаллю – за одержання в колишньому колгоспі імені Горького урожаю ячменю по 25,2 центнера з гектара.

Право бути занесеним (у передтравневому соціалістичному змаганні) на районну Дошку пошани вибороли: тракторна бригада №11 Успенівської МТС (бригадир І.С.Мотроненко) і тракторист тракторної бригади №17 цієї МТС Іван Юхимович Білоконь.

Визначного трудового успіху добились 3 червня 1957 року механізатори Успенівської МТС на розпушуванні міжрядь просапних культур. Вони у переведенні на один слід розпушили 1679 гектарів посівів (денне завдання 960 гектарів), що становить 175 відсотків норми. З 66 агрегатів, що були зайняті в той день на політті, 12 агрегатів виконали по дві і більше денних норм.

Найвищого виробітку домоглися механізатори Іван Вовк, Федір Пирлик та Яків Венжега.

За підсумками районних змагань за травень на районну Дошку пошани заносилися: тракторні бригади №14 (бригадир В.П. Дзюбан), №18 (бригадир С.Є.Сергієнко), які виконали план по механізованому обробітку просапних культур на 65 % при хорошій якості роботи: №13 (бригадир І.М.Саливон) – 63 %; трактористи Іван Григорович Машошин (бригада №2) і Володимир Андрійович Винник (№14).

У 1957 році увесь район говорив про тракториста тракторної бригади №7 Успенівської МТС Федора Івановича Непайду, який з власної ініціативи склав із трьох вибракуваних тракторів один і систематично перевиконував на ньому змінні норми, а в окремі дні давав по дві і три норми. На його «списаному» ХТЗ гордо майорів червоний прапорець – почесний знак перемоги.

***

Видатного успіху на роздільному збиранні колосових у колгоспі імені Ворошилова добились 27 червня механізатори шостої тракторної бригади Успенівської МТС: машиніст віндроуера Василь Борт і тракторист Олексій Гопка. За неповний робочий день скошили на звал 36 гектарів пшениці при нормі 21 гектар.

За високі виробничі показники, досягнуті у районному змаганні,

у червні на Дошку пошани заносилися: тракторні бригади №16 (бригадир Т.А.Завалко) і №2 (бригадир Г.П.Плакса), комбайнери Василь Порфирович Борт, Іван Іванович Северин, трактористи Іван Єлисейович Вовк (тракторна бригада №7) та Андрій Миколайович Білаш (№9), Володимир Іванович Коростильов (№11).

А у змаганні молодих жнивварів першість і перехідний Червоний прапор РК ЛКСМУ виборів комбайновий екіпаж Михайла Ішенка, який підбрав комбайном С-6 у колгоспі імені Ворошилова озиму пшеницю на площі 98 гектарів і намолотив 2554 центнера зерна.

Бюро РК ЛКСМУ відмітило також хорошу роботу і нагородило Похвальними листами колективи комбайнових агрегатів Григорія Горпинича і Федора Горпинича з Успенівської МТС.

Серед механізаторів названої МТС на обмолоті скошеного на звал хліба і прямому комбайнуванню особливо відзначились комбайнери, які на 24 липня 1957 року зібрали найбільше хліба, Олексій Захарович Шеремет, Іван Свиридович Бабенко, Федір Федорович Горпинич, Василь Порфирович Борт, Михайло Герасимович Іщенко, Микола Васильович Шеремет, Михайло Свиридович Зінченко, Іван Іванович Северин, Олексій Миколайович Брацило, Микола Федорович Левченко.

За роботу у липні на районну Дошку пошани заносилися: тракторна бригада №14 (бригадир Василь Пилипович Дзюбан), трактористи Григорій Володимирович Біюн, Іван Макарович Хорішко, Іван Юхимович Білоконь, комбайнери Іван Свиридович Бабенко, Іван Іванович Северин, Олексій Захарович Шеремет, Микола Федорович Шевченко та Федір Федорович Горпинич.

На районну Дошку пошани у серпні удостоїлися бути занесеними: тракторна бригада №14 Успенівської МТС (бригадир В.П.Дзюбан), комбайнери Іван Федорович Гринь, Василь Михайлович Романюк, Григорій Артемович Макуха, трактористи Анатолій Васильович Білоконь, Микола Іванович Лень, Микола Іванович Новиков, Михайло Юрійович Горпинич.

За роботу у вересні на районну Дошку пошани заносилися: тракторна бригада №2 Успенівської МТС (бригадир Г.П.Плакса), яка здійснила річний план тракторних робіт на 114,8 відсотка, виконувала всі польові роботи у строк, високоякісно і зекономила 2098 кілограмів пального; трактористи Володимир Іванович Коростильов, Микола Макарович Хорішко, Іван Дмитрович Хорішко, Олексій Павлович Онучко, Дмитро Михайлович Жовніренко, Степан Михайлович Клименко.

З честю виконали переджовтневі зобов'язання у жовтні 1957 року комбайнер Іван Іванович Северин, трактористи Микола Григорович Жовніренко, Микола Іванович Каліберда та Іван Хомич Сергієнко.

За найкращі виробничі показники у переджовтневому змаганні на районну Дошку пошани заносилися:

тракторна бригада №12 (бригадир Ф.Г.Білоконь), тракторист Іван Юхимович Білоконь, комбайнер Іван Свиридович Бабенко.

***

29 листопада директор Успенівської МТС В.Устименко у статті «План ремонту тракторів виконаємо достроково» (районна газета «Сталінським шляхом») відзначив успішну роботу ремонтників Миколи Тимофійовича Жовніренка, М.І.Нужного, Д.С. Третьяка, О.А.Смолowego, І.Р.Кучерявого, В.В.Жилінського, А.А. Павлова, Г.П.Куликова, О.Г.Чучка, І.Є.Сергієнка, М.М. Сухова, В.Ф.Мороза та інших робітників майстерні МТС та механізаторів тракторних бригад і запевнив, що план ІV кварталу по ремонту тракторів буде виконано достроково – до 20 грудня, а до 25 грудня – поставлено в майстерню ще 15 тракторів, ремонт яких має увійти у план І кварталу 1958 року.

Слова свого успенівці дотримали: достроково виконали план ремонту тракторів четвертого кварталу. На 25 грудня 1957 року відремонтували 51 трактор замість квартального завдання 49.

В 1957 році в середньому по МТС урожаєм зернових зібрали по 20 центнерів з кожного гектара, а в колгоспах імені ХХ партз'їзду та імені Куйбишева – майже по 22 центнери.

Самовіддана праця успенівців була високо оцінена партією і урядом. 26 лютого 1958 року Президія Верховної Ради СРСР своїм Указом нагородила:

орденом «Знак Пошани»:

*Денисенка Федора Івановича – комбайнера Успенівської МТС,
Тищенко Миколу Кіндратовича – тракториста.*

медаллю «За трудову доблесть»:

*Сергієнка Івана Хомича – тракториста,
Сергієнка Сергія Єгоровича – бригадира тракторної бригади,
Устименка Василя Назаровича – директора Успенівської МТС.*
Крім цього, за сумлінну працю урядових нагород удостоїлися:

ордена Трудового Червоного Прапора:

Гринь Іван Андрійович – комбайнер, який намолотив комбайном «Комунар» зі зібраної площі за 25 робочих днів 4344 центнери зерна. Червень 1952 року.

Ищенко Михайло Герасимович – комбайнер, який комбайном «Сталінець-6» за 25 робочих днів намолотив 5608 центнерів зерна. Червень 1952 року.

Касяненко Семен Андрійович – комбайнер, котрий комбайном «Сталінець-6» за 25 робочих днів намолотив 5002 центнери зерна. Червень 1952 року.

медалі «За трудову доблесть»:

Борт Григорій Дмитрович – помічник комбайнера. Червень 1952 року.

Горпинич Іван Іванович – комбайнер. Червень 1952 року.

Денисенко Федір Іванович – комбайнер. Червень 1952 року.

Жилінський Володимир Варфоломійович – комбайнер. Червень 1952 року. Він же слюсар Успенівської дільниці підприємства №2 об'єднання «Запоріжремсільмаш». Грудень 1977 року.

Жовніренко Федір Кирилович – комбайнер. Червень 1952 року.

Ілієнко Павло Лук'янович – комбайнер. Червень 1952 року.

Карлицький Іван Павлович – слюсар Успенівського відділення Гуляйпільського районного об'єднання «Сільгосптехніка». Травень 1966 року.

Макуха Григорій Артемович – комбайнер. Червень 1952 року.

Онучко Михайло Олексійович – комбайнер. Червень 1952 року.

Северин Іван Іванович – комбайнер. Червень 1952 року.

Симоненко Костянтин Кузьмич – комбайнер. Червень 1952 року.

медалі «За трудову відзнаку»:

Горпинич Микола Максимович – тракторист. Червень 1952 року.

Назаренко Леонід Федосійович – токар міжрайонного виробничого об'єднання «Запоріжремсільмаш». Вересень 1986 року.

Сергієнко Іван Хомич – тракторист. Червень 1952 року.

Спащенко Лідія Яківна – зварниця міжрайонного виробничого об'єднання «Запоріжремсільмаш». Вересень 1986 року.

Директорами Успенівської МТС були:

Свинолупов – 02.1935 р.

Корж – 1936 р.

Димидов Тимофій Сергійович – 1936 р.

Куцов Яків Львович – 01.1937 р. – 08.1937 р. (репресований)

Куш Іван Карпович – 09.1937 р. – 04.1938 р.

Прокопенко Іван Максимович (Васильович) – 1939 р. – 1941 р.

Деркач Василь Данилович – 09.1943 р. – 12.1943 р.

Лаврик Микита Архипович – 1944 р. – 1945 р.

Тоцький Никифор Герасимович – 1945 р. – 1954 р.

Устименко Василь Захарович – 1954 р. – 1959 р.

***

Згідно з рішенням лютого 1958 року Пленуму ЦК КПРС і березневого ЦК Компартії України «Про дальший розвиток колгоспного ладу і реорганізацію машинно-тракторних станцій» МТС були реорганізовані у ремонтно-технічні станції, а вся техніка з МТСів передана в колгоспи.

Так Успенівська МТС стала відділенням Гуляйпільської ремонтно-технічної станції (РТС), але це вже інша історія.

Відбудова

Відразу після визволення від окупації успенівці взялися за відбудову народного господарства. Так, 28 жовтня 1943 року Гуляйпільський райком партії і виконком райради прийняли постанову «Про мобілізацію робочої сили на будівництво оборонних рубежів», за якою 300 успенівців мали місяць працювати на другій будівельній дільниці Марфопіль–Степанівка. А згідно з постановою президії Гуляйпільської райради від 13 листопада Успенівській сільраді довели завдання виділити 60 чоловік для відбудови промисловості у Ворошиловградській та інших областях.

***

70-річний колгоспник артілі імені Сталіна Ф.М.Чуб повинен був продати державі один центнер хліба, але, підрахувавши свої запаси і порадившись з дружиною, вирішив продати 1,5 центнера хліба і 0,5 центнера картоплі. Свою поганеньку картоплю Федот Мусійович обміняв у сусіда на крашу і здав у фонд Червоної Армії.

– Хай про це визнає його син, який служить у Червоній Армії, – писав 14 грудня 1943 року сількор Р.Семенюта. Тоді у грудні по Успенівській сільраді у фонд Червоної Армії з особистих зап-

сів колгоспники здали 2094 пудів зернових, а колгоспи – 4128 пудів.

За 20 днів місячника, що тривав з 1 грудня 1943 року, комісія по збору коштів і продуктів харчування у фонд допомоги дітям-сиротам, що працювала в Успенівській сільраді, зібрала серед колгоспників цієї сільради 78 пудів зерна, 2 пуди бобових та ін.

Колгоспники артiлі імені Сталiна видiлили з своїх господарств 18 пудiв хлiба, 15 пудiв картоплi, 70 штук яець та 7 кг бобових.

Колгоспники артiлі імені Кагановича внесли у фонд допомоги дітям-сиротам 14 пудів хліба, 12 пудів картоплі та 8 кілограмів бобових, колгоспники артiлі «Сила сталi» – 15 пудiв хлiба, 10 пудiв картоплi і таке iнше.

9 березня 1944 року виконком райради виніс постанову про додаткову здачу молока у фонд армії. Успенівській сільраді був доведений план: для тих, хто звільнений від здачі молока державі, – 26800 літрів, і для тих, то здає державі, – ще 34250 літрів. Отже, кожен двір отримав конкретне завдання на додаткову здачу молока.

***

Голова колгоспу імені Сталiна
Василь Трохимович Горпинич

У 1937 році колгосп імені Сталiна очолював Василь Трохимович Горпинич. Це ж йому довелося робити і на початку 1944 року, коли поранений повернувся з фронту у район. А було це так. Розповідає син, директор ТОВ «Перемога» Гуляйпiльського району Леонiд Васильович Горпинич: «На початку 1944 року батько прийшов з фронту на милицях на доліковування. Коли у райвійськкоматі запитали, ким працював до війни, і почули, що головою колгоспу імені Сталiна Успенівської сільради, там, недовго думаючи, відповіли: «От і добре. Підеш знову туди головою, бо жінкам дуже важко піднімати господарство.»

«Але ж я на милицях», – намагався відмовитися батько.

«А я без руки, – вказав на порожній рукав гімнастерки майор, – а продовжую служити, то і ти справишся.»

Запріг однорукий коней у тачанку і поїхали вони в Успенівку, хоч зверху дощ періщив. Майор однією рукою і віжками правував, і самокрутку ліпив. Батько запропонував допомогти, так той розсердився: «Ти, – каже, – мене не жалій, не люблю я цього, а біду свою ми обдуримо і розкисати нам аж ніяк не можна.»

Приїхали у правління колгоспу, а там дід сивий із трьома ланковими думу думають, як жити далі.

Так мій батько, Василь Трохимович Горпинич, знову став головою колгоспу імені Сталiна і працював до повного одужання і відправки на фронт».

***

Весною 1944 року колгосп імені Ворошилова одержав, як й інші господарства, допомогу від держави – 311 центнерів посівного матеріалу. Зерно треба було доставити з радгоспу «Червоний», який знаходився за 4–5 кілометрів від Успенівки. Це зерно колгоспниці перенесли на своїх плечах.

Під час сівби у колгоспах в основному використовували корів колгоспників через нестачу техніки.

63-річний колгоспник артiлі імені Сталiна Степан Васильович Горпинич брав активну участь у сівбі. Своєю коровою перевозив посівний матеріал на поле.

– Хай і моя праця буде вкладом у всенародну справу боротьби проти гітлерівських загарбників. Будемо ж мстити ворогові самовідданою працею на колгоспних полях, – заявив Степан Васильович.

Відбудова народного господарства потребувала підготовлених кадрів. Тому 14 липня Гуляйпiльська райрада і райком партії винесли постанову «Про проведення мобілізації в державні трудові резерви м.Запоріжжя».

На виконання рішення Запорізької обласної ради №80 від 2 травня 1944 року провели призов молоді у школи фабрично-заводського навчання від Успенівської сільради у кількості 30 чоловік.

***

На початку березня 1944 року Успенівська амбулаторія обслуговувала три сільські ради. В амбулаторії й фельдшерсько-акушерсько-

му пункті працювало 10 осіб, в тому числі один лікар, 6 середнього персоналу (2 акушери) і 3 молодшого.

***

З початку навчального 1943-1944 років комсомольська організація Успенівської середньої школи налічувала три комсомольці, а на кінець березня 1944 року – вже 12. Діти допомагали колгоспникам.

Під час підготовки до сівби збирали посівний матеріал, перевіряли сільгоспінвентар. Були агітаторами, випускали стінну газету. Перед вели В.Бутенко, Б.Глазько, Карнаух, Кулик.

Учні Успенівської середньої школи в літні канікули допомагали колгоспникам у збиранні врожаю 1944 року – виробили 8000 трудоднів.

На початку навчального року вони зрізали в колгоспах 48 гектарів соняшнику та викопали 9 гектарів картоплі. Крім того, разом з вчителями відремонтували шкільне приміщення та прибрали шкільний двір.

Брали участь в реалізації квитків четвертої грошово-речової лотереї. Всі учні придбали квитків на суму 10050 карбованців. А також зібрали гарні подарунки, які відправили пораненим бійцям в Н-ський госпіталь.

12 листопада 1944 року Є.Пидоріна писала: «Організація МОДР при Успенівській СШ почала працювати недавно, але є наслідки. Секретар комсомольської організації М.Кулик допомагає в роботі. Уже оформлено членство, зібрано для дітей-сиріт 800 карбованців.

***

1944 рік колгосп «Пролетарський молот» завершив виконанням річного плану поставки картоплі. Артіль «Сила сталі» здала додатково до фонду Червоної Армії 250 пудів хліба, а «Слава» – 234.

Героїчна боротьба Червоної Армії завершилася підписанням акта про беззаперечну капітуляцію гітлерівської Німеччини. День 9 травня 1945 року, встановлений урядом Святом Перемоги, увійшов у історію нашого героїчного народу як найрадісніше свято.

10 травня 1945 року Гуляйпільська районна газета «Сталінським шляхом» писала: «Колгоспники артіль Успенівської сільради повідомлення про підписання акта про беззаперечну капітуляцію гітлерівської Німеччини зустріли з великою радістю.

Завідуючий фермою артіль «Пролетарський молот» старий колгоспник тов.Зима звернувся до всіх присутніх на мітингу з короткою, але хвилюючою промовою:

– Перемога! Це слово було для нас провідною зорею протягом усього періоду Вітчизняної війни. За нього вели жорстокі бої наші воїни-богатирі, за нього ми самовіддано боролися в тилу. І ось цей день настав. Прийшло і на нашу вулицю радісне свято!

До праці, товариші! Відбудуємо наше народне господарство, зруйноване фашистськими варварами! Перетворимо нашу країну у квітучий сад!

Прийшов кінець війни. Нелегко було відновлювати зруйноване господарство. Не вистачало робочих рук, земля заросла бур'янами. Але жінки, старики і навіть діти не знали перепочинку, прагнули привести поля до порядку. Не під силу було їм таке навантаження, не встигали всього переробити. Нерідко в полі можна було чути журливу пісню:

Тільки одна гора чорна,
де сіяла бідна вдова.

Минув час, і та «гора» зазеленіла, заколосилася. Поверталися потроху додому чоловіки. Змужніли підлітки.

В колгоспі з'явився «Універсал». За кермо його сів учорашній воїн Пилип Буряк. Агротехнік колгоспу «Слава» Олексій Гергець та бригадир Лука Пилипенко укомплектували агрегат політьниками. За ручки їх взялися дівчата і почали міжрядний обробіток посівів.

– Важко було нам ходити за політками, – пригадували значно пізніше Ольга Вовк, Раїса Григоренко, Раїса Жовнір, Катерина Гопка. – Не жіноча це робота. До нестями боліли руки, на ногах від грудок – рани. Та витримали.

Нелегкі випробування випали і на долю колгоспниць Єфросинії Горпинич, Марії Кобзар, Оксани Гопки, Парасковії Пилипенко, Софії Денисенко, Марії Козяриної та інших.

***

У відповідності з Указом Президії Верховної Ради СРСР від 12 лютого 1948 року за вислугу років і бездоганну роботу нагороджено: **орденом «Знак Пошани»:**

Горпинич Ніну Дмитрівну – завідувачку початковою школою с. Красногірського.

медаллю «За трудову доблесть»:

Биковську Марію Карпівну – вчительку початкової школи №3, с.Успенівки;

Яковенко Анастасію Михайлівну – вчительку семирічної школи с.Успенівки Гуляйпільського району.

Колгосп «Україна»

До 1950 року на території нинішньої Успенівської сільради діяло 10 колгоспів. Господарства ці були дрібними, не могли на повну потужність використати техніку, якою країна все більше й більше оснащувала сільське господарство. Тому колгоспники вирішили об'єднатися. Вони створили 4 колгоспи. А в 1958 році відбулося ще одне об'єднання, і на території сільради стало 2 колгоспи – «Україна» та імені Ілліча.

Перше, а потім і друге об'єднання позитивно вплинуло на розвиток господарства. У 1958 році колгосп «Україна» на кожні 100 гектарів угідь виробив по 1828 центнерів молока, 24,9 центнера м'яса, 6444 штуки яєць. Валовий прибуток склав понад 700 тисяч карбованців.

Помітних успіхів добилися і трудівники колгоспу імені Ілліча.

Батьківщина високо оцінила працю успенівських хліборобів і тваринників. Указом Президії Верховної Ради СРСР в 1958 році орденами Трудового Червоного Прапора було нагороджено голову колгоспу С.О.Василенка та свинаря Г.М.Жовніра, орденом «Знак Пошани» – доярку М.Г.Білу, свинарку Н.С.Романенко. Багато трудівників одержали медалі.

Голова колгоспу імені Ворошилова («Україна») 1947–1972 Григорій Зіновійович Семенда

***

Йшли роки. Колгоспи росли, набиралися сил.

З бюлетеня соціалістичного змагання трудящих Гуляйпільського району за 1962 рік видно, як працювали хлібороби і тваринники колгоспу «Україна».

У червні на районну Дошку пошани за травень заносився колгосп (голова Г.З.Семенда, секретар парторганізації І.Д. Горпинич), який успішно вів поліття.

Передові доярки:

Л.О.Кошелева, яка надоїла у травні по 459 кілограмів (з початку року по 1938 кілограмів) молока на корову;

М.М.Ярохович – відповідно 354 і 1268 кілограмів молока від корови.

Тоді ж у бюлетені №1 соціалістичного змагання трудящих Гуляйпільського району Запорізької області (червень 1962 року) писалося: «Лідія Омелянівна Кошелева – одна з передових доярок не лише свого колгоспу, а й району. Тільки у травні вона надоїла від закріпленої групи корів майже 6000 кілограмів молока – по 459 кілограмів на корову.

З початку року тов.Кошелева отримала по 1938 кілограмів молока на корову. Це – результат самовідданої праці доярки, старанного догляду і годівлі худоби».

Передові механізатори:

Д.Н.Буряк – тракторист, який виконував норми на політті на 190%;

В.Г.Клименко, О.Д.Горпинич, Г.К.Міщенко, П.Ф.Зима, Г.О. Хорішко – трактористи, які виробляли норми на політті на 185%.

У липні на районну Дошку пошани за червень заносилася ланка (ланкова О.П.Наришкіна), яка зразково доглядала посіви кукурудзи і провела підживлення.

Передові доярки:

Л.О.Кошелева, яка надоїла (за червень) від корови по 440 кілограмів, а з початку року по 2378 кілограмів молока;

Л.Х.Турукало, яка отримала з початку року по 1607 кілограмів від корови.

Передові телятники:

Г.Д.Тарасенко, М.Ф.Жовніренко, які мали добовий приріст однієї голови 810 грамів.

У серпні на районну Дошку пошани (за липень) заносилися:

Д.Н.Буряк – тракторист, який виконував денні завдання на вивезенні місцевих добрив на 170%;

Л.О.Кошелева – доярка, яка надоїла від корови 423 кілограми молока;

Г.В.Клочко – доярка (313 кілограмів молока);

Л.І.Антонович – свинarka (добовий приріст на голову склав 670 грамів);

К.М.Люта, В.І.Гринь – телятниці (добовий приріст на голову дорівнював 800 грамів);

Н.Й.Крупій – телятниця (702 грами).

У жовтні були удостоєні честі для занесення на районну Дошку пошани (за вересень):

П.П.Пилипенко, Г.І.Григоренко, П.Т.Якушев – механізатори, які збирали комбайнами «Херсонць-3» по 90-105 гектарів кукурудзи;

К.К.Симоненко – комбайнер, який комбайном С-4 скошував по 14-16 гектарів соняшнику за день;

Л.О.Кошелева – доярка, яка надоїла за вересень від корови по 360 кілограмів молока;

М.Т.Кобзар – доярка (по 251 кілограму);

У листопаді на районній Дошці пошани були імена (за жовтень):

І.Д.Горпинича – лектора;

Л.О.Кошелевої – доярки, яка надоїла з початку року по 3876 кілограмів молока;

М.М.Ярохович – доярка (по 2337 кілограмів).

У грудні на районну Дошку пошани заносилися імена (за листопад):

Л.О.Кошелевої – доярки, яка у листопаді отримала від корови по 176 кілограмів молока, а з початку року – 4052;

М.Т.Кобзар – доярка – відповідно по 173 і 2024 кілограми;
В.І.Гринь, К.М.Люта – телятниці (добовий приріст одного теляти дорівнював по 550 грамів);

Г.М.Жовнір і Ю.В.Персань – свинарки, які отримали відповідно по 14,1 і 13,4 поросяти від свиноматки.

В 1963 році маяками колгоспного виробництва були: доярки Лідія Кошелева і Тетяна Костирко, ланкові Анастасія Репетун і Олена Іпатова, пташниця Раїса Шелех, трактористи Григорій Венжега, Григорій Григоренко, Василь Клименко та інші.

Щастя

Цього вечора Лідія Омелянівна повернулася з ферми раніше, ніж завжди. Вона знала, що чоловік затримається на зборах, а вдома ж діти. В кімнаті вже горіло світло. Володя й Миколка бавилися біля столу. Вони радо кинулися до мами, наперебій один одного розповідали їй свої нехитрі новини, щебетали, горнулися.

– Бачиш, що заробив сьогодні! – весело говорив Володя, вказуючи пальчиком на акуратно виведену червоним олівцем п'ятірку.

– А я трактора намалював, – хвалився Миколка, подаючи мамі клаптик паперу.

– Добре, діти, – говорила Лідія Омелянівна, – все перевірлюсь, все перевірю, любі.

Через деякий час Миколка вже лежав, засинаючи у своєму білосніжному ліжку, а Лідія Омелянівна, як і щовечора, в при-

сутності Володі переглядала його зошити.

– Ось бачиш, – говорила вона, – що значить добре працювати. Посидів учора уважно над завданням і маєш п'ятірку. Без праці, синку, нічого не буває.

... В кімнаті тепло і тихо. Чути спокійне, рівне дихання дітей, одноманітне тікання настінного годинника. Тепер за столом Лідія Омелянівна сиділа одна. Вона захоплено читала книжку. М'яке, розсіяне світло настільної лампи через рожевий абажур освітло її чоло. Мужне, з крутими чорними дугами брів і трохи примруженими темними очима її обличчя здавалось зовсім молодим, таким же вродливим, як було і в сімнадцять років. Вона й тепер була дуже схожою на ту, що зображена на давній фотографії, яка висіла на стіні. Такі ж пишні, наче трохи припухлі губи, з невеличким горбиком ніс. Тільки замість

двох перекинутих через плечі кіс, як зображено на фотокартці, її темне волосся тепер просто, як роблять це молодіці, акуратно зібране і пришпилене гребінцем десь під легенькою хустинкою.

Лідія Омелянівна раз від разу відривалася від книжки і заглиблювалась в думи. Ось і зараз вона дивилась зверх абажура, ні на чому не зосередивши зору, думала. Хто знає, куди линули її мрії. Може, саме тепер під враженням прочитаного пригадала вона свої дівочі літа, початок трудової діяльності, першу зустріч із Сергієм, їх одруження, після чого вона стала носити не своє, дівоче, а його, Сергійкове, прізвище – Кошелева. Може, згадала вона свого батька, який в сорок другому загинув на фронті, не встигши намілюватись своєю любимою дочкою. Може, саме тепер воскресли в її пам'яті перші дні роботи на фермі, куди вона прийшла 15 років тому, перші невдачі і перші успіхи, перші самостійні заробітки.

Закривши книжку, Лідія Омелянівна ще раз прочитала на її обкладинці назву: «Дівчина з передмістя». І знову глибокі думи, думи. Обличчя її прояснилося легенькою, ледь помітною посмішкою. Можливо, це було відображення свідомості того, що не так, як у героїні книги Калерії Сніжко, у неї, Ліди, склалося життя.

Раптом обличчя її зробилося хмурим. По ньому ніби пробігла невловима тінь. Суворо зігнулись, переломились брови, а на краєчках міцно стиснутих губ відбилися презирство й огида. Сумніву не було – в її уяві виріс щойно вичитаний образ Бориса Франчука.

Ні, не такий у неї Сергій. В ньому, своєму Сергієві, колгоспному трактористові, має вона справжнього друга, свого по-радника і милу серцю людину.

В хаті їхній – достаток, є хліб і до хліба. 2891 трудовень зробили Лідія і Сергій в минулому році. Двома повними автомашинами привезли восени до їхнього двору зароблене зерно. 1894 карбованці одержало подружжя на трудовні.

Добра трудова слава про дочки в колгоспі «Україна», а й по всьому нашому району. Вже декілька років ім'я її не сходить з районної Дошки пошани. По 4213 кілограмів молока на кожен корову своєї групи надоїла вона в 1961 році. За чотири з половиною тисячі кілограмів на корову бореться в цьому році.

А в роботі її, здається, і нема нічого незвичайного. Просто вона з любов'ю ставиться до діла та добре знає тонкі особливості кожної зі своїх корів. До кожної в неї своєрідний підхід. Ніколи,

наприклад, не віддасть Лідія Омелянівна своїм коровам абияк належного їм корму. І силос, і буряки, і січку згодує невеличкими порціями, нерідко навіть з рук, аби

1962 р.

все поїли і з апетитом. Щодо концентратів, так тільки у вигляді пійла частує ними корів. Були і в неї такі, що не любили пійла, але привчила.

Д. Литвиненко

Успенівська сільська рада

Успенівська сільська рада тримала першість у змаганні на заготівлях тваринницької продукції. Станом на 10 червня 1963 року вона закупила у трудівників сіл більше 20 тонн молока, 300 тис. штук яєць.

В чому секрет успіху успенівських депутатів?

– Перш за все, – відповідав голова ради Іван Андрійович Назаренко, – у високих організаторських здібностях кожного депутата.

Депутати організували закупівлю молока і яєць безпосередньо у своїх виборчих округах. Залучали до цього працівників торгівлі. Народні обранці заздалегідь подбали про місце прийому продукції, транспорт і прийомщиків. На території сільради відкрили 11 молокоприймальних пунктів, завідуючим дев'яти сільських магазинів доручили вести прийомку яєць.

Зливник за прийомку тонни молока одержував 13,2 карбованця. Молоко прийомщики закуповували прямо на тирлі.

Велику допомогу в організації заготівель тваринницької продукції сільраді подавали депутати Олексій Ходоренко, Ольга Брацило, Григорій Тарасенко, Ніна Коломієць, Володимир Маслюк, Анатолій Ілієнко, Григорій Тищенко, Сергій Василенко, Євдокія Галаган.

Найкраще організувала прийом яєць завідуюча магазином села Красногірського Ольга Жовнір, а також працівники сільмагу і госпмагу Серафима Вовк і Ганна Турукало.

21 квітня 1964 року жителі сіл включилися у змагання по впорядкуванню населених пунктів. Про це розповідав голова сільради І.А.Назаренко: «Жителі наших сіл зобов'язувалися:

В селі Новомиколаївці понад вулицями посадити взамін декоративних фруктові дерева. Слово підкріплюється ділом. Тут уже озеленено так дві вулиці.

Озеленити ставки, а в Нововасилівці обладнати біля ставка пляж. І в цій справі покладено добрий початок – насаджуються зелена огорожа навколо майбутнього пляжу.

Успішно здійснюється й інше зобов'язання: вулиця, що зв'язує контори колгоспів «Україна» й імені Ілліча, обсаджується фруктовими деревами.

В усіх селах сільради зробити і підправити тротуари, а між населеними пунктами – профіліровані дороги.

Кожна сім'я колгоспників, робітників і службовців має посадити біля своєї садиби фруктові дерева, відремонтувати огорожі, прибрати у дворі і біля нього.

Навести зразковий порядок біля шкіл, культосвітніх закладів і лікарень. Впорядкувати загальні двори бригад, ферм тощо.

Крім цього намічається:

побудувати початкову школу в селі Солодкому і добудувати сільський клуб в Успенівці;

поставити 30 будинків колгоспників;

Відремонтувати всі школи, клуби і бібліотеки.

Особливо велике значення має заміна декоративних насаджень фруктовими. Зробивши це, ми перетворимо наші села у квітучі сади.

Як же виконувалися зобов'язання і над чим у подальшому працювала сільська рада? Про це 22 вересня 1965 року розповідала обласна газета «Запорізька правда»:

«Виконком обласної Ради депутатів трудящих розглянув питання про роботу виконкому Успенівської сільської Ради і відзначив, що сільська Рада і її виконавчий комітет підвищили рівень організаторської роботи і спрямовують свою діяльність на даліше поліпшення культурно-побутового обслуговування населення, мобілізують трудівників села на виконання взятих соціалістичних зобов'язань.

Спираючись у роботі на депутатів і актив, виконком сільської Ради домігся виконання річного бюджету за 8 місяців по доходах на 87,9 процента і витратах – на 93,7 процента. Успішно справляється і завданнями по закупівлі яєць (164,5 процента) і молока (152 процента).

Виконком сільської Ради організовує населення на проведення сільськогосподарських робіт у колгоспах. Так, силами робітників, службовців, домогосподарок і учнів шкіл прополено 190 гектарів просапних культур.

Поліпшилося впорядкування населених пунктів. Протягом останніх двох років (1964, 1965 рр.) збудовано: 800 метрів водопроводу, 13 громадських колодязів, 600 погонних метрів тротуарів з твердим покриттям, нове приміщення середньої школи в селі Успенівці на

280 учнів, магазин у селі Новомиколаївці, нові дитячі ясла у селах: Успенівці, Новомиколаївці, Новогригорівці, лазня в селі Успенівці; для колгоспників, робітників і службовців споруджено 48 нових житлових будинків і капітально відремонтовано – 164.

Разом з тим облвиконком вказав і на ряд недоліків у роботі виконкому сільської Ради. Зокрема, погано налагоджена культурно-масова робота у селах Красногірське, Привільне, Павлівка, де немає клубів. У сільських і колгоспних клубах незадовільно організовано гурткову роботу, демонстрування кінофільмів. Колгоспні клуби у селах Новому, Рибному (колгоспи «Україна», імені Ілліча) до роботи в зимових умовах не підготовлені, ремонт ведеться повільно, вугілля не завезено.

Торговельні підприємства не задовольняють зрослих потреб населення у придбанні товарів необхідного асортименту. Товари в магазини завозяться несвоєчасно, страви в чайній готуються несмачно, овочів і фруктів завозиться мало».

Облвиконком зобов'язав голову сільвиконкому разом з правліннями колгоспів імені Ілліча (т. Мотроненко Є.К.) і «Україна» (т. Семенда Г.З.) намітити заходи з поліпшення благоустрою і санітарного стану населених пунктів, а також при складанні планів електрифікації сільського господарства запланувати на 1966 рік електрифікацію життєво важливих об'єктів села Успенівки: лікарні, магазинів, чайної, шкіл, центру села та інших об'єктів.

Висновки із зауважень облвиконкому було зроблено. 1 травня 1966 року голова виконкому Успенівської сільради М.Попович інформував читачів Гуляйпільської районної газети «Зоря комунізму», що на останній сесії сільської Ради було прийнято звернення до всіх трудівників району, щоб привести у зразковий вигляд села.

– Сьогодні, в день свята весни і праці, – писав голова виконкому, – хочеться поділитися з читачами приємною новиною: Першотравень зустрічаємо завершенням завдань по благоустрою сіл нашої сільради.

Всі вулиці, парки й сквери на території сільської Ради приведено у зразковий порядок. У кожному селі побілено хати й дерева, відремонтовано й пофарбовано паркани, приведено в належний вигляд братські могили й кладовища, відремонтовані тротуари, заглажено шляхи. Новий парк посаджено в селі Успенівці, 200 декоративних дерев висаджено на вулицях Новомиколаївки, 400 – на стадіоні артілі «Україна».

Гарні стадіони обладнано в обох колгоспах – «Україна» та імені Ілліча. Тут і футбольні поля, й комплекс спортивних споруд. Так що для любителів спорту створено всі умови, де вони мають змогу шліфувати спортивну майстерність. Велика заслуга в цьому самих фізкультурників. В «Україні» цією справою, наприклад, займалися футболісти на чолі з капітаном Віктором Семендою.

Треба віддати належне й нашій громадськості та депутатам. Повсякденно контролювали хід благоустрою наших сіл голова постійної комісії по благоустрою депутат пенсіонер Михайло Дем'янович Чучко, депутати Іван Дмитрович Горпинич, Микола Михайлович Тимофіїв та інші.

Наше село повинне мати власне обличчя. Під таким девізом працювали всі наші односельчани, бо кожному дорога честь рідного села».

Про зміни у житті односельців знову ж таки хвалився 6 червня 1967 року голова сільради М.Попович: «Достаток прийшов у кожному сім'ю односельчан. Добре працюєш, то й заробіток гарний маєш. Взяти подружжя Семена та Лідію Гопків. Вони трудяться у тваринництві, за сумлінну працю в минулому році отримали 2334 карбованці. За чотири місяці цього року – 803 карбованці. А заробіток сім'ї Петра Боруха складав відповідно 2053 і 764 карбованці.

Наші колгоспи славляться завзятими трудівниками. Доярки Катерина Олексіївна Хижняк і Лідія Григорівна Масляк з колгоспу імені Ілліча – маяки свого господарства.

Минулого року їх преміювали цінними подарунками.

А хто не знає наших активістів, народних дозорців – тракториста Леоніда Охтеня, чабана Світлана Різниченка, тракториста Володимира Брову?

На очах прикрашається наше село добротними будинками. З 1400 будинків капітально відремонтовано близько 500. Тільки в минулому році новосілля справили понад 30 успенівців. У 1967 році 20 сімей справлять новосілля.

Щовечора в 60 будинках засвічуються голубі екрани. У власному користуванні налічується 16 легкових автомашин, 150 мотоциклів. Про велосипеди й мови не ведемо. У багатьох сім'ях їх навіть по два.

В селах вирросло п'ять дитячих ясел, 4 магазини, 4 школи, 3 клуби, чимало виробничих приміщень тощо.

За роки Радянської влади із Успенівки вийшло 97 учителів, 12

агрономів, 7 інженерів, 6 техніків, 26 офіцерів Радянської Армії, 115 механізаторів. На грудях 175 кращих людей села сяють бойові і трудові урядові нагороди. В село надходить 1320 примірників газет і 879 – журналів.

Наші конкретні плани по будівництву культурно-побутових закладів і благоустрою території сільської ради на нинішній рік такі: Новомиколаївку прикрасить чудовий Будинок культури на 400 місць, відкриються бригадні клуби в Новому і Красногірському. В Солодкому і Красногірському перших покупців приймуть нові магазини. Незабаром розпочнеться будівництво фельдшерсько-акушерського пункту в Новоіванівці, в Успенівці – дитячого садка на 140 місць.

Не впізнати і сільських вулиць. Всюди наведено порядок. Зроблено ремонт фруктового насадження, що росте вздовж вулиць, а також парків. До кінця року в селі буде чотири кілометри тротуарів, протяжність водопроводу складе 12,5 кілометра.

Для трудівників створені гарні умови для відпочинку. В клубах працюють гуртки художньої самодіяльності. В останній час помітно пожвавила свою роботу сільська агіткультбригада клубу №1. Вільний час віддають сцені подружжя Марія та Борис Дерев'янки, Галя Смолова, Оля Мищенко, подружжя Крутьків та інші.

В обох колгоспах є стадіони з комплексом спортивних майданчиків і знярядь.

Чимало односельчан захоплюється спортом. В сонячні теплі дні іллічівці відпочивають на пляжу, який обладнано на ставку у Нововасилівці.

У вирішенні невідкладних завдань велику роботу проводять постійні комісії – по культурі та народній освіті і сільськогосподарська, які очолюють депутати О.С.Качан і В.В.Долгов.

Чимало корисних справ на рахунку депутатської групи, де головою П.М.Кукоба. Їй завдячують мешканці віддалених сіл, де раніше були перебої з доставкою хліба. Народні обранці потурбувались також про завчасне відкриття дитячих ясел. Цікавляться роботою культурно-освітніх закладів.

Добре слово хочеться сказати на адресу депутатів: ланкової Олени Павлівни Іпатової, вчительки Ніни Михайлівни Наливайко, бригадирів Пантелеймона Андрійовича Мотроненка, Василя Андрійовича Денисенка, Євгена Петровича Марченка й інших.

Успенівці зроблять все, щоб гідно зустріти 50-річчя Великого Жовтня, – запевнив голова сільради.

Колгосп «Україна» (продовження)

3 грудня 1964 року секретар партбюро колгоспу «Україна» І.Д.Горпинич розповідав: «Нинішній рік ознаменувався для хліборобів нашої артілі певними досягненнями у розвитку господарства. Колгосп успішно виконав план продажу хліба державі. З кожного із 700 гектарів одержано в середньому 31,2 центнера кукурудзи в зерні – більше, ніж будь-коли раніше, з 918 гектарів – по 19,3 центнера насіння сояшнику. Вже перевиконано завдання по продажу державі молока, яєць, вовни, а річний план продажу м'яса здійснений на 91 процент.

Саме завдяки ініціативі й трудовому завзяттю тт. Онучка, Нужного, Жовніренка, Хорішка жоден качан кукурудзи, жодна стеблина не була цієї осені зібрана вручну. Тільки на цьому колгосп заощадив понад 4 тисячі карбованців.

Наш активіст комсомолец Володимир Стригун, працюючи погіталовському, виростив і зібрав на 102-гектарній ділянці по 37,4 центнера кукурудзи; собівартість кожного центнера – 1,13 карбованця.

Справжнім маяком для всіх наших тваринників служить член КПРС т.Кошелева, яка вже надійшла від закріплених корів на круг майже 3500 кілограмів молока. Озброївшись її досвідом, Антоніна Бирюк, Ольга Денисенко, Марія Брацило, Лідія Кучерява та ще 22 доярки вже отримали від кожної корови по 1800-2450 кілограмів молока».

В 1964 році у господарстві було по два водії на одну автомашину, що давало можливість використовувати техніку у дві зміни. Один водій працював удень, другий – вночі. В результаті зменшувалися простої автомашин, коефіцієнт їх використання довели до 0,84.

Секретар партбюро колгоспу «Україна» Іван Дмитрович Горпинич

Особливо добре працювали такі водії, як Григорій Лютий, Іван Денисенко, Микола Жовніренко, Семен Попович.

В 1964 році колгосп «Україна» продав державі 10025 центнерів пшениці, одержавши 68104 карбованці. М'яса відправили державі 1715 центнерів, собівартість центнера яловичини склала 72,14 карбованця, а центнер свинини обійшовся у 104,60 карбованця, що значно вище планового завдання. А це привело до збитковості тваринництва.

Згідно з планом колгоспу належало продати в 1965 році 18500 центнерів зерна, але була можливість відправити на приймальні пункти 37500 центнерів. Від продажу планової кількості господарство одержало 140600 карбованців. А 19050 центнерів пшениці, продані понад план, принесли господарству 217170 карбованців.

В результаті підвищення закупівельних цін тільки від продажу державі зерна озимої пшениці і м'яса колгосп мав отримати в 1965 році 132500 карбованців.

24 червня 1965 року зоотехнік колгоспу Ф.Н.Прихідько говорив: «Наш колгосп з кожним роком збільшує виробництво молока. Якщо, наприклад, в 1961 році ми одержали його 2109 тонн, то в 1964-му – 2433 тонни, а за 5 місяців нинішнього – 1500 тонн. Але відбувається це тільки за рахунок зростання поголів'я: кількість корів з 1961 по 1964 рік зросла на 370 голів, а продуктивність їх знизилася з 1743 кілограмів до 1637. Ось тому й обійшовся торік нам центнер молока у 20 карбованців 10 копійок.

Цього року виробництво молока в колгоспі стало рентабельним. Та все ж собівартість його ще дуже висока. Аналіз показує, що впливають на це корми. Собівартість центнера кормових одиниць складає 3 карбованці 20 копійок, в соломі – 1 карбованець 75 копійок, в сіні – 2 карбованці 40 копійок. Навіть зелені корми, які повинні бути найдешевшими, не виручають: центнер кормових одиниць у них обходиться господарству в 1 карбованець 80 копійок. Якщо ж додати, що корми бідні протеїном, в результаті чого на кожен кілограм продукції доводиться витратити по 1,4 кілограма кормоодиниць, то стане зрозумілим, що саме із здешевлення кормів потрібно починати боротьбу за рентабельність молочнотоварних ферм.

Для цього в колгоспі є всі умови: досвідчені кадри механізаторів, родючі землі, добрива, різноманітна техніка. Щоправда, машин поки що малувато, що не може не відбиватися на результатах господарювання.

Дещо робимо ми для поліпшення стада продуктивної худоби – готуємо теличок від високопродуктивних батьків для заміни малоцінних корів. А щоб зменшувати затрати праці, впроваджуємо на фермах механізацію.

Молоко в колгоспі буде рентабельним».

У 1965 році на кожні 100 гектарів угідь колгосп «Україна» виробив по 357,2 центнера молока, 36,6 центнера м'яса, 23320 штук яєць. Валовий доход склав більше двох мільйонів карбованців.

У 1965 році свинарка Г.В. Семенова від кожної з 15 свиноматок одержала по 19,5 поросяти, а І.В.Пилипенко від кожної з 23 маток – по 18 поросят.

В 1966 році колгосп «Україна» було багатогалузевим, одним із міцних господарств району. З року в рік і показники тут мали непогані, і вчасно справлялися з усіма сільськогосподарськими роботами. А в цьому – запорука успішного виконання планів, соціалістичних зобов'язань.

Самовіддана праця колгоспників приносила відрадні результати. Наприклад, першу тракторну бригаду в червні 1966 року очолював молодий спеціаліст Василь Іларіонович Іващенко, який торік закінчив Оріхівський сільськогосподарський технікум. В бригаді 32 механізатори. Разом з рільничою бригадою вони доглядали 630 гектарів просапних. Немало думали механізатори спільно із своїм ватажком над тим, як краще організувати роботу агрегатів на обробітку посівів. Спільно прийшли до одного висновку: треба ввести бригадний метод використання техніки. Так і зробили. Всі п'ять агрегатів стали працювати на одному полі. Для кожного відбиваються окремі загінки.

Що ж це дало?

– А дало багато, – казав бригадир 2 червня 1966 року. – По-перше, дійовішим стало змагання. Адже всі працюють так, щоб не відставати від товариша. По-друге, набагато краще при цьому можна організувати технічне обслуговування. По-третє, забезпечується зразковий контроль за якістю прополки.

– Такою організацією праці, – продовжував В.І.Іващенко, – задоволені всі механізатори. І виробіток мають непоганій. Ілля Петрович Горпинич, Григорій Олексійович Хорішко та Володимир Павлович Брова весь час тримають першість у змаганні серед механізаторів тракторної бригади. За зміну вони розпушують міжряддя просапних на площі 20 гектарів кожен при завданні 13-14 га.

Добре готувався колектив бригади і до збирання врожаю. Тут уже відремонтували три зернові комбайни, два силосозбиральні СК-2,6, два «Херсонці», дві жатки. Вся техніка випробувана.

Непогані справи і в інших бригадах колгоспу, де механізатори теж не шкодують сил для своєчасного проведення всіх сільськогосподарських робіт.

Що ж забезпечувало успіх у роботі? На це запитання дав відповідь секретар парторганізації Іван Дмитрович Горпинич:

– Все залежить від роботи з людьми, від турботи про них.

І дійсно, для людей тут нічого не шкодували. У першій тракторній бригаді благоустроїли польовий стан з добротним будинком. В ньому була хороша кімната відпочинку, затишний червоний куток. Для трудівників – радіола, спеціальна література, газети. Задоволені механізатори і смачною стравою, що готували кухарки бригади, і недорого це коштувало: в середньому 27 копійок на день.

Був у польовому стані і кіоск без продавця, де механізатори купували цигарки, одеколон, безалкогольні напої, мінеральну воду.

В 1966 році в колгоспі «Україна» налічувалося 8749 гектарів землі, з них – 7486 гектарів орної і 345 гектарів садів. Машинний парк артілі нараховував 44 трактори, 22 автомашини, 14 комбайнів, 40 різних електромоторів.

Лише за минулі два роки на кошти колгоспу збудовано дві початкові школи, троє дитячих ясел, контору, лазню, гараж, критий тік, три польові стани, два широкогабаритних пташники, три корівники, свилярник.

З ростом економіки артілі покращувався і добробут колгоспників. Це було видно з того, що в особистому користуванні їх було чотири легкових автомобілів, 43 мотоцикли, 25 телевізорів, 230 радіоприймачів.

До послуг успіхівців – сільська бібліотека, яка налічувала 4538 книг, два клуби на 800 місць, сім магазинів, три побутові майстерні.

В селі була середня і восьмирічна школи. Якщо до 1917 року середню освіту мали шестеро успіхівців, то в 1966 році тільки вищу освіту здобули 35 чоловік, 80 односельчан – студенти інститутів і технікумів.

В Успенівці мешкало багато людей, які користувалися заслуженим авторитетом. За сумлінну працю орденом Трудового Червоного Прапора нагороджено головного агронома колгоспу В.А. Абакумова. Ордена «Знак Пошани» удостоєні тракторист М.Г. Жовнірен-

ко, бригадир П.Я.Солодовник, І.О.Хорішко. Більше десяти чоловік нагороджені медалями (це за підсумками 1965 і 1966 років).

У 1966 році колгоспна партійна організація налічувала у своїх рядах 55 комуністів, комсомольська організація – 78 юнаків і дівчат.

За підсумками 1967 року передовими у господарстві були: доярка Г.П.Лазько (надоїла від корови по 3171 кілограму молока) і птахар К.Д.Козоріз: доглядав 24000 голів птиці і від курки-несучки зібрав по 172,5 яйця.

Група народного контролю, що працювала в 1968 році в колгоспі, об'єднувала 90 чоловік. Активними дозорцями були тракторист Іван Хорішко, ланкова Раїса Зима, насінневод Володимир Долгов, інженер Валентин Попруга. З повною відповідальністю ставились вони до доручення, зразково виконували свої виробничі обов'язки.

Іван Олексійович Хорішко був кращим трактористом колгоспу. В 1967 році за сумлінну працю удостоєний ордена «Знак Пошани». Йому характерна незаспокоєність. Це він виступив з ініціативою, щоб у господарстві не було жодного тракториста третього класу, і повів боротьбу за це, допоміг організувати навчання механізаторів, нерідко сам проводив заняття. З усією відповідальністю до доручення контролера ставилася Раїса Шелех, яка працювала на птахофермі. Це за її пропозицією була створена комсомольсько-молодіжна бригада пташниць, яку очолила Ольга Панага.

***

До 50-річчя комсомолу готувалися юнаки і дівчата колгоспу «Україна». Тон у соціалістичному змаганні задавала молодіжно-комсомольська тракторна бригада, яку очолював В.І. Іващенко. Механізатори її одними з перших в господарстві завершили перші два тури весняних польових робіт 1968 року – сівбу і перший обробіток міжрядь просапних. Роботу виконали на високому агротехнічному рівні.

Та колектив бригади тримав першість не тільки в господарстві. Він став переможцем і серед комсомольсько-молодіжних колективів району, за що занесений на районну Дошку пошани.

Хороші й економічні показники в бригаді. За чотири місяці третього року п'ятирічки бригада виробила 3960 гектарів умовної оранки, що складало майже по 200 гектарів на 15-сильний трактор. За цей час зекономлено 2800 кілограмів пального.

У передовій бригаді були й свої маяки. Це трактористи Григорій Хорішко, Володимир Брова, Григорій Венжега, Олексій Гопка.

Йдучи назустріч ювілею комсомолу, колектив бригади зобов'язався завершити всі польові роботи до 29 жовтня, внести у фонд імені Ілліча понад 4500 карбованців. Колектив боровся за право називатися «Імені 50 років ВЛКСМ».

Серед передовиків ішов також комсомольсько-молодіжний колектив птахарів колгоспу. Дівчата зібрали на 30 травня 1968 року більше півмільйона яєць і мали їх на кожну несучку по 51,9 штуки.

Радували трудовими досягненнями молоді доярки Люба Горпинич, Галина Хмара, Катерина Горпинич та інші.

Прикладів трудового героїзму юнаків і дівчат колгоспу можна ще називати. Та молодь вмiла не тільки добре трудитися, а й культурно проводити своє дозвілля.

Наприклад, при клубі №1 працював комсомольсько-молодіжний ансамбль «Веселка». Його учасники виступали з концертами перед хліборобами не тільки на сцені клубу, а й безпосередньо в полі, де йшла битва за врожай. В колгоспних клубах проводились для молоді диспути, усні журнали, «вогники», присвячені 50-річчю комсомолу.

Комсомольці і неспівкова молодь колгоспу «Україна» фізично загартовувались і брали участь у різних видах спорту.

Секретарем комітету комсомольської організації тоді був Микола Іванович Горпинич.

За підсумками 1968 року кращою називали доярку Є.В.Жовніренко, яка надоїла від кожної закріпленої корови по 3322 кг молока.

***

У 1969 році в Успенівці жило багато молоді, тільки комсомольців біля 100 чоловік. Секретар комсомольської організації Олег Бриль розповідав, що комсомольська організація робить все, щоб виховати у юних любов до професії хлібороба.

«Герої живуть поруч», «Батькове поле» – на ці теми проводились тематичні вечори для молоді.

«Батькове поле». Це був вечір про людей, які в роки колективізації виводили перші трактори на спільну ниву. Про тих, хто ставав на місце загиблих від куркульських куль. Це був вечір про солдат, для яких степи, котрі зараз шумлять хлібами, були полем бою, і які зробили на них останні кроки, захищаючи землю.

Делегати 24 районної комсомольської конференції

Розмови юних з ветеранами колгоспу кавалером ордена Леніна Дмитром Григоровичем Горпиничем, Карпом Юхимовичем Северином стали свого роду уроками виховання відповідальності перед батьками, Вітчизною, уроками, на яких викладається один предмет – мужність, де ставиться одне завдання – навчити юних долати труднощі, брати найважчі висоти.

Оля Панага вісімнадцятирічною прийшла на птахоферму. Через два роки вона стала ланковою однією з кращих в області птахоферм. Вона – депутат обласної Ради, член облвиконкому пов'язала свою долю з рідним селом...

Комсомольсько-молодіжною бригадою імені 50-річчя ВЛКСМ, за якою було закріплено 1500 гектарів землі, керував Василь Іларіонович Іващенко. Колектив зобов'язувався у 1969 році виростити по 33 центнери кукурудзи з гектара на зерно, по 260 – на силос, по 27 центнерів озимої пшениці, по 22 – соняшнику. Серед кращих механізаторів були Григорій Яковенко, Іван Чимбарьов, Анатолій Мірошник, Григорій Хорішко, Володимир Онучко, Іван Хорішко, Микола Новопишський.

Найулюбленішою піснею колгоспної молоді тоді була «Успенівські вечори». Народилася вона тут, в селі, яке багате не лише

трудовими перемогами, а й народними талантами. Автор пісні – Василь Циб, дільничний міліціонер.

Вечори в Успенівці проходили весело і цікаво.

Ось що розповідала двадцятирічна директор Будинку культури Ліда Дужак:

– Постійно в нас у художній самодіяльності займається біля 50 чоловік. Великою популярністю користується у глядачів ансамбль «Веселка». В ньому 24 особи.

В художній самодіяльності зустрічаються цілі родини, як-от: сім'я Дерев'янків (мати, батько, син і дочка).

В колгоспі «Україна» всі комсомольці – спортсмени. Команди футболістів, штангістів утримують призові місця. Розвивалося самбо, легка атлетика.

За успіхи, досягнуті напередодні 50-річчя ЛКСМУ, колгоспна комсомольська організація була нагороджена Пам'ятним прапором ЦК ЛКСМУ.

За підсумками 1969 року передовиками виробництва визнали птахарів Н.І.Повод, К.М.Люту, В.М.Онучко, які отримали від курки-несучки відповідно по 188, 186 і 186 яєць.

14 травня 1970 року газета «Комсомолец Запоріжжя» розповідала про цікаву ініціативу комсомольців колгоспу «Україна», а саме: взяти шефство над новою галуззю тваринництва – кролівництвом. Вони зобов'язалися вже в цьому році відправити на приймальні пункти 750 кролів загальною живою вагою близько 4 тисяч кг. І це була не просто комсомольська забаганка, а наслідок глибокого розуміння значущості розвитку кролівництва як важливого резерву збільшення виробництва м'яса, піднесення матеріального добробуту людей.

– Ми вміємо водити машини, – сказав секретар комсомольської організації артіль Олег Бриль, – вміємо вирощувати хліб... Сьогодні ж перед нами стоїть нове завдання – уміти розводити кролів, аби був хліб і до хліба...

– І не лише уміти, – підтримав комсорга бригадир комсомольсько-молодіжної тракторної бригади Іван Жовніренко, – а практично розводити... Створити кролеферму, оголосити змагання дояркам, свинаркам, чабанам...

Збори ухвалили, що кролівництво – це кровна справа комсомолу і що саме вони, комсомольці, беруть шефство над цією галуззю тваринництва. Але такої галузі в колгоспі не було. Починали потрібну справу з нуля.

Байдужі раніше до кролів, раптом всі стали кролівниками. Радилась, сперечались і знову радилась, як ліпше утримувати їх, чим краще годувати, як уберегти від хвороб.

– Ні, хлопці, так діло не піде, – сказав згодом секретар парторганізації Іван Дмитрович Горпинич. – Вірю, ви добрі кролівники, але тваринам потрібен один постійний наглядач, словом, завідуючий фермою. Кого б ви взяли на цю посаду?

Довго думати не довелося. Кожен відразу згадав Олексія Захаровича Биковського – на все село кролівника.

В особі Олексія Захаровича комсомольці знайшли дбайливого господаря і кваліфікованого фахівця. Разом з ним вони сформували свою ферму з кролів таких порід, як Білий велетень, Шиншила та Сірий велетень. Так поступово піднімали і зміцнювали нову галузь тваринництва – кролівництво.

***

Механізатори комсомольсько-молодіжного колективу імені 50-річчя ВЛКСМ завоювали в 1970 році першість у районному соціалістичному змаганні. Вони зібрали по 31 центнеру зернових з гектара (без кукурудзи) при зобов'язанні 25 центнерів, виробили 26764 гектари умовної оранки, що складало на 15-сильний трактор 1114 гектарів, змінний виробіток довели до 5,2 гектара, зекономили за рік 14000 кілограмів пального і мастил.

Ударно працював і комсомольсько-молодіжний колектив птахарок, де ланковою Ольга Панага. Дівчата давали слово зібрати 1200 тисяч яєць – по 170 на курку-несучку. Ланка достроково справилась із річним зобов'язанням. Цей дружний колектив занесено на районну Дошку пошани.

Приклад у праці показували й інші комсомольці. Комбайнер Іван Чимбарьов намолотив більше 4 тисяч центнерів дорідного зерна. Нагороджений нагрудним значком «Молодому передовику виробництва». Групкомсорг Степан Кузьма на період збирання врожаю добровільно пересів з легкового на вантажний автомобіль. Разом з напарником Миколою Горпиничем возив зерно від комбайна, на їх машині щодня майорів червоний вимпел «Передовому водієві».

За досягнуті успіхи у праці чотирнадцять кращих юнаків і дівчат колгоспу нагороджено ювілейними медалями.

– Часто доводиться замислюватися над тим, – 26 лютого 1972 року розмірковував секретар комітету комсомолу колгоспу О.Бриль, – чи все зробила наша комсомольська організація для формування і становлення молодих хліборобів, для закріплення їх на селі.

Гадаю, що найбільш дієвою формою можна назвати роботу хлопців та дівчат у комсомольсько-молодіжних колективах.

На сьогодні в колгоспі працюють 4 комсомольсько-молодіжні колективи. Перші такі колективи були створені в 1967 році на птахофермі і в тракторній бригаді. Нова форма виховання молодих людей виправдала себе. Рік у рік колективи добиваються значних успіхів у виконанні соціалістичних зобов'язань.

Так, колектив птахоферми, очолюваний комсомолкою Ольгою Панагою, яка після закінчення десятирічки прийшла за направленням комітету комсомолу на пташник, добився помітних успіхів у виробництві яєць. На курку-несучку в 1971 році їх отримали по 179 штук (до речі, собівартість продукції в цьому колективі найнижча в районі). За ці набутки комсомольський колектив нагороджено вимпелом РК ЛКСМУ, окремі пташниці відзначені медалями Виставки досягнень народного господарства СРСР, а молода комуністка Раїса Шелех нагороджена орденом Трудового Червоного Прапора. Ланковій Ользі Паназі виявлено високе довір'я – вона була обрана депутатом обласної Ради.

Комсомольсько-молодіжний колектив тракторної бригади, яку очолює молодий комуніст Іван Жовніренко, добився високих показників у виробництві зерна.

Якщо порівняти 1967 і 1971, то урожайність зернових зросла на 11 відсотків. 1971 року бригада виростила також непоганий урожай, незважаючи на важкі погодні умови. Озима пшениця дала на круг по 34,6 центнера з гектара.

У 1968 році бригада виборола звання колективу імені 50-річчя ВЛКСМ. Третій рік йому присуджено вимпел РК ЛКСМУ за перше місце у соціалістичному змаганні серед комсомольсько-молодіжних колективів району. А Іван Жовніренко за успішне виконання планів восьмої п'ятирічки нагороджений медаллю «За трудову відзнаку».

Справжніми хліборобами, які люблять землю, О.Бриль називав механізаторів Івана Шикуну, Миколу Ігнатенка, Івана Чимбарьова, Григорія Яковенка. Цих хлопців ми можемо справедливо назвати Хліборобами з великої літери.

Сьогодні в колгоспі вся техніка працює у дві зміни, тоді як ще кілька років тому механізаторських кадрів бракувало. Звичайно, це – результат копіткої праці.

Перш за все ми постійно зміцнюємо шефські зв'язки із школою. Проводимо роз'яснювальну роботу серед учнів, організуємо роботу в учнівських виробничих бригадах. Часті гості у школярів – головні спеціалісти, молоді передовики колгоспного виробництва. Завдяки цьому ми можемо щороку посилати до Чубарівського профтехучилища по 10-15 молодих людей. Але і після навчання комітет комсомолу не залишає їх поза увагою. Домагаємося, щоб за випускниками СПТУ закріплювали хорошу техніку, щоб їх опікували досвідчені механізатори.

Збільшення урожайності нерозривно пов'язане з механізацією праці і підготовкою кваліфікованих механізаторських кадрів. Тому в господарстві щороку діють агрогуртки.

На жаль, ми не можемо сказати, що у тваринництві справи йдуть так само добре. Низький рівень механізації виробничих процесів на фермах не дає можливості укомплектувати їх кваліфікованими доярками та скотарями. Молодь неохоче йде на ферму. Так що зараз треба сконцентрувати зусилля саме на цій ділянці. Адже у поточній п'ятирічці стане до ладу новий тваринницький комплекс.

***

24 серпня 1972 року бригадир комсомольсько-молодіжної тракторної бригади імені 50-річчя ВЛКСМ Іван Жовніренко розповідав: «Біля землі я пораюсь уже чотирнадцятий рік. Протягом трьох останніх очолюю комсомольсько-молодіжну тракторну бригаду. Хлопці зібралися на славу. Своє вміння і хліборобське сумління, запозичене в діда-прадіда, доводять на ділі. Вже котрий рік підряд ми знімаємо з гектара по 25-30 центнерів колосистої».

На жаль, нинішнього року дощукульні морози та сорокаградусна спека не минули і наших ланів. Озимина загинула. За важких умов пересівали яровими. Примхам природи протиставили свою наполегливість, досвід, хліборобську кмітливість. На одній із чергових нарад у будинку механізатора поклали:

«Зібрати цьогорічний врожай колоскових до жодної зернини. Контролером нашої роботи зробити власну совість».

27 червня три комбайни гостролезими жнивварками врізалися в хлібний масив, розпочавши довго очікувану косовицю. Їх повели

досвідчені механізатори Федір Федорович Горпинич і Василь Порфиревич Борт та комсомольсько-молодіжний екіпаж Івана Чимбарьова. Напарниками у них були теж надійні люди: у Горпинича – син Григорій, у Борта – десятикласник Володя Зима, а в Чимбарьова – брат Микола. Жнивували у дві зміни. Проте хлібороби майже не покидали поля – перепочивали у затінку лісосмуг і ставали знов за кермо СК-4.

Доки працювали ближче до току, перевозили зерно від комбайнів дві автомашини. А перейшли на дальше поле – додали ще дві вантажівки. Шофери працювали за поточним методом – автомашини не були закріплені за окремими комбайнами, а завантажувались від першого-ліпшого агрегату, виповненого зерном. Сумлінно трудилися і наші механізатори, котрі відвозили січку. Микола Ігнатенко, Микола Пилипенко, Микола Жовніренко, Григорій Еенжега конвеєром переправляли здрібнену соломку з поля до тваринницьких ферм.

Жоден комбайн під час жнив не виходив надовго з ладу. Бо, перше, хлопці ще взимку на совість відремонтували свої машини. По-друге, біля комбайнів весь час вартувала автомаїстерня. Будь-яку дрібну поломку швидко усували.

Жнива вершили люди. Про них була наша найперша турбота. Свіжоприготовлені обід і вечерю доставляли в поле. По-діловому організували і соціалістичне змагання. Щоранку кожному механізатору я вручав бюлетені про хід збирання зернових у колгоспі. За підсумками роботи протягом дня кращому хліборобові вручали перехідний червоний вимпел, на польовому стані на честь переможця піднімали на флагштоці Червоний прапор. Приємно, що раз у раз цього почесного права удостоювались поряд із досвідченими механізаторами наші молоді хлібороби.

На відміну від жнив минулих років цьогорічні видалися вельми складними. Адже дощі раз у раз переривали косовицю. Валки мокли. За сонячної днини їх необхідно було терміново висушувати, та ми й тут знайшлися. До жнивварки ЖРС-4,9 приладнали комбайновий підбирач. Таким способом механізували перевертання валків.

Примхлива погода тісніше згуртувала наш колектив, примусила кожного активізувати свою кмітливість, віднайти нові резерви високопродуктивної роботи. 18 липня жнива на полях нашої бригади фінішували. Ячмінь до зернини зібрали на всіх 312 гектарах, кожен з яких дав по 17,8 центнера зерна. Врожай, у порівнянні з іншими

господарствами. – цілком пристойний. Але минулого року він нам бачився набагато вищим.

Не знаю, як в інших колективах, а в нас хлібороби – оптимісти. Всі переконані, що майбутнього року нива заврожається ваговитим колосом. Ми не чекаємо з моря погоди, а вже зараз ідемо на взяття хлібного рубежу 1973 року.

Цієї осені засіємо озиминою 386 гектарів. З них 209 гектарів – по чорних парах, останні – по кукурудзі на силос. На сьогодні всі відведені поля повністю підготовлені до сівби. Чорні пари протягом літа регулярно культивували, постійно тримали у чистоті. Ділянки, на яких зібрали кукурудзу на зелений корм, ретельно зорали. На 99 гектарів вивезли і приорали під майбутній врожай озимини гній із розрахунку 35-40 тонн на гектар.

Уже сьогодні спланували цьогорічну сівбу сзимих. На поля виведено три сівалки СУК-24 з анкерними сошниками. Готуємо також сівалки СУТ-48 з ящиками для мінеральних добрив. Міндобрива вноситимемо одночасно з висівом зерна з розрахунку 50 кілограмів на гектар. Посушлива погода, безперечно, прискорить сівбу. Її вирішили завершити за 4-5 робочих днів. Як і минулих років, практикуватимемо роботу комсомольсько-молодіжного сівального агрегату, на якому позмінно працюватимуть і молоді культармійці, і працівники контори, словом, наша трудова інтелігенція.

Невичерпним джерелом подолання нових рубежів була і залишається трудова спаяність у роботі, повсякчасна взаємовиручка. Згуртованість нашої механізаторської сім'ї благотворно впливає на ріст і змужніння кожного трудівника. Не пам'ятаю випадку, щоб хтось із хлопців порушив трудову дисципліну. Навпаки, рік від року зростає свідомо дисципліна праці.

Пригадую, як вирішили побудувати поруч будинку механізаторів кухню. Усі як один вийшли на суботник і в позаурочний час швидко змайстрували приміщення.

15-17 років трудяться у бригаді комуністи Іван Олексійович Хорішко і Володимир Васильович Онучко. Їхній відданості землі, дбайливому поранню біля неї позаздрить кожен. І молодь щиро заздрить, водночас переймаючи їх багатолітній досвід, яким щедро діляться ветерани. Юна зміна прагне виправдати батьківські сподівання. Ось уже протягом кількох років наша бригада вважається однією з кращих в області. Ми пишаємося, що нашому колективу одному з-поміж перших присуджено почесне звання колективу імені

50-річчя ВЛКСМ. У газеті «Правда України» від 5 серпня цього року опублікована стаття двічі Героя Соціалістичної Праці, депутата Верховної Ради СРСР, бригадира тракторної бригади колгоспу імені ХХ з'їзду КПРС Новоукраїнського району Кіровоградської області О.В.Гіталова «Дума про хліб», в якій він закликає до бережливого, по-справжньому господарського ставлення до хліба – нашого найціннішого багатства, яке увібрало в себе не лише хліборобську працю, а й працю шахтаря, металурга, конструктора, хіміка, машинобудівника – всього робітничого класу, всього нашого суспільства.

За основні свої завдання у розв'язанні піднятих у статті питань ми визначили всебічне залучення комсомольців і молоді, піонерів і школярів села до боротьби за ощадливе використання хліба, попередження його втрат, господарське витрачання харчових відходів, виховання у юнаків та дівчат поваги до хліба, любові до професії хлібороба.

Штаби і загони «Комсомольського прожектора» організують постійний контроль за витрачанням зерна для потреб тваринництва, використання хліба в місцях громадського харчування. Хліб – наше головне багатство. Дбати про нього ми маємо повсякденно, повсякчасно. Хліб росте по зернині, а не паляницями.

Як учора, позавчора, як завжди, о цій напруженій порі, ледь сонце започаткує день, наші орли вже на ногах. Осідлюють своїх сталевих коней і вирушають назустріч сонцю. Крають безмежне поле глибокими борознами, хазяйновито причепурюють ниву до наступного засіву. Бо паляниці на нашому столі повинні бути завтра і позавтра ще вагомішими, ще запашнішими».

***

А це розповідь про Івана Олексійовича Гопку.

Біографія його коротка – середня школа, курси механізаторів, армія, сім років роботи в колгоспі «Україна». Однак ці сходинки до самостійності, до формування особистості, до самовдосконалення багаті за змістом.

Колись, тільки-но Іван отримав атестат про середню освіту, йшли вони з матір'ю, Лідією Петрівною, полоти буряки в поле. Після дощу саме. Де-не-де калюжі на ґрунтовій дорозі. Обабіч шумить-вишумовує пшениця. Ідуть вони з сапами, а назустріч – мчить вантажівка. А щоб не збавляти швидкості, обминає калюжі. І прямо по хлібові.

– Стій, зупинися! – вискочив наперед Іван.
Водій різко загальмував, вилаявся з кабіни:
– Тобі що – жити набридло! Геть з дороги!
– А ви тихіше, – глянув на номерний знак, – ви добро народне знищуєте. Не сіяли цієї пшениці – то й не топчіть. Ще відповісте за шкоду...

...Останнім на порядку денному звітно-виборних зборів партійної групи бригади стояло питання про нового бригадира.

– Товариші, пропоную кандидатуру Івана Олексійовича Гопки, – сказав Григорій Степанович Яковенко.

– А чи справиться?

– Молодий наче.

– Не все ж зелене, що молоде, – підтримав пропозицію Яковенка Леонід Максимович Жовніренко.

– Які ще будуть пропозиції? – списав голова зборів.

– Та Іван хай береться, йому під силу, – озвався Григорій Трохимович Хорішко. – Наш чоловік, з вогником, беручий.

Проголосували. Рішення виявилось одностайним: рекомендувати комуніста, механізатора першого класу І.О.Гопку на посаду бригадира третьої тракторної.

– Спасибі за довір'я, – дякував Іван, коли йому надали слово. – Колектив мене виховав, вивів, як кажуть, у люди, і я просто зобов'язаний не осоромити його честі.

Незабаром правління й партійний комітет колгоспу схвалили рішення зборів групи.

– Ну як тобі на новому місці? – заїхавши невдовзі на польовий стан, поцікавився секретар парткому Петро Іванович Доля. – Розберешся? Дивись, що найнеобхідніше треба зробити найближчим часом, куди спрямувати сили наступного тижня. Коли буде важко – звертайся, допоможемо.

– Добре, добре, – встав із-за столу Гопка, – ось аналізую показники змагання. Цьогорік попрацювали дружніше, ніж торік: врожайність озимої – 27,5 центнера, буряків – 500. А з кукурудзою на зерно не зовсім гаразд. Гадаю, у майбутньому доб'ємося кращих результатів.

Батько його, Олексій Опанасович, був трактористом, життєрадісною, оптимістичною людиною. За працьовитість і непосидючість поважали його люди. Свою любов до професії він прищепив синові.

Науку батькову засвоїв добре. Коли працював рядовим механізатором – не вважав за труд допомогти комусь із товаришів чи

по роботі, чи по господарству. І всюди він почувався своїм хлопцем – і в radoшах, і в горі.

Минулого року його нагороджено медаллю «За трудову відзнаку». Односельці виявили юнакові високе довір'я, обравши депутатом районної Ради народних депутатів.

– Гопку поважають передусім за хороше ставлення до людей, – каже головний інженер колгоспу Валентин Юрійович Попруга. – Чуйний і вимогливий – він добре знає техніку, але ніколи не пропустить нагоди перейняти щось у досвідченіших.

Нині турбот у молодого бригадира третьої тракторної бригади – хоч відбавляй.

Жнивна пора завжди несе багато клопотів. А нещодавно тільки перейшли на нову систему організації праці – безнарядну. Тепер Іван Гопка – начальник мехзагону. Звісно, спочатку доведеться нелегко. Та в нього надійна підтримка – завзяті трактористи і комбайнери Петро Бабенко, Петро Остапенко, Сергій Холод, Іван і Олександр Вовки, Микола Жовніренко, Анатолій Квітка... Всі вони молоді, а значить, будь-які труднощі їм по плечу.

***

Січень і лютий 1969 року розгулялися шквальними вітрами, пиловими бурями, морозом, завдали чималих клопотів успенівцям, та вони не спасували перед стихією. На загальних артільних зборах панувала відверта діловитість.

– Хліб, хліб і ще раз хліб! Ось про що ми повинні сьогодні вести розмову, – запально виступав Іван Пилипенко. – В цьому питанні ми багато недоробляємо. У великому боргу перед державою.

– Низькі врожаї збираємо. По правді сказати, нічим і гостей вгостити. Років два тому до нас приїздили сусіди, щоб купити перцю чи помідор, а зараз самі не знаємо, куди податись. Було, картоплю в Донецьк возили продавати... Чому не затримуємо весняні води для зрошення? От вам і резерви! Мабуть, по-справжньому треба поставити оплату керівників середньої ланки в залежність від урожайності...

– Культура землеробства, – наголошував голова правління Г.З. Семенда, – ось наріжний камінь у піднесенні колгоспного виробництва.

А ще декілька років тому тут не в шані була землеробська наука: урожай 1968 року, порівнюючи з 1963 роком, зріс на 67 проце-

нтів і склав 18,6 центнера з гектара. Зрушення відчутні. Одначе вони аж ніяк не задовольняють сьогодні нас.

Хліборобам у праці було на кого рівнятися. «Коли б всі працювали так, як члени другої тракторної бригади, яку очолює Микола Розсоха», – говорили в селі. І, справді, механізатори потрудилися на совість: кожен з 1167 гектарів дав по 24,1 центнера зерна, в тому числі озима пшениця – по 28,3 центнера (553 гектари), а 170-гектарна парова площа – по 46,3 центнера. Значно перекрыли хлопці і норму виробітку умовної оранки – довели до 1118 гектарів на трактор. За результатами роботи госпрозрахункових одиниць друга бригада мала чималу економію і одержала доплати 1351 карбованець.

Серед доярок попереду йшли Катерина Жовніренко (за рік надоїла від корови по 3822 кілограми молока), Ніна Борт (2756 кілограмів).

За рік тваринництво отримало валового доходу 1 мільйон 6 тисяч карбованців.

На зборах йшлося й про те, що нині питання економіки виходить на перший план. Утверджується госпрозрахунок і в Успенівці. Вимірником став контроль карбованцем. Матеріальна відповідальність і матеріальна зацікавленість стали супутниками трудівника у боротьбі за виконання плану.

На зборах прийняли рішення: побудувати фруктосховище на 530 тонн, а згодом – консервний завод.

З кожним роком поліпшується добробут колгоспника. Про це говорив на зборах заступник секретаря парторганізації М.І.Горпинич:

– У нашому селі 19 сімей мають власні легкові автомашини, є 161 мотоцикл. Добрі заробітки дали можливість скотареві Михайлові Борту придбати «Москвича», трактористові Леоніду Жовніренку – «Запорожця», тесляру Петрові Кузьменкові та шоферу Миколі Жовніренку – «Победы», механізаторам Анатолію Кійку і Григорію Борту – мотоцикли.

За останні 10 років у селі збудовано 440 добротних будинків. У 216 будинках святяться голубі екрани. 401 господарка користується пральними машинками...

Економіст колгоспу «Україна» Н.Л.Биковська 22 квітня 1969 року розповідала в районній газеті про нову систему оплати праці. Вона, зокрема, писала: «У нашому колгоспі практикується нова система розрахунків з членами артїлі. Встановлюємо ми оплату у певних процентах до тарифного фонду, відповідно з якими і визначаємо загальну суму оплати праці за ту чи іншу продукцію. Систему опла-

ти праці будуємо не по річних планах, а на стабільних базисах врожайності, котра визначається по кожній сільгоспкультурі, на основі середнього врожаю, одержаного протягом 3-4 років.

Крім базисної врожайності, на оплату впливає також і продуктивність праці. З цією метою визначаються базисні затрати праці на один гектар вирощуваної культури.

***

За останні три роки урожайність зернових у господарстві підвищилася на 15,6 процента. В цьому заслуга і головних спеціалістів. Тому 29 серпня 1969 року газета «Запорізька правда» вмістила про них матеріал.

Головним агрономом працював Олексій Несторович Миргородський. Досвідчений товариш, який немало років, енергії і безсонних ночей віддав улюбленій справі хліборобській, землі, до якої приріс душею. Його віра в успіх завжди обгрунтована, бо він спирається на свій багатий досвід і досягнення науки.

Олексій Несторович поборов невдачу, яку запланувала сама природа в 1969 році. Він зумів врахувати всі різноманітні умови, щоб будь-що досягти успіху.

Осінь була посушлива. Тому агроном розпорядився замінити дискові сошники анкерними і посіяв озимину дещо глибше, зате на вологу «підошву». Кожному гектарові восени дали мінеральне підживлення. Вузол куштиння опинився глибше від поверхні землі, а підживлені рослини набралися сили і тому майже не постраждали від пилових бур і сильних морозів. Та жоден з агроходів не дасть належного ефекту, якщо він не буде поєднаний з іншими способами. У Олексія Несторовича цих способів – комплекс. Він щороку

Головний агроном господарства Олексій Несторович Миргородський

садить гектарів десять лісосмуг, які захищають поля від вітру. У нього є певний набір сортів, що дає змогу завжди витримувати зернову групу. Ось і торік, окрім «Безостої-1», засіяв 145 гектарів «Одеською-26» і 60 гектарів – «Степовою», які найкраще витримали сувору зиму. І якщо по району залишилося не більше 5 тисяч гектарів озимини, то в колгоспі «Україна» пшениця щедро вродила на 1143 гектарах. А хліб – найкраща атестація агрономові.

Головний агроном багато зробив для виховання, навчання хороших майстрів високих урожаїв, пробудив інтерес до знань у багатьох колгоспників. Не без його допомоги закінчує технікум бригадир городників Анатолій Холод, незабаром одержить спеціальну середню освіту керуючий відділком Григорій Лютий. А в агрошколі взимку навчаються щорічно понад 125 рільників, механізаторів.

З великим успіхом зараз працюють самостійно механізатори Олексій Охтень разом з Олександром Горпиничем, Володимир Брова з напарником Григорієм Хорішком та багато інших. Ці ланки вирощують на 230-200 гектарах 30-центнерні і вищі врожаї кукурудзи без затрат ручної праці. А все це тому, що рядові люди міцно засвоїли ту істину, що всі агрозаходи, які впроваджує головний агроном, і є елементами високої культури рільництва.

Є у головного агронома колега у боротьбі за науково-технічний прогрес. Це – молодий інженер колгоспу Валентин Попруга. Вони разом вирішили не одне складне питання. Агронома не задовольняли заводські розкидачі місцевих добрив. І інженер допоміг. Разом з механізаторам Григорієм Горпиничем, Павлом Остапчуком та іншими з вибракуваних вузлів і деталей сконструював гноєрозкидач, який замінив шість заводських ГУП-ЗА. Це візок з планчастим транспортером, який приводиться в рух трактором. Йде по полю такий агрегат, а до нього підвозять добриво два чотиритонних шасі «Таганрожець». За зміну механізатори розкидають на 16 гектарах по 30 тонн місцевих добрив. Річна економія – 5,5 тисячі карбованців.

Додаткова механізація по прибиранню приміщень на пташнику, зерновий комбайн на скошуванні зеленої маси, який замінив чотири косарки – все це справа рук колгоспних умільців. А їх, раціоналізаторів, у артілі 150 чоловік. Колгоспна організація ВТВР зайняла за підсумками роботи перше місце в районі.

***

У 1969 році колектив четвертої тракторної бригади (бригадир Василь Андрійович Денисенко) виростив і зібрав з 248 гектарів

майже по 37 центнерів кукурудзи у зерні, а всього зернових з 619 гектарів – по 27,3 центнера, соняшнику з 101 гектара – по 22,5 центнера.

В цілому ж у 1969 році, незважаючи на складні погодні умови, в господарстві зібрали в середньому по 21,5 центнера соняшнику з гектара, повністю розраховалися з державою. Виконано п'ятирічне завдання по реалізації м'яса і яєць.

***

На 1 вересня 1970 року в колгоспі отримали: 329 тонн м'яса, 2054 тонни молока, понад 3 мільйони штук яєць, що значно більше плану 8 місяців. Господарство виконало п'ятирічне завдання по виробництву м'яса, яєць, вовни.

Всі ці успіхи у господарстві пов'язують не тільки із вмідим господарюванням, а й з великою систематичною роботою по розвитку фізкультури і спорту. Підтвердження тому – занесення колективу фізкультури господарства в Ленінську Книгу спортивної слави республіки.

Як фізкультура і спорт допомагали колгоспникам «України» у праці, 25 вересня 1970 року розповідали на сторінках обласної газети «Индустриальное Запорожье» голова колгоспу Г.Семенда, секретар парткому І.Горпинич, секретар комсомольської організації О.Бриль.

– Виробничі показники нашого колгоспу тепер, – писали вони, – як і у всі попередні роки, непогані. З кожного гектара отримано в середньому більше 32 центнерів зернових, виконані п'ятирічні плани по виробництву м'яса, яєць, вовни, до жовтневих свят намічено завершити п'ятирічку по виробництву молока. Важливою, однією із складових успіхів є здоров'я, висока працездатність людей. І це ми пояснюємо тим, що в колгоспі давно «прописані» і з кожним роком отримують все більший розвиток фізкультура і спорт.

З легкої і важкої атлетики, футболу, велосипедного спорту починається дисциплінованість, почуття колективізму, фізична загартованість, – все те, що необхідне людині для успішної трудової діяльності.

В середньому за рік ми асигнуємо до 6 тисяч карбованців на утримання спортивної бази, придбання спортивного інвентарю, форми і т.д. Непоганий у нас і комплексний стадіон, спортивні майданчики в бригадах. Уже є проект спортивного залу, який намічено

спорудити в 1972 році. І це, незважаючи на нашу будівельну завантаженість.

Від уваги до спорту і результати: колектив фізкультури колгоспу за хороші спортивні показники занесений у Ленінську Книгу спортивної слави республіки. Які ж ці показники? Наша команда штангістів який рік краща в районі, одна із сильніших в обласному ДСТ «Колос», непоганих результатів добилися наші легкоатлети, футболісти. У нас почалося становлення таких майстрів спорту, як В.Зима (самбо), М.Непайда, М.Міщенко (вільна боротьба). Немало у нас і розрядників.

Колись колгоспників треба було агітувати за фізкультуру і спорт. Зараз це невід'ємна частина нашого життя.

У Київському інституті фізкультури навчалися Григорій Горпинич, Володимир Петров, які разом тренувались у важкоатлетичній секції під керівництвом досвідченого тренера і спортсмена, вчителя фізкультури Успенівської середньої школи В.Г.Бодні.

Спорт допомагав успенівцям і в роботі, і в службі в армії.

– Хорошими виробничниками зарекомендували себе, – 3 вересня 1971 року ділився з читачами газети «Индустриальное Запорожье» секретар парткому колгоспу І.Д.Горпинич, – шофер, кандидат в майстри спорту І.Буженко, пташниця-першорозрядниця Т.Горпинич, призер республіканських змагань по водінню автомобіля С.Кузьма, будівельники Г.Гринь, В.Горпинич, шофер Г.Непайда, колгоспники О.Сухова, В.Дігтяренко, М.Яковенко, тваринник О.Борт, тракторист А.Попруга, токар А.Кобзар, вихователь дитячого садка О.Гринь, працівник прилавка Н.Василенко і багато інших.

У дванадцяти секціях, що функціонують при колгоспному спортивному колективі, шліфують свою майстерність більше 250 чоловік. До їх послуг стадіон, спортивні майданчики, необхідний інвентар.

Правління колгоспу постійно турбується про своїх фізкультурників. Щорічно на спортивно-масову роботу господарство виділяє у середньому біля 6 тисяч карбованців. У поточному році, наприклад, тільки на закупівлю гоночних велосипедів і спортивної форми витрачено 1300 карбованців.

Фізкультурники колгоспу у березні 1971 року звернулися до всіх сільських колективів фізкультури України із закликом, схваленим президією Центральної ради спорттовариства «Колос».

У зверненні вони писали: «Своїм добросовісним ставленням до праці і активною участю у виробництві ми даємо слово сприяти

дальшому зміцненню економіки нашого колгоспу, який намічає у новій п'ятирічці такі рубежі: отримати 49700 тонн зернових, 16600 тонн молока, 1769 тонн м'яса.

Ми зобов'язуємося впровадити фізкультуру і спорт у побут кожної сім'ї, залучити до систематичних занять фізкультурою і спортом не менше 45 відсотків працюючих і їх сімей; на центральній садибі колгоспу спорудити в 1973 році спортивний комплекс для занять гімнастикою, важкою атлетикою і боротьбою, у кожній тракторній бригаді побудувати волейбольні та майданчики для городків, реконструювати стадіон; регулярно влаштовувати між виробничими бригадами змагання, підготувати спортсменів першого розряду – 5 чоловік, другого – 90, третього і юнацького розряду – 200.

Така наша спортивна п'ятирічка».

– Постійна увага правління колгоспу, партійної, профспілкової і комсомольської організацій до розвитку фізкультури дає позитивні результати. Команда успенівських штангістів – одна із сильніших не тільки в районі, але і в обласній раді товариства «Колос». Добрі результати у футболістів, легкоатлетів, волейболістів, гирьовиків, велосипедистів. У нашому колективі почалося становлення майстрів спорту В.Зими (самбо), М.Непайди і М.Міщенко (вільна боротьба).

У липні на засіданні парткому було заслухано звіт колгоспного інструктора по спорту С.Горпинича, який розповів про стан справ зі спортом у колгоспі. Біля 80 юнаків і дівчат – розрядники. Підготовлено 6 громадських інструкторів і 6 спортивних суддів, 9 фізоргів. Тільки в 1971 році колгоспні спортсмени завоювали 6 районних кубків з різних видів спорту.

Активісти під керівництвом Степана Горпинича (до речі, теж різнобічний спортсмен) немало роблять для пропаганди фізкультури.

– Ми дуже серйозну увагу приділяємо, – розповідав далі І.Д.Горпинич, – підбору і вихованню фізкультурних кадрів, які кваліфіковано перетворювали б у життя заклик: «Через масовість – до майстерності!» В цьому напрямку плідно працюють громадські тренери: вчитель В.Г.Бодня, дільничний інспектор райвідділу внутрішніх справ В.Ф.Циб, колгоспник А.Ф.Горпинич.

У червні нинішнього року на засіданні парткому визначили дві нові кандидатури на навчання у вузи. І посланці колгоспу виправдали довір'я комуністів: обидва – А.Горпинич і В.Салкін – успішно склали іспити і тепер студенти факультету фізкультури Запорізького педінституту.

Комсомольці і активісти первинної організації спортивного товариства взяли шефство над місцевою восьмирічною школою. Вони дали слово обладнати власними силами спортивний майданчик. Баскетбольний майданчик уже готовий. Це подарунок колгоспної комсомолії учням до нового навчального року.

Днями до голови колгоспу зайшов Степан Горпинич.

– Спортсмени, – сказав він, – вирішили організувати суботник по благоустрою стадіону і майданчиків. Нам потрібні лісоматеріали, фарба, оліфа.

– Я не заперечую, – відповів голова колгоспу Григорій Зіновійович Семенда. – Ми тільки вітаємо хороші наміри молоді і готові завжди допомагати їй.

15 травня 1972 року у колгоспі «Україна» відбувся цікавий спортивний конкурс, який називався «Ану, хлопці!..» Його ініціатором був дільничний інспектор райвідділу внутрішніх справ Василь Федорович Циб – організатор багатьох молодіжних заходів на селі. Допомагали Василю Федоровичу провести цей конкурс комітет комсомолу та місцеві любителі спорту.

До програми своєрідного змагання входили: жим штанги, вільна боротьба та управління мотоциклом.

У конкурсі брали участь: Микола Цис, Петро Яцків, Тарас Шевченко, Віктор Салкін, Микола Василенко, Іван Бутенко, Анатолій Вовк, Анатолій Буряк та інші юнаки.

Особливо цікавим було змагання між Миколою Василенком та Петром Яцківом. За жим штанги обидва хлопці одержали однакову кількість очок. На килимі борці теж виявилися гідними суперниками. Лише на третій хвилині Василенко переміг Яцківа.

Переможцями конкурсу стали Микола Василенко (I місце), Петро Яців (II місце), котрий відстав від товариша лише на одне очко. Їм вручили грамоти та цінні подарунки.

– Спорт – у праці підмога, – заявив 5 березня 1974 року секретар комітету комсомолу Олег Бриль. – У нашому селі кожен третій спортсмен. Регулярно працюють волейбольна, баскетбольна, легкоатлетична та інші спортивні секції. Усі призовники йдуть до лав Радянської Армії із значками ГПО. За 1973 рік у спортивних змаганнях різного рангу взяли участь 312 колгоспників. Наші спортсмени посідають перше місце у районі з легкої атлетики, футболу, весняного і осіннього кросу, у районних змаганнях з нового комплексу ГПО команда нашого колгоспу також була кращою.

І взагалі, спортивна робота у нашому господарстві органічно переплітається з впровадженням ГПО.

Велику допомогу подають нашим фізкультурникам громадські тренери. Усі свої знання, весь свій спортивний досвід передають спортсменам колгоспу вчителі фізвиховання В.Г.Бодня та І.А.Гречко, головний інженер господарства В.Ю.Попруга.

Організатори

Багато нових починань у колгоспі «Україна» починалося з ініціативи партійної організації. 19 березня 1972 року обласна газета «Запорізька правда» розповіла про досвід роботи успенівських комуністів, зокрема, як вони дбають про успішне проведення весняно-польових робіт. Через несприятливу зиму для посівів багато їх загинуло. Відтак, фронт робіт у колгоспі цієї весни ширший, ніж будь-коли. Зерновими треба засівати 3360 гектарів. Але хлібороби вирішили зібрати урожай не гірший, ніж зобов'язалися.

Що ж партком зробив для поліпшення праці механізаторів?

– У попередні роки, – розповідав секретар парткому І.Д.Горпинич, – посівна площа закріплювалася за бригадами. Цього року партком запропонував застосувати ланкову систему, що дає можливість краще оцінити роботу кожного. У колгоспі створено 35 ланок. Якщо в попередні роки на посівних було зайнято близько ста чоловік, то цього року їх стане до двохсот. Ми виявили всіх людей, які мають механізаторські професії – поставили їх сівачами, створили додаткові ланки. Завдяки цьому є можливість сіяти на три зміни... Значно вдосконалене завантаження агрегатів зерном: інженер Валентин Попруга та інші товариші виготовили зерноавантажувачі.

А як партійна організація розставила свої сили?

18 комуністів братимуть участь у сівбі. Це досвідчені, знаючі справу трактористи, які неодноразово займали першість у районних змаганнях: Микола Жовніренко, Анатолій Фесун, Григорій Яковенко, Іван Хорішко, Леонід Жовніренко та інші. На доведенні зерна працюватиме комуніст Іван Сова, на машині технічної допомоги – член партії Василь Шаповалов. За кожним агрегатом ми закріпили комуністів з числа спеціалістів, бригадирів, пенсіонерів, а також тих, які працюють на інших виробничих дільницях.

Партком також створив чотири штаби масово-політичної роботи, які очолили тракторист Іван Хорішко, бригадир Василь Денисенко

та інші комуністи. Ось як розподілені обов'язки членів штабу другої бригади. Микола Буряк – начальник штабу, Микола Жовніренко відповідає за випуск оперативної інформації, Володимир Нечитенко – за поширення досвіду і побутове обслуговування. Скрізь є плани масово-політичної роботи. Добре налагоджене побутове обслуговування. В польових станах є холодильники, відкриті кіоски. працюють їдальні (обід з трьох страв обходиться механізаторові 18 копійок).

Ми не забули про використання моральних і матеріальних стимулів, поширення передового досвіду. При парткомі створено відділ пропаганди досвіду. В його складі – бригадир, агроном, редактор радіомовлення, редактор багатотиражної газети «Прапор комунізму».

***

В 1972 році переможницями змагання були: доярка Л. О. Кошелева (надоїла від корови 3539 кілограмів молока) і телятниці М. Л. Турукало (обслуговувала 50 голів, середньодобовий приріст голови – 750 грамів), К. П. Борт (40 і 710), В. С. Іщенко (63 голови, 680 грамів).

***

На жнивах 1973 року комсомолец Іван Шикун завоював приз Запорізького обкому комсомолу «Золотий колос». Відмінних успіхів на жнивах добився і сімейний екіпаж Григорія Пилиповича Шелеха у складі глави сімейства, його дружини Катерини Федорівни і їх сина Григорія.

Секретар парткому Іван Дмитрович Горпинич, голова правління Василь Лазарович Столяренко, секретар комітету комсомолу Олег Бриль 7 вересня 1973 року розповідали: «Комсомольська організація в «Україні» велика – 96 комсомольців. В господарстві працює п'ять комсомольсько-молодіжних колективів: у тракторній бригаді, у гаражі, у дитячому саду і ланки – на птахфермі і по вирощуванню кукурудзи.

Партійна організація, правління намагаються створити тим, хто вступає у життя, умови для праці, творчого зростання, відпочинку. Перша турбота – навчити професії хлібороба. В Успенівській середній школі все більше випускників разом із атестатом зрілості отримують посвідчення на право керувати трактором і комбайном. У 1972 році їх отримали 33 випускники, в поточному – 38. Кабінет для занять юних механізаторів обладнав у школі колгосп, надавши їм необхідну техніку.

Не шкодують в цьому колективі грошей і для навчання молоді у вузах. Стали хорошими спеціалістами колишні колгоспні стипендіати: головний інженер В. Ю. Попруга, головний бухгалтер С. В. Биковський, завідувач дитячим комбінатом Г. М. Міщенко. В 1973 році закінчив Київський інститут фізкультури комсомолец Володимир Петров – працює в колгоспі тренером. Продовжують навчання у вузах і середніх навчальних закладах 12 стипендіатів і 32 заочника.

Справжніми наставниками молоді стали разом з Г. Т. Шелехом комбайнери – член райкому КП України І. І. Северин, комуніст І. П. Небрат, тракторист – секретар відділкової парторганізації М. І. Горпинич та інші.

Молоді члени партії продовжують роботу в комсомольській організації. Із семи членів комітету комсомолу троє – комуністи на чолі з секретарем Олегом Брилем. Член парторганізації Віктор Жовніренко і Григорій Яковенко очолюють комсомольські групи у автогаражі і тракторній бригаді.

Так, комсомольсько-молодіжна ланка Миколи Пилипенка спеціалізується на вирощуванні кукурудзи. Ланковий був учасником республіканської наради кукурудзівників.

Є молоді де і відпочити. До їх послуг Будинок культури, культурний майданчик у парку. Вокально-інструментальний ансамбль виступав у телепередачі. Фізкультурний колектив нагороджений Дипломом Комітету з фізичної культури і спорту при Раді Міністрів СРСР. Третій рік комсомольська організація утримує перехідний Червоний прапор райвійськкомату за успішну підготовку допризовників.

***

24 листопада 1973 року газета «Комсомолец Запоріжжя» вмістила на своїх сторінках зарисовку «Праця, осяяна колосом»:

– Ген-ген, аж до горизонту стелеться яскраво-зелений килим озимини. Вкинута в землю дбайливими господарями янтарні зерна пшениці проросли тендітними рослинками, буйно розкушені, причаїлися перед наступом зими.

Я дивлюся на новий хліборобський засів, а мені вчувається жнивна напруга нинішнього року. Розлогим степом рокочуть комбайни, шелестить буйноросла пшениця, струмує в кузови ваговиків зерно.

Перед очима спливають обличчя молодих хліборобів, які пліч-о-пліч зі старшими йшли на приступ урожаю – 73. З-поміж перших бачу Івана Шикуну – молодого комбайнера колгоспу «Україна» Гуляйпільського району, який у змаганні на приз обкому комсомолу «Золотий колос» виборов друге місце.

Жнива перевалили за половину, коли ми завітали на поле, де працював Іван Шикуну. Зупинивши на краю загінки комбайна, до нас підійшов стрункий, кремезний хлопець. Протягнув дебелу руку, посміхнувся запиляченими очима. Цього разу наш візит для Шикуну був не особливо приємним. Приз обкому комсомолу «Золотий колос», який він утримував протягом минулих двох тижнів, тепер треба

Голова колгоспу «Україна» Василь Лазарович Столяренко (перший справа у верхньому ряду) з групою спеціалістів

було передати для вручення Володимиру Мелашенку – колезі із сусіднього колгоспу. День простою через крупну поломку дав змогу іншим випередити його. Прикро, та що поробиш: на те й змагання, яке не визнає спокою. Іван був трохи пригнічений поразкою, але за його кількома словами я відчув непоборне прагнення дальшої боротьби за великий хліб. Не кожен має силу волі використати поразку для нового злету. Ця риса притаманна лиш духовно щедрим і працьовитим людям. А саме таким і є Іван.

Дев'ять років тому приїхав Шикуну до колгоспу із Західної України. Працював бульдозеристом у комсомольсько-молодіжній тракторній бригаді. Полюбив хлопців, і вони його швидко визнали своїм. Знайшов і долю у колгоспі, покохавши Антоніну.

Минулого року, коли в районі комплектували загін механізаторів для допомоги цілинникам, до нього включили й Івана. У колгоспі запевнили: товариш надійний, техніку знає відмінно.

Шикуну не підвів товаришів. До райкому партії від цілинників надійшов лист, у якому вони тепло дякували, зокрема, за самовіддану працю механізатора Івана Шикуну, котрий зібрав колоскові майже на 700 гектарах. І намолотив понад 10 тисяч центнерів зерна. У колгоспі аж здивувалися: посилали ж Івана як тракториста, а він виявився комбайнером, та ще й яким!

По приїзді на цілину виявилось, що трактористів у достатку, а от комбайнерів не вистачає. От тоді й пішов наш Іван на невеликий компроміс, переконуючи керівництво радгоспу в тому, що до цього кілька років працював на комбайні. Хлопцеві невдовзі доручили СК-4. Покладаючись на свою обізнаність з технікою, Іван повів вперше у своєму житті комбайна хлібною нивою. На ходу переймаючи деякі прийоми роботи, хлопець все ж не задовольнився звичайним ритмом. Він рівняв крок на передовиків. Сила волі, постійна трудова напруга, вміння приглядатись до кожної дрібнички допомогли Івану і самому вийти в передовики.

Відрядження на цілину стало ще однією гарною візитною карткою Шикуну. Тож навесні нинішнього року, коли розподілялися щойно отримані комбайни між механізаторами бригади, щодо Шикуну довго не примірялись. Доручили на комбайні очолити комсомольсько-молодіжний екіпаж. У відповідь на виробничих зборах Іван запевнив товаришів, комітет комсомолу і правління колгоспу докласти всіх зусиль, аби вийти знову в передовики. А слів на вітер Іван не кидає.

– Працьовитий наш Іван, – відгукується у розмові про молодого комбайнера голова колгоспу Василь Лазарович Столяренко. – Під час жнив траплялося інколи так, що привозять у поле обід, а Іван не сідає їсти. «Ось пройду ще два круги, бо мене ж наздоганяють», – кине на ходу і підбирає валок далі. Разом зі своїм напарником по трактору Іваном Репетуном пересів на комбайн. І тут втерли носа іншим. За час жнив зібрали колосові на 322 гектарах, намолотивши 10998 центнерів зерна. Декому із наших старших хліборобів ще треба повчитися у Івана майстерності.

Не вдалося-таки Івану завоювати «Золотого колоса». Суперник був не слабшим, та й втрачені години далися взнаки. Але і друге місце в обласному змаганні серед молодих комбайнерів – то високе досягнення. Та певен я, що праця молодого ратая, осяяна колосом, майбутнього року народить новий трудовий рекорд. Іван знову вступить в поєдинок з урожаєм і неодмінно вийде з нього переможцем.

***

На 11 січня 1974 року колгоспна парторганізація мала на обліку 70 комуністів, після війни було 7. Вони об'єднані у чотири первинні організації, створено партком. Майже всі члени партії працювали у сфері матеріального виробництва. Тільки у тваринництві було зайнято 19 комуністів. Серед трактористів, водіїв автомашин, комбайнерів 20 партійців. У партійних рядах перебувало 9 спеціалістів сільгоспвиробництва, 10 рядових колгоспників.

Партійні доручення виконують всі: і працюючі, і пенсіонери. Тільки починається сівба – у полі обов'язково побачиш ветерана колгоспу Семена Антоновича Салкіна – одного із перших трактористів району, члена партії із сорокового року, він авторитетний контролер якості польових робіт.

55 комуністів мають постійні доручення. Із них 29 працюють у виборних і профспілкових організаціях, 8 – депутати місцевих Рад, 33 є лекторами, пропагандистами, агітаторами і політінформаторами. Партійна організація гордиться довір'ям, яке виявлено пташниці колгоспу Р. П. Шелех, котру обрано членом ревізійної комісії обласної організації КП України. Її ж і голову колгоспу В. Л. Столяренка обрано членами райкому партії.

Партком у своїй роботі практикує таку форму роботи, як зустріч старих комуністів С. А. Галкіна, Т. М. Кукоби з молодими членами

партії, організовувались зустрічі і з ветеранами партії із Гуляйполя Ю. І. Рудеком, С. Т. Циганковим, Р. І. Плясецьким.

Більшість членів колгоспної організації вміло поєднують виробничу і громадську роботу, є прикладом у праці. Це трактористи. члени парткому І. О. Жовніренко, доярка Л. О. Кошелева, нагороджена за успіхи у Всесоюзному змаганні орденом Жовтневої Революції, бригадири тракторних бригад В. О. Денисенко і С. П. Марченко, багато інших.

***

Правління і партком зміцнили кадри тваринників комуністами і молоддю, подбали про створення міцної кормової бази, розробили заходи морального та матеріального заохочення, розгорнули дієве соціалістичне змагання. Як результат – зріс надій порівняно з 1973 роком більше як на 300 кілограмів і досяг 2750 кілограмів на корову. Це дало змогу ще на початку листопада 1974 року виконати річний план продажу молока. Додатково країні до кінця року планувалося відправити 5000 центнерів цієї продукції.

Особливо сумлінно працював колектив третьої ферми. Тут середній надій від корови перевищив 3200 кілограмів. Очолювала змагання кавалер орденів Леніна, Жовтневої Революції і «Знак Пошани» комуністка Лідія Омелянівна Кошелева. На 25 грудня 1974 року вона надоїла від корови майже по 4500 кілограмів молока. А її вихованки Галина Сошник та Катерина Сироватко відповідно – по 3230 і 3350 кілограмів.

А так ферми закінчили 1974 рік.

Колектив молочнотоварної ферми №3 (завідуюча Н. В. Руденко) надоїв за рік від корови 3196 кілограмів молока, №4 (К. М. Люта) – 2997, №1 (М. Д. Нужна) – 2756, №5 (Д. О. Жовнір) – 2612, №2 (Б. Є. Северин) – 2567 і №6 (зав. фермою В. М. Жовніренко) – 2430 кілограмів. Переможцями змагань за підсумками 1974 року стали доярки Л. О. Кошелева, Т. П. Костирко і Л. М. Гопка, які надоїли від корови відповідно 4578, 3725 і 3625 кілограмів молока.

На 1 січня 1975 року успенівці отримали 3446 центнерів яловичини, 189 центнерів свинини, 35 центнерів баранини і 1132 центнери м'яса птиці.

– Працьовитий наш Іван, – відгукується у розмові про молодого комбайнера голова колгоспу Василь Лазарович Столяренко. – Під час жнив траплялося інколи так, що привозять у поле обід, а Іван не сідає їсти. «Ось пройду ще два круги, бо мене ж наздоганяють», – кине на ходу і підбирає валок далі. Разом зі своїм напарником по трактору Іваном Репетуном пересів на комбайн. І тут втерли носа іншим. За час жнив зібрали колосові на 322 гектарах, намолотивши 10998 центнерів зерна. Декому із наших старших хліборобів ще треба повчитися у Івана майстерності.

Не вдалося-таки Івану завоювати «Золотого колоса». Суперник був не слабшим, та й втрачені години далися взнаки. Але і друге місце в обласному змаганні серед молодих комбайнерів – то високе досягнення. Та певен я, що праця молодого ратая, осяяна колосом, майбутнього року народить новий трудовий рекорд. Іван знову вступить в поєдинок з урожаєм і неодмінно вийде з нього переможцем.

***

На 11 січня 1974 року колгоспна парторганізація мала на обліку 70 комуністів, після війни було 7. Вони об'єднані у чотири первинні організації, створено партком. Майже всі члени партії працювали у сфері матеріального виробництва. Тільки у тваринництві було зайнято 19 комуністів. Серед трактористів, водіїв автомашин, комбайнерів 20 партійців. У партійних рядах перебувало 9 спеціалістів сільгоспвиробництва, 10 рядових колгоспників.

Партійні доручення виконують всі: і працюючі, і пенсіонери. Тільки починається сівба – у полі обов'язково побачиш ветерана колгоспу Семена Антоновича Салкіна – одного із перших трактористів району, члена партії із сорокового року, він авторитетний контролер якості польових робіт.

55 комуністів мають постійні доручення. Із них 29 працюють у виборних і профспілкових організаціях, 8 – депутати місцевих Рад, 33 є лекторами, пропагандистами, агітаторами і політінформаторами. Партійна організація гордиться довір'ям, яке виявлено пташниці колгоспу Р. П. Шелех, котру обрано членом ревізійної комісії обласної організації КП України. Її ж і голову колгоспу В. Л. Столяренка обрано членами райкому партії.

Партком у своїй роботі практикує таку форму роботи, як зустріч старих комуністів С. А. Галкіна, Т. М. Кукоби з молодими членами

партії, організовувались зустрічі і з ветеранами партії із Гуляйполя Ю. І. Рудеком, С. Т. Циганковим, Р. І. Плясецьким.

Більшість членів колгоспної організації вміло поєднують виробничу і громадську роботу, є прикладом у праці. Це трактористи. члени парткому І. О. Жовніренко, доярка Л. О. Кошелева, нагороджена за успіхи у Всесоюзному змаганні орденом Жовтневої Революції, бригадири тракторних бригад В. О. Денисенко і С. П. Марченко, багато інших.

***

Правління і партком зміцнили кадри тваринників комуністами і молоддю, подбали про створення міцної кормової бази, розробили заходи морального та матеріального заохочення, розгорнули дієве соціалістичне змагання. Як результат – зріс надій порівняно з 1973 роком більше як на 300 кілограмів і досяг 2750 кілограмів на корову. Це дало змогу ще на початку листопада 1974 року виконати річний план продажу молока. Додатково країні до кінця року планувалося відправити 5000 центнерів цієї продукції.

Особливо сумлінно працював колектив третьої ферми. Тут середній надій від корови перевищив 3200 кілограмів. Очолювала змагання кавалер орденів Леніна, Жовтневої Революції і «Знак Пошани» комуністка Лідія Омелянівна Кошелева. На 25 грудня 1974 року вона надоїла від корови майже по 4500 кілограмів молока. А її вихованки Галина Сошник та Катерина Сироватко відповідно – по 3230 і 3350 кілограмів.

А так ферми закінчили 1974 рік.

Колектив молочнотоварної ферми №3 (завідуюча Н. В. Руденко) надоїв за рік від корови 3196 кілограмів молока, №4 (К. М. Люта) – 2997, №1 (М. Д. Нужна) – 2756, №5 (Д. О. Жовнір) – 2612, №2 (Б. Є. Северин) – 2567 і №6 (зав. фермою В. М. Жовніренко) – 2430 кілограмів. Переможцями змагань за підсумками 1974 року стали доярки Л. О. Кошелева, Т. П. Костирко і Л. М. Гопка, які надоїли від корови відповідно 4578, 3725 і 3625 кілограмів молока.

На 1 січня 1975 року успенівці отримали 3446 центнерів яловичини, 189 центнерів свинини, 35 центнерів баранини і 1132 центнери м'яса птиці.

***

Про молодість старої Успенівки розповідав у газеті «Индустриальное Запорожье» 9 грудня 1974 року тракторист колгоспу «Україна», депутат Успенівської сільради В.Онушко. Він писав:

– Село наше старовинне. Виникло воно майже двісті років тому як військова слобода. Але, не дивлячись на «вік», з кожним роком молодіє Успенівка.

Подивіться на її вулиці. Вони забудовані добротними будинками, які потопують у зелені, у яких живуть трудівники колгоспу «Україна», спеціалісти сільського господарства, лікарі, вчителі. Ось і в нинішньому році відсвяткували новосілля комбайнер Петро Петрович Пилипенко, тракторист Анатолій Миколайович Непайда, головний інженер колгоспу Валентин Юрійович Попруга. Виріс недавно на одній із центральних вулиць села будинок молодих спеціалістів, у якому оселились учителі і медичні працівники.

Прикрашають Успенівку і приміщення культурно-побутового призначення. Серед них дві школи – середня і восьмирічна, у яких зараз навчається 750 дітей.

Звертає на себе увагу і дільнична лікарня. В ній працює більше двадцяти лікарів, медичних сестер. Є три фельдшерсько-акушерські пункти.

До послуг тих, хто хоче пошити собі пальто чи костюм, швацька майстерня комбінату побутового обслуговування. Можна тут замовити взуття, зробити модну зачіску.

Раніше легковий автомобіль був рідкістю. А тепер по вимощених вулицях Успенівки роз'їжджають «Волги», «Москвичі», «Запорожці», «Жигулі». Власних машин в успенівців більше п'ятидесяти. Їх власники – механізатори, тваринники, спеціалісти. Нова асфальтована дорога довжиною 10 кілометрів скоро з'єднає Успенівку із іншим селом нашої сільради – Солодким.

Люблять мої односельчани культурно відпочивати. Наша художня самодіяльність неодноразово займала призові місця на районних оглядах народних талантів, виступала на обласній сцені. У розпорядженні співаків, танцівників, декламаторів, драмгуртківців сільський і колгоспний Будинки культури на 400 чоловік кожний. Не раз артисти із народу радували односельчан своєю виконавською майстерністю.

Як і для багатьох сіл, новобудови – прикмета сьогоднішньої Успенівки. Ось, наприклад, зараз закінчується будівництво аптеки. А в

наступному році будуть споруджуватися двоповерховий чотириквартирний будинок і одноповерховий двоквартирний будинки для колгоспних спеціалістів і вчителів. На гроші колгоспу «Україна» буде зведено нове приміщення восьмирічної школи, у світлих класах якої за парти сядуть 320 дітей. До дитсадка, де виховується 140 малюків, буде підведена дорога з твердим покриттям.

***

Як продовжити вік техніки? Як її удосконалити? Над цим працювали раціоналізатори колгоспу, яких очолював головний інженер Валентин Юрійович Попруга. Рада ВТВР налічувала 9 чоловік.

Наприклад, Іван Білявський, Іван Горпинич запропонували використовувати для завантажування сівалок самохідні комбайни СК-4. Збільшився сезонний строк використання машини, і комбайн став не лише косити і молотити, а й брати участь у весняній і осінній сівбі. Механізатори до бункера прилаштували транспортер, за допомогою якого посівний матеріал подавався в бункер, а з бункера за допомогою подовженого вивантажувального шнека насіння засипали у ящики сівалок.

У 1972 році колгосп перейшов на нову технологію заготівлі корму. Потрібен сінаж, а спеціальних машин для підбирання і подрібнення маси не виявилось. Тоді комбайнери Олександр Чайка та Григорій Шелех для збирання трав використали звичайний сило-созбиральний комбайн КС-2,6, але замість коси змонтували підбирач зернових культур.

А як просушувати мокрі валки?

– Є у нас ідея, – запропонували механізатори Василь Денисенко і Анатолій Бабенко. – Якщо до жниварки ЖРС-4,9 А прилаштувати підбирач, то валок потрапить на полотно і ляже на сухому місці вже перевернутим. Через дві години можна буде молотити.

Або ще приклад. Нова зерноочисна лінія на току ЗАВ-20 давала перебої. Машиніст Михайло Агапитов журився: забивається пневмотранспортер.

– Знаєш, чому забивається? – питає його інженер В. Ю. Попруга.

– Зерновий ворох вологий, важкий, злипається. Щось конструктори тут не врахували.

– А якщо дужче нахилити трубу?

– Зараз спробуємо.

Через кілька хвилин кут нахилу транспортера змінився.

– Ну як? – цікавиться інженер.

– Краще, але не зовсім. Якби діаметр труби збільшити.

– Так чого ж, збільшуйте.

Колектив раціоналізаторів колгоспу «Україна» у 1972 році посідав перше місце в районі і третє в області. Обласна конференція обрала делегатом на республіканський з'їзд ВТВР раціоналізатора колгоспу «Україна» Володимира Овечка. Механізаторові така честь за те, що він обладнав пунктирну сівалку СПЧ-6 пристосуванням для одночасного внесення добрив, а, щоб насіння краще лягало в ґрунт, попереду соняшників він поставив розпушувачі.

На рахунку В. Овечка також оригінальне пристосування для обробітку пристовбурних обводів у садах.

У сімдесятих роках у колгоспах і радгоспах нашої області широку популярність здобув низькорамний і ефективний розкидач місцевих добрив РПН-4. Але мало хто знав, що конструктивна ідея цього розкидача зародилася у колгоспі «Україна» Гуляйпільського району.

Розкидач у первісному його варіанті експонувався на республіканській Виставці передового досвіду у Києві. Автори його: інженер В. Попруга, механізатори Г. Горпинич та І. Гергець.

За три квартали 1972 року по колгоспу впровадили 23 раціоналізаторські пропозиції з економічним ефектом 4,6 тисячі карбованців.

В арсеналі творчих пошуків сільських умільців – широкі плани. Вони міркують над тим, як зменшити втрати зерна за допомогою пневматичного пристрою на жниварках, як сконструювати широкозахватні розкидачі мінеральних добрив тощо. Та вдосконалення техніки для них не самоціль. Головне – полегшити працю людей, підвищити її продуктивність.

***

Як механізатори колгоспу «Україна» боролися за максимальне використання технічних можливостей машин, 21 лютого 1975 року розповідав на сторінках газети «Запорізька правда» майстер-наладчик тракторної бригади №2 М. Каліберда: «Торік виробіток на еталонний трактор досяг майже 3000 гектарів умовної оранки. Це – на 218 гектарів більше, ніж у 1973 році. А середньодобовий виробіток зріс з 12,3 до 14,1 гектара.

Наш колгосп виконав чотирирічний план продажу хліба державі. В 1975 році на полях колгоспу працюватимуть 14 нових комбайнів «Нива» і «Колос», три трактори Т-150 К, чимало досконалішого причіпного знаряддя, досвідчені механізаторські кадри.

На курсах трактористів загального профілю навчаються 8 чоловік, готуємо п'ять шоферів і двох газоелектрозварювальників. Крім того, послали вчитися чотирьох колгоспників працювати на нових комбайнах і п'ять чоловік – на тракторах Т-150 К.

Велика група – 42 механізатори – удосконалює свою майстерність на курсах кваліфікації.

Наша друга тракторна бригада торік отримала найвищий урожай зернових – по 38,6 центнера на 1800 гектарах. Тому друзі по змагання знайомляться з нашим досвідом, а це новинки агротехніки, раціоналізаторські пропозиції.

Комбайнер нашої бригади Григорій Шелех значно подовжив сезонний період використання самохідного комбайна СК-4. Він обладнав його пристосуванням для заправки сівалок насінням.

У бригаді також прагнуть максимально завантажити трактори. Щоб за трактором агрегатувати два культиватори, ми зміцнили робочі органи, скріпили зчеп.

Група голів колгоспів з начальником районного управління сільського господарства Павлом Захаровичем Солодуном (перший справа)

Гербіцидно-аміачний агрегат ПОУ за конструкцією призначений лише до трактора типу «Беларусь». А ми його поставили на колеса, збільшили ємність і агрегуватимемо за трактором будь-якої марки.

Хто шукає, той знаходить. Хліборобам добре відомо, скільки клопоту завдає протруювання насіння. Щоб прискорити цей процес, ми знайшли старої модифікації протруювач і реконструювали його. Ця машина нам забезпечить навесні 12 посівних агрегатів.

Старанно готують техніку наші кукурудзівники Олександр Горпинич і Леонід Охтень. Це-майстри високих урожаїв просапних культур. В 1974 році вони виростили 50-центнерну урожайність кукурудзи і зараз роблять все можливе, щоб закріпити успіх».

Колгосп «Україна» (продовження)

Добре попрацювали у 1974 році трудівники колгоспу. Вони виростили добрий урожай зернових і кормових культур, успішно виконали народногосподарські плани продажу державі хліба і тваринництва.

У господарстві 11500 гектарів орної землі, а тракторів було 67. Проте польові роботи виконувалися вчасно, бо механізатори працювали у дві зміни і у тракторних бригадах впроваджували наукову організацію праці.

Господарство достроково виконало п'ятирічний план по продажу державі продукції птахоферми. На заготівельні пункти відправлено 27650 тисяч штук яєць при зобов'язанні 26500 тисяч.

У змаганні попереду йшли оператори Лідія Горпинич і Людмила Горпинич. З початку 1975 року кожна із них отримала на курку-несучку по 107 штук яєць. Ударно працювали і пташниці Ольга Остапенко, Софія Горпинич та інші. У 1975 році найкращих показників у праці добилися доярки Л. О. Кошелева і Г. І. Яковенко, які наділи від корови по 4760 і 4004 кілограми молока.

З 1976 році на фермах колгоспу використовували сім електроогорож для випасання худоби («електропастухи»). Які вигоди мало господарство від застосування цього способу утримання худоби?

Стало можливим використовувати для пасовиська лісосмуги, де завжди багато свіжої трави.

***

Переможцями змагання у 1976 році у господарстві були: доярка Л. О. Кошелева, яка наділа від корови 5063 кілограми молока, скота-

рі Т. О. Шелех, Л. К. Шелех, Є. І. Охтень, котрі від кожної із 186 закріплених голів тварин добивалися 950-грамового середньодобового приросту.

У трудовому суперництві в 1977 році першою йшла доярка Л.О.Кошелева. Вона наділа від кожної корови своєї групи 4576 кілограмів молока. О. О. Бохан отримав по 3687 кілограмів молока.

Скотарі Т. О. Шелех, Л. К. Шелех і Є. І. Охтень, які доглядали відповідно по 206, 207 і 207 голів худоби, отримали по 912 грамів приросту тварини за добу.

***

За підсумками обласного соціалістичного змагання переможцем серед колективів посівних агрегатів восени 1977 року став екіпаж агрегату колгоспу «Україна» Гуляйпільського району, очолюваний І. М. Горпиничем. Трактором К-700 в агрегаті з сівалкою СУК-24 він за шість робочих днів посіяв озимі культури на площі 500 гектарів.

Колективу сівального агрегату присуджено перехідний приз імені Героя Соціалістичної Праці, заслуженого механізатора УРСР І.П.Мартиненка. Члени агрегату І.М.Горпинич, сівачі М. І.Горпинич, М.О.Горпинич і П. Ф. Сова нагороджені Грамотою облвиконкому і грошовою премією у сумі 50 карбованців кожний.

***

У восьмій п'ятирічці колгосп «Україна» щороку продавав державі хліба 4393 тонни, а в десятій – уже 6878 тонн. Помітно збільшилась заготівля інших сільгоспкультур. Так, недивлячись на складні погодні умови, господарство у 1979 році відправило на приймальні пункти 1152 тонни соняшнику – стільки, скільки і передбачалось зобов'язанням.

– На полях у нас стає все більше порядку і культури, – говорив голова правління Василь Лазарович Столяренко. – Та і самі ми стали змінюватися. В господарстві 62 спеціаліста з вищою і середньою освітою. Серед них Валентин Попруга – син хлібороба. Після закінчення десятирічки працював причіплювачем, комбайнером...

Закінчив Мелітопольський інститут механізації сільського господарства. Зараз очолює інженерну службу колгоспу.

Без відриву від виробництва закінчив сільгосптехнікум бригадир першої польової бригади Петро Павлович Остапенко.

Спеціалісти очолюють найвідповідальніші ділянки і у тваринництві. На першій молочнотоварній фермі серед операторів машинного доїння багато було дівчат. Що приваблює їх сюди?

— Повна механізація всіх трудомістких процесів, — говорила майстер високих надоїв Л. О. Кошелєва. До речі, вона уже надоїла від кожної корови по 3544 кілограми молока.

Зараз на фермі кожна доярка обслуговує 80–50 тварин. І що характерно: продуктивність їх підвищується. Якщо в 1978 році за дев'ять місяців на круг від корови надоїли по 2110 кілограмів молока, то в поточному — 2202.

Тваринники господарства за три останні роки продали державі 10830 тонн молока при завданні 10760 тонн. В нинішньому році вони вирішили заготовувати його не менше 4 тисяч. У праці відзначаються оператори машинного доїння Л. П. Пилипенко, Т. М. Костирко, А. І. Жовніренко, В. А. Бриль... Отримати за період зимівлі по 1940 кілограмів молока — такий рубіж тваринників.

Все молоко відправляється на завод першим сортом.

За дев'ять місяців заготовлено 325 тонн м'яса при зобов'язанні 277 тонн. Значно перевиконало господарство план року з продажу державі вовни.

Люди працювали з натхненням. На їх очах молоділо село. Про це розповідав 13 липня 1980 року голова колгоспу «Україна» В. Л. Столяренко:

— Село Успенівка гарне, привабливе, багате сучасними культурно-побутовими та виробничими спорудами. Його мешканці — трудівники колгоспу «Україна» — не шкодують ні сил, ні часу для оновлення села, благоустрою, для свого духовного зростання.

Йде вулицями рідного села ветеран колгоспу Григорій Зіновійович Семенда, і все йому тут подобається, все його тут радує.

— Та як, власне, не радіти, — каже він, — коли на кожній вулиці такі приємні обнови. Де колись були приземкуваті, з підсліпуватими вікнами хати — тепер виросли добротні цегляні будинки. Біля них — чепурні городи, фруктові сади. І майже в кожному подвір'ї — легковий автомобіль. Щоправда, цим уже нікого не здивуєш, це звичайне явище.

Ось Григорій Зіновійович зупиняється біля музичної школи. 75 учнів навчаються тут. Далі проходить мимо Будинку побуту, нового торговельного комплексу, направляється до консервного заводу. Обладнаний він сучасним технологічним устаткуванням, високо-рентабельний. Споруджений на кошти господарства.

Два Будинки культури, дві школи — десятирічка і восьмирічка, дитячий комбінат на 140 місць, спортивний комплекс, десятки житлових квартир. Це теж заслуга сільських будівельників. Невдовзі вони порадують сільчан ще кількома обновами.

Росте, оновлюється колгоспна Успенівка. Будується новий тваринницький комплекс для великої рогатої худоби, де буде механізовано роздачу кормів, прибирання гною та інші трудомісткі виробничі процеси. Реконструйовано два приміщення для відгодівлі свиней, і тепер кожний оператор за допомогою механізації доглядає по 800–1000 голів тварин. Лише минулого року колгосп витратив на капітальне будівництво і придбання нової техніки 956 тисяч карбованців.

Зараз господарство має 21 комбайн, 85 тракторів, 45 автомашин, дві установки для виробництва трав'яного борошна, зерноочисні установки ЗАВ-22, ЗАВ-40. Коротше, технічна озброєність за останні роки зросла майже вдвічі. До 90 процентів робіт у колгоспі виконують механізми, а наступ на ручну працю триває.

Сьогоднішня робота колгоспника наближається до роботи трудівника промислового підприємства. На селі з'явилися нові професії: інженер-механік, інженер-електрик, майстер-наладчик, агроном-ентомолог, оператор машинного доїння та інші.

— Нашим дітям і внукам, — розповідає старожил села, ветеран колгоспу Іван Трохимович Борт, — припало велике щастя — пізнати радість життя в радянський час. Не за куснем хліба іде сьогодні молодь до міст. А за тим, щоб повернутися сюди через кілька літ висококваліфікованими спеціалістами, з дипломами інженера, лікаря, вчителя, агронома, зоотехніка, з посвідченням механізатора, шофера, електрика, токаря.

Вірні слова. Вони передають настрої і думки всіх сільчан. Один син Івана Трохимовича — Анатолій закінчив технікум, працює бригадиром рілничої бригади, другий син — Іван вчителює, дочки Валентина та Лідія трудяться на фермі. Вони — оператори машинного доїння.

Пишається своїми дітьми і колгоспний механізатор, ветеран війни і праці Іван Олексійович Хорішко. Його син Микола закінчив Херсонський сільськогосподарський інститут, працює секретарем виконкому Успенівської сільської Ради народних депутатів. Інший син — Григорій закінчив Запорізький педагогічний інститут, зараз очолює колгоспну комсомольську організацію. Дочка Марія — біблі-

отекар. І ці сім'ї — не виняток. Таких в нашому селі багато. Великі зміни сталися у характері колгоспника. Він живе зараз цікаво, змістовно, проявляє потяг до знань.

У вузах і технікумах нині навчається близько 40 чоловік, 14 з них — за коштом колгоспу. Кілька молодих успенівців вчаться заочно, поєднуючи працю з навчанням.

Взагалі, потяг до знань, мабуть, найхарактерніша ознака нашого часу. Ось пишу ці рядки, а до мене прийшли дівчата Ніна Репетун та Віра Гаркуша, просять направити їх на навчання за рахунок колгоспу. Одна хоче поступити на зоотехнічне відділення Дніпропетровського сільськогосподарського інституту, друга — в Дніпропетровське педагогічне училище. Ну як відмовиш їм?! Побажали ми дівчатам на правлінні успіхів і повернення з дипломами в рідне село.

Всього у господарстві 53 спеціалісти з вищою і середньою спеціальною освітою. Більшість з них — молодь. Їй ми не боїмося довіряти відповідальні посади. Приміром, комсомолець Василь Козярин очолює комплексну бригаду. Його дружина Таїсія — головний економіст. Молодий комуніст Галаган — головний агроном.

Молодь — це майбутнє села. Від неї великою мірою залежать наші сьогоднішні і завтрашні успіхи. А вони, ці успіхи, вже зримі. За роки десятої п'ятирічки, як і попередньої, досягли значного піднесення сільськогосподарського виробництва. Щороку одержуємо понад мільйон карбованців чистого прибутку. Нинішнього плануємо мати близько двох мільйонів. Зобов'язалися продати державі 8450 тонн хліба, 4020 тонн молока, 410 тонн м'яса та багато іншої продукції.

Така висота під силу справжнім хліборобам, повновладним, досвідченим господарям своєї землі, котрі добре знаються в складній техніці, агрономічній науці, ставляться до праці творчо, натхненно. Саме цим вимогам і відповідають наші люди.

Зваживши свої можливості, трудівники колгоспу взяли нові підвищені соціалістичні зобов'язання: закінчити десятку п'ятирічку достроково, продати державі додатково до плану 300 тонн молока і 45 тонн м'яса.

Попереду в змаганні йдуть механізатори І.О.Хорішко та П.П.Бабенко, доярки Л. О. Кошелева та Г.І. Буряк. І певен, поставленої мети успенівці неодмінно досягнуть, бо вірять вони в свою долю щасливу, яку творять своїми працюючими руками.

***

Колгосп «Україна» спеціалізується на виробництві молока. Завдання перед ним стоять великі, і вирішувати їх можна тільки в комплексі. Зрозуміло, багато тут розраховано на ентузіазм, уміння, творчий пошук молодих.

— Проаналізувавши ситуацію, прийшли до висновку, — розказував 16 липня 1980 року голова колгоспу В.Л.Столяренко, — переважна більшість тваринників у господарстві через 10–15 років досягне пенсійного віку, тобто, про нове поповнення мусимо думати вже сьогодні.

Зараз у господарстві трудяться молоді понад 150 чоловік віком до 30 років, 116 із них комсомольці. А у тваринництві зайнято всього 15 чоловік. Як бачимо, особливої уваги потребує підготовка кадрів для тваринництва. Це — одне з головних завдань правління на найближчі роки. Молоді потрібен позитивний приклад, підтримка з боку керівництва, увага. Тоді — будь-яка справа, будь-які труднощі нам під силу.

Поняття тваринник у наші дні різко змінює той внутрішній зміст, який мало воно ще навіть десять років тому. На зміну фермам з'являться молочні комплекси, замість доярок, фуражирів, іздових приходять інші за характером діяльності професії — оператор машинного доїння, слюсар-наладник, лаборант, технік штучного осіменіння, механік з трудомістких процесів тощо. Значно покращаться умови праці. На комплексі будують кімнати відпочинку, душові, побутові кімнати. Словом, ферми як такі зникають, виробництво молока буде повністю переведено на промислову основу. Вивільняться люди від ручної праці, а це дасть змогу організувати позмінну роботу.

На жаль, технічний прогрес, який дедалі ширше проникає на село, відбувається набагато швидше, ніж психологічний злам у свідомості багатьох юнаків і дівчат. Справа в тім, що в свідомості міцно вкоренилося уявлення про старий колгосп, колгосп 50–60-х років. Як іще подекуди виховують дітей? Ще можна почути, як дорослі присоромлюють дівчат: «Погано вчитимешся — будеш у колгоспі! Таким, як ти, — місце в колгоспі!» Тобто змалку лякають колгоспом. Але ж, люди добрі, у сучасному господарстві неuki, ледарі, порушники дисципліни теж не потрібні. Навпаки — нам необхідні висококласні спеціалісти, свідомі свого обов'язку. А престижних професій у нас просто немає, престиж може досягтися лише якістю виконаної роботи,

ударною працею на будь-якій ділянці – чи ти агроном, чи інженер, чи механізатор. Отож ми й прагнемо показати юним, що в колгоспі тепер не гірше, ніж на заводі чи фабриці. Звичайно, не наказом, не розпорядженням, а переконанням можна і треба виховувати собі надійну зміну.

На гарному рахунку в нас комсомольсько-молодіжний колектив молочного комплексу, який очолює Анатолій Лазько. Добре трудиться Світлана Шульга, Надія Бурба, Ярослава Репетун, Лідія Пилипенко, Любов Шпаковська та інші. Усі вони прийшли в колгосп за власним бажанням.

Нині худоба перебуває у літніх таборах. Зросли надої. Доярки колгоспу одержують по 10,2 кілограма молока від корови, а деякі дівчата – й по 12–15.

Колгосп до нас приїждять гості, звертають увагу на приз районного комітету комсомолу «Повна дійниця», який назавжди прописаний в колективі ще з шістдесятих років. Отож, цінна реліквія, здобута старшим поколінням, надихає молодих на нові звершення. Старанно працюють дівчата.

А колгосп у свою чергу піклується про свою трудову зміну. Нинішнього літа 20 випускників середньої школи принесли заяви з проханням прийняти їх на роботу в господарство. 15 юнаків повернулися до нас після служби у Збройних Силах. За направленням колгоспу у вузах і технікумах навчається 22 чоловіки.

Багато уваги приділяємо організації проведення вільного часу і культурного відпочинку. Є в нас молодіжний вокально-інструментальний ансамбль «Веселка» та вокальна група молочного комплексу «Надія». На стадіоні тренуються три футбольні команди, на спортивні заходи щороку виділяється 1,5–2,5 тисячі карбованців. Будуємо житло. Лише в цьому році кілька молодих сімей справлять новосілля в будинках, які споруджував колгосп.

***

Переможцями трудового суперництва у господарстві у 1981 році стали доярки Л. О. Кошелева, Г. Н. Чайка, З. С. Нутрихіна, Л. О. Бохан, Т. Є. Турукало, Т. П. Костирко. Вони надоїли від кожної закріпленої корови відповідно по 3698, 3665, 3463, 3462, 3418 і 3365 кілограмів молока.

В 1982 і 1983 роках першість серед доярок утримувала Лідія Омелянівна Кошелева (4201 і 4017 кілограмів молока від корови).

Вона ж була кращою у господарстві і в наступних 1984 і 1985 роках.

Взагалі ж, якщо глянути на результати її роботи останніх чотирнадцяти років, то вони були такі:

1972 рік надоєно від корови 3539 кілограмів молока,
 1973 рік – 4071,   1980 рік – 4000,
 1974 рік – 4578,   1981 рік – 3698,
 1975 рік – 4760,   1982 рік – 4201,
 1976 рік – 5063,   1983 рік – 4017,
 1977 рік – 4576,   1984 рік – 4162,
 1978 рік – 4726,   1985 рік – 3983.
 1979 рік – 4429.

А таку урожайність сільгоспкультур отримували в колгоспі «Україна» в кінці шістдесятих на початку сімдесятих років двадцятого століття:

Роки	Зернові (всього цент.)	Озима пшениця (цент.)	Кукурудза (цент.)	Ячмінь (цент.)	Овес (цент.)	Просо (цент.)	Горох (цент.)	Соняшник (цент.)
1966	16,6	20,0	14,4					17,6
1967	18,0	18,1	22,2	14,4	13,3	15,7	15,2	19,0
1968	18,6	28,0	22,2	10,5	10,0	14,8	6,9	18,3
1969	23,3	16,8	32,4	14,2	13,7	29,3	7,6	22,1
1970	27,4	31,3	26,6	24,2	28,1	17,5	22,1	20,0
1971	23,0	30,2	21,3	19,5	19,1	21,6	12,5	19,3
1988	29,7	33,7	36,0	24,0				

Умільці

2 серпня 1982 року Президія Верховної Ради Української РСР своїм Указом присвоїла головному інженеру колгоспу «Україна» Валентину Юрійовичу Попрузі почесне звання «Заслужений раціоналізатор Української РСР». Це високе звання здобуто великою кропіткою працею, яка проводилась у господарстві під керівництвом Валентина Юрійовича.

5 травня 1989 року ділився заслужений раціоналізатор УРСР:

– Для того, щоб налагодити цю роботу, створили ланку по виготовленню і впровадженню рацпропозицій. До її складу увійшли оператори механізованого току А. С. Грабовський, Є. М. Прачук, Г. О. Репетун, Г. К. Борт, Г. Ю. Пилипенко, В. Т. Горпинич і молодий

оператор Юрій Репетун. Зварником запросили пенсіонера Г. М. Лазька. Їхніми руками вже багато чого зроблено для колгоспу.

Всі вони досвідчені майстри своєї справи й завзяті раціоналізатори. Механізовані лінії насінневого зерна, лінії по обмолоту качанів кукурудзи, по переробці і закладці комбінованого силосу для тварин, пункту по очищенню дрібнонасінневих культур і люцерни, лінії по досушуванню рицини, переобладнання зерноочисних машин для її очищення та інше виготовлено їхніми руками.

У зв'язку з тим, що в осінньо-зимовий і весняний період центральна майстерня господарства зайнята підготовкою тракторів і комбайнів, для роботи ланки виділили місце в майстерні пункту технічного обслуговування механізованого загону № 5. Доручили ланці виготовити мобільний кормороздавач до тракторів марки Т-25А та Т-40АМ для роздавання кормових буряків у годівниці. Із списаних кормороздавачів КТУ-10А був виготовлений пристрій, який дав змогу за один прохід рівномірно роздавати кормові буряки у два ряди годівниць. Тваринники широко дякували членам ланки, бо раніше буряки роздавали вручну. Випробовував нову машину досвідчений механізатор, ветеран праці М. І. Онучко. Йому ми й раніше доручали давати путівку в життя виготовленим у майстерні господарства різним пристроям і переобладнаним машинам.

Згодом ланка виготовила підбирач сіна, який відмінно показав себе в роботі. Вирішили допомогти й овочівникам. Змайстрували пересувну платформу для збирання помідорів, огірків, перцю тощо. Продуктивність праці робітників на збиранні овочів збільшилася у 5–7 разів. Бо збиральники не відволікаються на перенесення ящиків. Ланка удосконалила великовантажний причеп для перевезення сіна й соломи, лінію для переробки консервованих качанів кукурудзи. Зараз її колектив ремонтує обладнання колгоспного стадіону.

Словом, раціоналізація пішла веселіше, бо з'явилися люди, зацікавлені у її впровадженні. Активізувалися й інші механізатори, побачивши, що є кому здійснити їхні задуми. З'явилися нові пропозиції.

Отже, якщо по-справжньому взятися за механізацію трудомістких процесів, можна багато проблем вирішити. Я, звичайно, розумію, що це не метод, бо про ці механізми мала б подбати наша наука і промисловість. Але чекати, поки вони прокинуться від сплячки, не можемо. Тому й беремося за справу самі.

Різниця лише в тому, що робочий захват ріжучого апарату становить один метр. Григорій Трохимович взявся за важелі управління

агрегатом і зовсім легко попрямував через узбіччя стадіону, залишаючи за собою смугу скошеної трави. Кожен, хто мав бажання, теж міг попрацювати. Управління косаркою нічим не відрізняється від управління велосипедом. Безвідмовна в роботі, її успішно можна використовувати для знищення карантинних бур'янів на узбіччях шляхів, у полезахисних насадженнях і тому подібне.

Міні-культиватор, який демонстрував Григорій Трохимович, успішно працює на його півгектарній ділянці вже більше 15 років. З його допомогою він щорічно висаджує картоплю з одночасним загортанням борозен, прикочує посіви, коли вони цього потребують. Ніяких труднощів не становить створення поливних борозен чи боронування.

Сільський умілець показав у роботі й мотоблок власної конструкції із семисошниковою зерновою сівалкою захватом 1,05 метра, причіп для перевезення вантажів та інше.

Дуже цікавий міні-трактор, який виготовив Семен Михайлович Непайда. Ця людина, скільки я знаю, займається винахідництвом. Свого часу на його подвір'ї з'явилися аеросани, останні десь років десять він надає перевагу міні-техніці для присадибних ділянок. Семена Михайловича можна часто бачити у тракторних бригадах, автогаражі чи майстерні. Приходить, аби щось придбати, коли це можливо. І ми йдемо цій людині назустріч. Вся його міні-техніка виготовлена із вузлів і деталей, які вже відпрацювали свої строки і були викинуті в металобрухт. На купівлю окремих деталей в автомагазинах умільці витрачають свої скромні заощадження.

Мені як спеціалісту стає прямо-таки соромно, коли бачу, як ці люди, я б сказав природні таланти, не рахуючись із втомою і часом, виготовляють сільським трудівникам міні-техніку, а самі залишаються усіма забутими. Бездіє в цих питаннях і районний комітет профспілки, якому підпорядкована організація товариства винахідників та раціоналізаторів.

Кожний висловлює думку: коли ж і за яких обставин буде налагоджено випуск хоч би такої міні-техніки, яку демонстрували умільці села Успенівки? Але виникає зразу ж й інша проблема: якщо коли-небудь і з'явиться та чи інша машина, то, щоб її придбати, потрібно буде працювати не один рік, аби заощадити потрібну суму коштів.

Я, як спеціаліст, вважаю, що всі міні-знаряддя у принципі досить прості. І тим, хто займатиметься ними, немає потреби їх копіювати. Вони швидше можуть послужити для творчих рішень.

Про успенівських умільців йшлося у районній газеті 26 червня 1990 року. Ось так:

— 16 червня на стадіоні колгоспу «Україна» відбулося велике свято, приурочене змаганням з футболу на приз «Спортивної газети». Місцева команда приймала футболістів міста Миколаїва.

До початку матчу о 15 годині було організовано виставку — показ мотоблоків, міні-тракторів, а також знарядь для роботи на присадибних ділянках та в індивідуальних садово-городніх господарствах. Машину сконструювали і виготовили в місцевих умовах колгоспні умільці. Вся запропонована для огляду міні-техніка по-своєму була цікавою.

Комісія, до якої ввійшли керівники та спеціалісти господарства, підбила підсумки першого конкурсу. За міні-комплекс машин та обладнання до них перше місце присуджено Григорію Трохимовичу Шаповалу. Друге — за міні-трактор і набір пристосувань до нього — Семену Михайловичу Непайді. Третє дісталось Леоніду Максимовичу Жовніренку, який змонтував транспортний засіб — міні-шасі вантажопідйомністю 0,5 тонни.

Всім, хто брав участь у конкурсі, вручено посвідчення за раціоналізаторські пропозиції і грошові винагороди.

Оригінальні розробки міні-тракторів, мотоблоків, наборів машин і пристосувань до них були також запропоновані Миколою Федоровичем Пилипенком, Григорієм Миколайовичем Сироїзком та іншими винахідниками.

Близько десяти різних машин і пристосувань до них запропонував присутнім Г. Т. Шаповал. Кожна з них за своїм технічним рішенням була оригінальною. Слід сказати, що ними зацікавилися не тільки члени конкурсної комісії, а й інші товариші. Навіть із сусідніх районів Донецької та Дніпропетровської областей приїхали подивитися міні-техніку.

Григорій Трохимович дав характеристику кожній машині, відповідав на численні запитання. Хоча назви механізмів говорили самі за себе.

Але кожному, хто ними цікавився, хотілося швидше побачити їх у роботі.

Перше випробування мала косарка. Принцип роботи її такий же, як і машинки перукаря.

Високих виробничих показників добився на комбайні черкаського виробництва Є-281 Іван Миколайович Горпинич. Він впродовж

літнього періоду забезпечував кормами всіх тварин господарства. Декілька великовантажних причепів для перевезення довгометрових вантажів виготовили раціоналізатори п'ятого мехзагону у майстерні колгоспу.

Широке застосування раціоналізаторські пропозиції знайшли на механізованому току, на агрегатах по виготовленню вітамінно-трав'яного борошна, в кормоцеху, в центральній реммайстерні.

Реконструйовано два тваринницькі приміщення на третій і четвертій фермах із застосуванням механізації всіх трудомістких процесів. Тим самим господарство завершило установку засобів механізації у всіх корпусах для громадського тваринництва. Отже, тільки спільними зусиллями можна добитися позитивних результатів у сільськогосподарському виробництві.

Виховання землелюба

Як же в Успенівці турбувалися про майбутні кадри?

21 січня 1973 року говорив секретар парткому колгоспу «Україна» І. Д. Горпинич:

— Ми прагнемо сформувати в характері людини моральну основу трудівника села, який би серцем розумів те, що вимагає від нього час.

Урочисті проводи механізаторів на жнива

В колгоспі давно не існує проблеми кадрів. Всі трактори укомплектовані двома змінами трактористів, на комбайни вистачає комбайнерів і їх помічників, достатньо водіїв, спеціалістів середньої і вищої ланки. І що важливо – найпотрібніші колгоспові працівники, спеціалісти – в основному місцеві жителі, осідлі, відомі в поколіннях, надійні, споконвічні рільничі люди.

В господарство постійно вливаються молоді сили. Цього року з атестатами середньої школи прийшли 13 юнаків і дівчат. П'ятеро випускників вступили до вищих учбових закладів, де вони здобували потрібні для села професії.

Якщо розглядати спрямування діяльності парткому щодо кадрів, то можна побачити: вона зводиться до формування трудової долі молодого працівника. Перший етап цього спрямування – вплив на обрання молодою людиною хліборобської професії, другий етап – допомога у визначенні місця в трудовому колективі і суспільному житті, третій етап – вирощення високосвідомого і освіченого трудівника. На першому етапі робота ведеться спільно з педагогічним колективом, піонерською та комсомольською організаціями школи.

Тут підрастаючому поколінню прищеплюється любов до рідного села, колгоспу, повага до трудівника і плодів його праці. Діти беруть посильну участь у колгоспній роботі, допомагають батькам вирощувати врожай. Не один рік при Успенівській середній школі добре працює шкільна виробнича бригада, її склад щорічно оновлюється, але рільничий досвід нагромаджується. Під керівництвом заступника директора школи по виробничому навчанню І. Р. Павлиша, здобуваючи знання від агронома Б. М. Середи, техника-механіка О. П. Калиниченка, члени виробничої бригади вчать вирощувати кукурудзу і коренеплоди, доглядають сад. Влітку старшокласники працюють і відпочивають у таборах праці. Тут гартується господарська самостійність майбутніх хліборобів. Починаючи від розстановки сил, обліку зробленого, ведення нарядів і кінчаючи передачею колгоспові продукції – учні все роблять самі.

Йде третій рік, як до шкільної програми включене вивчення учнями старших класів рільництва і тракторної справи. Правління колгоспу, комсомольський комітет допомогли учням обладнати клас механізації, купили для школи трактор Т-40, рекомендували на посаду інструктора водіння досвідченого молодого механізатора О.І. Горпинича. У 1972 році школа шістнадцятьом випускникам разом з атестатами вручила права тракториста третього класу. Партком ро-

бить все, щоб юнаки і дівчата постійно відчували себе членами трудової колгоспної сім'ї. Чи виробнича бригада відзначає свої трудові перемоги на святі «Дари золоті осені», чи збирається школа на урочисту лінійку з приводу початку або закінчення навчального року – завжди в гостях у школярів секретарі партійного і комсомольського комітетів, голова правління, спеціалісти, бригадири комплексних і тракторних бригад. Поздоровлять юних, скажуть тепле слово подяки за допомогу в роботі, вручать подарунки. Стало традицією: після звітних колгоспних зборів партком і комітет комсомолу організують у школі вечір «Наші досягнення за рік». На вечорі головний зоотехнік Ф. Приходько, головний інженер В. Попруга та інші спеціалісти і керівники колгоспу розповідають учням, як колгоспники закінчили рік, над виконанням яких завдань трудяться. На шкільних комсомольських зборах і тематичних вечорах у свій час виступали бригадир передового колективу птахарів, делегат ХХІV з'їзду КП України Р. П. Шелех, делегат Третього з'їзду колгоспників К. Ф. Карлицька, колишній бригадир тракторної бригади П.Я. Солодовник та інші. Коли йдуть випускні іспити, секретаря парткому І. Д. Горпинича можна побачити серед членів екзаменаційної комісії. Іван Дмитрович придивляється до учнів, потім на засіданні парткому домовляються, кого послати продовжити навчання в професійно-технічному училищі або технікуми, на кошт колгоспу, кому вручити путівку до вищого учбового закладу. Так були послані до Чубарівського сільського профтехучилища випускники школи Анатолій Кійко, Василь Шушкевич, Микола Попович, Віктор Васьков. Тепер вони вже трактористи-машиністи широкого профілю.

Те, як складеться доля молодого працівника, приживеться він на новому місці чи розчарується, – залежить від атмосфери і традицій колективу, до якого він потрапить. У колгоспі «Україна» стало правилом молодих механізаторів посилати в комсомольську молодіжну тракторну бригаду імені 50-річчя ВЛКСМ. Про неї варто розповісти детальніше.

Почесне звання цей колектив здобув чотири роки тому за успіхи в соціалістичному змаганні. Відтоді щороку бригада виборює перші місця в змаганні молодіжних механізаторських колективів району і області.

В бригаді висока трудова дисципліна, розвинуті стосунки товариської взаємодопомоги і виручки, почуття колективної відповідальності за справи кожного. Молоді рільники йдуть до великих рube-

жів. Обговоривши починання красnodарців, члени бригади включились у боротьбу за вирощення в 1973 році по 27,2 центнери зернових на кожному гектарі, по 32 центнери кукурудзи, по 21 центнеру соняшнику, по 280 центнерів зеленої маси кукурудзи.

З 28 членів бригади 13 механізаторів мають перший клас кваліфікації і 10 — другий. За їхньою рекомендацією зараз 8 механізаторів навчається на колгоспних курсах підвищення кваліфікації на перший і другий класи.

І ще одна риса ставлення у колгоспі до кадрів — турбота про перспективу кожного відданого справі трудівника. Таких людей помічають і висувають.

Колишній причіплювач Валентин Попруга свого часу отримав направлення до Мелітопольського інституту механізації сільського господарства і нині працює головним інженером. У минулому скар С. В. Биковський теж з матеріальною допомогою колгоспу здобув вищу освіту і посідає відповідальну посаду головного бухгалтера. Трактористом починав трудовий шлях теперішній інженер з техніки безпеки В. І. Іващенко. За направленням колгоспу закінчили Оріхівський сільгосптехнікум всі бригадири комплексних і тракторних бригад. Зараз вчаться заочно у середніх і вищих учбових закладах 8 колгоспників.

Про зв'язок молоді села із Успенівською середньою школою 5 червня 1973 року йшлося у кореспонденції «Від землі нікуди не підеш» (газета «Комсомолец Запоріжжя»). Ось вона:

— Степ починається відразу ж за селом. Тут Івану Трохимовичу знайомі кожен пагорбок, кожен видолинок. Любить він поле будь-якої пори року — навесні, коли врунеться воно смарагдовою зеленню ярини, і влітку, коли виграє на сонці золотохвиле море пшениці. Душа однаково радіє — хай то в час весняного засіву, а чи в жнива. Бо поле — біографія родини Бортів. На ньому кілька десятків літ порався її глава — Іван Трохимович. З ним назавжди пов'язав своє життя син Анатолій — колгоспний агроном. А Іван на фермі підвозить корми. Доньку Валю колгосп послав на курси вчитися — закінчується будівництво консервного заводу, потрібні будуть спеціалісти.

— То у вас тільки Микола ще не визначився? — запитала я Борту-старшого.

— Микола? Нікуди він від землі не піде, — впевнено промовив батько.

І я переконалася в цьому, коли побувала на уроці виробничого навчання у десятикласників Успенівської середньої школи. Треба було бачити, якою жадобою і цікавістю горіли Миколині очі, коли він слухав пояснення вчителя про будову трактора, а потім розглядав окремі вузли та деталі. І, мабуть, ясно уявляв себе за кермом цієї сталеві машини. Почалися випускні екзамени. Разом з атестатами зрілості Микола та його товариші одержать посвідчення трактористів-машиністів і підуть працювати в рідний колгосп. Так після минулорічного випускного вечора зробили Володя Зима, Микола Лютий, Микола Турукало та інші хлопці.

В одному з коридорів Успенівської середньої школи привертає увагу стенд, що розповідає про шкільну виробничу бригаду. А ось інший — «Колгосп «Україна» в дев'ятій п'ятирічці». Ці стенди висять поруч не випадково: трудівники колгоспу — шефи школярів.

Секретар комсомольської організації господарства Олег Бриль у минулому — випускник школи. То ж йому неважко знаходити спільну мову з дітьми, вчителями. Він член бюро райкому комсомолу, охоче допомагає підшефним готувати комсомольські збори, сам часто присутній на засіданнях комітету комсомолу.

В подарунок від колгоспу школярам дістався трактор, старші товариші допомогли обладнати кабінет механізації, а невдовзі школа матиме лабораторію по виробничому навчанням.

— У нас кожен третій випускник залишається в колгоспі. Багато закінчили вищі та середні спеціальні учбові заклади. Так, в колгоспі «Україна» бухгалтером працює Ольга Сова, а в колгоспі імені Ілліча, який поруч, головним зоотехніком — Василь Новіков, головним інженером — Олексій Бірюк, відділки очолили Василь Василенко та Микола Бірюк. Про всіх ми чуємо сьогодні гарні відгуки.

Нині в колгоспі «Україна» двадцять стипендіатів, які навчаються в різних інститутах та технікумах.

Вчителі мають право пишатися своїми вихованцями. Пташниця Ольга Панага, тракторист Микола Яковенко, Людмила Макуха, Петро Сухов — цей список можна було б продовжити — кращі люди колгоспу...

Про них розповідав мені вчитель виробничого навчання Іван Романович Павлиш. А старша піонервожата школи Валя Домбровська майже з дитячим захопленням веде мене до піонерської кімнати, показує піонерську атрибутику — горни, барабани. Все це подарували шефи. А члени виробничої бригади одержали від них телевізор.

— Цікаві були у нас диспути, бесіди, вечори з профорієнтації, — згадує Валя. — Але найпам'ятніші, мабуть, «Запали свою зірку» та «Твоє місце в житті». Почесними гостями у нас були кращі хлібороби та тваринники.

Дев'ятикласниця Ярослава Феняк, яка очолила учнівську виробничу бригаду, прийнявши трудову естафету від своєї сестри — десятикласниці Марії, розповідає:

— У травні ми провели спільно комсомольські збори — обох десятих класів. Перед останнім дзвоником зачитали наказ нашим випускникам бути вірними землі наших батьків і дідів. Уважно ознайомилися з завданнями, які поставив третій республіканський зліт шкільних виробничих бригад. Врахували їх у своїх зобов'язаннях на нинішній рік.

Тісні зв'язки підтримуємо з Українською сільськогосподарською академією. Звідти надсилають нам рекомендації і завдання по дослідницькій роботі. Адже це — наш основний напрямок. Колгосп закріпив за бригадою ділянку землі з 25 гектарів. В цьому році проведитимемо досліді з пшеницею сорту «Кавказ» та з кормовими буряками сорту «Переможець».

Звіти про роботу учнівської виробничої ми заслуховуємо на засіданнях комітету комсомолу, про успіхи й недоліки повідомляємо в «Листках трудової слави», випусках «КП». На трудових лінійках, які проводилися щовечора у таборі праці й відпочинку, підбивали підсумки змагання між ланками, на честь переможця піднімали прапор. На засіданнях ради бригади заслуховували порушників трудової дисципліни, бракоробів.

Того дня, коли я була в школі, до учнів завітав колгоспний кіномеханік Петро Остапенко, котрий тільки торік закінчив школу, нині це — один з кращих виробничих вожатих. Він створив шкільний кінотеатр «Романтик», у якому виявили бажання працювати багато жовтенят та піонерів Успенівської восьмирічної та середньої школи. Петро вчить хлопчаків демонструвати фільми, обговорювати їх разом з дітьми.

Завжди з нетерпінням чекають шестикласники середньої школи приходу свого вожатого Миколи Горпинича, колгоспного шофера. Дуже вже цікаво вміє він розповідати про свою роботу, про особливі пам'ятні рейси. За відмінну роботу з піонерами комітет комсомолу колгоспу нагородив Миколу путівкою в міжнародний комсомольський табір «Спутник», де він відпочивав у січні нинішнього року.

Їх часто можна бачити разом — молодих колгоспних трудівників і школярів. Віктор Семенда, спортінструктор, організував з ними змагання на приз «Золота шайба». У дев'ятикласникові Сашкові Буряку, десятикласникові Тарасові Шевченку та багатьох інших він не тільки почув потяг до спорту, а й допоміг хлопцям знайти себе в одному з його видів — волейболі. Тепер вони захищають честь школи не тільки на районних, а й обласних змаганнях.

А Таня Зима, котра закінчила Мелітопольське культосвітнє училище, і нині завідує колгоспним клубом, подружилася з дівчатами. Вона сама розуміється на музиці, розучує з ними танці, вчить правильно декламувати на сцені вірші.

Підготувавши невеличкий концерт, читці, танцюристи, співаки йдуть у гості до своїх батьків на ферми, у тракторні бригади. Влітку, під час канікул, в школі створюють агіткультбригаду.

Школярі звітують про свої успіхи у навчанні, в суспільно корисній праці перед батьками, ті у свою чергу розповідають дітям про трудові будні на ланах і фермах.

Такі звіти, така співдружність допомагає обрати свій шлях у житті.

***

Людиною неспокоїної вдачі називали у 1973 році вчительку хімії Успенівської середньої школи Євгенію Гаврилівну Бодню.

Працюючи з дітьми, Євгенія Гаврилівна (вона класний керівник, веде також гурток юних хіміків) завжди дбає про високий науковий та ідейно-політичний рівень навчально-виховного процесу, дохідливо пояснює учням навчальний матеріал, пробуджує їхню думку, спонукаючи до мислення. Немало часу вона відводить повторенню пройденого матеріалу.

Велику увагу Є. Г. Бодня приділяє вихованню інтересу й любові до предмета, який викладає, починаючи від першого знайомства з ним. Першому уроку вона завжди прагне надати урочистого характеру і ретельно готується до нього.

— Діти, — звертається Євгенія Гаврилівна до учнів, — сьогодні ви розпочинаєте вивчення навчального предмета, який називається хімією. Що це за наука? Ми з вами познайомимося сьогодні з результатами її застосування. Погляньте на предмети, що оточують вас. Хімія-чарівниця взяла неабияку участь у їх створенні...

Вчителька наводить цікаві приклади, вміло підводить учнів до того, що вони самі роблять висновок: хімія — це наука про речовини та їх перетворення.

Свою кропітку працю з учнями вчителька формує у них любов до предмета, забезпечує високий рівень знань. І як результат, значна частина вихованців Євгенії Григорівни після школи продовжує навчатися на хімічних і хіміко-технологічних факультетах вищих навчальних закладів.

На уроках і в позаурочний час Євгенія Гаврилівна прищеплює кмітливість, усвідомлення того, що знання необхідні в житті кожної людини. Цікаво проходять в неї заняття в гуртку «Юні хіміки». Гуртківці разом з наставником беруть участь у проведенні тематичних вечорів у клубах Успенівки і Солодкого.

8 січня 1977 року методист методкабінету райвно Г. А. Циганенко сказав про Петра Сергійовича Мірошніченка, що він закоханий у неспокій. Чи так це?

Влітку невелике село Солодке ніби потопає в зелені садків і високих соняшників. У центрі його розташувалася чепурна початкова школа, оточена з усіх боків високими тополями. Тут з 1955 року господарює Петро Сергійович Мірошніченко.

Славний життєвий шлях за плечима Петра Сергійовича. Народився він у сім'ї селянина-бідняка. Радянська влада дала йому змогу закінчити у 1937 році Гуляйпільське педучилище. Опісля працював учителем, тепер завідує Солодківською початковою школою.

За роки багаторічної праці П. С. Мірошніченко набув великого досвіду. Тому вчителі району часто просять його розповісти, як він добивається високої успішності та дисциплінованості учнів. І Петро Сергійович щедро ділиться знаннями на засіданнях методичних об'єднань, педагогічних читаннях, науково-практичних конференціях.

П. С. Мірошніченко надає великого значення першому знайомству з учнями. Від того, яке враження зроблять школа і вчитель на першокласника не тільки в перший день, а навіть у перші хвилини, часто залежить дальший успіх навчання та виховання. Саме тому до першої зустрічі з новими учнями вчитель готується дуже ретельно, продумує й записує всі подробиці, особливо те, що говоритиме учням і як себе триматиме від першої до останньої хвилини першого дня.

Петро Сергійович переконаний, що вчитель повинен справити на дітей хороше враження своєю охайністю і ввічливістю. Вираз

обличчя і тон мають бути приємними, але разом з тим учні повинні відчувати, що вчителя не можна не слухати.

Уміння глибоко, по-державному розуміти завдання, поставлені перед школою, — секрет успіхів Петра Сергійовича в навчально-виховній роботі з учнями.

— Забезпечувати глибокі знання учнів, виховувати в них високу свідомість — ось що я вважаю своїм найпочеснішим і найблагороднішим обов'язком, — говорить Петро Сергійович.

Він добре розуміє, що успішно справитись із цим завданням можна лише тоді, коли невпинно працюватимеш над підвищенням свого ідейно-політичного і фахового рівня. Весь час учитись та вчити інших — таке педагогічне кредо П. С. Мірошніченка.

У своїй роботі вчитель приділяє велику увагу індивідуальному підходу до дітей, диференційованому навчанню проблемності у ньому. На уроках та в позакласній роботі він уміло використовує матеріали, пов'язуючи їх з місцевими фактами.

— У мене немає загальних рецептів впливу на вихованців, — ділиться досвідом вчитель.

— Я завжди зважаю на індивідуальні особливості кожної дитини. Одному учневі досить зробити ввічливе зауваження, з другим слід поговорити в класі в присутності учнів, з третім — наодинці. Діти дуже люблять справедливість. Досить бути неоднаковим у ставленні до учнів, і вчитель втратить у них довір'я, вони перестануть поважати його. У стосунках з дітьми я стараюся завжди бути справдливим.

У цьому переконуєшся сам, відвідуючи уроки Петра Сергійовича. Ніякої вимушеності і замкнутості у його вихованців ви не побачите. Усі вони щиро люблять і поважають вчителя, діляться з ним думками, почуттями.

Працюючи з комбінованими класами, Петро Сергійович дбає про високий науковий та ідейно-політичний рівень навчально-виховного процесу, дохідливо пояснює дітям навчальний матеріал, розвиває в них логічне мислення, вміння послідовно висловлювати свої думки.

Петро Сергійович постійно дбає про поповнення матеріально-технічної бази школи. Він виготовив та систематично використовує на уроках і в позакласній роботі багато наочних посібників, дидактичний матеріал, діючі прилади.

Він проводить велику громадську роботу, систематично виступаючи з лекціями перед населенням та батьками. Протягом ряду

років Петро Сергійович керує районним методичним об'єднанням учителів малокомплектних шкіл. Педагог користується заслуженим авторитетом серед учнів, учителів і населення. Петра Сергійовича нагороджено значком «Відмінник народної освіти УРСР», а в січні минулого року за визначні заслуги в справі навчання і виховання підростаючого покоління—орденом Трудового Червоного Прапора.

Поле кличе

67 випускників Успенівської середньої школи розпочали складати державні екзамени. Зараз перед ними складне й відповідальне завдання — звіт перед Батьківщиною за десять років навчання в школі. Та не менш відповідальне й інше завдання — вибір дальшого життєвого шляху. А вибирати нашим випускникам є що і є з чого. Перед ними відкриваються тисячі шляхів і тисячі професій.

34 із 64 випускників не розгубилися, ставши перед вибором. Вони зробили його ще тоді, коли під час літніх канікул разом з батьками трудилися в полі і всім серцем прив'язалися до степу. «Працюватимемо у рідних колгоспах», — заявили вони.

14 вчорашніх десятикласників прийдуть у колгосп «Україна», 8 — у колгосп імені Ілліча, по 3 — у колгоспи «Мир» та імені Енгельса. Решта трудитиметься в Успенівській майстерні об'єднання «Запоріжремсільмаш». Будемо сподіватися, що молоде поповнення належно зустрінуть у гос-

подарствах, з перших самостійних кроків оточать увагою і піклуванням.

Подаємо виступ випускника — 80 комсомольця Сергія Жилінського, який виявив бажання після одержання документа про закінчення середньої школи працювати у колгоспі «Україна».

— До цього відповідального моменту у житті — свідомого вибору професії — нас готували всі: і школа, і сім'я, і оточуюче середовище — маю на увазі степ, поля рідного колгоспу.

Іноді, коли думаю про життя, про своє покликання, в уяві постає образ хлібороба, який чомусь схожий на мого батька. Таке ж загоріле обличчя, натруджені мозолясті руки, аромат духмяного степу в складках одягу.

Те, що праця хлібороба чесна, знаю. Але зрозумів і друге — вона і нелегка. І тут на легкі успіхи розраховувати не доводиться. Взяти цьогорічну весну: багато турбот завдала вона хліборобам. Та приємно, що вони не розгубилися, а організо-

вано, по-діловому ведуть боротьбу за врожай.

Нинішнього літа і я візьму участь у проведенні косовиці — працюватиму помічником комбайнера у батька, котрий більше шістнадцяти років трудиться механізатором у другій тракторній бригаді. Звичайно, у нього досвід роботи чималий, і мені буде чому повчитися. Правда, я отримав свідоцтво механізатора: в школі, на уроках виробничого навчання, опанував теоретичний матеріал, який викладали нам учителі О. П. Калиниченко та О. І. Горпинич, набув практичні навички.

Я радий, що помічником комбайнера працюватиме й Сергій Шикаловський, на тракторі Т-74 трудитиметься разом з батьком Сергій Пуха. Добре поповнення з'явиться і в четвертій тракторній бригаді в особі двох Петрів

1980 р.

На порозі самостійного життя

У сімнадцятирічних — випускників Успенівської середньої школи — свято прощання з дитинством. Для них настав час заглянути в майбутнє. Хлопці і дівчата, гарно вбрані, враз подорослішали, схвилювані. Їх серця бентежить розлука з школою, якій віддано десять щасливих, наповнених напруженою працею років. Стримують хвилювання і їхні батьки: «Як складеться доля дітей завтра...». А з гучномовця в літнє надвечір'я ллється пісня: «Звездопад, звездопад — это к счастью, друзья, говорят. Пожелаем же мы на прощанье много счастья для наших орлят...».

...20 година. Озвався мелодією маршу духовий оркестр, і на порозі школи з'явилися винуватці торжества — 10-А і 10-Б класи на

Горпиничів, Антона Остапенка та Петра Турукала, Миколи Хорішка. Вони стануть у стрій замість тих молодих механізаторів, котрі призовані на дійсну службу в Радянську Армію. У другу тракторну, де і я працюватиму, підуть Віктор Жовніренко та Микола Обухов. Там вони стануть до роботи поруч з батьками-механізаторами.

У першій тракторній бригаді колгоспу імені Ілліча з'являться Віктор Кійко та Микола Новиков, у третій — Юрій Литвинов. Вони прийдуть туди за покликанням і стануть доброю зміною своїм батькам-механізаторам.

Висловлюючи загальну думку успенівських випускників, хочу запевнити старших товаришів, що ми не підведемо і покладені на нас обов'язки виконаємо чесно й постараємося стати гідними високого звання хлібороба.

чолі з класними керівниками А. О. Павлиш і О. П. Попругою. Присутні зустрічають випускників оплесками.

На урочистій лінійці вишикувались 58 юнаків і дівчат. До присутніх звертається директор школи В. І. Коломоєць. Він гаряче вітає вихованців 41-го випуску з успішним завершенням навчання.

– Школа вчила вас, – говорить Віталій Іванович, – наполегливо опановувати знання, любити працю, рідну Батьківщину, знаходити хороших людей у повсякденному житті, приносити людям радість...

Так, школа вирішувала не тільки питання успішності, а й проблеми людських взаємовідносин. Вона вчила дітей бути гідними громадянами.

Шкільні будні юних були насичені цікавими й корисними справами. Були Ленінські уроки і заліки, операція «Радість». Їм згадалися ігри «Зірниця» і «Орлятко», табір праці і відпочинку, участь в агітбригадах, у проведенні політінформацій, шефство над жовтенятами і піонерами. Все це паралельно з підготовкою уроків було виконувати не просто.

Щиро поздоровили випускників голова виконкому Успенівської сільської Ради народних депутатів М. М. Тимофієв, голови правління колгоспів «Україна» та імені Ілліча В. Л. Столяренко і В. С. Агаджанов, від батьківського комітету – Н. Л. Биковська, перша вчителька учнів В. М. Сухова. Вони закликали юнаків і дівчат активно застосовувати свої знання на практиці, наслідувати приклад старших поколінь.

– Ваш випуск знаменний тим, – сказав почесний гість торжества другий секретар райкому Компартії України В. І. Кійко, – що він відбувається у дні, коли наш народ приступив до втілення в життя Продовольчої програми країни, схваленої травневим (1982 р.) Пленумом ЦК КПРС. Тож вам є до чого докласти свої руки. Хай ваше життя буде наповнене вагомими здобутками...

Оголошується наказ по школі. Учні одержують атестати про середню освіту. Кращим з них – В. Биковському, Л. Охтень, Н. Грицак, А. Третяк, В. Бобир, Л. Чичило, А. Білому, Ю. Кобзарю, Н. Буряк – вручено Похвальні грамоти «За особливі успіхи у вивченні окремих предметів».

Завтрашні хлібороби Л. Чичило, В. Самуха і В. Репетун піднесли В. І. Кійку на вишитому рушнику хліб-сіль.

– Ми запевняємо райком партії, правління колгоспів, що трудитимемось так, як наші батьки, і зробимо гідний внесок у виконання Продовольчої програми, – сказала Л. Чичило.

І це мовлено від широкого серця. Адже Люда виросла в працелюбній хліборобній родині. А В. Репетун останні три роки жнивував хліб разом з батьком-комбайнером.

Сорока двом учням В. Л. Столяренко вручив посвідчення механізатора. З них тридцять два дали згоду трудитись у колгоспах. Серед них – В. Беслик, С. Брацило, С. Шушура, В. Сидоренко, І. Каліберда, А. Непайда, В. Дурновський, М. Брацило та інші.

***

Листопад 1982 року. Розповідає директор Успенівської середньої школи В. І. Коломоєць:

– Кожного року випускники нашої школи залишаються в колгоспі. Цього добиваємось завдяки профорієнтаційній роботі.

Голова правління, секретар парткому, спеціалісти, передовики колгоспного виробництва – часті гості школярів. Тримаємо тісні зв'язки із керівниками середньої ланки колгоспного виробництва.

На протязі багатьох років у школі ведеться виробниче навчання. Хлопці й дівчата вивчають тракторну справу, основи агротехніки. А закінчивши школу, одержують посвідчення механізаторів.

Доброю школою хліборобської справи є табори праці та відпочинку, участь учнів у польових роботах тощо. Для учнів найцікавіше, коли ті працюють в полі. Справжніми наставниками для них стали керуючий першим відділком Петро Павлович Остапенко, бригадир садової бригади Василь Іванович Козярин. З душею працюють школярі на своєму полі – ділянці, яку виділив колгосп. В цьому році на 76 гектарах вирощували соняшник. Наступного року плануємо створити групу з підготовки операторів машинного доїння.

А це розповідь секретаря комітету комсомолу господарства Григорія Хорішка:

«Комітет комсомолу дбає й про дозвілля молоді. Проводимо вечори тощо. Дбаємо про дальший розвиток спортивної роботи. Молодь займається вільною боротьбою, важкою атлетикою, стрільбою, волейболом, футболом, легкою атлетикою, шахами, шашками. Для цього є стадіон, який обладнали на суботнику, два волейбольні майданчики, легкоатлетичний сектор тощо. Микола Яковенко – майстер спорту з гирьового спорту, Василь Козярин має перший розряд з кульової стрільби, Володимир Кошелєв – перший розряд з футболу. А всього в колгоспі більше 120 спортсменів-розрядників.

Комсомольці та неспілкова молодь беруть участь у художній самодіяльності. Діють вокально-інструментальний ансамбль «Час», вокальна група «Надія», працюють гуртки хоровий, танцювальний, художнього читання.

Організація дозвілля молодих трудівників села – справа необхідна. Однак комітет комсомолу основну увагу зосереджує на організації дійового соціалістичного змагання серед комсомольців та неспілкової молоді.

Щорічно кожен молодий трудівник бере соціалістичні зобов'язання, в тому числі до знаменних дат. Хід їх виконання контролює комітет комсомолу. При визначенні переможця змагання ми враховуємо не лише виробничий показник, а й участь його у громадському житті.

***

Секретар парткому колгоспу «Україна» П. І. Доля розповідав:

«У 1983 році Успенівську середню школу закінчили 78 юнаків і дівчат. Більше 40 юних успенівців влилися в трудову сім'ю нашого колгоспу «Україна». Колектив радо прийняв молоде поповнення. Переважна більшість юнаків стали механізаторами. До цієї професії їх добре готували в школі. Дівчата пішли працювати на молочнотоварні ферми, в городню і садівничу бригади, на колгоспний консервний завод.

Сьогодні в нашому господарстві 200 трудівників віком до 30 років.

Що ж допомагає нам залучати до сільськогосподарської праці випускників школи? Передусім це профорієнтаційна робота, яку проводять педагогічні колективи місцевих восьмирічної і середньої шкіл разом з батьківськими комітетами і партійною організацією колгоспу.

Комуністи господарства завжди уважно і турботливо ставляться до молоді, знають її запити, тому що тримають найтісніші зв'язки із школами, спрямовують свої зусилля на прилучення учнів до сільських професій, на виховання справжніх господарів землі. Колгосп допоміг школам оновити приміщення, обладнати предметні кабінети, виробничі майстерні, виділив техніку, інвентар, обладнав на молочнотоварній фермі шкільний виробничий клас.

Проте шефство колгоспу над школами цим не обмежується. Воно за останні роки набуло нового змісту. У життя учнів увійшли по-

стійні зустрічі з односельчанами — керівниками і спеціалістами колгоспу, передовиками сільськогосподарського виробництва. Часто з лекціями перед юнаками і дівчатами виступають колишні вихованці шкіл, головні спеціалісти господарства М.О. Галаган, В. Ю. Попруга, Т. П. Козярина, О.О. Буряк, механізатори М.К. Макуха, М. І. Гергець та інші, творча думка і роботящі руки котрих вивели колгосп «Україна» до ряду найкращих господарств Гуляйпільського району.

Кожен рік у колгоспну сім'ю вливається молоде трудове поповнення. Вірні традиціям батьків, старших братів і сестер, вихованці шкіл успішно працюють на всіх ділянках сільськогосподарського виробництва, високо тримають почесні звання хлібороба, тваринника. З цього річного випуску найкраще зарекомендували себе Олексій Гергець, Петро Вовк, Григорій Підставний, Геннадій Борт, Віктор Мірошниченко. Вони — механізатори, беруть активну участь у заготівлі кормів для худоби, в підготовці полів під майбутній урожай.

З минулих випусків відзначаються сумлінною працею і користуються заслуженою повагою та авторитетом односельчан доярка, депутат обласної Ради народних депутатів, член райкому партії, кавалер ордена Трудової Слави третього ступеня Любов Буряк, доярка, молода комуністка Галина Буряк, доярки-комсомолки Валентина Кипняк і Лідія Басалаєва, механізатор, секретар відділкової комсомольської організації Сергій Чайка, механізатор, переможець соціалістичного змагання жнивників колгоспу Олександр Каліберда, механізатори, молоді комуністи Петро Остапенко та Петро Бабенко. Правління колгоспу турбується про молодих трудівників полів і ферм, їх забезпечує кращою технікою, житлом. Нещодавно одержали нові колгоспні квартири 8 молодих сімей. А незабаром справлять новосілля ще 7 сімей. Багато юнаків і дівчат посилаємо на навчання в інститути, технікуми, професійно-технічні училища. Цьогорік вже дали направлення у вузи п'яти випускникам школи і у технікуми — шести. Вони навчатимуться коштом колгоспу і будуть агрономами, інженерами, економістами, зоотехніками, продавцями, — різні спеціалісти потрібні селу.

Я розповів про випускників середньої школи нашого села Успенівки. Всі вони, наслідуючи приклад своїх батьків, знайшли гідне місце в житті. І це дуже приємно. Ми, комуністи, на власному досвіді переконалися, що робота з молоддю дуже схожа на працю хлібороба: багатий врожай в майбутньому буде тоді, коли про нього турбуються сьогодні».

Директор Успенівської СШ В. І. Коломоєць так характеризує вчительку історії суспільствознавства А. О. Павлиш:

— Алла Олексіївна досконало володіє методикою викладання, добросовісно готується до уроків, проводить їх на високому ідейно-теоретичному і методичному рівнях.

Вчителька широко використовує технічні засоби навчання, додаткову літературу, таблиці, плакати, виготовляє тематичні полицьки, роздатковий матеріал. Доклала немало зусиль, щоб укомплектувати, кабінет першоджерелами, вивчення яких передбачено програмою, і систематично поповнює новими виданнями, її уроки жваві, активність учнів висока, програмовий матеріал вивчається безпосередньо на уроці.

Алла Олексіївна керує гуртком політінформаторів, працює класним керівником.

А. О. Павлиш систематично підвищує свій ідейний і фаховий рівень, виступає з доповідями на методоб'єднаннях, читає лекції для батьків і населення...

— Головна мета виховання в процесі навчальної діяльності, — стверджує вчителька, — полягає у формуванні світогляду учнів, їх підготовки до життя і праці.

Всю виховну роботу вчителька спрямовує на те, щоб усі школярі, підлітки, молоді люди уміли всім серцем відчувати красу Батьківщини, щоб у кожного викликали глибоке обурення, скажімо, бездумно зламана гілка, знищене пташине гніздо тощо, щоб це почуття пробуджувало до активних дій проти тих, хто споживчо ставиться до земної краси. Вихованці Алли Олексіївни не тільки вміють милуватися красою природи, але й прагнуть збагатити її. Учні її класу минулого року висадили 43 кущі троянд і 40 декоративних дерев.

На уроках і в позакласній роботі А. О. Павлиш широко використовує документи, листи, фотознімки періоду Великої Вітчизняної війни, в яких розкриваються героїчні вчинки людей.

На формування моральної свідомості і поведінки дітей великий вплив робить вивчення документального матеріалу під час екскурсій. Особливо глибоке враження на вихованців Алли Олексіївни зробила екскурсія в село Хатинь.

А. О. Павлиш організовує творчу роботу учнів у тісному зв'язку навчання з життям. Так, при вивченні виборчої системи і повноважень народних депутатів вчителька доручає учням взяти інтерв'ю у своїх батьків з таких питань: «Кого з депутатів ви особисто зна-

єте? Розкажіть про них. Чому вони обрані депутатами? Що вам відомо про їх депутатську роботу?».

Інший приклад. При вивченні теми «Система господарювання і управління економікою» (10 клас, суспільствознавство) вчителька дала учням практичне завдання підготувати повідомлення на теми: «Про організацію госпрозрахунку в колгоспі «Мир» та «Про шляхи зниження собівартості продукції в колгоспі «Мир».

Використання різних прийомів, форм і методів роботи на уроці допомагає посилити зв'язок з життям, досвідом, який мають учні, вчить школярів працювати з різними джерелами інформації, сприяє розвитку вміння співставляти, порівнювати, робити висновки, узагальнення, дає можливість організувати активну пізнавальну діяльність. А це має неогічне значення для виховання почуття колективізму і взаємної відповідальності, урізноманітнює роботу учнів, підвищує інтерес до предмету.

Свою педагогічну практику вчителька спрямовує на те, щоб знання її вихованців стали їх переконаннями.

«ІНШОЇ МЕНІ НЕ ТРЕБА» — під такою назвою 7 березня 1987 року районна газета надрукувала замальовку про вчительку Г.П.Гречко.

Вчителька

Не всі в Успенівці пам'ятають, як починала шлях вчительки початкових класів у 1955 році молода випускниця Гуляйпільського педагогічного училища Галина Петрівна Гречко. Колишні її учні — вже давно шановані люди в колгоспі і тепер їхні діти і внуки поспішають щодень із портфелями на уроки до Галини Петрівни.

— Добрий день! — вітається до своїх Сергійків, Вікторів, Лілій, Петриків та Оксанок, — які з невідомою допитливістю дивляться на неї. В дитячих очах сві-

титься питання: «Що нам нового приготувала вчителька?»

В практику її роботи увійшло тверде правило: жодного уроку — без відкриттів, без нових знань. Мабуть, через те у відмінника народної освіти УРСР уроки — захоплюючі подорожі у незвідане, яке відкривається тут, у приміщенні сільської восьмирічної школи. Знання ж без переконань, без застосування їх на практиці — мертві. Тому Галина Петрівна не тільки вчить писати та читати, рахувати, а й прищеплює дітям повагу до суспільно корис-

ної праці. Їй по-доброму заздять молоді колеги.

– Бач, як у вас все легко виходить, – говорять вони наставнику. – А у нас – і скрутно опускають руки.

– Головне, вірити в себе, у дітей, – наставляє їх Галина Петрівна, – а вміння прийде.

Звичайно, їй легко ще й тому, що вона живе серед людей, їхні справи і турботи близькі і зрозумілі вчительці. Та й вихованців знає добре. Підтримує у дітей захоплення кролями, яких

вони старанно доглядають на шкільній кролефермі.

Юні кролівники заповзятливо пораються біля вуханів, несучі їм їжу, а Галина Петрівна радить: «І тварини люблять чистоту, затишок. І вони відчувають турботу. Бачите, діти, як Сергійко з Вікторією старанно готують їм корм, а кролики голівки попіднімали». Решта дітей (адже в один день всі не можуть доглядати тварин) заздрісно дивляться на однокласників.

Лектор

Чимало літ минуло з тих літ, як юна вчителька вперше виступила з лекцією. Але й зараз у визначені дні після уроків вона поспішає до колгоспників. І впевнена, що там її з нетерпінням чекають. Повагу доярок комплексу, членів механізованого загону заслужила щирим прагненням доносити до їх свідомості найновіші знання з педагогіки.

Сьогодні дорога лектора – на молочнотоварний комплекс.

– Добрий день! – вітається до колгоспниць, що збираються у червоний куток на її лекції.

– Добрий день! – чує у відповідь.

– Як настрої? Як успіхи? – цікавиться.

– Та по-всякому, – відзиваються жінки. – І добрі, і не дуже.

– Чому так!

– А ось послухайте...

Непомітно зав'язується вузлик розмови, і можна бути впевненим, що Галина Петрівна в потрібний момент поверне розмову до теми своєї лекції «Наші діти завжди громадяни» чи «Батько й мати – як вихователі», і жінки візьмуть у ній участь.

Оця риса справжнього педагога – не наставляти та мораль читати, а бачити в людині зацікавленого слухача – приносить успіх лекторові Г. П. Гречко, веде до взаємозбагачення сторін.

Гарної думки про вчителя-лектора і голова первинної орга-

нізації товариства «Знання» В. І. Коломоець.

– Галина Петрівна, – говорить Віталій Іванович, – як лектор – завжди у пошуках. Вона постійно оновлює тематику лекцій, під час виступів у тракторній бригаді чи на фермі застосо-

вує різні форми подачі матеріалу. Часто виступає у виробничих колективах із учнями. Екскурсії до хліборобів, тваринників, пташниць залишають слід у довірливих дитячих душах, що розкриваються назустріч новому, доброму, як цікава книжка.

Мати, бабуся

Непомітно лине час. Іноді ми не бачимо змін, що відбуваються навколо нас, а то і в нас самих. Схоплюємося тоді, коли зустрічаємо давнього товариша чи товаришку, самі собі зізнаємося, що безжальний час залишив слід на колісах дорогому обличчі. Вчителі ж помічають це дещо інакше. Тоді, коли зустрічаються через десятиліття улюблений учень чи учениця, які тепер так не схожі на колишніх Петриків та Марійок.

– Така доля вчителя, – говорить Галина Петрівна. – Нам залишатися, а дітям рости, летіти у вирій людського життя.

Разом із чоловіком Іваном Антоновичем вона виховала сина

й дочку, які все найкраще (працьовитість, скромність, душевну чуйність) перейняли від батьків-педагогів. Хоч нелегко було і заочно вчитися у Бердянському педінституті, і працювати в школі, і дітей ростити, але вчителька не скаржиться на долю.

– Іншої мені не треба, – посміхаючись, говорить жінка.

Сьогодні Галина Петрівна передає запаси своїх знань, що не міліють, як степова криниця, першокласникам і другокласникам, серед яких онук Сергійко. І можна щиро йому позаздрити, що першою вчителькою у нього є рідна бабуся – відмінник народної освіти УРСР.

І. Кушніренко

Наука мужності

– Успенівська середня школа – одна з провідних у районі по військово-патріотичному вихованню молоді, по допризовній підготовці учнів, – сказали нам у райвійськкоматі. Уроки там веде

досвідчений педагог Григорій Полікарпович Солодовник.

Це було у травні 1994 року.

Як показує практика, в організації військово-патріотичного виховання молоді важливу роль

відіграє і позакласна оборонно-масова робота. Частими і бажаними гостями у школі є учасники Великої Вітчизняної війни, колишні воїни, які вийшли у запас.

З незабутніми спогадами на таких вечорах виступають колишні фронтовики, кавалери бойових орденів Іван Дмитрович Горпинич, Микола Дмитрович Горпинич та інші. То повчальні епізоди про героїчні вчинки їх бойових побратимів. Вони вчать любити Вітчизну, бути готовими стати на захист її незалежності.

– Добру армійську школу пройшли колишні наші вихованці, – розказує Г. П. Солодовник.

– Це колгоспні трактористи Володимир Бодня, Павло Бірюк, Юрій Горпинич, Микола Мотроненко, Анатолій Самуха, шофери – Віктор Романенко, Олександр Саган та інші. Були відмінниками бойової та політичної підготовки, і до кінця виконали наказ своїх земляків, коли їх проводжали на службу. Опісля хлопці повернулися на батьківську землю і тепер уславляють її працею.

Недавно пішли служити в армію трактористи колгоспу імені Ілліча Олександр Лобов і Сергій Новиков. За короткий строк молоді солдати досягли відмінних успіхів, їх ставлять за приклад

іншим, хваляться батькам командиром.

Є чим поділитися з молодшими товаришами колишнім вихованцям, а нині офіцерам Збройних Сил України. Командирами служать, виховують гідну зміну танкіст Олександр Орлов у Львівській області, артилерист Геннадій Жилінський – в Донецькій області.

Приклад старших наслідують молоді успенівці. Торік курсантом Севастопольського військово-морського училища став Микола Бірюк. Наполегливо готуються вступати до Хмельницького військового прикордонного училища Андрій Мірошник і Андрій Гур'єв, до Запорізького училища міліції – Віталій Буряк, Олександр Фесун, Олександр Кравцов, Роман Шевченко і Олександр Педоря. А ще раніше міліцейську професію, професію мужніх обрали Ігор Жилінський і Геннадій Рябенський.

Нещодавно в школі пройшли змагання по стрільбі з пневматичної зброї серед учнів 4–11 класів, огляд строю і пісні, військово-патріотичне свято «Нумо, хлопці». А тепер юні успенівці готуються до військово-спортивного свята, до складання нормативів по допризовній підготовці.

***

Завідуюча Успенівською сільською бібліотекою Л. Симон писала у районній газеті 22 лютого 1966 року: «Наша сільська бібліотека за допомогою громадськості проводить немало різноманітних заходів (усні журнали, бесіди). Всього у нас 423 читачі. На сьогодні їм видано 2714 різних книг.

Велику допомогу в роботі бібліотеки подає актив – учителі СШ, а особливо піонервожата Марія Василівна Колосовська, а також книгоноші Ніна Жилінська, Надія і Марія Савченко, Володимир Діхтяренко та інші».

Соціально-економічний паспорт господарства, зроблений 29 грудня 1990 року

Сьогоднішній колгосп «Україна» – це 7660 гектарів сільгоспугідь, з яких на оранку припадає 6649 гектарів. Цьогорік зернові займали 3125 гектарів, решту – технічні, кормові, городні культури й багаторічні насадження.

В гостях в успенівців секретар Гуляйпільського райкому Компартії України Любов Іванівна Явон

Сьогоднішній колгосп «Україна» – це 1307 колгоспників, з яких працездатних – 647 чоловік, 56 з них мають вищу освіту. 10 здобувають її, в тому числі 6 – як колгоспні стипендіати.

Сьогоднішній колгосп «Україна» – це 86 тракторів різних марок, 26 різного призначення комбайнів, 57 автомашин, десятки інших машин, це – понад 3,5 тисячі голів великої рогатої худоби, в тому числі 1820 корів, понад 2 тисячі свиней, 1,5 тисячі овець.

В 1990 році, за попередніми підрахунками, трудівники господарства вироблять валової продукції на 4069 тисяч карбованців, чистого доходу колгосп матиме 2779 тисяч карбованців.

А починали з малога. У 1922 році на території нинішньої Успенівської сільської Ради й колгоспу «Україна» – а сюди входять власне Успенівка, села Нове, Павлівка, Солодке, Новоуспенівське, Рибне та Красногірське – виникло кілька ТСОЗів. Вони й поклали початок колективному веденню господарства.

З часом замість ТСОЗів стали створюватися колгоспи. Їх було по одному в кожному селі, а в більших – по кілька. Вже на початок Великої Вітчизняної війни всі вони стали економічно міцними і, задовольняючи потреби колгоспників, давали значну кількість продукції державі.

Розв'язана фашистами війна, тимчасова окупація нашої території ворогом завдали успенівським колгоспам великої шкоди. В 1943 році, після визволення, за рівнем матеріально-технічної оснащеності вони опинилися, по суті, в однаковому становищі з колишніми ТСОЗами. Або навіть у гіршому: усі роботи лягли на плечі жінок, підлітків і людей похилого віку. Та вони здолали всі незгоди і труднощі.

Що маємо сьогодні. Сьогоднішній колгосп – багатогалузеве господарство. Як його ведуть колгоспники? Думається, відповідь на це дадуть цифри.

За п'ятирічку, яка завершується, колгоспники «України» виробили майже 59 720 тони зерна, більше 8 900 тонн насіння соняшнику, 4 тисячі тонн городини та 1,3 тисячі тонн фруктів. Перевиконано замовлення держави на соняшник та городину.

А ось результати роботи тваринників. Понад замовлення п'ятирічки державі відправлено 1 092 тонни молока, 38 тонн м'яса, 3,5 тонни вовни і 3 центнери меду.

Успішним був для трудівників господарства і нинішній рік. План виробництва зерна здійснено на 110 %, соняшнику – на 130 %, городини – 135 %. Більше замовленого відправлено їх і державі. Не

зрадили традиції і наші тваринники. У всякому разі вони справилися із замовленням країни.

Творці достатку

Здавна славилася Успенівка своїми людьми-працелюбами. Ще в довоєнні роки орден «Знак Пошани» завоював на грудях комбайнерки Є. В. Вінник. Знані в господарстві також і ветерани праці К. П. Кабиш, М. І. Каліберда, О. Ф. Пилипенко, Л. О. Кошелева, Т. П. Костирко, Є. Х. Горпинич, Г. С. Кузьменко. Це – наші трудівниці. А ось працівники сильної статі: К. Г. Макуха, Ф. Ф. Горпинич, І. Т. Борт, М. П. Онучко, Ф. І. Денисенко.

Ми вправі пишатися не тільки окремими трудівниками. Багато славних сторінок в історії господарства вписали цілі династії. Це родини Жовніренків, Калібердів, Чайків, Горпиничів, Бортів, Кошелевих та багато інших. Серед них – механізатори і тваринники, рільники і спеціалісти. У різні часи вони працювали в колгоспі. Та завжди відзначалися сумлінністю, відданістю обраній справі.

Ветеран війни і праці Григорій Іванович Ляшко. Село Рибне

Ветеран війни і праці Петро Миколайович Гринь із села Солодкого

Естафету ветеранів підхопили представники молодшого покоління. А їх у господарстві багато: тільки комсомольська організація об'єднує 86 юнаків і дівчат. Загалом же трудівників до 30 років у колгоспі 180. Вони працюють буквально на всіх ділянках колгоспного виробництва. Назву хоча б окремих з них.

Справжніми майстрами-механізаторами стали Олександр та Леонід Каліберди, Віктор Чайка, Володимир Біюн, Іван Гопка, Григорій Жовніренко. У тваринництві високих результатів незмінно добиваються Г.Ф.Симонцева, Н.В.Нижник, Н.І.Борт, Г.І.Яковенко, М.І.Яковенко, Я. М. Репетун та О. Л. Денисенко і десятки їхніх подруг.

Чомусь вважається, що тваринництво – справа жіноча. А в нашому господарстві у цій галузі плідно працюють і чоловіки. Серед них я б назвав у першу чергу І.К.Бабенка, О.Д.Горпинича, О.М.Охтеня, В. А. Денисенка й цілий ряд інших.

Турбота обопільна

Люди дбають про зміцнення економіки господарства. А колектив турбується про них – і всіх разом, і кожного зокрема. Ось тільки кілька прикладів.

Ще недавно більшість вулиць навіть Успенівки в негоду ставали непроїжджими. Нині сім з них заасфальтовані. І це лише за останній час.

Я не випадково почали саме з асфальтування. Як виявилось, якраз неможливість за будь-якої погоди під'їхати до обійстя дуже хвилює жителів – кількість автотранспорту в них неухильно зростає. Тому ці роботи проводитимуть й далі. І недалеко вже час, коли не залишиться вулиць без твердого покриття.

Друга проблема, вирішення якої постійно займається правління, – житлове будівництво. Торік, наприклад, нове житло одержали 5 сімей колгоспників. Цьогорік під заселення здано три одноквартирних і чотириквартирний жилі будинки; нині споруджуються ще 6 одно- й 1 чотириквартирний жилі будинки. Характерно, що житло споруджується не лише на центральній садибі господарства.

Дуже багато також значать побутові умови на виробництві. Тому і цим питанням приділяється значна увага. Раніше було упорядковано територію другого мехзагону, нині ці роботи ведуться у першому. А там дійде черга і до інших.

Ні на мить не забуває правління колгоспу й про дошкільнят та учнів середньої та восьмирічної шкіл, про поліпшення медичного, культурного, торговельного й побутового обслуговування. Хоч і складно робити все це водночас, але потрібно. Люди заслуговують на таке до них ставлення.

ПОКАЗНИКИ виробництва продуктів тваринництва

Рік	МОЛОКО		М'ЯСО	ЯЙЦЯ		ВОВНА	
	на 100 га угідь (цнт.)	на корову (кг)	на 100 га угідь (цнт.)	на 100 га зернових (тис.шт.)	на курку-несучку (шт.)	на 100 га угідь (кг)	на вівцю (кг)
1964	276,0	1636	21,0	9,0	133,0	57,0	–
1965	357,2	2145	36,66	22,321	162,9	59,0	
1966	317,7	1992	51,19	22,066	145,5		
1967	293,3	2003	58,64	43,262	172,5		
1968	294,6	2318	41,52	101,769	193,5	75,1	3,2
1969	310,3	2339	43,62	145,712	185,9	83,1	3,2
1970	330,1	2337	39,55	117,138	181,3	100,0	3,7
1971	327,6	2120	40,62	139,236	175,6	95,5	3,5
1972	337,0	2088	45,21	164,315	174,0		
1973	340,2	2442	43,52	146,838	186,9		
1974	394,2	2777	45,90	128,5	176,7		
1975	389,2	2667	57,42	147,9	179,3	107,3	3,7
1976	390,9	2523	54,29	149,3	187,4	113,3	3,7
1977	407,2	2522	41,38	–	–	139,7	4,5
1978	431,5	2587	53,07	–	–	–	–
1979	404,8	2405	53,73	–	–	–	–
1980	446,8	2660	47,93	–	–	–	–
1981	443,1	2605	38,9	–	–	–	–
1982	435,1	2485	51,0	–	–	–	–
1983	415,3	2293	57,89	–	–	–	–
1984	414,6	2300	52,21	–	–	–	–
1985	501,5	2711	52,75	–	–	–	–
1986	512,4	2830	48,64	–	–	171,0	4,7
1987	479,6	2652	48,36	–	–	157,0	4,4
1988	454,4	2497	49,71	–	–	147,0	4,1
1989	619,3	2494	66,07	–	–	181,0	3,8
1990	630,8	2538	68,77	–	–	171,0	3,6

За сумлінну працю – нагороди

Сумлінна праця колгоспників не залишалася непоміченою. Такі нагороди отримували члени артілі «Україна»:

орден Жовтневої Революції:

Борт Ольга Гаврилівна – доярка – квітень 1976 р.,
Денисенко Василь Андрійович – механік відділку – травень 1971 р.,
Кошелева Лідія Омелянівна – доярка – вересень 1973.,
Попруга Анатолій Юрійович – комбайнер – квітень 1973 р.

Орден Трудового Червоного Прапора:

Абакумов Володимир Андрійович – головний агроном – квітень 1966 р.,
Борт Ольга Гаврилівна – доярка – травень 1971 р.,
Василенко Сергій Олексійович – голова колгоспу імені Хрущова – березень 1958 р.,
Жовнір Григорій Миколайович – свинар колгоспу ім. Ворошилова – березень 1958 р.,
Жовніренко Іван Андрійович – бригадир – грудень 1973 р.,
Жовніренко Микола Григорович – тракторист – грудень 1973 р.,
Іпатова Олена Петрівна – ланкова – червень 1966 р.,
Кошелева Лідія Омелянівна – доярка – січень 1977 р.,
Макуха Микола Кирилович – комбайнер – березень 1975 р.,
Марченко Євген Петрович – бригадир – березень 1975 р.,
Онучко Володимир Васильович – тракторист – грудень 1973 р.,
Пилипенко Микола Миколайович – тракторист – грудень 1973 р.,
Попруга Анатолій Юрійович – комбайнер – грудень 1973 р.,
Северин Іван Іванович – комбайнер – грудень 1973 р.,
Семенда Григорій Зіновійович – голова колгоспу – травень 1971 р.,
Северин Андрій Прокопович – технік – вересень 1973 р.,
Шелех Катерина Петрівна – завідувача фермою – серпень 1986 р.,
Шелех Катерина Федорівна – помічник комбайнера – грудень 1973 р.,
Шелех Раїса Павлівна – птахарка – травень 1971 р.,
Шикла Іван Якович – комбайнер – грудень 1973 р.

Орден «Знак Пошани»:

Біла Марія Гаврилівна – доярка колгоспу імені Хрущова – березень 1958 р.,
Горпинич Олександр Дмитрович – тракторист – травень 1971 р.,

Горпинич Іван Дмитрович – заступник голови колгоспу – травень 1971 р.,

Гопка Лідія Михайлівна – доярка – квітень 1976 р.,
Жовніренко Микола Григорович – тракторист – квітень 1966 р.,
Каліберда Іван Іванович – водій автомобіля – грудень 1977 р.,
Карлицька Катерина Федорівна – колгоспниця – грудень 1973 р.,
Костирко Тетяна Павлівна – доярка – вересень 1973 р.,
Кошелева Лідія Омелянівна – доярка – травень 1971 р.,
Пилипенко Петро Петрович – водій автомобіля – квітень 1976 р.,
Репетун Павло Федорович – тракторист – квітень 1976 р.,
Солодовник Павло Якович – бригадир – червень 1966 р.,
Хорішко Іван Олексійович – тракторист – квітень 1966 р. і грудень 1973 р.,
Циб Марія Максимівна – ланкова – квітень 1966 р.,
Шелех Любов Кононівна – тваринник – січень 1977 р.,
Яковенко Ганна Іванівна – доярка – вересень 1973 р.,
Яковенко Марія Іванівна – ланкова – грудень 1977 р.,
Якушов Пилип Терентійович – тракторист – грудень 1977 р.

Орден Трудової Слави III ступеня:

Бабенко Ольга Миколаївна – доярка – серпень 1986 р.,
Борт Ніна Іванівна – доярка – лютий 1975 р.,
Буряк Галина Іванівна – доярка – березень 1982 р.,
Остапенко Докія Панасівна – доярка – березень 1976 р.,
Остапенко Петро Іванович – водій автомобіля – лютий 1975 р.,
Репетун Павло Федорович – тракторист – січень 1977 р.,
Репетун Ярослава Михайлівна – доярка – серпень 1986 р.,

Медаль «За трудову доблесть»:

Биковська Марія Корніївна – вчителька початкової школи №3 – вересень 1954 р.,
Брацило Григорій Миколайович – бригадир – червень 1966 р.,
Бриль Олег Григорович – колгоспник – грудень 1973 р.,
Гопка Іван Захарович – тракторист – січень 1977 р.,
Гопка Іван Олексійович – тракторист – березень 1981 р.,
Горпинич Іван Дмитрович – секретар парткому – лютий 1975 р.,
Горпинич Микола Іванович – тракторист – грудень 1973 р.,
Жовніренко Іван Андрійович – бригадир тракторної бригади №1 – травень 1971 р.,
Люта Ганна Дорофіївна – ланкова – червень 1966 р.,

Миргородський Олексій Несторович – головний агроном – грудень 1973 р.,

Назаренко Іван Андрійович – голова Успенівської сільради – березень 1958 р.,

Підставний Василь Павлович – бригадир будівельної бригади колгоспу імені Ворошилова – березень 1958 р.,

Попович Антоніна Олексіївна – пташниця – оператор – вересень 1973 р.,

Столяренко Василь Лазарович – голова колгоспу – лютий 1975 р.,

Шелех Лідія Григорівна – пташниця – оператор – вересень 1973 р.,

Яковенко Анастасія Михайлівна – вчителька Успенівської семирічної школи – вересень 1954 р.,

Яковенко Марія Денисівна – колгоспниця – березень 1958 р.;

Медаль «За трудову відзнаку»:

Борт Григорій Іванович – тракторист – серпень 1986 р.,

Власенко Сергій Олексійович – заступник голови колгоспу – квітень 1966 р.,

Горпинич Григорій Петрович – водій автомашини – січень 1977 р.,

Ілієнко Маніфа Іванівна – секретар виконкому Успенівської сільради – травень 1971р.,

Каліберда Олександр Іванович – комбайнер – серпень 1986 р.,

Кучерява Лідія Анатолівна – доярка – березень 1966 р.,

Миргородський Олексій Несторович – головний агроном – травень 1971 р.,

Назаренко Іван Андрійович – голова Успенівської сільради – березень 1966 р.,

Северин Андрій Прокопович – технік – березень 1982 р.,

Северин Іван Гордійович – ветфельдшер – березень 1966 р.,

Семенда Григорій Зіновійович – голова колгоспу – березень 1966 р.,

Стригун Володимир Васильович – ланковий – червень 1966 р.,

Чучко Михайло Деменович – фельдшер дільничної лікарні – грудень 1966 р.,

Шелех Григорій Григорович – помічник комбайнера – грудень 1973 р.,

Шелех Катерина Петрівна – завідувача фермою – березень 1981 р.,

Шелех Раїса Павлівна – старша пташниця – березень 1966 р.

Складні 90-ті

Завідуючий майстернею І. Жовніренко 29 січня 1991 року, говорячи про ремонт техніки у господарстві, відзначав, що останнім часом тут відчутно зміцнили базу механічної майстерні (установили стенд для ремонту паливної апаратури – спеціально підготували на місячних курсах у Василівці свою людину – Віталія Анатолійовича Мірошникова). Торік змонтували й стенд для обкатування будь-яких двигунів. Третій рік, як організували власний обмінний пункт, де є коробки перемини передач, генератори, сепаратори, насоси різних марок, розподільвачі тощо.

День у день у роботі слюсарі, електрогазозварювальники Микола Герасимович Кійко, Володимир Васильович Буряк, брати-ковалі Микола Микитович і Василь Микитович Каліберди. Останній ковалює два десятки років. Значні обсяги робіт виконує майстер-наладчик, він же й моторист, Іван Олексійович Хорішко.

Голова колгоспу В. Л. Столяренко (ліворуч) вручає Почесну грамоту головному зоотехніку Ф. Н. Прихідьку

***

У 1991 році на районну Дошку пошани на честь 1 травня заносилося ім'я оператора машинного доїння колгоспу «Україна» Галини Іванівни Яковенко. А переможцями жнив – 91 були: колектив агрегату, очолюваний Іваном Олексійовичем Гопкою. Комбайном СК-5 «Нива» він зібрав зернові на 234 гектарах і намолотив 8391 центнер зерна. Колектив відзначено Почесною грамотою, а члени екіпажу – грошовими преміями по 100 карбованців.

Серед кращих жнивників були механізатори Павло Федорович Репетун та Володимир Федорович Сушков. Їх теж відзначено Почесними грамотами та грошовими преміями.

За підсумками переджовтневого змагання трудових колективів і працівників 5 листопада на районну Дошку пошани заносилося ім'я механізатора Віктора Олексійовича Чайки, а на районну Дошку пошани – активістів громадського життя – заслуженого раціоналізатора УРСР Валентина Юрійовича Попруги та редактора багатотиражної газети «Прапор комунізму», секретаря парторганізації колгоспу Олега Григоровича Бриля (до 1 травня).

***

– Стабільно нарощують виробництво молока в колгоспі «Україна», – розповідав 7 вересня 1991 року головний зоотехнік Ф.Н. Приходько. – Про це говорять такі факти. Якщо в 1986 році колективи ферм виробили 512,4 центнера молока на 100 гектарів сільгоспугідь, то в 1990 році цей показник склав 630,8 центнера. Приріст продукції – понад 23 проценти, хоча дійне поголів'я за цей час зменшилося на 1,3 процента.

Завдяки наполегливій праці тваринників господарство достроково виконало п'ятирічні завдання по виробництву і заготівлі молока. Серед них – Галина Миколаївна Каліберда, Ганна Федосіївна Симонцева, Галина Іванівна Яковенко, Катерина Григорівна Бохан, Ніна Василівна Нижник, Тетяна Андріївна Трушко, Ніна Єгорівна Жовнір, Тетяна Наумівна Горпинич та багато інших.

***

У 1990 році продуктивно попрацював колектив городньої бригади колгоспу «Україна», яку очолював Василь Іванович Козярин.

Всього вирощено і зібрано продукції 778 тонн, що склало 137 відсотків до запланованого. На заготівельні пункти її відправлено 512 тонн, що теж значно більше, ніж намічалось. Характерним було й те, що овочі відправляли в запланованому асортименті.

У городній бригаді сумлінністю відзначалися Віра Василівна Квітка, Борис Петрович Дігтяр, Ганна Григорівна Шевченко, Марія Павлівна Зануда, Ніна Андріївна Павлович, Ніна Гнатівна Пилипенко, механізатори Григорій Трохимович Хорішко, Петро Петрович Бабенко, Петро Іванович Остапенко, Микола Миколайович Андрієнко, Олександр Олександрович Малий, машиніст-теплогенераторник Іван Пантелійович Репетун.

***

За підсумками соціалістичного змагання тваринників району за зимовий період 1990–1991 років переможцем було визнано колектив колгоспу «Україна» (В.Л.Столяренко, О.Г.Бриль, В.І.Іващенко, Ю.Кобзар). Він нагороджений Грамотою виконкому районної Ради народних депутатів.

Серед колективів ферм і комплексів переможцями були: колективи молочнотоварних ферм №1 (П.П.Остапенко) і №2 (Т.Г.Чердніченко).

***

9 травня 1991 року серед колгоспників господарства налічувалося 82 учасника Великої Вітчизняної війни. Всі вони, повернувшись з фронту, тривалий час працювали на різних роботах, відбудовуючи зруйноване господарство, а потім розвиваючи його. Були серед них і трактористи, і шофери, і спеціалісти...

В 1991 році продовжували ще працювати Іван Олексійович Хорішко, Іван Миколайович Панага, Олексій Панасович Кучерявий, Іван Гаврилович Остапенко, Василь Никонович Квітко, Олексій Несторович Миргородський, Іван Дмитрович Горпинич та інші.

***

У 1991 році в колгоспі «Україна» по-справжньому почав діяти консервний завод. Завідуючим його поставили Валентина Юрійовича Попругу, який до цього працював головним інженером господарства.

За три місяці підібрана команда зробила реконструкцію цеху, замінила старе обладнання на нове. Чимало установили й саморобних пристосувань.

Особливо великий внесок у реконструкцію заводу зробив Олександр Федорович Танабаш, пенсіонер Анатолій Петрович Біленко, зварювальник Євген Полянський, молодий слюсар Василь Хорішко та інші.

Велику допомогу у літній період подавали учні місцевої середньої школи на чолі з ланковими Андрієм Семендою і Олександром Кравцовим.

На 8 серпня на заводі виробили 15 тисяч трилітрових банок продукції: черешневі компоти, консервовані огірки та кабачки.

***

Механізатор Леонід Миколайович Охтень все свідоме життя віддав хліборобській справі. Рекордів, звичайно, не встановлював, але працював сумлінно. Тому у рік досягнення механізатором пенсійного віку одному з полів другого відділку було присвоєно його ім'я. Думається, вищу шану для справжнього трудівника віднайти важко.

В авангарді колгоспного життя йшли ветерани-комуністи Іван Олексійович Хорішко, Іван Іванович Каліберда, Іван Петрович Небрат, Микола Захарович Буряк, активісти громадського життя Олексій Несторович Миргородський, Іван Дмитрович Горпинич, Григорій Зіновійович Семенда, доярки Ганна Федосіївна Симонцева, Галина Іванівна Яковенко, Галина Іванівна Буряк, Ярослава Михайлівна Репетун, водії Іван Миколайович

Бірюк, Віктор Григорович Жовніренко, Микола Пантелеймонович Репетун, Петро Миколайович Турукало, Сергій Порфірович Пуха, механізатори брати Олександр Іванович і Леонід Іванович Каліберди, Іван Олексійович Гопка, Микола Іванович Шевченко, Микола Андрійович Горпинич.

– Трудових династій у нас не так уже й багато, – 15 серпня 1991 року розповідав секретар парткому О.Г.Бриль. – Це родини Тарасенків, Калібердів, Чайків, Горпиничів та Бортів. З діда – прадіда біля землі ходять. І дітей своїх виростили працювотими.

Говорячи про дітей, Олег Григорович мав на увазі Миколу Пилиповича Тарасенка, що жив у невеличкому селі Солодкому. Людям жилося в ньому непогано. Бо міцно повростали родовим корінням у землю, як Тарасенки.

Сам Микола Пилипович тут народився, тут і виріс. Босоніж лопотів по сільській пилюзі, здійснюючи куряву. Бо в повоєнні роки чим було забавлятися?

До речі, як вона закінчилася, йому виповнилось сім років.

Семирічне хлоп'я на той час вже вважалось дорослим. Бо яка не яка, а все-таки поміч.

– Так помаленьку й став звикати до сільської праці, – говорить Микола Пилипович. – Багато якої довелося перепробувати, але переважила професія механізатора. Довго працював на тракторі. Зараз очолюю механізований загін у своєму селі.

В молодості М. П. Тарасенко вчився у досвідчених, зараз – сам наставник. Під його опікою 19 чоловіків. Тут же пройшли трудову школу й усі три його сини – Олександр, Петро та В'ячеслав.

Але перед цим був Казахстан. Зібравши свої нехитрі пожитки, на заклик країни поїхав М. П. Тарасенко на освоєння цілинних земель. Перший раз побував там шістнадцятирічним юнаком. Вдруге довелося працювати ще через п'ять років. Там зустрів і Євгенію Петрівну – тепер дружину. Вона приїхала на освоєння аж з Білорусії, працювала у їхній тракторній бригаді.

Словом, повернувся юнак на батьківське подвір'я з молодою дружиною. Не цуралася й вона

сільської праці. Спочатку працювала на фермі, а останні вісім років – кухаркою в мехзагоні села Солодкого.

З роками подвір'я стало повнитися дитячими голосами. Найстарший Сашко. Закінчив Успенівську середню школу. А перед армією пішов трудитися трактористом. Працював також помічником комбайнера. Після служби, хоч і живе та працює в місті, але на період жнив щороку приїздить у своє село, стає до когось з комбайнерів помічником. Двічі, працюючи з С. О. Чайкою, виборювали приз імені І. П. Мартиненка.

Другий – Петро. Він працює стежину батька й старшого брата. Щоправда, після армії три роки жив у Читі. Але потім, порадившись з дружиною, повернувся з нею в батьківське гніздо. Знову працює механізатором.

А найменшого В'ячеслава чекають із армії. Обіцяв залишитися у колгоспі. Він, до речі, теж після десятирічки працював на тракторі в мехзагоні.

Часто доводиться чути нарікання, що молодь не хоче залишатися в селі, йде на легкий хліб. Тарасенки ж пізнали смак справжнього хліборобського діла – і недоспані ночі, й колючу скошену стерню, й пекельне сонце, що «плавить» кабіну комбайна. Але чомусь другу професію оби-

рати не стали. Припущень щодо цього може бути багато. Та основне не це. Головне, що всі члени сім'ї від найстаршого до найменшого, взявшись за справу, роблять її від душі, а головне – з бажанням.

Плинуть роки. Вже сам Микола Пилипович став за господа-

ря в батьковому домі, поруч старенька мати, що дала життя, шебечуть онуки. Але одне залишається незмінним для цієї сім'ї – потреба у праці. Без неї тут немислиме життя.

Подібне можна сказати й про багато інших сімей колгоспної Успенівки.

***

Успішно справлялися з планами виробництва молока трудівники четвертої молочнотоварної ферми колгоспу Україна (завідуюча К.Горпинич).

Завдяки сумлінній праці, дотриманню всіх зоотехнічних вимог, цей колектив на 12 листопада 1991 року перевиконав доведені завдання. Так, на кожну фуражну корову вже надоєно по 3173 кілограми продукції при річному плані 2360. Майстрами своєї справи на фермі вважались Марія Василівна Турукало та Лідія Петрівна Горпинич. Від кожної закріпленої за ними корови трудівниці отримали відповідно по 3272 і 3246 кілограмів молока. Перекрила 3-тонний надій і їх подруга по роботі Лідія Денисівна Брацило. Молоко здебільшого першокласне, жирність – не нижче базисної.

***

– У селі Успенівці був створений перший в районі опорний пункт охорони громадського порядку, – говорив дільничний інспектор Г.Г.Шелех. – Для цієї мети виконком сільської Ради виділив окреме приміщення. Тут і господарює рада громадського пункту з 10 чоловік. Очолює її голова виконкому сільської Ради В.М.Горпинич. До її складу входять командир ДНД головний ветлікар місцевого колгоспу «Україна» М.М.Григоренко, заступник голови колгоспу О.Г.Бриль, головний агроном В.А.Холод, головний інженер Ю.В.Шокотко, агроном-насінник А.М.Непайда, завідуючий гаражем І.М.Жовніренко, механік А.І.Фесун, директор СШ В.І.Коломоєць, голова ради ветеранів війни і праці І.Д.Горпинич.

Колгосп «Україна» (продовження)

Колгосп «Україна» – одно з найбільших господарств району. У його власності – 7659 гектарів земельних угідь, в тому числі 6694 гектари оранки. Вартість основних засобів на початок нинішнього року склала 14417 тисяч карбованців.

Членами колгоспу є 1356 жителів сіл Успенівки, Красногірського, Павлівки, Нового, Новоуспенівського, Привільного, Рибного, Солодкого. Але працездатних людей – 667 чоловік. Минулого року вони виробили валової продукції на 6027 тисяч карбованців, забезпечили одержання 2356 тисяч карбованців чистого доходу. Нині на банківських рахунках колгоспу – 5430 тисяч карбованців.

Виробництво – високоомеханізоване. На початок 1991 року енергоозброєність склала 28 кінських сил на члена колгоспу.

Основні види продукції, вироблюваної в колгоспі, – зерно, насіння соняшнику, молоко, м'ясо, вовна, фрукти і овочі. Для обслуговування людей діють клуби, бібліотеки, мережа магазинів, побутові майстерні, відділення зв'язку, лазня. Є механічна майстерня, деревообробний цех.

Високі результати господарювання забезпечують заробітки колгоспників. Торік у середньому кожен колгоспник одержав 2719 карбованців. До них треба додати відповідну частку з 397 тисяч карбованців, витрачених на соціально-культурні потреби.

***

Швидкими темпами в колгоспі ведеться спорудження житла. Тільки за останні два роки новосілля справили близько 20 сімей.

У першу чергу житло одержують молоді сім'ї, передовики виробництва. За рік, що минув, справили новосілля сім'ї механізаторів Л. І. Каліберди, В. Г. Бірюка, І. М. Міщенко, завідуючого ремонтною майстернею С. П. Долі, інженера-енергетика Ю. Б. Діхтяря та інші.

Будівництво житла повністю фінансує колгосп. Один такий будинок обходиться йому в 35–45 тисяч карбованців. А колгоспники із цієї суми виплачують лише 10–15 тисяч впродовж десяти років.

***

312 успенівців захищали Вітчизну в роки Великої Вітчизняної війни, 244 із них відзначені за героїзм і відвагу орденами та медалями.

ми. 136 загинули. Свято шанують земляки їхню пам'ять: у центрі села споруджено монумент з прізвищами всіх полеглих. Тут же названі й воїни, які загинули, визволяючи село в 1943 році.

В День скорботи сюди покладають живі квіти й вінки, присягають на вірність Батьківщині призовники перед відправкою на службу в армію.

Меморіал і майданчик завжди дбайливо доглянуті, з ранньої весни до пізньої осені тут бувають квіти. Бо це місце святе для успіхівців.

Наша молодь

Комсомольська організація господарства – одна з найчисленніших в районі. Вона об'єднує у рядах понад сто юнаків та дівчат, які виявили бажання працювати в колгоспі. Особливо багаті на молодь і завзяті руки механізовані загони.

До речі, перший мехзагін очолює молодий спеціаліст Ігор Железний, якого можна поставити в приклад. Працює недавно, а в цьому році колектив одержав уже найвищу врожайність.

Таких, як Ігор, у господарстві багато. Та назвемо кращих із кращих, хоч зробити це нелегко. Серед механізаторів – Іван Турукало, серед шоферів – Петро Вовк. А поміж комбайнерів завжди попереду Віктор Чайка.

Ідуть юнаки працювати на трактори після школи, повертаються після армії.

Хто працює, той заробляє

Рекордсменом по заробітках 1991-го року стала доярка Ганна Федосіївна **Симонцева**: разом з усіма доплатами вона одержала 11406 карбованців.

Механізатор Олександр Іванович **Каліберда** заробив за рік 9557 карбованців, його колега Григорій Іванович **Борт** – 9218 карбованців.

8994 карбованці – такий річний заробіток механізатора Павла Федоровича **Репетуна**. Лише на карбованець менше одержала доярка Катерина Василівна **Горпинич**.

Серед водіїв колгоспних автомашин найвищий заробіток у Василя Васильовича **Буряка** – 6747 карбованців. 5402 карбованці принесла

сумлінна праця Олексію Єгоровичу **Циганкові**, 5182 карбованці – Володимирові Петровичу **Шульзі**.

Середньорічний заробіток механізаторів у колгоспі торік становив 5100 карбованців, доярок – 3970, шоферів – 2720 карбованців. Добре оплачувалася праця трудівників господарства й раніше. Тому й цілком природним є те, що в особистому користуванні колгоспників нині є 150 легкових автомашин.

***

Колгосп – багатогалузеве господарство, виробляє значну кількість сільськогосподарської продукції. Та першочергова турбота тут про людей, а насамперед – про підростаюче покоління.

До послуг наймолодших – добре обладнаний дитячий садок, утримання якого господарство майже повністю взяло на себе. Щоранку колгоспний автобус звозить сюди дітей з усіх сіл, а ввечері розвозить їх по домівках.

З дитячого садка вихованці йдуть до неповної середньої або середньої школи. Переважна більшість спеціалістів у господарстві, багато вчителів у школах, працівників дільничної лікарні – теж місцеві. Освіту вони здобували як стаціонарно, так і на заочних відділеннях. Ось і зараз колгоспними стипендіатами є Олександр Брацило, Анатолій Семенда, Віктор Макуха (Мелітопольський інститут механізації сільського господарства), Анатолій Каліберда (Українська сільгоспакадемія), Ольга Попович (Харківський сільськогосподарський інститут), Геннадій Солодовник (Дніпродзержинський технікум фізичної культури), без відриву від виробництва у вищих та середніх навчальних закладах освіти здобувають чотири особи.

Це що стосується спеціалістів. Багато випускників шкіл йде працювати в колгосп, і багато хто з них згодом стає його гордістю. Бо рівняються вони на своїх знатних земляків – таких, як В. А. Денисенко, Л. О. Кошелева, Д. Г. Горпинич і багато-багато інших, портрети котрих зараз виставлені в сільському музеї.

В господарстві турбуються і про молодь. Піклуванням тут оточені ветерани колгоспного виробництва, учасники Великої Вітчизняної війни та вдови воїнів, багатодітні сім'ї. Окрім пільг, встановлених державою, вони мають постійну допомогу від колгоспу – доплату до пенсії, пільги за користування транспортом, при одержанні палива і таке інше.

***

Що робитиметься у плані економічного й соціально-культурного розвитку? На кого господарство надіється в майбутньому? Розповідає голова правління колгоспу **Василь Лазарович СТОЛЯРЕНКО**:

– Передусім – економічні проблеми. Бо, не вирішивши їх, ні про які перспективи й мови не може бути.

Можливо, декому я здамся старомодним, недалекоглядним, але основним виробником сільськогосподарської продукції я бачу саме колективне господарство.

На думку членів господарства, колгосп має залишитися. А ось усі виробничі підрозділи повинні перейти на підряд. Коли підрядні відносини стануть абсолютно досконалими, життя само підкаже, як бути далі.

Щороку наше господарство поповнюється молоддю. Всі спеціалісти – як головні, так і середньої ланки – колишні колгоспні стипендіати. Більшість юнаків після служби в лавах Радянської Армії теж повертається в рідне село.

Про те, що господарство популярне, красномовно свідчить такий факт: за останні п'ять років у члени колгоспу вступило 218 чоловік, а вибуло 43. Отже, кадрами ми забезпечені.

Щодо перспектив. Бурхливими темпами розвивається соціальна інфраструктура Успенівки. Разом із сусідніми колгоспами імені Ілліча та «Мир» ми капітально відремонтували дільничну лікарню й збудували гараж для станції швидкої допомоги. Затратили на це 78 тисяч карбованців. У колись «неперспективному» селі Солодкому відкрили фельдшерсько-акушерський пункт, прокладаємо дорогу до Новоуспенівського.

Колгосп збудував лазню, торговий центр, повністю реконструював консервний завод. Ввели в експлуатацію ринок на 80 торгових місць, благоустроїли дві зони відпочинку, реконструювали за два роки понад 20 кілометрів вулиць і доріг (бо є власний асфальтовий завод). При сільраді діє ідеологічний центр, де є кімната депутата, рада ветеранів, обрядовий салон та музей історії села.

Не забуваємо і про виробничі об'єкти. Завершили впорядкування територій механізованих загонів № 1 і № 4, збудували пункт технічного обслуговування, критий тік. Є у нас своя олійниця, пункт по охолодженню молока. Придбали машини для очищення і переробки зерна та виготовлення трав'яного борошна.

Колектив спеціалістів ТОВ «Україна»: зліва направо (верхній ряд): бухгалтер Ю. М. Холод, головний економіст Л. А. Попович, головний агроном В. А. Холод, бухгалтер Г. П. Каліберда, завгосп І. А. Жовніренко, головний бухгалтер С. П. Мірошник, заступник головного бухгалтера В. П. Остапенко, начальник цеху тваринництва М. Г. Григоренко; (нижній ряд): завідувач молочнотоварним комплексом О. В. Яцуміра, касир В. В. Малюга, директор М. Г. Тимофієв, секретар Л. М. Горпинич, бухгалтер О. В. Міщенко

Колектив тракторної бригади № 1

Колектив тракторної бригади № 2

Коллектив молочнотоварного комплекса

Коллектив автогаража

Колектив будівельної бригади

Сільський голова Успенівки Тетяна Миколаївна Галкіна і директор ТОВ «Україна» Микола Григорович Тимофіїв

Колектив Успенівської сільської ради

Директор ТОВ «Україна» М. Г. Тимофіїв з директором ПСП «Мир»
О. Г. Чубом, директором ТОВ «Перемога» Л. В. Горпиничем
і П. М. Ковальовим (стоїть)

Головний лікар Успенівської дільничної лікарні
В.В. Бичков

Старша медсестра Успенівської дільничної лікарні О. М. Шелех з пацієнтом

Церква в селі Успенівці

Адміністративне приміщення ТОВ «Україна»

Пам'ятник Богдану
Хмельницькому
в Успенівці

Пам'ятник
Т. Г. Шевченку
на території
Успенівської сільради

На черзі – будівництво спортивного комплексу, зведення нового будинку культури, газифікація, прибудова до середньої школи, завершення очищення річки Янчул, будівництво упорядкованого житла.

Колгоспові навіть за бартерних стосунків не так просто розжитися будівельними матеріалами. А самому селянину зводити житло – то майже марна справа. І все ж ми будуємо. Щороку думаємо зводити до 10 жилих будинків. А будматеріали? Плануємо запустити власну шлакоблочну лінію. Дуже добру допомогу нам подають наші шефи із «Запоріжжитлоцивільбуду».

Будівництво ведемо господарським способом. Маємо й індивідуальних забудовників. Наприклад, тільки в селі Солодкому будуються шість молодих сімей.

***

Як попрацював колгоспний колектив у 1991 році? Про це йшлося на звітних зборах поважних представників у лютому 1992 року, де із звітною доповіддю виступив голова правління В.Л.Столяренко. Він, зокрема, зазначив, що валовий дохід складає 13678 тисяч карбованців – майже утричі більше планового. Чистого прибутку господарство отримало 8803 тисячі карбованців. Рівень рентабельності досяг 123,8 відсотка. Середньомісячна зарплата колгоспника на рівні 500 карбованців, доярки – 877, механізатора – 947 карбованців.

Господарство справилося в основному з усіма плановими показниками по тваринництву. На фуражну корову надоєно по 2830 кілограмів молока, але недобрали 7 тонн м'яса. Молока отримали стільки, що молоковози, коли їх поставити один коло одного в ряд, займуть дорогу від Успенівки до Яблукового. Із 60 операторів машинного доїння більше 3 тисяч кілограмів на корову надоїли тільки 20. Та й не все молоко було високої якості. Через низьку жирність не зараховано його 165 тонн або втрачено 95700 карбованців.

Значно недопрацьовують і оператори по відгодівлі тварин. Торік одна голова великої рогатої худоби щодоби прибавляла у вазі 239 грамів, а однієї свині – 248.

На зборах різко критикували стан справ у свинарстві. Особливо незадовільно поставлена племінна робота (від основної свиноматки отримали лише по 9 поросят). Здаючи тварин низької вагової категорії, господарство недобрало 314 тисяч карбованців.

На результати і якість роботи тваринників значною мірою впливало, як працювали рільники, механізатори, які вони дають корми для колгоспної худоби.

В 1991 році гірше своїх можливостей попрацювали і хлібороби. Вони не виконали жодного із планових показників по виробництву і заготівлі зерна. Враховуючи це, колгосп недоотримав продукції полів і садів на 542 тисячі карбованців.

Правління колгоспу на чолі з В.Л. Столяренком чимало зробило по благоустрою, соціально-культурному розвитку колгоспу й, незважаючи на важкий час, у селах не припинялося будівництво жилих будинків, розпочато спорудження спорткомплексу.

В 1992 році на районну Дошку пошани заносилося ім'я механізатора Івана Олексійовича Гопки.

***

18 вересня в Успенівці відбувся мітинг з нагоди 49-річчя визволення села від німецько-фашистських загарбників. На ньому були голова правління колгоспу «Україна» В.Л.Столяренко, голова сільради В.М.Горпинич, голова профкому господарства В.І.Іващенко та голова ради ветеранів І.Д.Горпинич.

На мітингу В.М.Горпинич, зокрема, сказав, що 630 жителів сільради пішло на фронті і не повернулося з них до рідних домівок 310. Визволяючи село, у вересні 1943 року загинуло 18 воїнів різних національностей.

Невмолимий плін часу. Сьогодні в строю залишилося по сільраді лише 74 ветерани.

Чимало добрих і гарних слів говорили про кавалера ордена Червоної Зірки і Слави III ступеня, батька 6 дітей, колишнього директора МТС Миколу Миколайовича Крутька, санінструктора Марію Архипівну Чучко, партизана Великої Вітчизняної війни Петра Івановича Лоханька, Івана Калениковича Бабенка, Івана Трохимовича Борта, учасника блокади Ленінграда колишнього вчителя і завідуючого Новоіванівською початковою школою Федора Трохимовича Хижняка, колишнього агронома Олексія Несторовича Миргородського, голову ради ветеранів Івана Дмитровича Горпинича, Івана Гавриловича Остапенка та багатьох, багатьох інших.

Сивочолих ветеранів вітали голова правління колгоспу В.Л.Столяренко, директор Успенівської СШ В.І.Коломоєць, І.Д.Горпинич, учні середньої школи, жіноча фольклорна група.

***

7 листопада 1992 року голова Успенівської сільради В.М.Горпинич розповідав: «Сільська рада постійно дбає аби створити селянам умови для нарощування виробництва продукції.

Зараз на території сільради – 861 двір, а всього жителів – 2018. Вони мають – 269 голів великої рогатої худоби, 647 свиней. У поточному році правління колгоспу «Україна» вже реалізувало жителям 48 голів великої рогатої худоби – теличок, нетелей, а також 489 голів молодняка свиней. Повністю задоволено потреби власників худоби в грубих кормах. Тим, хто працює в господарстві, видано по 150 грамів зерна на кожен зароблений карбованець, а пенсіонерам – по 300 кілограмів.

Активними приймачами молока були М.В.Гунченко та В.М.Буряк, серед возіїв молока – М.Г.Жовніренко, М.П.Репетун, І.Г.Горпинич. По три корови в господарствах Г.Ф.Каліберди та Л.О.Ганич, по дві тримали Ф.П.Персань та Н.О.Мірошник. В середньому щомісяця вони продавали до тонни молока. Багато цієї продукції продавали І.І.Каліберда, В.Н.Гринь, М.М.Борт, Є.Ф.Стрелков, Г.І.Касаткін, В.А.Денисенко, К.Г.Михайлова, К.П.Гопка та багато інших.

Тоді ж 220 жителів сільради виявили бажання збільшити присадибні ділянки до гектара. Всі заявки задоволено. У 1992 році на території сільської ради було вже зареєстровано одне фермерське господарство із земельним наділом в 43 гектари.

В 1992 році у селі Успенівці реконструювали кафе. На консервному заводі відкрили колгоспну олійницю, на якій до 1 січня 1993 року переробили 42 тонни соняшнику при 32% виході продукції.

1992 рік став роком втрачених можливостей. Таку оцінку роботи колгоспників дав на головних зборах року голова правління В.Л.Столяренко. Врожайність зернових склала 33,8 центнера з гектара, в т.ч. озима пшениця – 39,8 центнера, озимий ячмінь – 38,9, горох – 27,6 центнера з гектара.

В 1993 році на жнивях відзначався збиральний екіпаж Л.І.Каліберди. За п'ятиденну (23–27 липня) він комбайном «Дон-1500» підібрав хлібні валки на 144 гектарах і намолотив 4769 центнерів зерна. Екіпаж у складі комбайнера Леоніда Івановича Каліберди, його помічника Андрія Андрійовича Буряка, трактористів Анатолія Миколайовича Бутенка, Ігоря Григоровича Каліберди, водіїв автомашин Петра Володимировича Вовка, Петра Миколайовича Турукала завоював районний приз «Золотий колос».

Вибір зроблено

6 липня 1994 року (про це повідомила районна газета «Голос Гуляйпільля») В.Л.Столяренко подав заяву на загальні збори про звільнення з посади за станом здоров'я. Головою правління колгоспу було обрано Миколу Григоровича Тимофієва, який до цього працював першим заступником голови Гуляйпільської районної державної адміністрації.

Під час жнив-94 лідували комбайнові екіпажі братів: Олександра Івановича та Леоніда Івановича Каліберди. Вони підібрали валки зернових відповідно на 336 і 280 гектарах і видали з бункерів своїх комбайнів 11475 і 9724 центнерів зерна.

У травні 1995 року високої честі бути занесеною на районну Дошку пошани удостоїлась оператор машинного доїння Галина Миколаївна Каліберда.

Того року передовиком хлібної ниви та жнивах з 5 по 10 липня був екіпаж Олександра Івановича Каліберди. Комбайном «Дон-1500» він за 5 днів підібрав ранні зернові і зернобобові на 48 гектарах і відправив на тік 1062 центнери збіжжя. А Григорій

Голова правління колгоспу Микола Григорович Тимофієв

Іванович Борт косаркою Є-302 за такий же час скошив 85 гектарів ячменю.

Передовиками хлібної ниви і в наступних двох п'ятиденках були екіпаж Олександра Івановича Каліберди і механізатор Григорій Іванович Борт.

У підсумку районного соціалістичного змагання збиральний екіпаж О.І.Каліберди виборов друге місце (помічник І.Г.Каліберда, трактористи В.М.Семенда і В.В.Бодня, водій П.В.Вовк), який «Доном-1500» за 15 днів обмолотив валки з 391 гектара і отримав 8312 центнерів зерна. Екіпаж нагородили грошовими преміями.

Механізатор П.Ф.Репетун жнивваркою ЖВН-6 за 14 днів скошив 501 гектар ранніх зернових і виборов друге місце в районному змаганні. Його нагородили грошовою премією.

За шість місяців 1995 року передовими були оператори машинного доїння О.Олексішина (надоїла від корови 1715 кілограмів молока), Г.Каліберда (1609), Г.Симонцева (1513), Л.Басалаєва (1390), Н.Горпинич (1333), Л.Онучко (1236), К.Горпинич (1212 кілограмів).

Серед колективів тваринницьких комплексів попереду йшов колектив комплексу колгоспу «Україна» (завідуюча Л.І.Онучко), який отримав від корови за шість місяців 1236 кілограмів молока.

За підсумками роботи 10 місяців 1995 року кращою серед операторів машинного доїння була Г.Ф.Симонцева, котра надоїла від корови 2320 кілограмів молока. Вона ж стала і переможцем року з результатом – 2561 кілограм молока від корови.

КСП «Україна»

Кращими з кращих за перший квартал 1996 року виявились оператори машинного доїння М.Й.Клименко, О.В.Добрянська та колектив третьої молочнотоварної ферми (завідуючий А.І.Бірюк). Вони надоїли від корови відповідно 623, 585 і 529 кілограмів молока.

На жнивах – 96 переможцем третьої п'ятиденки в районі став збиральний екіпаж Леоніда Івановича Каліберди, який комбайном «Дон-1500» підібрав валки озимої пшениці і ячменю на 138 гектарів і відправили на тік 278 тонн зерна.

Переможцем четвертої районної п'ятиденки було названо колектив збирального екіпажу Петра Миколайовича Тарасенка. Комбайном СК-5 «Нива» він обмолотив валки на 104 гектарах і видав з бункера 183,3 тонни збіжжя.

На скошуванні зернових першим у районі визнали Григорія Івановича Борту, який жаткою ЖВН-6 поклав у валки зернові на 200 гектарах.

За підсумками змагання переможцями жнив-96 був колектив збирального екіпажу на чолі з Андрієм Івановичем Горпиничем, котрий комбайном СК-5 «Нива» за 17 днів упорав зернові на площі 268 гектарів і видав з бункера 5541 центнер хліба.

Друге місце посів колектив екіпажу Петра Миколайовича Тарасенка (комбайном СК-5 «Нива» за 17 днів зібрав зернові на площі 259 гектарів і відправив на тік 520,4 тонни зерна).

Третє місце виборів екіпаж Віктора Олександровича Чайки, котрий комбайном СК-5 «Нива» за 17 робочих днів зібрав зернові з 229 гектарів і видав з бункера 482,2 тонни зерна.

Серед механізаторів, що працювали на звалі, друге місце залишилось за Григорієм Івановичем Бортом, який жаткою ЖВН-6 за 17 робочих днів поклав у валки 483 гектари зернових.

Всі переможці і призери нагороджені грошовими преміями.

***

Якщо вірити статистичним даним, то Україна по валу зерна скотилась до рівня кінця 50-х – початку 60-х років, а по розвитку вівчарства – до 1916 року. Процеси, які проходили в агропромисловому секторі, негативно впливали і на результати роботи колгоспів та КСП району. Не винятком тут було і колективне сільськогосподарське підприємство «Україна», і про це, зокрема, говорилося на звітних зборах уповноважених у кінці січня 1997 року.

В доповіді, з якою виступив голова правління М.Г. Тимофієв, рунтовно проаналізовано роботу всіх галузей і виробничих дільниць господарства, зусилля котрих спрямовувались у переважній більшості на отримання гарних кінцевих результатів. Але свої корективи у дії рільників вносили затьяжна холодна весна, а потім посушливе літо, а перед цим була суха осінь і озимі культури довелось сіяти в суху землю. Тому господарство виручили в основному 353 гектари озимої пшениці, що вирощувалась у тракторній бригаді №4.

Погода минулої весни внесла свої поправки і у строки сівби ярих та бобових культур. Адже тільки горох сіяли ще 20 травня. Та все ж, незважаючи на примхи погоди, тут зуміли зібрати 3426 тонн зерна (в середньому по 17,7 центнерів з гектара). Результат, звичайно,

далекий від бажаного, але для минулого року зовсім непоганий. А якщо брати в розрізі бригад, то найвища урожайність – 21,4 центнера з гектара – у тракторній бригаді №4. В цій та тракторній бригадах №2 панує дисципліна і порядок, бо керівники на своїх місцях. Чого не можна сказати про керівника тракторної бригади №1.

Торік у господарстві вирощували соняшник на 800 гектарах і отримали в середньому по 21,5 центнера насіння з гектара. Найвищий урожай знову ж таки мали у тракторній бригаді №4 – 24,6 центнера. Отже, недаром голова правління добрим словом відзначив працю названого колективу. Представники його добре попрацювали і на жнивах та зайняли перші три місця у районних змаганнях.

А от кормодобувники не можуть похвалитися успіхами. Через засушливе літо багаторічні трави дали всього лише по 86,5 центнера з гектара, низький травостій був і в інших кормових культур. В результаті – громадське тваринництво забезпечене силосом на 47 відсотків до потреби, сіном – на 43, мало зернофуражу, соломи і тієї не вистачає. А в господарстві є 2700 голів великої рогатої худоби, яка просить корму.

Добре, що тут протягом року робили ревізію дійного стада, вибракували низькопродуктивних тварин і заміняли нетелями. А головною причиною низької продуктивності тварин є їх яловість. Через низьку ефективність штучного осіменіння та безконтрольність головного зоотехніка В.І.Горпинича за роботою техніків штучного осіменіння від 100 корів отримали по 56 телят. Так далі працювати не можна, – заявив на зборах М.Г. Тимофієв.

Серед колективів ферм найгірші показники має ферма №1, хоча умови для праці у всіх тваринників однакові.

На зборах йшлося й про значний падіж молодняка великої рогатої худоби та свиней. А через недоробки ветеринарної служби (головне – не було потрібної вакцини) на фермах тварини гинули від хвороб.

Доповідач, а потім і виступаючі, називали прізвища кращих людей господарства. Серед доярок – А.Ф. Симонцева, К.В.Горпинич, Г.І.Яковенко, Л.І.Басалаєва, телятниця Т.І.Гопка та інші. Але в господарстві є й такі, що порушують трудову і технологічну дисципліну, пиячать, допускають прогули, крадіжки громадського добра тощо. За звітний період оштрафовано і затримано порушників громадського спокою 41 чоловік. З них 18 керували транспортом у стані сп'янін-

ня. Тому не випадково збори затвердили рішення правління про виключення 28 чоловік з членів колективного сільськогосподарського підприємства за різні порушення. В той же час і майже стільки прийняли у господарство нових членів.

Ставлячи завдання на поточний рік, і голова правління, і виступаючі особливу увагу звертали на питання зміцнення дисципліни і порядку на всіх виробничих ділянках, на ефективне використання землі, техніки, на посилення боротьби з бур'янами, крадіжками, а тут повинна зростати роль як головних спеціалістів, так і керівників всіх рівнів, бо без цього на високі врожаї та на дої сподіватися марно.

На зборах було заслухано інформацію голови профкому В.А. Семенди про виконання колективного договору між профкомом та правлінням КСП і укладено новий колдоговір на 1997 рік.

В роботі зборів взяв участь і виступив перший заступник голови районної державної адміністрації О.Г.Тараненко, а також був присутній на зборах голова райкому профспілки працівників агропромислового комплексу О.І.Варакута.

Після зборів успенівці із задоволенням прослухали концерт.

***

Напередодні 9 травня 1997 року на районну Дошку пошани заносилося ім'я комбайнера Андрія Івановича Горпинича.

На хлібній ниві-97 передовиками були екіпажі Павла Федоровича Репетуна, Юрія Петровича Горпинича, Леоніда Івановича Каліберди. Тоді володарем обласного призу імені Героя Соціалістичної Праці І.П.Мартиненка став збиральний екіпаж Леоніда Івановича Каліберди, який зібрав 471 гектар зернових і намолотив 1551 тону зерна. Цей колектив став переможцем жнив-97. Друге місце у області посів збиральний екіпаж Юрія Петровича Горпинича, який «Доном-1500» зібрав 414 гектарів зернових і намолотив 13679 центнерів зерна.

На осінніх польових роботах у другому мехзагоні на зелених жнивях відзначався механізатор Ігор Григорович Каліберда (комбайном КСК-100 впорав 167 гектарів і накосив 3783 тону подрібненої маси кукурудзи).

Незважаючи на дощі, Л.І.Каліберда «Доном-1500» скосив соняшник на 277 гектарах і намолотив 6574 центнерів зерна (по 23,7 центнера з гектара).

На збиранні кукурудзи на зерно відзначався Володимир Федорович Сушко («Херсонцем-9» впорав 80 гектарів качанистої), а тракторист Павло Федорович Репетун відправив на тік близько 400 тонн початків.

На оранці на зяб сумлінно працювали Володимир Володимирович Бодня, Володимир Миколайович Кійко, Андрій Андрійович Буряк, Віктор Миколайович Семенда, Олександр Олегович Горпинич.

В 1998 році на районну Дошку пошани заносилося ім'я комбайнера Леоніда Івановича Каліберди.

У першому кварталі кращою була оператор машинного доїння Я.М.Репетун, яка на доїла від корови 1142 кілограми молока.

Передовиками хлібної ниви у районі ставали збиральні екіпажі Л.І.Каліберди і Ю.П.Горпинича, які комбайнами «Дон-1500» намолотили відповідно 12708 і 10713 центнерів зерна.

А за підсумками обласного змагання комбайнових екіпажів на жнивях-98 третє місце посіли екіпажі, де комбайнером Леонід Іванович Каліберда, його помічником Олег Іванович Борт, трактористом Юрій Володимирович Куташенко, водієм Петро Миколайович Турукало («Доном-1500» зібрави 322 гектари посівів і намолотили 1343 тону зерна); комбайновий екіпаж, де комбайнером Петро Миколайович Тарасенко, його помічником В'ячеслав Миколайович Тарасенко, трактористом Михайло Федорович Сова, водієм Володимир Антонович Саган. Комбайном СК-5 «Нива» обмолотили зернові на 280 гектарах і зібрави 771 тону збіжжя.

Комбайнери отримали премії по 100 гривень, а члени екіпажу – по 80.

За підсумками роботи 9 місяців 1998 року кращою була серед операторів машинного доїння Л.І.Шеремет, котра на доїла від кожної закріпленої корови по 1998 кілограмів молока.

За підсумками року кращою стала телятниця Т.І.Гопка, яка добила 552-грамового середньодобового приросту однієї голови.

На жнивях 1999 року попереду йшли комбайнові екіпажі Л.І.Каліберди та Ю.П.Горпинича. За підсумками четвертої жнивної п'ятиденки перемогу здобув екіпаж Л.І.Каліберди у складі комбайнера, помічника Романа Тарасовича Шевченка, тракториста Олександра Олеговича Горпинича, водіїв Петра Миколайовича Турукала та Сергія Олександровича Калініченка.

За період з 20 по 24 липня колектив удостоївся двох призів: районного – «Золотий колос» та обласного – імені І.П.Мартиненка.

В 1999 році переможцями обласного змагання жнивварів серед комбайнових агрегатів були:

колектив у складі комбайнера Юрія Петровича Горпинича, помічника комбайнера Сергія Івановича Григоренка, тракториста Олександра Васильовича Галагана, водія Петра Володимировича Вовка (перше місце, «Дон-1500», 526 гектарів, 1717 тонн зерна).

Друге місце теж посів колектив з КСП «Україна» у складі комбайнера Івана Олексійовича Гопки, помічника комбайнера Сергія Івановича Гопки, тракториста Віталія Володимировича Вовка, водія Віктора Григоровича Яковенка («Нива», 272 гектари, 887 тонн зерна).

Третє місце зайняли колективи:

з КСП «Україна» у складі комбайнера Андрія Івановича Горпинича, помічника комбайнера Олександра Олександровича Малого, тракториста Геннадія Степановича Горпинича, водія Івана Миколайовича Бірюка («Нива», 306 гектарів, 873 тонни зерна);

з КСП «Україна» у складі комбайнера Петра Миколайовича Тарасенка, помічника комбайнера В'ячеслава Миколайовича Тарасенка, тракториста Олександра Олександровича Чайки, водія Володимира Анатолійовича Сагана («Нива», 296 гектарів, 861 тонна зерна);

з КСП «Україна» у складі комбайнера Леоніда Івановича Каліберди, помічника комбайнера Романа Тарасовича Шевченка, водіїв Петра Миколайовича Турукала, Сергія Олександровича Калініченка, тракториста Олександра Олега Олександровича Горпинича («Дон-1500», 447 гектарів, 1493 тонни зерна).

Які підсумки збирання врожаю 1999 року?

За вагомих внесок і організацію жнив подяку і грамоту райдержадміністрації отримав голова КСП «Україна» Микола Григорович Тимофієв. Господарство зібрало найвищий валовий збір зерна озимої пшениці – 5255 тонн на площі 1635 гектарів з урожайністю 32,1 центнера. Урожайність ярого ячменю – 26,8 центнера з гектара, ранніх зернових та зернобобових – 30,7 центнера.

Майстри своєї справи

Гартований вогнем

Початок осені видався напрочуд сухим і сонячним. Микола Микитович Каліберда найбільше любить цю пору року, коли дні стають все коротші і коротші, але, здебільшого, ясні і чисті. Небо, немов у червні, вигинається над селом, над полями блакитною банею. Цієї пори особливо гостро відчуваються кольори. Деревя вбираються у яскравий бронзовий колір, в садах ще світяться своїми зорями чорнобривці, розливають сяйво жоржини, чути, як гупають яблука в саду і луна котиться селом.

Микола Микитович, коли випадає нагода, любить на самоті походити рідною землею, поміркувати. Іде, подумки з собою розмовляє, слухає, як дихає земля, як вона живе, а значить, живе і він.

Восени, коли в'яне природа, особливо часто приходять на думку спогади давно минулих років, особливо той день, коли молодим хлопцем вперше став до горна. Давно це було, але той власними руками роздутий вогонь, до цього часу повнить на снагою серце...

Сім'я Калібердів повоєнних років заможності не знала. Батько не повернувся з воєнної круго-

верті, мати з трьома дітьми на руках ледве зводила кінці з кінцями. Добре вже те, що нагляду вони не потребували, бо зростали не білоручками, при звичаїлися до самотійності змалечку.

Рано пізнав мозолі на руках і малий улюбленець – Микола. Тільки-но сповнилося йому сімнадцять, вже працював. Спочатку на різних роботах, згодом причіплювачем, трактористом. Техніки на той час бракувало, а та що й була, трималася, як кажуть, на чесному слові. Надійним «лікарем» техніки вважали тієї пори в Успенівці вправного коваля Михайла Яковича Спашенка. Він здебільшого сам реставрував деталі, виготовляв металеві частини. Золоті руки мав сільський умілець. До нього йшли люди: той сапку виготовити, той граблі. Нікому, бувало, не відмовить. Частенько забігав у кузню і Микола Каліберда. Щось тягнуло його сюди, по-доброму заздрило ковалеві, в руках якого шмат заліза ставав податливим, мов пластилін. Спеціаліст помічав жадобу юнака до ковальської справи, довіряв інколи побити молотом, радів, що справа, якій він життя присвятив, до вподоби молодому.

Придивлявся, придивлявся і одного разу запропонував:

— Знаєш, Миколо, бачу, що ти не байдужий до ковальської справи. Я вже у літах, а тобі саме час навчитися цьому ремеслу. Повір, не пошкодуєш. То як, згода?

Відповідь, звичайно, була ствердна. Невдовзі в кузні залунав ще один дзвін молота. Микола і його брат Василь, який ще раніше вподобав справу, почали трудитися молотобійцями.

З роками прийшов досвід. Зерна майстерності, котрі заклав у душі братів старий майстер, проросли і дали добрі сходи. Гарними спеціалістами стали з роками брати. Помер коваль Михайло Якович, але справа його (як він про це мріяв) не вмерла. Брати її гідно продовжили. Старший Василь замінив коваля, а згодом, коли

1992 р.

Собі і людям на радість

То було під час святкування 50-річчя визволення району і міста від німецько-фашистських загартників. Недільного дня моросив дрібний неприємний осінній дощик. Відвідувачі ярмарку сільськогосподарської і промислової продукції скуплялися і швидко ховалися під укриття, а дехто (і таких була переважна більшість) заходив у розбірні будиночки, що їх змайстрували і поставили на міському стадіоні

пішов на заслужений відпочинок, передав справу молодшому — Миколі.

Зараз М.Каліберда — єдиний коваль на все господарство. В «Україні» кожен добре знає цього кремезного небалакучого чоловіка. Шанують його як вмілого спеціаліста, доброго щирого товариша.

— Людина на своєму місці, — так коротко охарактеризував Миколу Микитовича завідувачий майстернею О.Г.Бриль. — У нього ніколи слово з ділом не розходиться, з такими людьми не страшно братися за будь-яку справу.

Осінні сутінки спускаються на землю. Вулицею села повертається з роботи Микола Микитович. Крокує впевненою ходою, ходою господаря, яким він себе вважає.

А.Ланін

сільські умільці.

Біля одного будиночка, що стояв на колесах, юрмилися люди: одні по східцях заходили всередину, інші виходили. Виявилось, що це успенівці зустрічають гостей, а порядкує тут привітна господиня — Галина Іванівна Капустіна.

Заходжу, вітаюся.

— Знайомтесь, — пропонує голова Успенівської сільської Ради В.М.Горпинич. — Це Га-

лина Іванівна. І оці вироби, що тут бачите, то справа її рук.

Я роззираюся. І не можу відвести погляду від домотканих килимів, вишитих рушників, що висять на стінах, гірки подушок, що лежать на столі і дерев'яних лавках. З виробів переводжу погляд на жіночі руки.

— Соромитись нема чого, — кажу, — бо руки у вас золоті. Он яку красу створили.

— Але то не все, — підхоплює Василь Михайлович, — ще чимало залишилось у Галини Іванівни вдома, а скільки вона віддала дітям, а їх у неї четверо. І вихувала вона їх сама, чоловік трагічно загинув у армії.

— Нічого, — ніяковіє жінка, — тепер уже минулося, а тоді було море розпачу та горя, не знала, як і житиму одна. Та з роками біль утрати притупився, а діти піднімалися одне за одним. Біля мене тепер син Коля: вчиться в СПТУ №28, Юра і Богдан — у Запоріжжі, одружені, мають дітей, дочка Віра живе в Успенівці, доглядає на радість собі та бабусі синопка.

І всім дітям вона подарувала вишиті та в'язані вироби. А хто ж їм допоможе, як не мати.

Своє захоплення вишивати і в'язати Галина Іванівна привезла з Івано-Франківської області, звідки сама родом.

— Вишиваю я рушники та наволочки і простим, і болгар-

ським хрестиком, і гладдю. А килими вибиваю спеціальною голкою, вмю робити і домоткані доріжки, — розповідає.

— А де ж ви берете сировину?

— Раніше було дещо простіше, — пояснює співрозмовниця, — нитки і вовна були дешеві, тепер така ціна, що страшно й подумати. Але я рук не опускаю, вмю прясти вовну, фарбувати, в'яжу з неї светри. А ні, то й старі речі розпускаю і з тих ниток в'яжу нову річ.

Галина Іванівна, як дізнався, працює дояркою на другій молочнотоварній фермі колгоспу «Україна», доглядає групу корів. Робота на селі не з легких.

— Тож, коли ви встигаєте і в'язати, і прясти, і вишивати? — запитую. — Адже кожен знає, що до корів треба рано вставати, а звечора довго не засидишся над вишиванням.

— Та, як бачите, встигаю, — посміхається. — Бувало, сусідка або гукає, або заходить до хати і каже: «Що ти робиш, Анько, що тебе не видно, чи спиш, чи що?»

— А я прийду з роботи, попораюсь по господарству та й починаю вигадувати узор, щоб людям було приємніше на серці, коли на них подивляться.

І справді, не бачив я, щоб хто з відвідувачів селянської світлиці не зупинився навпроти хвацького вишитого козака чи симпа-

тичних діда і баби, що усміхаються до вас із килима.

Днями довелося побувати в Успенівці, побачити будинок Галини Іванівни. Від упорядкованого і охайного обійстя віяло домашнім затишком. Всіх, хто ступав на подвір'я, привітно зустрічали квіти і молоді вишеньки, на яких багряно-жовтим кольором світилися на сонці листочки. Деякі зривав вітер і кидав під ноги. А мені чомусь на думку

1993 р.

Спитай у совісті своєї

Степ... Його сприймають порізню. На одних він наганяє невідпорний сум та нудьгу. Для інших степ – навпаки, вірада, годувальник. У будь-яку пору року виграє він для них барвами, які є на світі: синім спалахом снігу, сліпучістю ранковою, весняною краплиною роси. Трапляється, налітають бурі, і тоді за кілька кроків нічого не видно. Та буйна сила чорнозему зігріває душі степовиків. І в ці хвилини вселяє в їхні серця віру у врожай, який вони вирощуватимуть. Так входить степ у душу господаря і трудівника. І як на сонці визрівають пшеничні колоски, так у душі хліборобській зріють зерна характеру – характеру землероба нового типу, нащадка тих, для кого земля

спали слова пісні «Мамина вишня».

Перекоаний, що ця вишня зігріває материнським теплом дітей і онуків, що приїздять сюди на гостини, і де їх зустрічає завжди з радістю Галина Іванівна.

Днями доярці, сільській майстрині, виповнився той вік, коли жінки йдуть на заслужений відпочинок, але героїня нашої розповіді повна сил і енергії й прагнення ще трудитися.

І.Кушніренко

була не годувальницею, а злою мачухою.

Ось таким саме хліборобом нової формації і є механізатор Григорій Іванович Борт, який працює у четвертому мехзагоні колгоспу «Україна».

Коли мова зайшла про Григорія Івановича, голова правління колгоспу Василь Лазарович Столяренко по паузі відповів:

– Від душі працює Борт. Дуже ж таки совісний чоловік.

Голова ще подумав і додав:

– Ви знаєте, отаких би механізаторів, як Григорій Іванович Борт, та побільше. Ми б і горя не знали. І справи б йшли добре. Зараз у мехзагоні працює десь 24 механізатори, а було б там таких, як Борт, чоловік вісім – не треба

б ні начальника мехзагону, ні обліковця – ніяких керівників. Бо працюють такі, як то кажуть, не за страх, а за совість.

У багатому на трудові таланти степовому селі Солодкому в Григорія Івановича Борта особливий авторитет. На тракторі трудиться – любо глянути. Майстер. За стільки років досвіду набув, що, мабуть, і до схилу літ його вистачить.

У трудівника, розповідали в колгоспі, свій підхід до хліборобства: руки – сильні знаннями, а знання – роботящими руками. В одній супрязі вони мають іти, вважає той.

Двадцять чотири роки тому Григорій Іванович вперше сів за кермо трактора. Поблажливості ні в чому собі не давав. Йому хотілось так працювати, щоб казали: «Григорій, без тебе ми нікуди!..»

Треба бути крупним фахівцем, помітною у своїй справі людиною – таке життєве кредо механізатора. Земля дає для цього всі можливості, – каже він, – досить згадати відомих землеробів Мальцева, Гіталова.

– Григорій Іванович досить швидко став класним спеціалістом, – ділиться обліковець мехзагону, колишній механізатор Микола Іванович Горпинич. – У нього перший клас. І молодих став навчати. Хто ж, як не Гри-

горій Іванович, поділиться секретами своєї майстерності.

Часто кажуть: «Любіть техніку!». Не точне слово, вважає Борт. Чого її любити? Треба любити живе: дітей своїх, сходи соняшнику, пшеницю, що вже колоситься, теля своє. А техніку треба поважати. Механізми, звичайно, слід експлуатувати по науці, зі знанням справи.

Г.І.Борт не може спокійно пройти мимо механізатора, котрий прагне підхалтурити. Проста річ – оранка під яру культуру. Необхідно додержувати глибину, стежити, щоб гребенів не було, щоб верхній шар ліг на дно борозни. Краї в поля потрібно оборати. І все це в сумі дає декілька центнерів прибавки до урожаю. Можна орати, як заведено, а можна гнати швидше і швидше, щоб побільше гектарів намотати. Все буде залежати від відповідальності. Зробити роботу погано – п'ять центнерів від урожаю треба відминусувати. Маємо приховану втрату. В очі вона не впадає. Втратою вважається те, що спершу одержано, а потім загублено. А насправді ним є те, що недоодержано, то пряма втрата. І для колгоспу, і для механізатора... Ось Григорій Іванович і хоче, щоб ними, механізаторами, управляли тямущі люди, щоб були не одні заклички до дисципліни, а сама дисципліна. При незадовільному керу-

ванні кульгає організація праці. Слабка її організація не дозволяє ні заробити, як належить, ні врожаю одержати. По всіх статтях виходять втрати. І що небезпечно – до цього легко звикнути. Кивай на труднощі, згадуй, що і в минулому році так було, а то й пального немає, а потім все поспіхом робиться, а люди тим часом перестають поважати свою працю і самих себе.

Якщо вже обрав ти собі професію механізатора, то працюй, виконуй роботу чесно, сумлінно, з душею. І совість буде чиста, як сльозина, – так повчає Григорій Іванович молодих. І молодь до нього тягнеться. І не тільки тому, що досвідчений механізатор може розібратися з найскладнішими вузлами – паливної апаратури і гідравліки, підкаже, як відрегулювати інший вузол. За сло-

1993 р.

Послужи йому, поле

– Олег Борт – наймолодший жниввар, – поділюся голова профкому колгоспу «Україна» Віталій Андрійович Семенда. – Цьогорічний випускник нашої середньої школи. Разом з атестатом зрілості Олег одержав посвідчення тракториста-машиніста й пішов працювати в рідний колгосп. Можна сказати, попав, як кажуть, з балу на корабель. Саме лашту-

вами Г.І.Борта, щасливий ти лише тоді, коли не втомлюєшся вчитися. І платити людям за добру науку добрим ділом.

– А ви знаєте, в мехзагоні, де працює Григорій Іванович, трудиться його син Юрій, – другий рік, як повернувся в село, – поділюся ветеран колгоспу І.Д.Горпинич. – Уже благоустроює хату. Це ж добре, просто з могутнього кореня Борта проріс ще один пагін. І міцніє. І росте все вгору і вгору. Син іде дорогою батькової долі. І для нього сумлінна хліборобська праця стала справою совісті.

– Портрет Григорія Івановича Борта красується на районній Дошці пошани, – говорив М.І.Горпинич. – То визнання найзначніших успіхів у праці цієї людини. І наш колектив гордиться ним.

А.Лапін

валися на жнива, й молодий Борт погодився косити хліб. І от вже десятки гектарів збіжжя поклав у валки. Молодець...

Хотілося ближче познайомитися за уявою з серйозним юнаком, котрий так залюбки вже береться за нелегку працю. В наш оцей спантелений час – чути таке – то радість подвійна. А скільки зараз Олегових ровесників

знічев'я байдикують. На умі одні гульки. Що ж з таких вибрунькується...

– Про Олега питаєте? Гарний хлопець. Працелюб. Добросовісний. Вчився добре, – жваво снує думку про свого вихованця вчителька Євгенія Гаврилівна Бодня. – Особливо йому вдавалися математика, фізика, хімія. Я й рада юнакові захопитися хімією серйозно. Тоді Олег нічого не відповів на мою пораду. Тільки всміхався. Ви знаєте, там, де цей юнак, – веселощі не вгавають. Оптиміст. Такому гарно в житті буде, й труднощі легше долатиме. А почувли б ви, як Олег щиро читає вірші – заслухаєшся. Так виходить його звабила інша царина – земля...

Наш Олег уже твердо визначився: «Від землі нікуди не піду!» – сказав, – хвалилася мама Людмила Валентинівна Борт. І по тону неньчиного голосу неважко було здогадатися – батьки задоволені вибором сина.

– І не здивовані, – бо наш Олег, можна сказати, виріс у кабіні батькового трактора. Часто з ним пропадав у тракторній... – продовжувала мама.

Хвалили в колгоспі механізатора першого мехзагону Івана Михайловича Борта. Тракторист досвідчений. До двох десятків добирається його трудовий стаж на сталевому коні, а за ві-

ком ще молодий. І спортсмен завзятий, – там такий дебелий козарлюга, і духовою музикою захоплюється, – доповнювали портрет односельчани.

Степ починається відразу ж за селом. Тут Івану Михайловичу знайомі кожен пагорб, кожен видолинок. Любить він поле будь-якої пори року – навесні, коли врунеться воно смарагдовою зеленню ярини, і влітку, коли виграє на сонці золотохвиле море пшениці. Душа однаково радіє – хай то в час весняного засіву, а чи в жнива. Бо поле – то біографія родини Бортів. З ним, полем, пов'язує своє життя тепер й син Олег.

Мені пригадалися і слова вчителя виробничого навчання Олега Івановича Горпинича: «Треба було бачити, якою жадобою і цікавістю горіли очі Олега Борта, коли він слухав пояснення про будову трактора, а потім розглядав окремі вузли та деталі. І, мабуть, ясно уявляв себе за кермом цієї машини...»

Прохаю розказати про Бортів і начальника мехзагону №1 Ігоря Петровича Железного. Він, як і всі степовики, небагатослівний.

– Борт-старший – чоловік путящий. Поважає порядок. Ніколи не відмовляється від найважчого діла. В нинішні жнива сіно скиртував, а це вже й солону почав. Олегова біографія тільки-но

починається. Вважаю, що не випадково син пішов батьковою стежиною. Хлопець до роботи дуже беручий. Під час минулорічної практики працював у нас помічником комбайнера на збиранні сіна. Зараз Олегові довірили «Ниву» із жнивркою ЖВН-6. Має вже свій рахунок і непоганий, обіцяючий. Я б ще додав: у ньому добра людська щедрість живе. І віра в свої сили. Ніколи не опускає рук.

Сонце, ще зовсім молоде, почало поволі припікати, збираючи рясну росу. Олег, змастивши машину та перевіривши робочі вузли, обходить навісну жатку.

Хлопець, пригадує, тоді дуже хвилювався. Може й руки тремтіли: «Вперше ж самостійно кошу. І не дивно, трохи боязко, раптом щось не вийде?..» Він запускає мотор, й перша стежка ячменю рівно лягає на стерні. Віднині для нього не існує нічого, окрім мільйонів колосків попереду...

І другого дня Олег Борт виводив свій агрегат у загінку. І завжди приємно хвилювався. Сьогодні теж сповнена наснаги, ніжно й трепетно співає душа. Її

1995 р.

Зачаровані степом

Розповідь ця – про Андрія Горпинича, молодого хлібороба-

мелодія – то пісня колосистого збіжжя.

Та ось знову припекло і небо загримотіло гуркотом сердитого грому, знову зірвався гарячий вітер і засльозились хмари не на одну годину.

– Чекати погоди – це найважче на жнивах, – тихо мовить Олег. Переживає.

– Не сумуй, козаче, наздоженеш своє, – підбадьорюють хлопця старші.

«Звичайно, не відстану, – міркує Олег. – Тільки мене тривожить інше. І як вони не розуміють – зерно ж може обсипатися...»

Сьогодні рано-вранці сонце осліпило лісосмугу і покотилося хліборобові назустріч. Можна вирушати. Олег вирулює агрегат у загінку...

Натужно співає мотор. Нескінченим рушником лягає вузатий ячмінний валок. Олегові здається: це його завидна доля поспішає слідом за машиною.

Врочистий і натхненний у роботі юнак.

Чистий і схвильований.

Дужий і ніжний.

Зачарований степом.

майстра колгоспу «Україна» – цього річного чемпіона району у

трудоному суперництві жниврів, котрі працювали на комбайнах СК-5 «Нива». Ужинок, намолот у Андрія виявився найвагоміший: бункер степового корабля видав 554 тонни збіжжя. Разом зі своїм командиром – лідером екіпажу – пошанування заслужили й решта членів колективу – помічник, теж з молодих, Олексій Іщенко і найдосвідченіші за віком трударі – тракторист Михайло Федорович Сова і водій Іван Миколайович Бірюк. Честь їм і слава!

Хліборобська борозна Андрія Горпинича – то продовження батькової – Івана Миколайовича, – який теж за фахом механізатор широкого профілю (тракторист і комбайнер), – не один десяток літ віддав ниві, а нині очолює рідний четвертий мехзагін, на полях котрого ще у юності проклав свою першу борозну. Тут пройшов добру школу землеробської майстерності, де ось утверджує своє «Я» син Андрій – тепер уже один з перших жниврів Гуляйпілля.

Можна зрозуміти гордість старшого Горпинича за успіхи сина. Хто-хто, а досвідчений хлібороб добре знає справжню ціну того успіху. Ой нелегко далась перемога у такий важкий рік. А це ж, мабуть, додає тільки авторитету переможцю.

А я кажу: щастя доле обом Горпиничам, батькові і синові, ко-

трі прославились – не побоюся гучних слів – звитяжною працею, хліборобською мудрістю, творчим завзяттям.

Розказуючи про Андрія, то як же обійдеш Івана Миколайовича. Закваска у молодшого Горпинича батькова. І тим він щасливий...

У поставі степовика – богатирська сила. Примітний. Недарма ж кадрову в морфлоті служив – балтієць. Судячи із зовнішності – вольовий. Такі завжди впевнені в собі, не метушаться в складних ситуаціях, не панікують при невдачах. Труднощі їх ще більше загартовують, успіхи – не заколисують.

Важке дитинство випало на роки Івана. Так хотілось йому мамі в усьому допомогти. А роботи він не цурався. І в колгоспі помітили. Доля поріднила його з полем, яке І. Горпинич любить над усе. Він не уявляє свого життя без росяних світанків, сонячних полуднів, замріяних вечорів, тихих зоряниць.

...Стежка дитинства. Подумки ходив то на Далекому Сході, то на Крайній Півночі. Як і його попередники, мріяв звершити подвиг. Однак, коли школу закінчив, збагнув: нікуди не поїде. Для подвигів є місце і вдома.

Життя несло Івана на крилах років і всюди супутницею була любов до техніки. Відслуживши

кадрову, Іван повернувся додому і зразу ж подався у тракторну бригаду, де й раніше працював.

– Приймайте у своє з'єднання, – до бригадира.

– Та хто ж не прийме того, хто любить працювати самовіддано.

– Із задоволенням, лише спочинь трохи...

Та Іван не сидів удома й дня. Уже наступного ранку схід сонця стрічав у полі.

З роками багатшав досвідом. Машини вивчав досконало. Все лагодив сам... Не один десяток літ провів у тракторній кабіні. І честі високої заслужив – його не раз пошанували за працю чесну, сумлінну. І коли постало питання, хто очолить четвертий мехзагін, голова правління В. Л. Столяренко назвав кандидатуру – Івана Миколайовича Горпинича, вчорашнього тракториста К-700. Отак з «Кіровця» й на бал...

Господарство дісталось велике, і клопотів теж, 2400 гектарів угідь, – є де докласти рук механізаторам. Колектив, очолюваний І.М.Горпиничем, об'єднала, згуртувала, здружила одна спільна турбота – хліб. В успінівському «парламенті» – сільській Раді Іванові Миколайовичу односельчани-солодчани довірили представляти їхні інтереси. І він, депутат і член виконкому, про те по-всякчас пам'ятає.

Адже любити землю – не означає розчулено милуватися красою степу, брати у жмені колоски і затуманеними очима спостерігати, як половіють хліба. Любити землю – то жити її болями, місити грузький чорнозем, вивозити гній, одне слово – робити чорну роботу, щоб виростити білий хліб.

Знати техніку – це не тільки добре нею володіти, вміти усунути поломку, а й вміти й могти, коли треба, вдосконалити її.

Такий смисл укладає І.М.Горпинич у своє життєве кредо механізатора. Так його розуміє й Горпинич-молодший.

...У гурті справжніх степовиків Андрій нічим особливим не виділяється. Невисокий, кремезний. Якось не можеш його уявити за кермом потужного К-700, на якому він постійно працює. У кабіні такого велета, казали, Андрія майже не видно. А мимоволі перехоплюєшся гордістю за отой господарський потяг його до ниви. Не випадковий він. Адже йому не побоялися колгоспники довірити техніку, поле, біля якого цілий рік ходили і на яке покладали стільки надій. Як і на нього, молодого механізатора. Уже два роки у жнива самостійно працює комбайнером, пересідаючи з «Кіровця» на «Ниву». А взагалі з технікою він – відколи пам'ятає себе.

А пам'ятає він себе відтоді, як батько забирав його із собою на поле, садовив поряд на сидіння, і, захопившись своєю роботою, забував, що він тут. А Андрій мовчки годинами слухав рокіт двигуна, уважно слідкував за батьковими руками, завчав їхні рухи. Вже з третього класу він знав усі марки тракторів, комбайнів. Ще малим уперше пробував управляти машиною.

– Приглядайся, сину, – говорив батько, – земля любить уважних, роботящих. А без техніки її не охопиш усю, не впораш. Не знаю, ким будеш, коли виростеш, але коли й біля землі вмітимеш ходити – воно не зайве. Його, як кажуть, за плечима не носити...

І Андрій багато чого почерпнув із тієї батькової науки. Він і благословив сина після закінчення школи у механізатори... Потужний «Кіровець» дочекався свого хазяїна й з армії. Старшина-ракетник А.Горпинич не відсиджувався вдома після служби. Заспішив у тракторну – руки скучили за справжньою хліборобською працею.

У колгоспі я не раз чув такі думки про А.Горпинича:

– Ніколи не відмовляється від роботи. Треба – значить це необхідно. На будь-якому місці. Нині, після жнив – пересів на КС-100 – йде силосування. А там

чекає на нього оранка, сівба. Роботи в господарстві завжди вистачає...

– Андрій – скромний, путящий, добрий...

...Надто важкими видались цьогорічні жнива. Спекотливе літо. Кабіна «Ниви» розпечена. Андрій мовби не помічав цього і того, що руки просять відпочинку. Він бачив перед собою тільки довгі гони. В короткі хвилини, коли за штурвалом його заміняв помічник, тільки тоді Андрій дозволяв собі розслабитися. А потім – знову поле, безкінченні гони, гарячий штурвал. Справді, комбайнер – по натурі двожилий, витривалий чоловік. Можна: три-чотирижильний, але не менше двох жил – аж ніяк. Хліб не велить.

...Вранці того дня Люда, кучарка мехзагону, не могла знайти собі місця. Подумки вгадувала, де зараз комбайн чоловіка, у якою йшла за ним, наче бачила, як вивертається з бункера зерно... І Андрія, стомленого, але щасливого.

А перед вечором не втрималась. Перепитала в трактористів, чи не обламався агрегат чоловіка й почула: «Гасає полем, мов на коні, твій Андрій». Зраділа. Жодної пори року так глибоко не переживала за нього, як у жнива. Наче звичайна робота – косовиця хлібів, – але Люді Горпинич видається та робота Андрі-

ева фронтом, де без її переживань, зусиль і турбот важко вибороти перемогу.

Пізно увечері почула Андрієві кроки і, передчуваючи щасливу новину, вийшла на подвір'я.

Стрекотали коники у траві, мов знесені до купи годинники. Зблиснула усмішка Андрія.

– Порядок! – втомлено сказав.

То була і її перемога.

– Так уже скучив за донь-

1996 р.

Зоряний час Леоніда Каліберди

Комбайновий екіпаж володаря призу імені Героя Соціалістичної Праці, заслуженого механізатора України І.П.Мартиненка вже намолотив 9500 центнерів зерна.

...Край ниви гурт людей. Відколи почалися жнива, це поле в КСП «Україна» ще не було таким гомінким. Приїхали односельці, гості з області та райцентру. Чуються дзвінки голоси, бо ніхто не приховує прийдешньої радості. Вшановують героїв жнив: екіпаж «Дону-1500» у складі комбайнера Леоніда Каліберди, його помічника Андрія Буряка, трактористів Віктора Семенди й Володимира Борта, шоферів Петра Вовка, Петра Турукала і Сергія Калініченка за підсумками обласного трудового суперництва жнивників останньої п'ятиденки посів пер-

ками, – мовив, – бо бачив їх, щибетух Алінку і Настюшку, лише сонних. Підемо до дівчаток.

Люду залила тепла хвиля, яка вже не вмщувалася в серці, потекла в руки, розкриваючи їх назустріч дорогим втомленим плечам.

Притихайте, дерева! Вітре, мовчи! Хай шепочуть уста в уста і дивляться очі в очі... Ось вона, мить для справді щасливого поцілунку...

ще місце. Їхній рекорд – впорали 154-гектарну площу пшеничного поля і відправили на тік 575 тонн зерна – не насмівся ніхто побити.

А вони, іменинники цього жнивного свята, стоять у щільному колі, розчулені такою увагою, загорілі, обвіяні степовими вітрами.

Спершу герої жнив потрапили у полон журналістів телебачення, радіо й газет. Всі дошукували істини: в чому ж секрет цього своєрідного рекорду, як вони йшли до нього?

– Та який у біса секрет, – зізнається потім Леонід Каліберда. – Це праця, і праця невтомна. І те, що добре підготувалися. Відремонтували свій «Дон», перевірили і відрегулювали техніку, всі механізми. У нас, каже, робиться

все на совість: якісно і вчасно. Тож і працюється дружно.

В Успенівці хвалилися: кожен механізатор, який бере участь у жнивних, хоче він того чи ні, повинен бути ентузіастом. «У якій формі реалізується це поняття у вашому хліборобському ділі?» – запитав я Леоніда. «Для мене, – каже, – ентузіазм – це пошук: постійний, щохвилинний. А наше хліборобське ремесло, зокрема, – підкреслив він, – без пошуку немислимо, як, отже, й без ентузіазму. Це, якщо хочете, особливий настрій людей, високе напруження духовних і фізичних сил...»

І справді. Вдумайтесь, хіба не ці риси визначальні в характері хлібороба, який у дощ і спеку глибоко усвідомлює: за нього хліб ніхто не збере. Треба – і він ладен ночами не спати, й нестиме вахту за штурвалом комбайна, трактора, автомобіля. А просто кажучи: ентузіаст – це людина, яка йде попереду. До речі, Каліберда комбайн не виводить із заганки і 10, і 14 годин на добу. Кожна хвилина на обліку...

Усміхається Л.Каліберда, приймаючи з рук голови обкому профспілки працівників агропромислового комплексу І.К. Сенченка перехідний приз імені знатного механізатора-земляка. Члени екіпажу одержують цінні подарунки.

Сердечно здоровить переможців й голова районної держ-

адміністрації І.О.Бірюков і вручає Леонідові районний приз «Золотий колос», грошову премію 150 гривень та почесні грамоти. Це все за лідерство у змаганні, за великі успіхи у праці. Не стримує радості і голова місцевого колгоспу М.Г.Тимофієв. Ще б пак: тепер слава про їхнє господарство сягнула далеко за межі села і району. Тож гордимось такими звитяжцями, каже, і маємо так тримати і далі. І дай Бог з таким ентузіазмом і жнива завершити.

– Спасибі, люди, за таку шану, за честь високу, – промовляє Леонід Каліберда.

Знатний комбайнер скупий на слова. Зате визначально промовиста його праця.

А над степом вже й пісня злетіла. То на честь героїв. То жнивварям дарують такі мелодійні перлини пісень аматори сцени районного Будинку культури...

Я спостерігаю за виразом обличчя Олександра Каліберди – начальника мехзагону, в якому трудиться його молодший брат Леонід. Не приховує – милується, тішиться зоряним часом брата. А чому б і ні.

Може, Олександрові згадалась ота розмова у батьківській оселі, коли вони з Леонідом зайшли до старих.

Кажуть, що корінь життя – женьшень. І не просто корінь, а

кров і сіль життя. Є хліб — міцно стоїть людина на землі, нема — квола опора в людини, слабо пульсує її кров, — по-філософськи мудро, по-селянськи ладно виважував тоді свої думки патріарх хліборобської династії Калібердів, кавалер ордена «Знак Пошани» Іван Іванович Каліберда.

«То правда, сину, — додала свою думку й мати, Марія Максимівна. — Батько зайвого не скаже...»

Після тієї розмови Леонід напросився у Олександра поїхати з ним у поле. Швидко викотили за село. Зупинились. Довкруг, передзвонювали стиглим колосом золоті пшениці, жовтаві ячмені. Зайшли у море пшениці, яка хлюпає хвилями в далечінь. Чиє серце не збентежить ця картина? Може, він тоді і вирішив: «Від землі нікуди не піду».

Леонід хотів братові так багато сказати, а не відав, куди запропастилися слова. Мовив спроквола: «Велика радість бачити таке. Вирішив з тобою працювати». «З радістю зарахую у свій екіпаж...» — у відповідь почув Олександрове.

— Земне тяжіння виявилось непереборним, — тепер уже жартома згадує Леонід. Він залишив роботу в міліції (Леонід був одним з перших, хто відгукнувся на заклик подати допомогу у ліквідації лиха в Чорнобилі, і та тра-

гедія недобру зарубку полишила на його здоров'ї) і повернувся в рідний колгосп. Господарство невдовзі допомогло молодому механізаторові справити й новосілля.

А може, Олександр, дивлячись на брата, згадав і свої жнивні віхи? Його прізвище не раз значилось серед переможців республіканського конкурсу молодих комбайнерів. Тоді ж став і лауреатом премії Ленінського комсомолу. Мав вимпел космонавтів. Був володарем і Мартиненківського призу. У Сашка були зоряні часи і тоді, коли він у 1985 році за два робочі дні, 18 і 19 липня, на прямому комбайнуванні своєю «Нивою» впорав 51 гектар і видав з бункера 1755 центнерів зерна. То був теж його рекорд! А 25 липня 1992 року Леонід вже обігнав брата-наставника — обидва працювали на «Донах». Він тоді впорав 214 гектарів і намолотив 7246 центнерів. Впритул йшов Олександр (205 і 7129).

Уроки старшого брата дали щедрі ужинки. Сьогодні Леонід працює на Олександровому «Доні» за №011215 1988 року випуску — два роки тому прийняв. І успішно утримує братову естафету...

— А ще б кого із жнивників згадали? — я перервав Олександрові думки.

— Працюють усі завзято, — каже начальник мехзагону. — А напруження дуже велике. Навантаження на комбайн маємо солідне — 443 гектари. Я хочу згадати й тих, хто готує фронт робіт для комбайнерів. Досвідчені механізатори П.Ф.Репетун і В.Ф.Сушков жатками поклали у валки близько 400 гектарів пшениці. А зараз уже кінчають друге ячмінне поле. Водночас готуємо ґрунт під урожай наступного року. Слідом за збиранням врожаю піднімають зяб трактористи своїми Т-150 В.В.Бодня та І.Г.Каліберда. Темпи й у них високі.

Згадалось до часу, що і щойно вручений приз імені ушавленого земляка — теж іменинник і ювіляр — 25 років тому його було засновано. До цієї дати долучилась і така віха: минуло п'ятиріччя, як почесна відзнака жнивників нарешті повернулася на батьківщину Героя і «прописалася» в Успенівці. Таки щедра ця успішівська земля на героїв-ентузіас-

1997 р.

Мудрість хлібороба

Хоча ми всі, здається, знайомі з сільськими звичаями, все ж, напевно, не одного з нас дивувало те, що на селі всі при зустрічі вітаються, навіть з незнайомими

тів. Згадаймо, володарями цього призу, окрім Калібердів, були ще й П.Пилипенко та С.Чайка. Вже після віншування Леонід зізнався: «Ви знаєте, скільки я мріяв вибороти цей приз», — і щасливі бісики спалахнули у його очах.

Уявляю, як будуть вітати нашого героя рідні — батьки, дружина (Галина готує в мехзагоні страви жнивварям), син Андрійко («Сам господарює на обійсті... А до техніки теж не байдужий. Крутити гайки вже давно навчився...» — жартує Леонід).

— Та вибачайте, — мовить Л.Каліберда. — Свято святом — та наша робота не любить чекати.

І знову озвався жнивнивою сьютою «Дон» — ветеран. Леонід — за штурвалом. Весь захоплений справою. А мені вчуваються мовлені поетом-земляком рядки: «Пшеничні зерна — сонячні краплини. Дивлюсь на них — світлішає душа. А коли сипляться із бункера в машину, здається, золото хлюпоче із ковша...»

Мовби про Леоніда ті думки...

вагу до людини. Зерна доброти, отримані у спадок від батьків, залишаються для нащадків золотим набутком на все життя.

На цих батьківських настановах зростає і герой нашої сьогоднішньої розповіді Віктор Брацило з маленького села Красногірського. В його біографії – нічого особливого. Народився на селі, вчився, як і його ровесники, в школі, допомагав батькам. Ріс не білоручкою, змалечку привичаювався до селянської праці, виявляв потяг до техніки. Та воно і не могло бути інакше.

Батько хлопця, Володимир Сергійович, 37 років свого життя віддав механізаторській справі – працював трактористом у колгоспі «Україна». Тому вдома частенько точилися розмови про клопоти механізаторські, про їх трудові будні. А поки старший Брацило клав нескінченні борозни ріллі, валки трав на сіножатях, боронував та сів, піростала його зміна – син Віктор, у якого з роками все більше міцніло бажання продовжити батьківську справу. Часто, особливо влітку, відвідував він тракторну бригаду, не раз проводив у кабіні з татусем робочу зміну. У школі, де навчався Віктор, разом з освітою школярі одержували й механізаторське ремесло. Молодому Брацилу ця наука була особливо до душі, тому і опановував її залюбки.

Успішно склавши іспити, одержав Віктор довгождане посвідчення. Саме на той час у птахо-радгоспі «Зарічний» формувався молодіжний колектив механізованого загону. Звичайно, Віктор не міг не скористатися цією нагодою і поспішив туди. Молодого механізатора прийняли у колективі радо, довірили трактор ЮМЗ. На ньому хлібороб і осягав премудрості професії. Досі пам'ятає Віктор Бацило свою самостійно прокладену борозну. Той перший землеробський автограф залишив глибокий слід у його душі. Не передати відчуття радості, яке охоплювало юнака, коли залишався сам із степом.

Досить скоро всі у мехзагоні переконалися, що Віктор обрав професію за покликанням. Скупий на похвалу наставник Брацила – Петро Петрович Пилипенко сказав тоді так: «Бачу, що з хлопця буде толк, на всі сто у цьому переконаний...»

Ветеран – хрещений батько Віктору, тому у колективі часто жартували: «Охрестив Пилипенко і на життя, і на працю...»

Виповнені трудовим завзяттям дні, мов бусинки, нанизувалися на намисто життя. Більше року попрацював Віктор, а затим його трудову одісею призупинив на деякий час призов на строкову службу. На проводах, де були присутні майже всі колеги

загону, зворушений увагою товаришів, Віктор дав слово повернутися після служби на своє місце роботи.

Слова свого В.Брацило дотримав. Близько чотирьох років після строкової водить ланом він свій трактор. За цей час змужнів, став класним спеціалістом, одним із авторитетних членів колективу.

– З Віктором легко працювати, – ділиться думками начальник механізованого загону Володимир Миколайович Курилович. – Слово у трудівника ніколи не розходиться з ділом. І роботу свою знає. Пам'ятаєте вислів: «Якби молодість знала, а старість могла...» Брацило якраз і є та молода людина, яка і знає, і може. У нас, механізаторів, побутує думка, що справжні хлібороби поділяються на розумних і мудрих. І хоча Віктор Брацило порівняно молодий спеці-

1997 р.

ліст, однак я його без вагань прираховую до мудрих.

Признатися, до бесіди з начальником загону синоніми «мудрий» та «розумний» мені здавалися майже однозначними. На думку керівника, вони мають різне забарвлення. Як пояснив мій співбесідник, розумний – це той, хто знайде вихід з будь-якої скрутної ситуації. Мудрий же зробить все, аби в цю ситуацію не потрапити. Вловлюєте різницю?

З першими півнями пробуджує тишу села гуркіт мотоцикла. То Віктор Брацило поспішає на роботу, котра стала для нього сенсом життя.

Минуло небагато часу і я взяв добру новину: Віктор одружився. Обрав собі в дружини роботящу дівчину – Зіну, котра куховарить у мехзагоні. Щастя вам, молодята, хай рівно стелиться для вас життєва дорога!

А.Лапін

33 роки – на одному тракторі

Сьогодні, коли у господарствах відчувається гостра нестача техніки, максимальна віддача кожної машини набуває особливої ваги. Досягти ж цього можливо лише при умові раціонального високопродуктивного їх використання. Основна сила ма-

шин не тільки в потужності двигуна, а, насамперед, у правильності організації праці механізаторів, у їх прагненні зробити більше, краще і дешевше.

Резерви ж машини – величезні. Наведу цікавий приклад: із загальної кількості комбайне-

рів, які працюють кожного року, лише близько 10 процентів намолочують по 12–20 тисяч центнерів зерна, тобто таку кількість, на яку і розраховані машини. Теж саме і на збиранні буряків, кукурудзи та інших культур. А звідси затягування строків польових робіт, що призводить до втрат і зниження якості продукції.

Завдяки чому одні беруть від техніки сповна, а в інших вона діє у півсилу? Де резерви? Перш за все – у кваліфікації механізаторських кадрів, їх ставленні до сучасної техніки, у відповідальності за доручену справу. Практикою доведено, що механізатор високої професійної майстерності, тобто першого класу, має на 15 – 20 відсотків вищий виробіток, ніж тракторист чи комбайнер другого і третього класу.

Сьогодні я хочу розповісти про класного спеціаліста з великим досвідом. Мова піде про тракториста третього механізованого загону КСП «Україна» Анатолія Івановича Шелеха. Цей трудивник досі працює на МТЗ-50 1964 року випуску. Тільки вдумайтеся: машині 33 роки! Сам же тракторист нічого особливого у цьому не вбачає, більше того, вважає, що досягти цього кожному по силі. А потрібні, за словами Анатолія Івановича, лише майсте-

рність механізатора і дбайливе ставлення до дорученої техніки.

Пам'ятаю, ще коли я працював на посаді головного інженера господарства, за дбайливе ставлення до техніки Анатолія Шелеха завжди ставили у приклад іншим. Колеги підтверджують, що машину ветеран дійсно шанує. Вона помітно відрізняється від інших – чиста, завжди справна. Ніколи не побачиш підтікання масла чи солярки, завдяки цьому механізатор завжди має економію пального. А Шелех не залишить трактор, не підтягнувши де потрібно кріплення, не перевіривши, чи все до ладу. З часом теж не рахується: якщо потрібно, і після роботи залишиться, аби зробити все, як належить.

Понад усе Анатолій Шелех цінує у людях компетентність. А ще він справедливо вважає, що черствим і байдужим людям взагалі довіряти техніку не слід. А то як буває: приходять до загону новачок після закінчення ПТУ (у яке поступив, аби дома не сидіти), але нічого іншого, як управляти трактором, не навчився. Не може відрегулювати клапани двигуна, запалення, подачу пального. Отож і не дивно, що такий горе-робітник більше на ремонті стоїть, ніж працює.

Сьогодні трактор А.І.Шелеха знову у роботі, як завжди, у ветерана все продумано, щоб був ви-

сокий виробіток. І, звичайно, дбайливого господаря машина не під-

водить, надійно служить йому вже четверте десятиріччя.

1997 р.

В. Попруга

50 років на спільній дорозі життя

Цими днями Олександра Антонівна та Іван Андрійович Грині з села Нового Успенівської сільради відзначили подвійне свято – 75-річчя від дня народження голови сімейства і золоте весілля. Велике життя прожили разом ці люди. Виховали і виростили четверо прекрасних дітей. Хіба це не щастя?! А влаштували подружжю свято їх вдячні діти та онуки в знак великої шани і поваги.

...Іван Андрійович родом з села Гармашівки (тоді воно так називалося), що поряд Нового. Його тяжке дитинство, юність і молодість співпали з війною та голодом.

Важко тоді жилося сім'ї, бо, крім нього, у батьків було ще п'ятеро дітей. Але труднощі зборювали невтомною працею, а сил давала ще й надія на кращі часи.

Після закінчення школи, до якої Івану Андрійовичу та його братам і сестрам доводилося щодня ходити за 5 кілометрів, він пішов працювати в колгосп. А потім була війна... З непереможною армією він брав участь у розгромі фашистів. Озеро Балатон, Австрія, Угорщина, Вена – ось

неповний перелік тих місць, які довелося звільняти молодому солдату. А про ратний подвиг красномовно свідчать урядові нагороди – орден Вітчизняної війни II ступеня та медалі за бойові заслуги.

Повернувся з армії молодий солдат в село, де чекала на нього невтомна праця. Та як би не доводилося трудитися, однак увечері ходили до клубу, де було тоді весело, гамірно, під гармонію співали пісень. Саме там і помітив Іван Андрійович гарну і вродливу дівчину. І далі їхні долі ішли поруч – у горі і в радості, у багатстві і бідності. А було на життєвому шляху всього...

Спочатку молоде подружжя жило у батьків Івана Андрійовича, але прогодувати у 1948 році велику сім'ю було неможливо. Тому довелося перебиратися до матері Олександри Антонівни, котра жила одна, тримала господарство і допомагала молодятим. І вони трудилися, не покладаючи рук. Коли трішки стали на ноги і народили дітей, вирішили звести власний будинок. За два роки побудувались,

завели власне господарство і все свідоме життя присвятили праці на землі.

Людина тим щасливіша, чим більш повно і захоплено розкриває себе у праці. І це дійсно так. Понад сорок років трудився Іван Андрійович у колгоспі «Україна». Був трактористом, а жнивної пори – комбайнером. За гарні результати на збиранні зернових його у 1952 році нагородили орденом Трудового Червоного Прапора. Тоді він намолотив понад 16 тисяч центнерів зерна. Нічим не поступалася чоловікові у праці й Олександра Антонівна. Працюючи дояркою, вона одержувала за рік по 3400 кілограмів молока від корови. Важко уявити, але тоді всі роботи виконували вручну.

За час нашої розмови Іван Андрійович жодного разу не поскаржився на важке нинішнє життя. Він із задоволенням пригадував минуле, розповідав про те, як батько лаяв його, що мало насушив сушки для пиріжків та узвару...

– Кажуть, що зараз життя погане, – розмірковував ювіляр, – можливо, в чомусь і гірше. А яке було до війни, у війну та після війни? Про це чомусь не хочуть говорити. Але жили люди якось дружніше, допомагали один одному. Слідкували за порядком у

селі. Колись навіть вулиці підмітали. А зараз все заросло бур'янами. Нікому ні до чого немає справи.

Почуття відповідальності Іван Андрійович з дружиною виховали і в дітях. У їхній сім'ї не було слова «не вмю». Діти все повинні були вміти, і якщо хто з них брався за якусь роботу, то обов'язково доводив її до кінця. Такі були батьківські принципи і за це діти їм щиро вдячні. А батькам не соромно за них, бо виховали і дали вищу освіту всім чотирьом. Дві доньки – Лідія та Галина – працюють на освітянській ниві, а сини – Володимир та Анатолій – відповідальними працівниками районних державних адміністрацій.

Всі діти Гринів з такою теплотою говорили про своїх батьків, що не можна було не проїнятися повагою до них самих. Жаль тільки, що не в кожній сім'ї так шанують батька й матір.

Старим людям вже небагато треба. Відчути увагу до себе, насамперед, від своїх рідних, близьких. Саме увагою від дітей, онуків та правнуків (а їх у них вже одинадцять) Іван Андрійович та Олександра Антонівна не обділені. І в тому їх заслуга. Такими вони хотіли бачити своїх дітей, такими і виховали.

1998 р.

Т.Дорогобід

Сільський умілець

Микола Григорович Сухов – людина в Успенівці відома. І не тільки прізвищем відомого героя з кінострічки. Сільський умілець-самоучка зажив доброї слави завдяки своїм золотим рукам. Здається, немає такої справи, якою б не володів цей майстер. Він і на гармошці віртуозно грає, і годинник полагодить, а в слюсарній справі – взагалі дока. У свої 73 роки селянин не втратив молодечого запалу, досі залишається жвавим, завзятим, націленим на роботу. А без неї він не сидить ніколи. Мало не щодня сусіди звертаються до майстра за допомогою: у того будильник зіпсувався, інший просить крупорушку полагодити чи якусь побутову техніку, або січкарню відремонтувати. Микола Григорович нікому не відмовляє. І не стільки заробіток за виконану послугу цікавить умільця: для нього найкраща винагорода за працю – щире, вдячне слово. Воно і є джерелом життєвої і творчої наснаги.

На початку 60-х років про кваліфікованого спеціаліста слюсарної справи Миколу Григоровича Сухова з Успенівського відділення «Сільгосптехніка» йшла на Гуляйпільлі добра слава, не раз про передовика виробництва писала районна газета. Зі своїми братами Петром і Анатолієм Ми-

кола Григорович збирав і виконував обкатку моторів, згодом складала і ремонтували вентилятори. У роботі Сухови були завжди першими. А Миколу Сухова по праву вважали кращим спеціалістом підприємства. Незважаючи на брак освіти, Микола Григорович володів неперевершеним талантом слюсаря, до всього доходив своїм допитливим розумом, працелюбством.

У ті часи модно було влаштовувати змагання зі спеціальностей. М.Сухов був постійним їх учасником, виборював першість серед слюсарів як у районі, так і в області.

– Тяга до техніки, – ділиться сокровенним Микола Григорович, – мені, напевно, з генами передалася. Всі чоловіки нашого великого роду були тямущими у цій справі, були з технікою, як кажуть, на «ти». Мій прадід своїми руками виготовив млин оригінальної конструкції. Його витвором зацікавились, навіть демонстрували у Санкт-Петербурзі на виставці. Умільця тоді нагородили премією і грамотою. Премії майстер не одержав. Як казав батько, напевно, не зумів комусь на «лапу» дати, то й обійшли нагородою селюка...

Набутим досвідом М.Сухов завдячує, у першу чергу, своєму

батькові – Григорію Івановичу. Спеціаліст він був дійсно класний. Чого тільки не вміли його роботящі руки... Виготовляв власноруч спиці до мотоцикла і велосипеда, гайки. Ремонтував гармонії, годинники, всіляку побутову техніку. Микола з дитячих літ, допомагаючи батькові, захопився цим ремеслом і залишився вірним йому до сьогодні.

Характерна деталь: чим складніша справа випадала майстрові, тим з більшою охотою він за неї брався. «У захоплюючій роботі і часу не помічаєш», – каже Микола Григорович. «Буває, що не все виходить, як задумав, тоді ще більший азарт охоплює і врешті-решт все ж знаходиш істину...»

2003 р.

А. Ланін

На своїй землі...

Здається ще зовсім недавно нашою особливою гордістю були неозорі колгоспні поля і валові збори врожаю. Задля високих показників розорали все, що могли. За гучними трудовими рапортами і дутими рекордами приховувалося жадливе явище – знеосібка. Так, люди працювали і здебільшого сумлінно. Та в кого боліла душа за нічиє колгоспне поле?..

На щастя, часи змінюються. На місце колективістів приходять

Не пориває зв'язків ветеран виробництва з підприємством, якому віддав близько 40 років трудового життя. І хоча зараз тут нові господарі, все ж при нагоді вони кличуть сільського умільця допомогти, дати консультацію. Ось і недавно погукали спеціаліста, щоб порадив, як спростити процес виготовлення верху металевої бочки, яку тут стали виготовляти. На цю операцію, а точніше чотири операції, йшло багато часу.

М.Сухов згодився взятися за виготовлення оснастки і штампа, що дозволили б робити верх за одну операцію. І таки зробив; більш того, зауважте, без ніяких креслень, розрахунків. Це значно спростило роботу, а що найголовніше – здешевило її.

нові господарі, які по-справжньому дбають про землю. Про одного з них і наша розповідь.

***

Селянське фермерське господарство Василя Івановича Козярина, що носить назву «Агроферма «Лаванда», є своєрідною візитною карткою села Успенівки. Василь Іванович став одним із перших фермерів району (у жовтні

поточного року господарство відзначатиме своє десятиріччя).

За ці роки багато чого змінилось, а насамперед, ставлення сільчан до фермера.

– Місцеві жителі, – пригадує В.Козярин, – спочатку не вірили у щирість моїх намірів. – Мовляв, затіяв цю справу аби кишені набити. Такими здогадками оповитий був початок мого хазяйнування на власній землі.

– Не приховую, – ділиться далі Василь Іванович, – матеріальна зацікавленість свою роль у моєму виборі відіграла. Того часу сім'я переживала неабияку скруту. Але не тільки це. Тут, знаєте, й пояснити непросто. З приводу того, що на селі все може бути по-іншому, були у нас і суперечки, були і дискусії. Та що слова – треба комусь і до діла переходити. Ось так і наважився започаткувати свою справу. Про господарювання на власній землі мріяв свого часу і мій син, який так передчасно покинув цей світ. Отож, мої успіхи на ниві фермерства – то у якійсь мірі данина пам'яті Юрію, його нездійсненим мріям.

За годину мого спілкування з Василем Івановичем я почув від нього багато чого цікавого з його біографії. Трудовий стаж сільчанина в «Україні» – колективному господарстві – понад 20 років. Спочатку керуючим відділ-

ком, тривалий час – овочівником. А працювати на своїй землі було давньою мрією. Селянин з дідапрадіда вважає, що у житті головне – це чесно трудитися, сподіватися на себе, думати головою, любити землю, людей. І тоді буде добре. А земля обов'язково віддячить і зробить висновки: хто ефективно працює, а хто ні, бо вона мудра і не любить квапливості.

У розмові зі мною Василь Іванович зізнався, що до глибини душі обурюється отими тимчасовими «господарями», які дбають лише про своє збагачення. Тверде переконання Козярина – земля має належати тільки селянинові. Бо сьогодні, чого гріха таїти, ще немало власників, які не мають кебети до землеробської справи, їм аби зиск отримати від землі, а далі, як кажуть, – хоч і трава не росте... І страждає обділена увагою земля, втрачає свою родючість. Питається, що ж залишимо нащадкам?..

Ділові робочі стосунки складаються у керівника фермерського господарства з керівництвом ТОВ «Україна», де Козярин працював понад два десятки років. Сьогодні між лідерами господарств триває щось на зразок змагання. Кожен намагається краще розрахуватися з людьми за оренду землі, вчасно виорати їх городи, забезпечити необхідним, зробити щось корисне для села.

В такому середовищі викристалізується той бажаний господар, якого потребує земля.

В.Козярину вдячні за безкорисливу допомогу школа, лікарня, і, звичайно, жителі села. Тут вже переконалися – фермер у біді не залишить. У Василя Івановича така позиція: давати краще, ніж просити. І він щедро, від щирого серця дає. І сам має. Бо та рука, що дає, – не бідніє.

Нещодавно на адресу Козярина надійшов лист-подяка від президента Фонду Суспільного Визнання Л.Кравчука за вагомую участь у створенні двохтомного альманаху «Народжені Україною», де зібрано відомості про великих людей – золотого фонду держави.

Під час спілкування з В.І.Козяриним ми, звичайно, не могли оминати питань перспективи фермерства. Мій співрозмовник вірить у те, що за ним – майбутнє. Але при умові, що держава більше уваги буде приділяти проблемам селян, допомагати їм.

– Про Америку часто говорять: от там фермерство і як живуть! – ділиться думками Василь Іванович. – Але мало хто знає справжній стан справ. В

2003 р.

Америці для сільського господарства виділяється 39 мільярдів доларів дотації. Там, для прикладу, ніхто не продає фермерам гербіцидів – є спеціальна служба, яка їх вносить. Так що умови для господарювання у нас різні і діяти потрібно, враховуючи свої можливості.

На думку фермера, великою помилкою свого часу було укрупнення господарств.

– У малих колективах і порядку було більше, і діло робилося, – резюмує Козярин, – хоча людей було менше. Візьміть для прикладу наше фермерське господарство, де з адмінперсоналу нас лише двоє: я вирішую питання виробництва, а дружина – відає фінансовими справами. І все встигаємо...

А що у фермерському господарстві «Агроферма «Лаванда» справи на висоті, свідчить той факт, що за підсумками роботи 2001 і 2002 років у номінації «Підприємець року» визнано переможцем керівника СФГ – В.І.Козярина. Його також з нагоди 80-річчя району удостоєно регіональної медалі «За заслуги перед Гуляйпільським краєм».

А.Лалін

Гордість Успенівки

Успенівська земля багата на людей працьовитих, талановитих. Для прикладу розповімо про кількох із них.

Андрій Василега

(1911 – 1987)

слюсар, Герой Соціалістичної Праці

Андрій Іванович Василега народився в листопаді 1911 року в Успенівці Олександрівського повіту Катеринославської губернії (нині Гуляйпільський район Запорізької області) у селянській сім'ї. Коли хлопцеві йшов сімнадцятий рік, родина переселилася у новостворене село Рівнопілля названого району. З дванадцяти літ йому довелося батракувати по наймах. З утворенням в селі колгоспу вступив у нього. Та душа рвалася в місто, і в 1936 році Андрій поступає на Запорізький моторобудівний завод промивальником. З 1937 року він слюсар-складальник по складанню виробів, які випускав завод.

Член КПРС з 1942 року. В 1944 році Андрій Іванович нагороджений медаллю «За доблесний труд у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У серпні 1966 року за видатні заслуги у виконанні плану 1959–1965 рр. і участь у створенні нової техніки Указом Президії Верховної Ради СРСР Андрію Івановичу Василезі присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці з врученням ордена Леніна і Золотої медалі «Серп і Молот».

Найкращому слюсареві Запорізького моторобудівного заводу високу нагороду вручав член Політбюро ЦК КПРС, перший секретар ЦК КП України П.Ю.Шелест.

Приймаючи нагороду, А.І.Василега сказав:

– Я гаряче вдячний Комуністичній партії і Радянському урядові за турботу про робітничий клас. Запевняю, що ми докладемо всіх сил для успішного виконання завдань партії і уряду в новій п'ятирічці!

В 1970 році Андрія Івановича нагородили медаллю «За доблесну працю на ознаменування 100-річчя з дня народження Володимира Ілліча Леніна».

З листопада 1971 року А.І.Василега перебував на заслуженому відпочинку, брав активну участь у громадській роботі колективу об'єднання.

В 1975 році удостоєний медалі «Тридцять років Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.» в 1976 році – медалі «Ветеран праці».

Старий кадровий складач наш земляк Андрій Іванович Василега помер 31 березня 1987 року.

Валентина Харлова

(1936 р.н.)

майстер декоративно-прикладного мистецтва

Народилася Валентина Гаврилівна Харлова (дівооче прізвище Мірошник) в 1936 році в селі Успенівці Гуляйпільського району Запорізької області. Батько, Гаврило Гаврилович, був колгоспником, а мати працювала швачкою та гарно вишивала. Померла вона перед самою війною, і маленьке та худеньке дівча забрала у своє село материна рідна сестра Гаща. Потім було розлучення, війна, сирітські доріжки дитячих будинків і перший з них – будинок №42 на острові Хортиця.

Любов до вишивання прищепила їй вихователька В.К.Серова.

В 1951 році В.Г.Харлова поступила у Верхньо-Хортицьке педучилище, де вчилася гарно, найбільше до вподоби були уроки праці, малювання. В 1955 році отримала диплом вчительки початкових класів і поїхала в м.Бердянськ, де працювала старшою піонервожатою і вчителькою початкових класів. Там вийшла заміж, народила донечку Оленку і стала вишивати. Техніку вишивки переймала у вчительки М.Г.Каракаш.

В 1965 році Валентина Гаврилівна переїхала жити в м. Запоріжжя, де працювала в школах №№ 50, 38, 49, 10.

У червні 1982 року В.Г.Харлова при Запорізькому палаці піонерів утворила студію декоративно-прикладного мистецтва «Візерунок». Успіх прийшов через міжнародні, республіканські, обласні виставки, дітей навчала не один рік. Навіть не могла подумати, що її учні будуть у найкращих училищах народних промислів України.

Поверталися до неї дівчата, показували свої роботи і, щоб не відстати від них, поїхала селами та містами до творчих людей за наукою. Не хотілось залишатися на рівні хрестика та чужих малюнків.

Доля звела її з В.М.Прядкою – народним художником України, лауреатом премії Т.Г.Шевченка, Головою Спільки майстрів народного мистецтва України. У Седневі від Спільки художників вона

пройшла навчання. Це дало можливість у 1989 році створити авторську школу вишивки «Берегиня». Берегинями ми традиційно називаємо мам, бабусь – усіх охоронниць життя роду, добра і внутрішньої жіночої краси. Українська вишивка періоду IV–XX ст. – мережкова, гладьова, настільна та декоративне гаптування, відроджується Валентиною Гаврилівною разом з учнями.

У травні 1995 року Валентина Гаврилівна Харлова – майстер декоративно-прикладного мистецтва України, заслужений вчитель України, професор народознавства побувала в м. Гуляйполі із художньою виставкою. До неї вона йшла багато років. Ось хоч би її робота – рушник «Гуляйпільська дорога». Тут зображено витoki її родоvodu – і вишиті млини, хатки, мальви і ружі. Дідусь і бабуся, а біля них – калина, на ній 6 квіточок – це їх діти, а ягідки – онуки і правнуки. А робота «Гуси, мої гуси» – це оспівування рідної батьківщини – села Успенівки.

В.Г.Харлова добре володіє такими споконвічними українськими ремеслами, як розпис, вишивка, витинанка, ткацтво, набійка, різьба по дереву, роботи з рослинним матеріалом, рогазоплетіння, лозоплетіння та іншими.

До свого 60-річчя вона прийшла з виставками на Україні та в інших країнах світу: «Дідова хата», «Марусине щастя», «Бабусина сорочка», «Калина дивиться вікном», «Вічна квітка», «Ягідки мого дитинства», «Плаче небо журавлями», «Помереж мені, мила, сорочку», «Маленька україночка».

До 185-річчя від дня народження Т.Г.Шевченка підготувала виставку з текстами та вишивкою Тарасової епохи, а називалась вона: «Кобзар вшкварив», «Неначе писанка, село», «Як би мені, мамо, намісто», «Зацвіла у лузі червона калина», «Ще треті півні не співали...», «Хустина», «Мені тринадцятий минало».

По закінченні роботи за віком Валентина Гаврилівна при Запорізькому інституті вдосконалення вчителів у школі вишивки «Берегиня» лектор українознавства і веде важку методичну та творчу роботу над створенням великої теми «Відродження». А це означає відродження національної культури, традицій, звичок, ремесла шляхом навчання талановитої молоді.

2 серпня 1999 року звітувала Запорізька область у Києві, там співали пісню про рушник із забутою, але відродженою В.Г. Харловою вишивкою. За це нашу землячку Валентину Гаврилівну назвали перлиною Запорізької землі.

Роботи майстрині експонувалися в 19 країнах світу, зокрема, в США, Канаді, Франції, Фінляндії та інших. В Україні немає музею, який би не мав робіт нашої землячки. Одного разу на відкритті її виставки американець українського походження запропонував Валентині Гаврилівні за її роботи десять автомобілів «Вольво». Але вона з гідністю відмовила: «Все, що я зробила, буде належати тільки Україні».

Микола Зима
(1936 р.н.)
доктор філософії

Микола Павлович Зима народився 12 серпня 1936 року в селі Солодкому Гуляйпільського району Запорізької області.

1954 року закінчив Успенівську середню школу і вступив до Кам'янець-Подільського сільгоспінституту. По закінченню його в 1959 році і до 1961 року працював за фахом.

З 1961 року висунутий на громадську роботу – перший секретар Якимівського та Оріхівського райкомів ЛКСМУ Запорізької області, з 1963 року – відповідальний організатор ЦК комсомолу України.

З 1968 року у центральному апараті профспілок України. Організував філіал Вищої Московської профшколи у м. Харкові (нині це Харківський соціально-економічний інститут). Без відриву від основної роботи закінчив аспірантуру ВШПР ВЦРПС (м. Москва).

1978 року захистив кандидатську дисертацію. З 1993 року доктор філософії в історичних науках. З 1997 року – професор. Коло наукових інтересів – теорія, історія і політика громадських організацій України.

У 1987 по 1992 роки – завідувачий відділом проблем проффруку Інституту політичних досліджень, з 1992 року – радник Голови Федерації профспілок України.

Головним підсумком своєї наукової роботи вважає розробку і наукове обґрунтування сучасної моделі профспілкового руху як організації захисту людей праці. Це реалізувалось в основному документі – Програмі профспілок України (авторська робота), прийнятій і схваленій на трьох останніх з'їздах профспілок України.

Має більше 200 наукових робіт, статей, брошур, монографій – загальним обсягом більше 100 друкованих аркушів.

На викладацькій роботі у ВУЗах України з 1970 року по даний час.

Микола Павлович Зима стояв біля основ фундації товариства Нестора Махна «Гуляй-Поле». Над експертною науковою оцінкою актуальних проблем махновського руху працює і в даний час.

***

Вихідцем із Успенівки були: Міщенко Микола Григорович, кандидат технічних наук, який працював у Москві у Міністерстві залізничного транспорту;

Шаповал Марія Василівна, кандидат економічних наук, працювала в Донецькому державному університеті, доцент;

Буряк Микола Максимович, кандидат сільськогосподарських наук, працював у Дніпропетровському сільськогосподарському інституті.

Едемська Надія Олександрівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри політекономії Барнаульського політехнічного університету;

Лінда (Жовніренко) Раїса Іванівна, 1969 р. н. – кандидат філологічних наук Київського інституту культури.

***

12 січня 2000 року голова ветеранської організації КСП «Україна» І.Д.Горпинич ділився з читачами районної газети:

«...після перемоги до отчого дому повернулося 279 фронтовиків, а на сьогодні їх лишилося 18...

Наші хлібороби у такий засушливий для них 1999-й рік зібрали добрий урожай – зернових по 31,4 центнера з гектара, соняшнику – по 22,6 центнера.

Неабияк відзначився на жнивях мій онук колишній гвардієць тракторист Олександр Горпинич.

Порадував Сашко дідуся-гвардійця. Ще б пак! Працював у складі комбайнового агрегату Л.І.Каліберди, котрий виграв такі престижні для хліборобів призи – районний «Золотий колос» і обласний імені Героя Соціалістичної Праці, заслуженого механізатора України І.П.Мартиненка.

Їхній колектив жнивварів виборов III місце в обласному трудовому суперництві, за що відзначений японським телевізором, а Сашко, зокрема, ще й фотоапаратом.

Серед призерів обласного змагання жнивварів є і мій племінник – комбайнер Юрій Горпинич...»

З-поміж операторів машинного доїння за підсумками 1999 року першою була Г.І.Яковенко, яка надоїла від корови 2569 кілограмів молока.

ТОВ «УКРАЇНА»

15 лютого 2000 року колективне сільськогосподарське підприємство (КСП) «Україна» було реорганізовано у товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) «Україна». А 26 квітня на району Дошку пошани заносилися:

колектив мехзагону №2 (начальник Анатолій Іванович Бірюк);
колектив Успенівської дільничної лікарні (головний лікар Валерій Васильович Бичков);

механізатор Юрій Петрович Горпинич.

Першою за підсумками роботи першого кварталу назвали оператора машинного доїння В.О.Фокіну (надоїла від корови 1230 кілограмів молока).

На жнивях відзначалися сумлінністю збиральні екіпажі комбайнерів Л.І.Каліберди (за другу жнивну п'ятиденку з 10 по 14 липня став переможцем районного змагання), Ю.П.Горпинича, А.І.Горпинича, І.П.Железного.

За 9 місяців найбільше молока надоїла від корови Т.О. Онучко – 1886 кілограмів.

Та повернемося до того дня, коли змінилася не лише вівіска на приміщенні контори і печатка у директорському сейфі. Разом з отриманням земельних сертифікатів повернулося в інше русло і життя сільчан. 1051 чоловік отримав власний наділ-пай. І нехай на нього припадає лише чотири з «хвостиком» гектари, та це вже своя земля. Звичайно, декому земельний пай на руках бачився у недалекій перспективі засіяним дрібними монетами, що ось-ось заколоситься «довгими» гривнями. Таких силоміць не тримали. А 955 чоловік вирішили здати сертифікати у товариство. І не прогадали..

Без перебільшення можна говорити, що за останні два роки члени товариства все міцніше стають «на крило». Зростає не лише віддача від полів і ферм, зростає і заробітна плата. Вже забули успішні ті часи, коли на «живу» гривню бігали дивитися до приїжджого в гості городянина. У періоди «великого» молока тваринники і під час масових робіт у полі механізатори отримують від 400 до 600 гривень на місяць. Затримок з виплатами ще не було.

Взяти хоча б нинішню збиральну кампанію. Не дивлячись на те, що навантаження на один агрегат було найбільшим у районі: 310 гектарів, успішні першими справили обжинки. Кожен з 2315 гектарів «віддав» у середньому 35 центнерів. Давно вже комори товариства не бачили стільки хліба, валовий намоток склав 8106 тонн.

– І куди їх дівати? – розмірковує Микола Григорович. – З пайовиками розраховалися до зернини, повністю засіяли озимий клін, дешицю залишили на непередбачувані обставини і запас, всі кагати перелопатили і відібрали на фураж. А решта? Золото – не хліб, лежить сьогодні нікому не потрібне. Держава закупівельні ціни не піднімає, а шахряям від переробки віддавати задарма селянам боляче.

Так, випробування врожаєм не з легких. Але з усіх лабіринтів має бути вихід. На початку четвертої декади вересня успішні завершили збирання соняшнику. Врожай приємно здивував – на круг отримали по 18,4 центнера. У розмові механізатори пояснили, що з строками сівби цієї культури треба «вгадати». Скажімо, цього рік, рано вивели посівні агрегати на поля, бо не розраховували на вологу в червні. І вгадали! Соняшник укорінився, бо допомогли і післятравневі дощі. А вже потім двомісячна посуха суттєво не вплинула на врожайність. За нинішніми мірками насіння соняшнику – капітал, що гарантує не лише стабільність у виплаті зарплати.

А пшениця? У господарстві впевнені, що вона дочекається своєї красної ціни.

Серед збиральних екіпажів, які працювали на комбайнах СК-5 «Нива» найкращих результатів добився, очолюваний А. І. Горпиничем (обмолочено 361 гектар, намолочено 1022 тонни зерна).

Передовими тваринниками у 2002 році були оператори машинного доїння Н. А. Шаровська (надоїла від корови по 4310 кілограмів молока), Л. І. Басалаєва (4123), В. А. Мірошник (3725), Н. А. Сушкова (3705), В. В. Буряк (3672), Н. А. Онучко (3666), Жовніренко (3551), Т. О. Онучко (3495), Л. І. Михайлова (3512), Г. М. Павлюк (3458 кілограмів) та колектив тваринницького комплексу (завідуюча Л.О. Онучко) – 3760 кілограмів молока від корови.

***

В кінці вересня 2002 року Успенівка відзначила своє 200-річчя. Ганна Єгорівна Шаповал – старійшина селянського роду в Успенівці. Дев'яносто вісім весен прозвеніло. Багато що пам'ятає

вона з минулого села: вервечка ген-ген років та років у неї були на видноті. Дожила ось і до такого поважного ювілею Успенівки. А як їй хотілось побувати на святі, та, прикро, ноги не носять.

А гостей на ювілеї було, що й порахувати непросто.

У фойє їх стрічали школярі й запрошували оглянути виставку квіткових композицій і виробів. Темою вони були поєднані святковою: 200-річним ювілеєм села і 59-ю річницею визволення його від німецько-фашистських загарбників. І нелегко було членам журі, яке очолив шановний гість: депутат обласної ради, начальник РЕМ І. В. Бодня, визначити переможців. Та, нарешті, зійшлися на тому, що найкращі роботи представили учні 10-А і Б, 3-А і Б, 8-А та 9-Б класів.

В просторому залі Будинку культури, як кажуть, яблукові ніде впасти.

— Хліб і сіль вам, дорогі гості, низький вам уклін, люди-трударі, від усього серця ми вітаємо усіх, хто сьогодні прийшов сюди. В цім дарунку і наша радість, і наш біль... — то мовлять ведучі, стрічаючи керівників села і господарств: сільську голову Т. М. Галкіну, М. Г. Тимофієва (ТОВ «Україна»), М. А. Цьопкала (ВАТ «Гуляйпільська птахофабрика «Зарічна»), Т. П. Козярину (агроферма «Лаванда»), голову сільської ветеранської організації В. Л. Столяренка, І. В. Бодню (РЕМ).

І. В. Бодня, вітаючи присутніх зі славним ювілеєм, сказав:

— Про Успенівку можна багато говорити і писати. А можна й нічого не говорити, а просто подивитися на це прекрасне село і його людей — і все стане ясно без слів.

Зал гарячими оплесками відповів на ті слова гостя.

Розпочинається святкова композиція (її готував художній керівник О. І. Мироненко. Він хвалився: «Багато записів минувшини не міг читати без хвилювання. Бо за тими записами поставала жива історія»).

Перші переселенці (52 сім'ї) оселилися на лівобережжі Янчула в 1802 році. Це були державні селяни із Капустинівки Пирятинського повіту Полтавської губернії. Населений пункт з'явився як військова слобода і формувався за принципом «сотень». Через два роки тут вже проживало 154 сім'ї.

Будується церква на честь свята Успення — звідси і походить назва села...

Ведучі сторінки за сторінкою гортають історію рідного села.

В 1811 році населення Успенівки становило вже 939 чоловік, які обробляли 6000 десятин землі. А навкруги землекористувань лежа-

ли величезні наділи поміщиків Синегубових, Максимовичів та інших.

В 1872 р. у селі відкрилася земська школа. Через рік тут запрацювала поштова станція, а в 1876 — віспоприщеплювач та фельдшер. Амбулаторія відкрилася в 1913 році.

Безпросвітне життя викликало в Успенівці законний протест проти самодержавства. Подих революції 1905 р. докотився й до Успенівки. Затим були Жовтнева революція, потім — Громадянська війна...

Перші в Успенівці колективні господарства стали в 1929 р. У 1930 р. організовується ще декілька колгоспів — «Побережжя», «Правда», «Рекорд», імені Сталіна, імені Ворошилова.

Перші успіхи сільської праці порадували надією на те, що шлях до колективного господарювання на землі знайдено.

... На жнивях 1935 р. комбайнер Д. Г. Горпинич встановив своєрідний рекорд: за 22 дні скошив 422 га. І намолотив по 35 центнерів з гектара. Того ж літа допомагав хліборобам Омської області впоратися з урожаєм. За 16 днів зібрав хліба з 325 га (виконав 4 норми!). В 1936 р. Дмитро Григорович одержав у Кремлі орден Леніна, а його учениця односельчанка комбайнер Є. В. Вінник — орден «Знак Пошани».

... Мирну працю трударів перервала Велика Вітчизняна війна.

— 600 жителів нашого села пішли захищати Батьківщину, — говорив В. Л. Столяренко (донедавна він очолював місцевий колгосп). — 321 так і не повернувся до отчого дому.

Відгомоном того страшного часу на вечорі прозвучали слова з останнього листа воїна-односельчанина Григорія Поповича до рідних (солдатський трикутник зберігається у сільському музеї), який загинув на полі битви Великої Вітчизняної. Не діждались з війни його дружина і діти. Вже на пенсії Лідія і Володя. І тільки добра пам'ять про батька зігриває їх серця. Як і про тих 19 червоноармійців, які полягли за визволення села восени сорок третього.

Добре слово мовилось вустами В. Л. Столяренка про солдатських вдів. До цього часу вони (а їх уже лишилися одиниці) ніби стоять на своєму беззмінному посту, з'єднуючи покоління мостом пам'яті небаченої міцності — мозолястими натрудженими руками, не змертвілими в горі. Вистояли, землю відроджували, господарство піднімали, дітей виростили.

Так уже долею судилося, що В. М. Гавришу у роки війни довелося визволяти від фашистської нечесті Пирятинський район, звідки

родом успенівські поселенці. Як його там, згадував Володимир Маркович, радо стрічали, – як рідного. На вечері В. М. Гавришу вручила цінний подарунок Т. П. Козяріна, а семикласниця Аня Зайцева подарувала дідусеві-фронтовику гарну пісню.

В Успенівці мешкає багато людей, котрі заслуговують найвищої похвали. З невимовним хвилюванням присутні слухали виступ В. Г. Білоконь – після визволення села пішла працювати комбайнером (вісім років стояла за штурвалом степового корабля), разом зі своїми подругами О. Д. Третяк та О. Ф. Пилипенко множила громадський достаток. Справді, те, що зробили люди тих поколінь, колгоспні ветерани, до легенди подібне.

На сцені – знана далеко за межами району і області колишня доярка Л. О. Кошелева – кавалер орденів Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани» та багатьох медалей. З 12 літ пішла працювати телятницею на ферму. З 16-ти дівча прийняло групу корів. Не скаржилася на долю й тоді, коли в сорок третьому на війні загинув батько і вона залишилася сама з матір'ю та п'ятьма братами і сестрами.

– Ой, люди добрі, – сама себе перепиняє Л. О. Кошелева. – Хіба за оці короткі хвилини розкажеш тривожну повість усього життя.

Присутні у залі вшанували також й інших знаменитих земляків-орденоносців В. А. Денисенка (очолював тракторну бригаду) і А. Ю. Попругу (комбайнера). А директор ТОВ «Україна» М. Г. Тимофієв тепло вітав ветеранів-стахановців і вручив їм цінні подарунки.

Здоровив ветеранів господарства й директор ВАТ «Птахофабрика «Зарічна» М. А. Цюпкало – колишню завідувачу цехом № 2 кавалера ордена Жовтневої Революції, делегата XXV з'їзду КПУ Р. П. Шелех, а також Л. С. Педорю, Л. Г. Шелех і М. І. Квітку – і теж вручив дарунки на пам'ять.

З яким інтересом присутні переглянули кінострічку про своє село, колгосп і його людей 80-х років. Скільки вона пробудила у них добрих думок!

– Але наше село молодіє, славний успенівський рід множить, – продовжують ведучі. – Тільки цього року народилося семеро дітей: Богдан Пилипенко, Роман Трушко, Олександр Леонов, Роман Горпинич, Дар'я Чайка, Катя Гергець і Андрій Горпинич. Це їм творити державу, примножувати добру славу батьків, справу старших. І хай їм щастить на довгій життєвій ниві.

І ось малеча – вихованці дитсадка запалюють свічки на святковому торті і вручають його дбайливій господині села – Т. М. Галкіній, сільському голові.

Тетяна Миколаївна вітає зі святом земляків та гостей.

***

Трудитися у тваринницькому цеху ТОВ «Україна» не лише престижно з огляду працевлаштування, а й матеріально вигідно. Ось чому серед 14 доярок практично немає людей пенсійного віку. Дійна череда нині нараховує 200 голів, але звичайно, збільшиться. Щоденні випаси все літо давали можливість отримувати по 16 кілограмів молока від корови. А валовий надій за останні 8 місяців склав 479 тонн.

– Взагалі тваринництво сьогодні збиткове, і не тільки у нас, – розповідає Микола Григорович Тимофієв. – Щоб якось зменшити витрати, перейшли на ручне доїння. Другий рік поспіль, з ранньої весни до пізньої осені, вся худоба без винятку – на підніжному кормі. Це не лише дало змогу підвищити продуктивність дійної череди і збільшити природні прирости молодняка, а й зменшити використання кормової бази. Завдяки цьому отримуємо відносно дешеве молоко.

Останнім часом суттєво поліпшилися справи і у свинарстві. Закуплені свиноматки виявилися справжніми рекордистками і за короткий строк вдалося збільшити поголів'я до тисячі, а у зиму має увійти ще мінімум п'ятсот голів, бо починаються опороси. Крім того, нинішнього року зріс попит на молодняк свиней у населення, адже на паї люди завезли досить зерна, щоб тримати домашню живність. Та ж не відмовляли нікому, нині більше тисячі поросят вирощують успенівці на власних подвір'ях.

***

Микола Григорович Тимофієв сім років очолює господарство. Він тут не чужий, бо в Успенівці народився, ходив до школи, звідси пішов у самостійне життя, тут, хвала Богу, ще живі батьки. Тут його коріння. Тому й людей він знає не з оповідок своїх помічників, про кожного особисто може розповісти багато цікавого. Закономірним було бажання директора назвати прізвища всіх працюючих. Серед тих, кого Микола Григорович назвав першим, був ветеран господарства Григорій Григорович Жовніренко.

– Дуже цікава людина, – посміхається М. Г. Тимофієв, – 70 років за плечима, а він як молодий, поспішає щоранку до мехзагону. Не повірите, але самохідний причеп «Таганрожець», цей раритет вітчизняного машинобудування, ще й досі, завдяки Григорію Григоровичу, приносить користь. На цьому воістину музейному «експонаті» випуску 1967 року він справно забезпечує тваринництво кормами.

Серед тих, хто нинішнього року домогся щедрого ужинку, були названі механізатори Юрій Горпинич, Сергій Григоренко, Анатолій Горпинич, Володимир Кійко, Олександр Горпинич, Олександр Галаган, Іван Олексійович Гопка та його син Сергій, Іван Мірошник, Андрій Горпинич, Анатолій Стьопін, начальники мехзагонів – Сергій Чичило, Анатолій Бірюк, Іван Горпинич, завідуючий гаражем Іван Жовніренко, водії – Віктор Яковенко, Петро Вовк, Володимир Педоря, Петро Турукало, Сергій Жовніренко... «Дісталось» цього літа механізаторам току, які переробили більше 8 тисяч тонн зерна. Очолує їх агроном – насінник Олександр Міщенко, а Володимир Горпинич та Олександр Трушко доклали немало зусиль, аби техніка не підвела.

Велика заслуга у тому, що тваринницька галузь товариства сьогодні не лише відроджується, а й уже приносить віддачу, зокрема, і завідуючої комплексом Лідії Іванівни Онучко. Це її «дівчата» – доярки Оксана Мірошник, Галина Жовніренко, Надія Буряк, Лідія Басалаєва, свинарки Любов Онучко, Ольга Добрянська, Тетяна Буряк, Валентина Добрянська мають високі надії і вагомі прирости. Досить тепло відгукнувся директор і про своїх найближчих помічників – начальників рослинницького і тваринницького цехів Володимира Холода та Миколу Григоренка, головного інженера Ігоря Желізного...

***

4 лютого 2001 року не стало ветерана війни і праці Івана Дмитровича Горпинича – голови організації ветеранів війни та праці, шанованої у селі людини. Добра пам'ять про нього завжди залишиться в серцях тих, хто знав його.

У зв'язку з відзначення 56-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні на районну Дошку пошани заносилося ім'я механізатора ТОВ «Україна» Володимира Миколайовича Кійка.

***

У 2002 році кращими збиральними екіпажами визнано колективи, які очолювали комбайнери А. М. Горпинич і С. І. Григоренко

(працювали на комбайнах «Дон-1500»), які впорали відповідно 373 га, зібрали 1121 тонну зерна і 369 га, 1039 тонн.

***

За підсумками обласного змагання серед доярок за 2002 рік переможцем була доярка ТОВ «Україна» Неля Анатоліївна Шаровська. Сумлінна трудівниця отримала від кожної корови по 4310 кілограмів молока.

***

На 1 січня 2003 року до Успенівської сільської ради входили населені пункти Красногірське, Новоуспенівка, Привільне, Нове, Солодке, Павлівна, Рибне. Після розпаювання землі всі роботи в полі виконуються якісно і в короткі агротехнічні строки. Тож і розмова про людей.

– Найперше – мої помічники, – розповідав 27 лютого 2003 року директор ТОВ М.Г.Тимофієв, – і однодумці: головний інженер Ігор Желізний, інженер по енергоексплуатації Юрій Горпинич, начальник тваринницького цеху Микола Григоренко, начальник рослинницького цеху Володимир Холод. Переможцем у обласному змаганні серед колективів комбайнових агрегатів СК-5 «Нива» на збиранні врожаю минулого року вийшов Андрій Горпинич, який посів третє місце. Добре потрудилися на хлібних нивах Сергій Григоренко, Анатолій Горпинич, Анатолій Квітка.

Почуття відповідальності притаманне механізаторам Петру Остапенку, Сергію Северину, Володимиру Бодні, Віктору Семенді, Геннадію Горпиничу, Андрію Сові. Увесь зібраний урожай доставили наші водії Микола Саган, Юрій Жовніренко, Петро Вовк, Сергій Пуха.

Саме завдяки спільним старанням у 2002 році ми збрали по 37 центнерів пшениці з гектара, ячменю – по 27 центнерів, гороху – по 24, соняшнику – по 17 центнерів з гектара. Можна було б отримати і більше, але втрутилися умови, яким хлібороб ще не в змозі протистояти, – погодні. Але резерви у господарстві є, зокрема, органіки. На сьогодні цього добрива накопичилася достатня кількість, щоб впродовж двох-трьох років отримувати гарантовані високі врожаї. У цьому напрямку і працюємо. Бо культура землеробства у господарстві була й залишається на першому плані.

Валовий збір зерна в минулому році склав 6,5 тисячі тонн. Це дало змогу в повному обсязі розрахуватися за паї, видати трудівникам на зароблену гривню, закласти насіннєвий фонд і залишити на корм худобі. Лишки реалізуємо, щоб покращити фінансове становище. Хоча у матеріальному плані нарікати нам не доводиться, бо, скажімо, позаминулого року рентабельність господарювання склала 66 %, а минулого – 81 %. Це дало можливість обходитися власними силами і відмовитися від кредитів. Що це для господарства сьогодні, знає лише досвідчений керівник-економіст.

Поступово почав оновлюватися машинно-тракторний парк: придбали лише минулого року три колісних трактори МТЗ-80, вантажівку самоскид. Оновили значну кількість причіпного знаряддя – культиватори, плуги, борони тощо.

У ТОВ «Україна» не лише збереглася тваринницька галузь, вона ще й рентабельна. Утримується 200 голів дійної череди і 1052 голви ВРХ. Надій молока на фуражну корову 2002 року в цілому по господарству склав 3764 кілограми, що майже на півтонни більше, ніж у 2001 році. І це завдяки людям, які трудяться на фермах. Це, в основному, молодь до 30 років. Серед них є й призери.

Так, Неля Шаровська надоїла по 4310 кілограмів молока від кожної корови у своїй групі. Не набагато відстала від неї і Лідія Басалаєва, яка отримала по 4123 кілограми. Дещо не дотягнули до заповітного 4-тисячного рубежу подружжя Мірошників – Оксана та Валентин. Завідуюча комплексом Лідія Онучко змогла організувати людей, тому й показники свідчать самі за себе.

Так скажімо, свинарки Валентина Шевченко та Антоніна Шермет отримали минулого року від основної свиноматки по 21-му поросяті, а подружжя Шелехів – Іван і Тетяна, які трудяться у групі дорощування, мали по 480 грамів середньодобового приросту живої ваги молодняка.

Життя, як відомо, не стоїть на місці. Так, важко уявити ТОВ «Україна» без будівельної бригади. Від підготовки ферм до зими, переобладнання тваринницьких приміщень під зерносховища, до спорудження і ремонту житла. Хоч і трудиться тут лише вісім чоловік, але це досить мобільна бригада. Майстрами на всі руки славляться Микола Жовніренко та Григорій Остапенко.

Звичайно, хто працює, той і має матеріальну винагороду. Минулого року зарплата в середньому по господарству склала 307 гривень. У механізаторів вона була 341 грн., у доярок – 347, у свинарок – 230.

У ТОВ «Україна» і соціальні питання не проходять повз увагу. У 2002 році заасфальтували дорогу до дитячого садка, на що використали майже сто тисяч гривень. Придбали навчально-виховному комплексу музичний центр, відремонтували машину «швидкої допомоги». Товариство закуповує для лікарні пакети першої медичної допомоги, забезпечує продуктами харчування, у поліклініці відремонтували підлогу. Не обділені також школа і дитячий садок. Про це свідчить хоча б той факт, що Успенівська середня школа зайняла перше місце в районі по підготовці до навчального року.

2003-й і наступні роки

5 лютого 2003 року районна газета «Голос Гуляйпільля» надрукувала кореспонденцію «Дбайливому господареві зима не страшна». Ось про що у ній ішлося:

«Серед колективів ферм господарств району найбільш стабільних результатів у праці добиваються останнім часом трудівники тваринницького комплексу ТОВ «Україна». Щороку успішні вирощують виробництво тваринницької продукції, зокрема, молока. Торік, наприклад, від кожної фуражної корови (їх на комплексі 200 голів) одержали його по 3764 кілограми.

Не поганий старт взяли працівники галузі і в новому році. Пам'ятаючи про те, що підвалини продуктивності закладаються саме зимової пори, господарники товариства зробили все для того, щоб стійловий період утримання худоби був результативним і плідним. Перш за все, на комплексі підготували приміщення: засклили вікна, утепили, полагодили водогони, гноєтранспортери. Словом, забезпечили худобі теплу зимівлю. Разом з тим подбали, щоб вона була і ситною.

– У нас уже стало правилом, – говорить головний зоотехнік господарства М. Г. Григоренко, – щороку на кожну корову запасати на стійловий період по тонні сіна. Маємо також 3400 тонн силосу, необхідну кількість концентратів, що дає змогу забезпечувати збалансований, поживний раціон для тварин. Цієї пори кожна корова отримує щодоби 20 кілограмів силосу, кілограм дерті, 5 кілограмів сіна, солом'яну січку, сіль, інші добавки.

– Не зважаючи на те, що сьогодні четверта частина дійної череди у запуску, – доповнює головного спеціаліста завідувача комплексу

сом Л. І. Онучко, – середній надій на корову складає близько шести кілограмів. І це досягається не лише достатком корму, а й раціональним його використанням. З власного досвіду доярки знають, що краще годувати тварину менше, але частіше. Корм тоді не губиться і дає більшу віддачу. Розпорядок дня на фермі – це закон для всіх, якого тут неухильно дотримуються. Прибирання, роздача кормів, доїння – все чітко регламентовано. Невчасно завезені корми – це надзвичайна подія. До речі, всі вони зберігаються неподалік, а тому проблеми з їх доставкою практично не виникає.

Слід сказати про ще один важливий чинник зростання виробництва. Це постійне удосконалення племінної справи, належне оновлення череди. Зараз на комплексі є 110 нетелей, частина яких незабаром поповнить дійне стадо. До речі, щороку воно оновлюється на 30-40 відсотків. У якісному веденні племінної справи велика заслуга техніка штучного осіменіння А. О. Микитюка. Це справжній фахівець, який досконало знає свою справу і працює на совість. Результати його діяльності говорять самі за себе. Торік, наприклад, на комплексі одержано по 102 телят на 100 корів. Не кожне господарство може похвалитися таким досягненням.

І головний зоотехнік, і завідувача комплексом твердо переконані, що передусім висока свідомість працівників комплексу, їх хазяйновитість, помножені на ентузіазм і професіоналізм сумлінних доярок, є головним чинником у досягненні успіху. Вони з гордістю називали імена передовиків колективу Л. І. Басалаєвої, Н. А. Шаровської, О. В. Мірошник, Н. А. Сушкової, В. А. Мірошника, Г. В. Жовніренко та інших.

Тут твердо переконані у тому, що названа галузь у господарстві залишиться і надалі пріоритетною, а наявну чисельність великої рогатої худоби (близько 1000 голів) скорочувати не будуть. Більш того, коли справи на ринку тваринницької продукції поліпшаться, кількість поголів'я буде нарощуватися.

***

2003-й був особливим роком. По-перше: у березні Гуляйпільський район відзначив своє 80-річчя. З цієї нагоди голова райдержадміністрації І. О. Бірюков прийняв розпорядження про нагородження регіональними нагородами групи працівників і ветеранів війни і праці за заслуги перед Гуляйпільським краєм.

Серед нагороджених регіональною медаллю «За заслуги перед Гуляйпільським краєм» були: колишній секретар парткому колгоспу «Україна» Петро Іванович Доля, керівник агроферми «Лаванда» Василь Іванович Козярин (с. Успенівка), завідувача молочнотоварним комплексом ТОВ «Україна» Лідія Іванівна Онучко, колишній директор Успенівської РТС Василь Олександрович Півненко, колишній голова колгоспу «Україна» (1972–1994) Василь Лазарович Столяренко, директор ТОВ «Україна» Микола Григорович Тимофієв, грамотою голови держадміністрації нагородили: вчителя Успенівського навчально-виховного комплексу Юрія Степановича Биковського, бригадира тракторної бригади ТОВ «Україна» Івана Миколайовича Горпинича, пенсіонера, вчителя біології, колишнього директора Успенівської СШ Віталія Івановича Коломойця, доярку ТОВ «Україна» Нелю Анатоліївну Шаровську.

За значний особистий внесок у соціально-економічний розвиток регіону, вагомі досягнення у професійній діяльності та з нагоди 80-ти річчя утворення Гуляйпільського району Кабінет Міністрів України нагородив Почесною грамотою директора ТОВ «Україна» Миколу Григоровича Тимофієва.

За вагомий внесок у розвиток аграрного сектора економіки України, високі виробничі показники та випуск високоякісної сільськогосподарської продукції Президія Міжнародної Кадрової Академії удостоїла Золотої медалі директора ТОВ «Україна» М. Г. Тимофієва.

Грамотами Запорізької обласної ради були нагороджені головний лікар Успенівської дільничної лікарні Валерій Васильович Бичков, доярка ТОВ «Україна» Неля Анатоліївна Шаровська, Грамотою Запорізької обласної державної адміністрації – директор Успенівського навчально-виховного комплексу I–III ступенів Людмила Дмитрівна Прядко.

В доповіді, виголошеній на урочистому зібранні 28 березня, голова райдержадміністрації І. О. Бірюков відзначав гуляйпільців, якими пишається район. Серед них звучали прізвища кавалера ордена Жовтневої Революції доярки, ветерана праці Лідії Омелянівни Кошелевої, колишніх голів колгоспу «Україна» Григорія Зіновійовича Семени, Василя Лазаровича Столяренка, директора ТОВ «Україна» Миколи Григоровича Тимофієва, фермера Василя Івановича Козярина.

Напередодні 80-річчя району проводився районний конкурс «Людина року – 2002». В номінації «Краще сільськогосподарське підприємство року» лауреатом визнано ТОВ «Україна» (директор М. Г. Ти-

мофієв), у номінації «Підприємець року» переможцем став керівник сільського (фермерського) підприємства «Лаванда» В. І. Козярин (Успенівська сільрада).

***

13 березня 2003 року Успенівській дільничній лікарні виповнилося 90 років. З цієї нагоди у приміщенні сільської ради відбулася зустріч «Від усієї душі».

13 березня 1913 року у волосному тоді селі Успенівці прийняла перших пацієнтів дільнична лікарня. Лікарняний заклад розміщувався в орендованому будинку в семи кімнатах, де працювали один лікар, фельдшер-акушер. Амбулаторія обслуговувала населення, що мешкало на 192 квадратних кілометрах (нинішня територія Успенівської, Новомиколаївської і Тимирівської сільських рад).

До 1955 року лікарняна дільниця працювала при амбулаторії і вдома. В жовтні того ж року було відкрито стаціонарне відділення на 10 ліжок. А ще через два роки заклад розширився на 25 ліжок. Почала працювати лабораторія.

90 років минуло з того часу, як Успенівська дільнична лікарня прийняла перших пацієнтів. У літописі цього медичного закладу праця не одного покоління місцевих медиків. І на сьогоднішній день у лікарні діють амбулаторія, стаціонар на 10 ліжок, «швидка допомога», яка існує за рахунок ТОВ «Україна» і ТОВ «Надія». Ці два товариства утримують фельдшерів, водіїв, виділяють кошти на ліки.

Ось і в цей святковий день – 90-річчя з дня відкриття – на адресу всього колективу линули щирі слова вітань від гостей: заступника голови райдержадміністрації П.П.Науменка, референта народного депутата О. М. Пеклушенка О. Ф. Новікова, директора ТОВ «Україна» М. Г. Тимофієва, заступника директора ТОВ «Надія» Г. Г. Лазька, сільських голів Успенівки та Темирівки Т. М. Галкіної і А. М. Жовніренка, фермерів В. І. Козярина та Т. М. Каліберди, головного лікаря ЦРЛ Т. М. Головіної, жителя с. Красногирського М. П. Якушева, які ж до того ж прийшли не з порожніми руками. І в результаті лікарня отримала телевізор, холодильник, телефон, медичні інструменти, спецодяг, обігрівач, грошову допомогу, вітальні ювілейні адреси...

Колектив і справді заслужив все це. Бо, як сказав П. П. Науменко, Успенівська дільнична лікарня – один з найкращих дільнич-

них закладів у районі. Це підтвердила і Т.М.Головіна. То ж по праву ведучі зустрічі «Від усієї душі», що проходила 13 березня в приміщенні Успенівської сільської ради, розповідали про всіх працівників медичного закладу, а юні аматори підготували для іменинників гарний концерт.

90 – це солідна дата. Але, коли в колективі об'єдналися молоді працьовиті, щирі, уважні і чуйні працівники на чолі з лікарем Валерієм Васильовичем Бичковим, їм під силу будь-які звершення. То ж хай вам завжди все вдається, шановні люди у білих халатах.

***

У зв'язку з відзначенням 58-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні та з метою вшанування трудівників за вагомий внесок у соціально-економічний розвиток району і високі показники в роботі на районну Дошку пошани заносилися:

колектив молочнотоварного комплексу ТОВ «Україна» (завідуюча Лідія Іванівна Онучко) та агроферма «Лаванда» (керівник Василь Іванович Козярин);

Успенівський навчально-виховний заклад (директор Людмила Дмитрівна Прядко); доярка ТОВ «Україна» Неля Анатоліївна Шаровська.

***

2 травня 2003 року на 73-му році після тривалої хвороби обірвалося життя колишнього головного зоотехніка колгоспу «Україна» Прихидька Федора Никифоровича, який обіймав цю посаду з 1960 по 1992 рік. За свою сумлінну працю відзначався грамотою Міністерства сільського господарства України. Був вдумливим керівником, добropорядною і чуйною людиною.

Нелегкий час переживає нині тваринницька галузь. Зниження закупівельних цін на молоко і м'ясо змусило багатьох господарників до неординарних дій – скорочення чисельності поголів'я, що неодмінно призведе ближчим часом до небажаних наслідків у господарстві. І відрадний той факт, що труднощі нинішнього періоду не всіх вивели із рівноваги. У районі чимало господарств, де тваринництво, попри всі негаразди, залишається пріоритетним.

Одним із таких є ТОВ «Україна». Тваринницький комплекс (завідуюча Л.І.Онучко), де зосереджена велика рогата худоба, долаючи

труднощі сьогодення, впевнено нарощує виробництво продукції, зокрема молока. Від кожної фуражної корови два роки поспіль тут отримують понад 3 тисячі кілограмів молока (торік – 3764 кілограми). За досягнуті успіхи у праці колектив комплексу занесено на районну Дошку пошани.

У чому ж секрет успіху успенівських тваринників, завдяки яким чинникам вдається колективу вирішувати нелегкі завдання сьогодення? Про це та інше розмова із завідуючою комплексом Л. І. Онучко, яку 22 травня надрукувала райгазета.

– Лідіє Іванівно, вже третій рік комплекс, який ви очолюєте, є єдиним виробником яловичини та молока у господарстві. І, як свідчать дані, справи йдуть тут непогано, надої на корову постійно зростають. Скажіть, будь ласка, завдяки чому це відбувається?

– На власному досвіді переконалася, максимальної ефективності виробництва в умовах ринкової економіки можна досягти, перш за все, за рахунок поліпшення племінних та продуктивних якостей корів. Сучасне світове тваринництво формується відповідно до трьох основних принципів: утримання покоління високої генетичної якості, повноцінна годівля та застосування для догляду за худобою простих, низько затратних технологій. На цих трьох «китах» має базуватися і наше господарство, чого ми постійно прагнемо.

Ми звикли ставити на перше місце годівлю, а «вони» ставлять якість тварин. І пояснюють це тим, що годувати і утримувати низькоякісне поголів'я – звичайнісіньке марнотратство. Саме тому у тваринстві останніх років особливу увагу приділяємо племінній справі, оновленню стада, вирощуванню якісних нетелей. Як правило, осіменяємо корів закупленим сім'ям високопродуктивних плідників, значну увагу приділяємо вирощенню і збереженню молодняка. У цій справі завдячуємо техніку штучного осіменіння Андрію Микитюку, який відповідально ставиться до виконання своїх обов'язків. Зараз на комплексі налічується 302 телиці, 200 з них запліднені, більша частина розтелилася. Отже, оновлювати стадо буде чим.

– Яка б не була породиста корова, однак без належних кормів великого молока від неї не одержиш. Недарма ж кажуть, що молоко у корови на язиці.

– Це дійсно так. Мати корову і не годувати її як слід, я вважаю, – це великий злочин. І цього собі не дозволяє жоден виробник у світі, він утримує таку кількість тварин, яку спроможний нагодувати.

Свого часу, пам'ятаю, ми тримали чи не найбільшу дійну череду в районі. Сьогодні ж, зважаючи на можливості, вирощуємо оптимальну кількість худоби. Зараз маємо 1093 голови великої рогатої худоби (з них 200 – корови). Попри всі негаразди, скорочувати чисельність не будемо.

Нинішня запізніла посушлива весна принесла чимало небажаних сюрпризів. Особливо потерпає від них тваринництво. Після ситної зимівлі раціон помітно збіднів. Торік цієї пори вже згодували тваринам люцерну, еспарцет, багаті були і випаси. Цьогорік трави ще не підросли, виручає жито, посіяне на зелений корм. До останнього часу пасли корів після обіду, та, зважаючи на засуху і перебої в зеленому конвеєрі, прийнято рішення випасати їх протягом дня, там же, у степу, корів і доїли. Лише так ми зможемо пережити тимчасову скруту з кормами. Розуміємо, що ці незручності скороминучі.

– Хотілося, Лідіє Іванівно, почути вашу думку ще про одне. Як так склалося, що торік ви надбали від корови по 3764 кілограми молока і, незважаючи на добрий показник, продукція все ж таки була нерентабельна?

– Вся причина – у низьких закупівельних цінах. Торік собівартість кілограма молока склала 52 копійки, а середня реалізаційна ціна – 42. Ось ця диспропорція і призвела до збитковості. І переконана, без державного втручання виправити цю ситуацію не вдасться. А починати слід, на мою думку, з цін переробників і торгівлі. Споживачі, як і здавачі молока, повинні знати, за рахунок чого літр сироватки в продажі став коштувати стільки, скільки заготівельники давали за літр молока. Працівників ферми цікавить: чому за низьких цін на молоко пакет знежиреного кефіру коштує більше двох гривень, а кілограм масла 12-13 гривень.

Звичайно, звинувачувати інших легше, ніж шукати причину в собі. Є, безперечно, над чим працювати і нам. І перш за все, над здешевленням вироблюваної продукції, чого є можливість досягти за рахунок економії кормів, кращої організації роботи, словом умілого господарювання.

– Все ж таки розмову хотілося б завершити на оптимістичній ноті. Адже ваш колектив – кращий у районі, а це не абияк заслуга працівників комплексу. То ж декілька слів про них.

– Дійсно, люди у нас працюваті, справжні майстри своєї справи. У нас одна мета – ми хочемо бачити наше господарство міцним і

багатим. А тому всі працюють з повною віддачею сил. Особливо теплих слів заслуговують доярки Н. М. Шаровська, О. М. Мірошник, Н. В. Горпинич, скотарі Н. В. Горпинич, А. І. Борт. Постійно опікується справами тваринників головний зоотехнік М. Г. Григоренко, директор товариства М. Г. Тимофієв. А це додає оптимізму, віри у те, що справи наші будуть поліпшуватися.

***

Про те, як спонсори допомагали вижити Успенівській дільничній лікарні, розповідав 11 червня 2003 року головний її лікар В. В. Бичков:

– Медицина є тією галуззю, проблеми якої вирішувати чи не найскладніше. Так було в усі часи, а зараз – тим паче. І лише тоді можна сподіватися на успіх, коли про здоров'я людей вболівають не тільки медики, а й керівники тих господарств, підприємств чи організацій, де вони працюють чи працювали до виходу на пенсію. Так наприклад, як це роблять директор ТОВ «Україна» М. Г. Тимофієв, Н. Л. Биковська (ТОВ «Надія»), О. Г. Чуб (ПСП «Мир»), В. І. Козярин (агроферма «Лаванда»), які взяли під опіку нашу Успенівську дільничну лікарню, систематично надаючи фінансову та матеріальну допомогу. Дякуючи їм, при лікарні функціонує єдина в сільській місцевості району швидка медична допомога, яка фінансується за рахунок господарств. А це: і придбання медикаментів для надання невідкладної допомоги, оплата праці медикам та водіям, і забезпечення запчастинами та паливно-мастильними матеріалами.

Тільки за останні шість місяців ТОВ «Україна» та «Надія» виділили кошти на проведення ремонту лікарні, придбали кольоровий телевизор, сучасне обладнання для фізіотерапевтичного кабінету: ампліпульс, УВЧ, ультразвуковий інгалятор, електрофорез, ультразвуковий апарат – на суму 13040 гривень, а також подарували всім працівникам спецодяг, фонендоскопи та тонометри лікарям, 2 штати-ви для крапельниць; ПСП «Мир» подарувало двокамерний холодильник «Дніпро» та виділило кошти на преміювання всіх працівників лікарні з нагоди ювілею нашого закладу.

Одержали ми подарунки також від приватних підприємців В. І. Козярина, О. І. Каліберди, С. П. Долі, М. В. Бобиря, В. І. Мелашенка. Завдяки таким дбайливим господарям на території, яку обслуговує дільнична лікарня, ми завжди маємо достатню кількість медикаментів для своєчасного надання невідкладної медичної допо-

моги населенню та при необхідності – доставки хворих до центральної районної лікарні. А що це значить в нинішній нелегкий час – знає кожен. Зайве говорити, настільки важлива своєчасно надана кваліфікована допомога, коли інколи хвилини вирішують подальшу долю хворого. Дуже добре, що нас розуміють наші постійні спонсори і завжди турботу про здоров'я людей ставлять на перший план.

***

2003-й рік через несприятливі погодні умови був неврожайним на ранні зернові, хоча пізні культури дещо вирівняли становище.

У січні 2004 року розповідав директор товариства з обмеженою відповідальністю «Україна» М. Г. Тимофієв: «У 2003 році, незважаючи на несприятливі погодні умови, зібрали 2830 тонн збіжжя (середня врожайність 18,2 центнера з гектара – більше середньорайонного показника). Дещо вирівняла становище кукурудза, яка на площі 250 гектарів дала урожайність по 46,3 центнера з гектара. Це дозволило повністю розрахуватися з нашими пайовиками (видати один відсоток від вартості паю). Тому основне завдання ми виконали добросовісно.

Заслуга в цьому, безумовно, механізаторів, які вклали душу в роботу, добре і своєчасно підготували площі під посів, засіяли і збрали площі, де вродило. Сьогодні я можу з радістю назвати комбайнерів Юрія Петровича Горпинича, Анатолія Миколайовича Горпинича, Івана Андрійовича Горпинича, Олександра Олександровича Малого, Сергія Івановича Григоренка, Івана Івановича Мірошника, Анатолія Андрійовича Квітку. На міжрядному обробітку і сівбі відзначались сумлінною працею Олег Іванович Борт, Володимир Борт і багато інших механізаторів.

У нашому господарстві є 200 корів, 1100 голів великої рогатої худоби. Середній удії за минулий рік склав 3154 кілограми молока на одну корову. Найвищих надоїв добилася доярка Неля Вікторівна Горпинич, яка отримала 3779 кілограмів молока від однієї корови закріпленої за нею групи. Я вдячний за їх труд. Хочеться сказати добре слово Лідії Іванівні Басалаєвій, яка надоїла 3660 кілограмів молока на фуражну корову, Володимиру Васильовичу Буряку. Його результат 3650 кілограмів молока від однієї корови.

Торік ми отримали від свиноматки по 12 поросят. Добре працюють на свинофермі на відгодівлі тварин подружжя Шелехів (Іван

Миколайович та Тетяна Іванівна), які добилися по 420 грамів середньодобового приросту живої ваги однієї голови.

Загалом минулий рік ми закінчили успішно. Підготували пари під осінню сівбу, важко було з насінням озимої пшениці, але ми вирішили це питання. І тепер маємо 1392 гектари озимого клину, який у добром стані.

Підготували ріллу, 1100 гектарів пару. І думаємо, що по економічних показниках, незважаючи на важкий рік, ми матимемо деякі прибутки. Я вдячний всім працівникам за сумлінну працю, особливо механізаторам, дояркам, свинаркам, водіям, які перевезли повністю вантажі, будівельникам – і всім добрим людям, які доклали зусиль, щоб виконати поставлені завдання.

Торік ми виплатили 736 тисяч гривень заробітної плати (середньомісячна зарплата склала на одного працюючого 319 гривень).

Тоді у кінці січня 2004 року Микола Григорович, торкаючись питань підготовки до нового польового сезону, заявив, що техніка вже готова до роботи на 95 відсотків, посівний і страховий матеріал є, закуплено насіння соняшнику і кукурудзи. І немає підстав сумніватися, що господарство організовано почне польові роботи.

М. Г. Тимофієв тоді побажав усім пайовикам товариства, працюючим, їхнім сім'ям добра, щастя, успіхів, міцного здоров'я і довгих років життя.

У кінці лютого 2004 року ТОВ «Україна» (директор М. Г. Тимофієв) стало лауреатом районного конкурсу «Людина року-2003» у номінації «Сільськогосподарське підприємство». А передова оператор машинного доїння Неля Вікторівна Горпинич удостоїлася державної нагороди – медалі «За працю і звитягу». Напередодні 8 березня її особисто привітав Президент України, приславши у степову Успенівку вітальну телеграму.

24 квітня обласна газета «Запорізька правда» вмістила матеріал «Співпраця на користь громаді».

Розповідала Т.М.Галкіна, Успенівський сільський голова:

– Вперше односельці довірили мені посаду голови виконкому в 1998 році. Тоді я працювала інженером-технологом у місцевому ремонтному підприємстві. Зізнаюся, рік тоді випав складний у тому плані, що на багатьох вулицях Успенівки піднялися ґрунтові води і довелося у прямому значенні цього слова боротися з підтопленням. Тож у свій перший «строк» на цій посаді, окрім інших важливих

справ, довелося займатися будівництвом відповідного каналу. До речі, над цією проблемою продовжуємо працювати і сьогодні.

В останні роки виконком взяв на себе функції оформлення субсидій для тих, хто її потребує. Більше 50 осіб звертаються до нас за допомогою, і я разом з помічниками займаємося цією досить копійкою, але вдячною роботою. Наші дідуся та бабусі, які потребують соціального захисту, не їздять самотужки до районного центру, не вистояють у численних чергах.

Райдержадміністрація три ставки надала для наших соціальних працівників. Ці люди отримують зарплату в Гуляйполі, а обслуговують наших 30 інвалідів, ветеранів війни та праці. Три години на тиждень допомагають стареньким по господарству, ходять за ліками, пораються на присадибних ділянках...

На сьогодні сільрада об'єднує вісім населених пунктів, а це – 781 двір, в яких проживають 1786 чоловік. Найбільша територія, звичайно, Успенівка. Тут функціонує дільнична лікарня на 10 ліжко-місць, працівники якої обслуговують жителів трьох сільських рад. Крім нашої, ще Темирівську та Новомиколаївську. Передано на баланс виконкому і навчально-виховний комплекс, де здобувають освіту 352 учні. Тому для нас важливим залишається питання підвезення дітей з віддалених населених пунктів. Для цього місцеве ТОВ «Україна», а також ТОВ «Надія» і ВАТ «Птахофабрика «Зарічна» виділили по автобусу. Наш скромний бюджет передбачає на це лише 16 тисяч гривень на рік, а фактично затрати на підвезення дітей складають 30 тисяч. Тож перш за все хочеться подякувати директорам ТОВ «Україна» Миколі Григоровичу Тимофієву, ТОВ «Надія» – Надії Лук'янівні Биковській за розуміння ситуації та дієву допомогу.

Недругорядним питанням для виконкому є формування і наповнення місцевого бюджету. Можливо, я у чомусь повторюся, але це виправдано: вся наша надія і опора – місцеві сільгоспідприємства, що хвала Богу, твердо стоять на ногах. Крім вищезгаданих, на території успішно функціонує 10 фермерських господарств, керівники яких справно платять податки за оренду землі, прибутковий податок з фізичних осіб та інші платежі і суттєво впливають на наповнення бюджету. Не стоять вони й осторонь добродійності. Так, скажімо, М.Г.Тимофієв за кошти ТОВ «Україна» придбав аудіо-відеоапаратуру для школи, обладнання для лікарні. До речі, про лікарню. Оскільки вона обслуговує і жителів Темирівської та Новомиколаївської сільрад, керівники цих сільгоспідприємств теж переймаються

нашими проблемами. Так, директор ПСП «Мир» Олександр Григорович Чуб передав лікарні безкоштовно холодильник, а на День медичного працівника вручив персоналу грошові премії. А директор ТОВ «Надія» Надія Лук'янівна Биковська подарувала телевізор. Ось так спільними зусиллями і виживаємо. Хоча цей вислів неправильний. Ми – живемо!

Микола Тимофієв, директор ТОВ «Україна»:

– Після минулорічних негараздів з урожаєм важко збирати копійку до копійки. Хоча нам особливо перейматися немає чого, рентабельність в цілому по господарству склала 26 відсотків, маємо прибутки. А як є кошти на рахунку, то куди їх витратити завжди знайдеться. Я корінний житель цієї території, і мене не може не хвилювати, як живуть мої земляки. До речі, нам поталанило з сільським головою. Тетяна Миколаївна Галкіна вболіває за стан справ на території.

Як не важко з фінансового боку, і податки таки відчутно позначаються на бюджеті господарства (щороку сплачуємо більше півмільйона гривень), але намагаємося задовольняти прохання виконкому. Так, за рахунок товариства закупили для потреб фізіотерапевтичного кабінету дільничної лікарні найсучасніше обладнання, якого, мабуть, немає і в районній лікарні. До того ж платимо ставку лікарю, водію швидкої допомоги, забезпечуємо цей автомобіль бензином, здійснюємо його поточні ремонти. Закупляємо ліки для невідкладної допомоги, постійно поповнюємо спеціальну валізу виїзного лікаря медпрепаратами. Не залишаються поза увагою наші спільні справи з виконкомом по утриманню школи у належному стані. Відремонтували паркан, допомогли в обладнанні котельні, виділяємо фарбу для поточних та косметичних ремонтів, автобусом господарства доставляємо дітей з віддалених сіл до школи, за собівартістю відпускаємо продукти для шкільної їдальні...

Інакше я й не уявляю нашу спільну роботу з виконкомом, адже вона спрямована лише на одне – поліпшення соціального стану громадян.

Коментує голова Гуляйпільської райдержадміністрації **Ігор Бірюков**:

– Найперше я б відзначив те, що на території Успенівської сільради не лише найбільша кількість населення в районі, а й найбільша насиченість місцевого бюджету. Рівень роботи і взаємодія виконкому з місцевими сільгоспідприємствами заслуговують найвищої від-

знаки. Тут вирішуються всі соціально-економічні програми саме за рахунок цієї плідної співпраці. Простежується плановість у роботі, активна участь у всіх заходах, підтримка функціонування у належному стані дільничної лікарні, школи, дитячого садка, комунальної мережі.

Сільський голова Тетяна Миколаївна Галкіна – справжня господиня на території. Їй не байдужі великі і малі справи.

Скажімо, якщо обійти увагою якесь дріб'язкове питання, то в подальшому можна обминути і щось важливе. А робота сільського голови саме складається з отих «дріб'язків», що є основою нормальної життєдіяльності території. По них і судження громади про керівника.

Що стосується виконання бюджетної програми Успенівської сільради, то тут є чому повчитися іншим виконкомом. Все робиться для того, щоб максимально зібрати кошти і спрямувати їх на найнеобхідніше. Свого часу в районі було здійснено реформу в агропромисловому комплексі, завдяки якій вдалося зберегти всі колективні господарства. Тому сьогодні ми маємо можливість будувати нормальну і продуктивну співпрацю місцевого самоврядування та господарських керівників. Територія Успенівської сільради – тому приклад.

***

У квітні 2004 року Тетяну Миколаївну Галкіну нагороджено регіональною медаллю «За заслуги перед Гуляйпільським краєм».

Трудова естафета продовжується і пишуться рядки новітньої історії...

Додаток

Список голів Успенівської сільської ради

Ільїн	–	1928 р.
М'яделець М. О.	–	1929 р.
Лютий	–	1930 р.
Вагіс Л.	–	1932 р. – 06. 1935 р.
Петрикей	–	1936 р. – 1938 р.
Ясінський	–	1939 р. – 1941 р.
Сова	–	1944 р.
Кукоба Прохор Микитович	–	1944 р. – 1945 р.
Мотроненко Єгор Кузьмич	–	1946 р. – 1949 р.
Назаренко Іван Андрійович	–	1950 р. – 1965 р.
Попович Микола Федосійович	–	1966 р. – 1973 р.
Биковська Надія Лук'янівна	–	1973 р. – 1978 р.
Тимофієв Микола Михайлович	–	1979 р. – 1982 р.
Горпинич Василь Михайлович	–	1986 р. – 1998 р.
Галкіна Тетяна Миколаївна	–	з 1998 р.

Висновки

Наша розповідь про успенівців добігла до завершення. Залишилося лише побажати їм усіляких земних і людських гараздів, а тобі, шановний читачу, запам'ятати: на нашій благословенній Гуляйпільській землі живуть прекрасні працьовиті хлібодари-степовики, які більше двох століть орють землю, вирощують дорідні врожаї і думають, щоб мир і спокій панували на всьому білому світі.

Бажаємо Щастя, Здоров'я і довгих літ життя директору ТОВ «Україна» Миколі Григоровичу Тимофієву за підтримку і втілення у життя проекту «Успенівський слід».

*З повагою і щирим шануванням,
Автори*

Використана література

- Матеріали ДОДА – Ф. 11 – Сп. 1 – Од. зб. 264 – Арк. 30-31.
ДОДА. Список земельних володінь Олександрівського повіту Катеринославської губернії, 1901 рік.
ЗОДА – Ф. 56 – Сп. 1, од. зб. 9.
Газета «Більшовик Гуляйпільщини» 13 і 18 травня 1931 р.
Газета «Сталінським шляхом» 7 листопада 1937 року, 4 червня 1938 року.
Газета «Индустриальное Запорожье» 29 жовтня 1965 року, 29 жовтня 1966 року.
Укази Президії Верховної Ради СРСР 22 березня 1966 року і від 30 квітня 1966 року.
Дані Гуляйпільської райінспекції держстатистики на 1 січня 1967 року.
ЗОДА – Ф. Р. 2002 – Оп. 1 – Сп. 23 – Арк. 23.
Газета «Зоря комунізму» 28 липня, 2, 11 серпня, 24 і 29 вересня 1966 року.
Матеріали Гуляйпільського районного архіву.
Матеріали архіву ТОВ «Україна».
Матеріали особистого архіву краєзнавця Володимира Ілліча Жилінського.
Газета «Голос Гуляйпільця» 1992 року – 2003 року.
Районна газета «Голос Гуляйпільця» 6 березня 2004 року.
Газета «Запорізька правда» 24 квітня 2004 р.

Зміст

До читача	3
Початок. Чернявщина	4
Успенівка	4
Колгоспи	13
1937 рік	23
Репресії	25
1938 рік	28
1940 рік	38
1941 рік	44
Успенівка у війні 1941–1945 років	47
Успенівська МТС	50
Відбудова	99
Колгосп «Україна»	104
Успенівська сільська рада	109
Колгосп «Україна» (продовження)	114
Організатори	137
Колгосп «Україна» (продовження)	148
Умільці	155
Виховання земледюба	159
Складні 90-ті	187
Колгосп «Україна» (продовження)	193
КСП «Україна»	201
Майстри своєї справи	207
Гордість Успенівки	231
ТОВ «Україна»	236
2003-й і наступні роки	245
Додаток	258
Висновки	259
Використана література	260
Зміст	261

Літературно-художнє видання

Іван Кирилович Кушніренко
Володимир Ілліч Жилінський

УСПЕНІВСЬКИЙ СЛІД

Сторінки історії Успенівської сільської ради,
ТОВ «Україна» Гуляйпільського району Запорізької області

Художній редактор	І. В. Князєв
Художник серії	А. П. Кондаков
Коректор	О. І. Федоренко
Комп'ютерний набір	Т. В. Дорогобід
Фото	В. М. Лютого

Підписано до друку 14.12.2004. Формат 60×90/16. Папір офсетний.
Гарнітура Antiqua. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 16,5+0,88 вкл.
Ум. фарбовідб. 17,0+3,31 вкл. Обл.-вид арк. 15,71+0,86 вкл.
Наклад 500 прим. Зам. № 648/014.

Видавництво «Дике Поле»
Україна, 69063, м. Запоріжжя, вул. Чекистів, 31-А.
Тел.: (0612) 13-75-95; 13-75-05.
Вид. ліц. 33 № 004 від 23.08.2001.

Якість друку відповідає наданим діапозитивам.

Віддруковано з готових діапозитивів у ТОВ «Навчальний друк».
Україна, 61001, м. Харків, вул. Державінська, 38.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ХК № 58 від 10.06.2002 р.